

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

PRO OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

6. ÚPLNÁ AKTUALIZACE

Pořizovatel:	Městský úřad Žďár nad Sázavou, odbor stavební a územního plánování Žižkova 227/1, 591 31 Žďár nad Sázavou Oprávněná úřední osoba pořizovatele: Ing. Irena Škodová
Technická spolupráce:	Pavel Ondráček, STUDIO P Nádražní 2186/52, 591 01 Žďár nad Sázavou
Datum:	prosinec 2024

OBSAH

A . O B E C N Á Č Á S T

A.1.	Úvod.....	10
A.2.	Vymezení analyzovaného území.....	10
A.3.	Historie prací na ÚAP ORP Žďár nad Sázavou	11
A.4.	Obsah a rozsah ÚAP	12
A.5.	Požadavky politiky územního rozvoje ČR	13
A.6.	Požadavky územního rozvojového plánu	13
A.7.	Požadavky územně plánovací dokumentace kraje	14
A.8.	Územně plánovací dokumentace obcí na území ORP Žďár nad Sázavou	16

B. PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

B.1.	Širší vztahy	20
B.2.	Prostorové a funkční uspořádání území	21
a.	Stav a vývoj území	21
b.	Města a venkovská sídla.....	22
c.	Vymezení zastavěných území	31
B.3.	Struktura osídlení.....	32
B.4.	Sociodemografické podmínky a bydlení	34
a.	Retrospektivní vývoj obyvatelstva	34
b.	Věková struktura obyvatel.....	35
c.	Index stáří obyvatelstva	35
d.	Přirozený přírůstek obyvatel a saldo migrace	36
e.	Míra registrované nezaměstnanosti	36
f.	Vyjíždka do škol a učilišť	37
g.	Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání	37
h.	Domovní fond	38
i.	Bytový fond	38
j.	Velikost obydlených bytů	38
k.	Vlastnictví bytů	39
l.	Obložnost bytů	39
B.5.	Příroda a krajina	39
a.	Krajinný ráz - oblast krajinného rázu	39
b.	Krajinné okrsky.....	40
c.	Územní systém ekologické stability.....	49
d.	Velkoplošná a maloplošná chráněná území	49
e.	Evropsky významné lokality, ptačí oblasti	51
f.	Přírodní park.....	56
g.	Koeficient ekologické stability	56
h.	Biosférické rezervace UNESCO, geoparky, mokřady dle Ramsarské úmluvy	57
B.6.	Vodní režim.....	57
a.	Vodní toky a vodní plochy	57
b.	Chráněné oblasti přirozené akumulace vod.....	57
c.	Zranitelné oblasti	57
d.	Záplavová území, území ohrožená zvláštní povodní	58
e.	Povrchové a podzemní vody.....	58
f.	Území chráněná pro akumulaci povrchových vod.....	59
B.7.	Horninové prostředí	59
a.	Rozbor geologie území	59
b.	Dobývací prostory, chráněná ložisková území, ložiska nerostných surovin.....	62
c.	Poddolovaná území	62
d.	Sesuvná území a území jiných geologických rizik	62
e.	Inženýrsko geologické podmínky - základová půda.....	63
B.8.	Kvalita životního prostředí.....	63
a.	Klimatické regiony	63
b.	Staré ekologické zátěže.....	64

c. Nakládání s odpady	64
d. Čištění odpadních vod	65
e. Ovzduší	66
f. Jiné hygienické závady	68
g. Radonové riziko	68
B.9. Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa	69
a. Zemědělská půda	69
b. BPEJ a třídy ochrany	69
c. Půdy se zvýšenou infiltrací	70
d. Sklonité orné půdy	70
e. Komplexní pozemkové úpravy	70
f. Lesnatost	71
g. Pásmo ohrožení emisemi	71
h. Lesy, jejich kategorizace	71
B.10. Občanské vybavení včetně jeho dostupnosti a veřejná prostranství	72
B.10.1. Občanské vybavení	72
a. Školství	72
b. Zdravotnictví	72
c. Sociální služby	73
d. Dostupnost občanské vybavenosti	74
B.10.2. Veřejná prostranství	74
B.11. Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti	78
a. Silniční doprava	78
b. Železniční doprava	79
c. Letecká a vodní doprava	79
d. Logistická centra	80
e. Dopravní dostupnost	80
f. Dopravní obslužnost	80
B.12. Technická infrastruktura včetně její dostupnosti	80
a. Zásobení pitnou vodou	80
b. Kanalizace a čištění odpadních vod	81
c. Energetické zdroje	82
d. Zásobení elektrickou energií	82
e. Zásobení plynem	83
f. Teplárenství	83
B.13. Ekonomické a hospodářské podmínky	83
a. Trh práce	83
b. Ekonomická aktivita	84
c. Podnikatelská aktivita	84
d. Vyjíždka za prací	84
e. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dle odvětví	84
f. Daňová výtěžnost	85
g. Plochy pro výrobu	85
h. Místní pracovištní systémy a funkční urbanizovaná území	85
B.14. Rekreace a cestovní ruch	86
a. Potenciál cestovního ruchu	86
b. Turistické atraktivity	87
c. Rekreační sportovní využití	87
d. Rekreace rodinná	88
e. Rekreace hromadná – ubytování	89
B.15. Bezpečnost a ochrana obyvatel	89
a. Povodně, záplavová území	89
b. Zvláštní povodeň	90
c. Poddolovaná území, sesuvná území	90
d. Jaderná zařízení	90
e. Objekty a zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami	90
f. Objekty důležité pro obranu státu a jejich ochranná pásma a zájmová území	90
g. Objekty civilní a požární ochrany	91
B.16. Hodnoty území	91
a. Přírodní hodnoty	91
b. Hodnoty kulturní vč. hodnot urbanistických a architektonických	92
c. Hodnoty civilizační	92

B.17. Limity využití území	93
a. Limity využití území vyplývající z právních předpisů	93
b. Limity vyplývající z vlastností území	94
B.18. Zjištění a vyhodnocení záměrů	95
a. Zjištění záměrů na změny v území	95
b. Vyhodnocení záměrů	95

C. ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

C.1. Zjištění vyhodnocení pozitiv a negativ v tematickém členění	96
a. Širší územní vztahy	96
b. Prostorové a funkční uspořádání území	96
c. Struktura osídlení	96
d. Sociodemografické podmínky a bydlení	97
e. Příroda a krajina	97
f. Vodní režim	98
g. Horninové prostředí	98
h. Kvalita životního prostředí	99
i. Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa	99
j. Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství	100
k. Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti	100
l. Technická infrastruktura včetně její dostupnosti	101
m. Ekonomické a hospodářské podmínky	101
n. Rekreační a cestovní ruch	102
o. Bezpečnost a ochrana obyvatel	102
C.2. Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů URÚ	103
C.3. Zjištění pozitiv a negativ dle pilířů udržitelného rozvoje	105
C.4. Určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci	108
a. Problémy k řešení v politice územního rozvoje	108
b. Problémy k řešení v zásadách územního rozvoje	108
c. Problémy k řešení v územních plánech	108

D. PŘÍLOHY

D.1. Mapové přílohy	123
D.2. Tabulkové přílohy	124
D.3. Grafy	125

Seznam použitých zkratk

ÚA	úplná aktualizace
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
BPEJ	bonitovaná půdně ekologická jednotka
ČGS – GEOFOND	Česká geologická služba - GEOFOND
ČOV	čistírna odpadních vod
ČSÚ	český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
DPS	dům s pečovatelskou službou
EAO	ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EO	ekvivalentních obyvatel
EU	Evropská Unie
EVL	evropsky významné lokality
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHLÚ	chráněné ložiskové území
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
K _{ES}	koeficient ekologické stability
LAPV	lokality pro akumulaci povrchových vod
LC	lokální biocentrum
LK	lokální biokoridor
KPÚ	komplexní pozemkové úpravy
KrV	Kraj Vysočina
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NATURA 2000	soustava chráněných území a stanovišť evropského významu
NC	nadregionální biocentrum
NK	nadregionální biokoridor
NN	nízké napětí
NPR	národní přírodní rezervace
NTL	nížkotlaký
OP	ochranné pásmo
ORP	obec s rozšířenou působností
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
PRVKÚK	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací kraje
PÚ	poddolované území
PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
RC	regionální biocentrum
RD	rodinné domy
RK	regionální biokoridor
RURÚ	rozbor udržitelného rozvoje území
SKO	směsný komunální odpad
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
STL	středotlaký
SURIS	surovinový informační subsystém
TKO	tuhý komunální odpad
TOB	trvale obydlené byty
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu)
ÚAP	územně analytické podklady
ÚP	územní plán
ÚPD	územně plánovací dokumentace
ÚPO	územní plán obce
URÚ	udržitelný rozvoj území

ÚSES	územní systém ekologické stability
VD	vodní dílo
VP	veřejné prostranství
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
VN	vysoké napětí
VTL	vysokotlaký
VVN	velmi vysoké napětí
VVTL	velmi vysokotlaký
ZoUÚP	zpráva o uplatňování územního plánu
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZPF	zemědělský půdní fond
ZVN	zvlášť vysoké napětí
ZÚR	zásady územního rozvoje

Použitá literatura, elektronické zdroje:

1. AQUA PROCON, s.r.o. (2004): Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina.
2. BÍNA, J. (2002): Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. Urbanismus a územní rozvoj 1/2002, ročník V. Brno, Ústav územního rozvoje, 2002, s. 2 – 11.
3. BÍNA, J. (2008): Příspěvek k hodnocení rozvojových znaků v obcích České republiky. Urbanismus a územní rozvoj 4/2008, ročník XI. Brno, Ústav územního rozvoje, 2008, s. 27 – 35.
4. ČECH, L., ŠUMPICH, J., ZABLOUDIL, V. et al. (2002): Jihlavsko - Chráněná území ČR, svazek VII. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 528 s.
5. DIAMO, s.p. (1992): Regionální surovinová studie okresu Žďár nad Sázavou. Diamo s.p., Geam o.z. Dolní Rožínka. Praha.
6. GAREP, s.r.o. (2000): Program rozvoje mikroregionu Žďársko. Brno.
7. HON, J., MALÝ, P. et al. (2008): Rozbor udržitelného rozvoje území Jihočeského kraje. Ekotoxa, s.r.o.
8. JANGLOVÁ, R., KVÍTEK, T., NOVÁK, P. (2003): Kategorizace infiltrační kapacity půd na základě geoinformatického zpracování dat půdních průzkumů. Soil and Water, č. 2, s. 61-81.
9. JURMAN, H. (1998): Žďársko – turisticko-vlastivědný průvodce obcemi a jejich okolím.
10. KENDER, J. (2000): Teoretické a praktické aspekty ekologie krajiny. MŽP a Enigma, Praha.
11. kolektiv (1992): SLDB k 3.3.1991 – Vybrané údaje za základní sídelní jednotky. Okres Žďár nad Sázavou. Federální statistický úřad, Praha.
12. kolektiv (2001): Životní prostředí v okrese Žďár nad Sázavou. Vypracoval RŽP ve spolupráci s oddělením informatiky OkÚ Žďár n./S., 26 s.
13. kolektiv (2005): Modelové ověřování ÚAP, podklad pro celostátní konferenci Praha 10.11. – 11.11.2005, odbor územního plánování MMR ČR.
14. kolektiv (2005): Strategie udržitelného rozvoje České republiky. Zvláštní příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj 2/2005, ročník VIII.
15. kolektiv (2006): Politika územního rozvoje České republiky. Příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj 3/2006. Ústav územního rozvoje, Brno, 71 s.
16. kolektiv (2007): Památník k oslavě 400letého jubilea povýšení Žďáru na město.
17. kolektiv (2008): Integrovaný operační program – zpracování rozboru udržitelného rozvoje území. Příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj 5/2008. MMR, Ústav územního rozvoje, 27 s.
18. kolektiv (2009): Integrovaný operační program – Metodická pomůcka k aktualizaci rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP obcí. Příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj 5/2009. MMR, Ústav územního rozvoje, 28 s.
19. MÍSAŘ, Z. et al. (1983): Geologie ČSSR I, Český Masív. SPN.
20. Přírodní park Bohdalovsko. Referát životního prostředí Okresního úřadu ve Žďáře nad Sázavou.
21. ŠŤASTNÝ, S. & HLADIŠ, L. (2008): Extenze pro SWOT analýzu pro ORP Kraje Vysočina. UPOL PřF, Katedra geoinformatiky.
22. TOMÁŠEK, J. (2000): Projekční studie – Využití území po těžbě cihlářských surovin k.ú. Bohdalov. Mníšek pod Brdy.
23. VOREL, T. et al. (1995): CHKO Žďárské vrchy – Vyhodnocení území z hlediska ochrany krajinného rázu.
24. Vyhláška 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území
25. Vyhláška 157/2024 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu
26. Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
27. Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon)
28. Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)
29. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
30. Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)
31. Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon
32. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech

33. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
 34. Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách
 35. Zákon č. 289/95 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon)
 36. Zákon č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti
 37. ZEMEK, M. & BARTUŠEK, A. (1956): Dějiny Žďáru nad Sázavou I., 1252 – 1617. Krajské nakladatelství, Havlíčkův Brod, 392 s.
 38. ZEMEK, M. & BARTUŠEK, A. (1962): Dějiny Žďáru nad Sázavou II. 1. část., 1618 - 1784. Krajské nakladatelství, Havlíčkův Brod, 364 s.
 39. ZEMEK, M. & BARTUŠEK, A. (1970): Dějiny Žďáru nad Sázavou II. 2. část., 1618 - 1784. Musejní spolek, Brno, 290 s.
 40. ZEMEK, M., BARTUŠEK, A. et. al. (1974): Dějiny Žďáru nad Sázavou III., 1784 - 1974. Musejní spolek, Brno, 441 s.
 41. Strategie rozvoje krajinného rázu Kraje Vysočina, STUDIO B8M, prosinec 2010
 42. Zásady územního rozvoje Kraje Vysočina, Aktualizace č. 1- 8
 43. Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Praha 2020
 44. Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady, Ministerstvo pro místní rozvoj, prosinec 2019
 45. Politika územního rozvoje ČR, Aktualizace č. 1, 2 , 3, 4, 5, 6 a 7
- Elektronické zdroje:
46. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR [online]. ©2024 [cit. 2024-10-30]. Dostupné z: <https://aopk.gov.cz/>.
 47. AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny. Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP) [online]. ©1999-2024 [cit. 2024-10-30]. Dostupné z: <https://drusop.nature.cz/portal/>.
 48. AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny. Příloha publikace VaV 620/20/03 „OPTIMALIZACE SÍTĚ MZCHÚ“ [online]. ©2006 [cit. 2010-10-30]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/www/vav.nsf/index.html>.
 49. Český statistický úřad. Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. ©2001 [cit. 2008-10-24]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb.nsf/i/home>.
 50. ČSÚ a územně analytické podklady [online]. ©2010 [cit. 2010-09-24]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/csu_a_uzemne_analyticke_podklady_za_obce_ceske_republiky.
 51. Evropsky významné lokality v České republice. [online]. ©2006 [cit. 2010-11-01]. Dostupné z: http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=seznam&quickfilter=3&show_all=0.
 52. Ubytování, Accommodation. Kraj Vysočina. Dostupné z: <http://www.region-vysocina.cz/ubytovani/index.php>.
 53. Český statistický úřad: Veřejná databáze. [online]. ©2024 [cit. 2024-10-29]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>.
 54. Český statistický úřad. Sčítání lidu, domů a bytů 2021 [online]. ©2024 [cit. 2024-11-01]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/scitani-2021?pocet=10&start=0&podskupiny=171&razeni=-datumVydani>.
 55. Český statistický úřad: ČSÚ a územně analytické podklady. [online]. ©2024 [cit. 2024-11-01]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/csu_a_uzemne_analyticke_podklady. [cit. 2024-10-30].
 56. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: NATURA 2000. Soustava chráněných území evropského významu. ©2024 [cit. 2024-11-01]. Dostupné z: <https://aopk.gov.cz/natura-2000>.
 57. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR: Evropsky významné lokality. NATURA 2000. ©2024 [cit. 2024-11-01]. Dostupné z: <https://aopk.gov.cz/evropsky-vyznamne-lokality>.
 58. Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina. ©2024 [cit. 2024-10-30]. Dostupné z: <https://prvk.kr-vysocina.cz/prvk/karty/prehled/1708>.

A. OBECNÁ ČÁST

A.1. Úvod

Územně analytické podklady (ÚAP) patří mezi územně plánovací podklady. ÚAP obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, limitů využití území, záměrů na provedení změn v území, zjišťování a vyhodnocování podmínek udržitelného rozvoje území včetně určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci.

Územně analytické podklady dle § 62 odst.1 zákona č. 283 Sb., stavební zákon slouží zejména jako odborný podklad pro pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovacích dokumentací, územních studií, územních opatření, vymezení zastavěného území a pro rozhodování v území.

Náležitosti obsahu, rozsah a formu územně analytických podkladů upravuje vyhláška č. 157/2024 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu. ÚAP jsou povinně pořizovaným územně plánovacím podkladem ve dvojí podrobnosti. Jedná se o úroveň obcí s rozšířenou působností a na úrovni krajů.

A.2. Vymezení území

Územně analytické podklady jsou vyhotoveny pro správní území obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou. Správní území obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou se nachází v Kraji Vysočina.

Pro sídelní strukturu území je charakteristická její členitost a rozdrobenost s dominací města Žďár nad Sázavou, které svými 20 250 obyvateli představuje necelých 48 % počtu obyvatel celého sledovaného území ORP Žďár nad Sázavou, kde součet počtu obyvatel za rok 2023 činí 42750 obyvatel.

Území ORP je z hlediska geologického složení velmi rozmanité a obsahuje několik geologických jednotek severovýchodního okraje centrální části českého masivu konsolidovaných koncem paleozoika variským vrásněním. JZ oblasti náleží strážeckému moldanubiku, SV pak svrateckému krystaliniku. Podél železnohorského zlomu zasahuje k Velkému Dárku přes Vojnův Městec výběžek Dlouhé meze tvořený sedimenty České křídové tabule.

Území ORP Žďár nad Sázavou je odvodňováno především řekou Oslavou, Sázavou a řekou Svratkou.

Studované území je pozoruhodné pestrostí a rozmanitostí přírodních podmínek. Severní část území pokrývá CHKO Žďárské vrchy s daleko viditelnými zalesněnými vrchy (Tisůvka, Kamenný vrch aj.). Unikátní jsou rašeliniště v oblasti Velkého Dárka i rybniční oblast Bohdalovska s velkým počtem rybníků lemována hřebenem Arnoleckých hor, které uzavírají jižní hranici ORP Žďár nad Sázavou.

Výrobní potenciál je dán především existencí strojírenských oborů, z nichž většina je soustředěna ve Žďáru nad Sázavou. Druhá největší koncentrace (avšak výrazně nižší) hospodářského potenciálu je ve Svratce. Připomenout nutno rozvíjející se ekonomický potenciál sídel Nové Veselí a Bohdalov, který je iniciován výhodnou polohou sídel na silnici II/353. Pro sledované území je charakteristický vysoký počet registrovaných podnikatelských subjektů (většinou bez zaměstnanců), které však nevykazují žádnou činnost.

Střední školství je zastoupeno pouze středními školami a vyššími středními školami v jádrovém městě. Na území ORP se nenacházejí nemocniční zařízení (nejbližší je v Novém Městě na

Moravě). Základní zdravotní péče je zajišťována poliklinikou ve Žďáru nad Sázavou a ordinacemi lékařů ve Žďáru nad Sázavou a větších sídlech.

Území ORP má velmi příhodné podmínky pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu. Je to dáno jak přírodními podmínkami, tak i kulturním dědictvím. Zájmové území je protkáno hustou sítí značených turistických stezek a značených cyklotras, které jsou postupně doplňovány cyklostezkami.

A.3. Historie prací na ÚAP ORP Žďár nad Sázavou

Základní územně analytické podklady pro správní území obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou byly pořízeny v prosinci roku 2008. Pořizovatelem ÚAP ORP Žďár nad Sázavou byl Městský úřad Žďár nad Sázavou, odbor rozvoje a územního plánování. ÚAP byly v konečné fázi zpracovány dle "Datového modelu pro digitální zpracování sledovaných jevů analytických podkladů v GIS - DMG ÚAP verze 4.0", který vyhotovila firma Hydrosoft Veleslavín, s.r.o, U Sadu 13, 162 00 Praha a Laboratoř GIS (CIT - GIS) ČVUT, Fakulta architektury, Thákurova 7, 166 34 Praha.

- První úplná aktualizace ÚAP ORP Žďár nad Sázavou

Na základě ust. § 28 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., (stavební zákon) byl Městským úřadem Žďár nad Sázavou, odbor rozvoje a územního plánování, dne 1. 6. 2010 vystaven na stránkách města (www.zdarns.cz) návrh první úplné aktualizace (dále jen I. ÚA) ÚAP pro ORP Žďár nad Sázavou. Návrh první úplné aktualizace ÚAP byl k nahlédnutí ve formátu *.pdf.

Poskytovatelé údajů o území byli vyzváni, aby potvrdili aktuálnost údajů ve lhůtě do 3 měsíců. Z vyzvaných 48 obcí ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou potvrdilo nadále trvající správnost, úplnost i aktuálnost údajů o území 14 obcí a dvě obce poskytly nové údaje o území. Z vyzvaných 51 poskytovatelů údajů o území odpovědělo 34 poskytovatelů a poslalo aktualizované nebo nové údaje o území 24 poskytovatelů údajů o území.

- Druhá úplná aktualizace ÚAP ORP Žďár nad Sázavou

Na základě ust. § 28 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., (stavební zákon) byl Městským úřadem Žďár nad Sázavou, odbor rozvoje a územního plánování, v červnu 2012 vystaven na stránkách města (www.zdarns.cz) návrh druhé úplné aktualizace (dále jen II. ÚA) ÚAP pro ORP Žďár nad Sázavou. Návrh druhé úplné aktualizace ÚAP byl k nahlédnutí ve formátu *.pdf. Poskytovatelé údajů o území byli vyzváni, aby potvrdili aktuálnost údajů ve lhůtě do 3 měsíců.

- Třetí úplná aktualizace ÚAP ORP Žďár nad Sázavou

V červnu 2014 byl Městským úřadem Žďár nad Sázavou, odbor rozvoje a územního plánování, na stránkách města (www.zdarns.cz) vystaven návrh třetí úplné aktualizace (dále jen III. ÚA) ÚAP pro ORP Žďár nad Sázavou na základě ust. § 28 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb. (stavební zákon). Návrh třetí úplné aktualizace ÚAP společně s údaji o technické infrastruktuře byl k nahlédnutí ve formátu *.pdf. Poskytovatelé údajů o území byli vyzváni, aby potvrdili aktuálnost údajů ve lhůtě do 3 měsíců. V prosinci 2014 byly vypořádány připomínky a aktualizována data dodána od poskytovatelů.

- Čtvrtá úplná aktualizace ÚAP ORP Žďár nad Sázavou

Hlavní sběr dat pro IV. úplnou aktualizaci ÚAP ORP Žďár nad Sázavou byl ukončen k 30.09.2016. Do této doby mohli poskytovatelé údajů zasílat aktuální data pracovníkům na odboru rozvoje a územního plánování, Městský úřad Žďár nad Sázavou. Návrh IV. ÚA ÚAP pro ORP Žďár nad Sázavou byl dne 23.11.2016 projednán se starosty obcí správního obvodu obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou na Městském úřadu ve Žďáru nad Sázavou. Kompletní IV. ÚA ÚAP pro ORP Žďár nad Sázavou bude Městským úřadem Žďár nad Sázavou, odbor rozvoje a územního plánování, vystavena na stránkách města Žďár nad Sázavou (www.zdarns.cz) od ledna 2017.

- Pátá úplná aktualizace ÚAP ORP Žďár nad Sázavou

Pátá úplná aktualizace Územně analytických podkladů je provedena na základě novely stavebního zákona č. 183/2006 Sb. jež nabyla platnosti 01.01.2018 a související prováděcí vyhlášky č. 500/2006 v platném znění. Pro grafickou část je užito nových mapových podkladů katastrálních map poskytnutých pro zpracování ÚAP ORP Žďár nad Sázavou ČÚZK. Hlavní sběr dat pro 5. úplnou aktualizaci byl ukončen k 31.10.2020. Návrh 5. ÚA ÚAP pro ORP Žďár nad Sázavou byl dne 21.12.2020 projednán se starosty obcí správního obvodu obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou na Městském úřadu ve Žďáru nad Sázavou.

- Šestá úplná aktualizace ÚAP ORP Žďár nad Sázavou

Hlavní sběr dat pro 6. úplnou aktualizaci ÚAP ORP Žďár nad Sázavou byl ukončen k 30.09.2024. Do této doby mohli poskytovatelé údajů zasílat aktuální data pracovníkům na odboru rozvoje a územního plánování, Městský úřad Žďár nad Sázavou. Návrh 6. úplné aktualizace ÚAP pro ORP Žďár nad Sázavou byl dne 19.12.2024 projednán se starosty obcí správního obvodu obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou na Městském úřadu ve Žďáru nad Sázavou.

A.4. Obsah a rozsah ÚAP

Náležitosti obsahu, rozsah a formu územně analytických podkladů upravuje vyhláška č. 157/2024 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu.

- Sledované jevy
 - údaje o území,
 - zjištění vyplývající z průzkumů a rozborů,
 - další dostupné údaje o území.
- Rozbor udržitelného rozvoje území (RURÚ)
 - obsahuje textovou a grafickou část,
 - účelem je zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území (dle tematických okruhů),
 - vyhodnocení územních podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a soudržnost společenství obyvatel území včetně jejich vzájemných vazeb a trendů vývoje území,
 - určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci, případně v územní studii zahrnující zejména požadavky na
 - zmírnění nebo omezení urbanistických, dopravních a hygienických závad,
 - zmírnění nebo omezení vzájemných střetů záměrů na provedení změn v území,
 - zmírnění nebo omezení střetů těchto záměrů s limity využití území a s hodnotami v území,
 - odstranění nebo zmírnění vlivů negativ území.

- Tematické členění RURÚ
 1. širší územní vazby
 2. prostorové a funkční uspořádání území
 3. struktura osídlení
 4. sociodemografické podmínky a bydlení
 5. příroda a krajina
 6. vodní režim
 7. horninové prostředí
 8. kvalita životního prostředí
 9. ZPF a PUPFL
 10. občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství
 11. dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti
 12. technická infrastruktura včetně její dostupnosti
 13. ekonomické a hospodářské podmínky
 14. rekreace a cestovní ruch
 15. bezpečnost a ochrana obyvatel

A.5. Požadavky politiky územního rozvoje ČR

Politika územního rozvoje České republiky ve znění Aktualizace č. 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 7 (PÚR ČR) nevymezuje na správním území ORP Žďáru nad Sázavou žádnou rozvojovou oblast ani žádnou rozvojovou osu. Správní území ORP Žďár nad Sázavou je v PÚR ČR zařazeno do specifické oblasti SOB9, ve které se projevuje aktuální problém ohrožení území suchem.

Z ploch a koridorů technické infrastruktury republikového významu PÚR ČR na správním území ORP Žďáru nad Sázavou vymezen koridor dvojitého vedení 400 kV Mírovka - Čebín (E21).

A.6. Požadavky územního rozvojového plánu

Dne 19.09.2024 bylo veřejnou vyhláškou Úřadu vlády České republiky oznámeno vydání územního rozvojového plánu. Veřejná vyhláška byla vyvěšena 20.09.2024 a sejmuta 31.10.2024. V souladu s § 105 odst. 2 stavebního zákona územní rozvojový plán a adresu jeho uložení v národním geoportálu územního plánování oznámí Ministerstvo pro místní rozvoj veřejnou vyhláškou; dnem doručení této veřejné vyhlášky nabude územní rozvojový plán účinnosti.

První územní rozvojový plán vymezuje na správním území ORP Žďár nad Sázavou:

- Koridor vedení el. energie TE21, který je současně veřejně prospěšnou stavbou názvu: Dvojitě vedení 400 kV Mírovka - Čebín a Kočín - Přestice včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic Mírovka, Kočín, Čebín a Přestice. Dotčenými obcemi na správním území ORP Žďár nad Sázavou jsou obce Poděšín, Sirákov, Rudolec, Bohdalov a Pavlov.
- Územní systém ekologické stability ve skladebných částech nadregionálního významu, včetně vložených regionálních biocenter, která jsou součástí složeného nadregionálního biokoridoru

Vymezeny jsou tyto skladebné části: NRBC Rasůveň na území obcí Radostín nad Oslavou, Krásněves a Kněžves. NRBC81 Žákova hora na území obcí Vojnův Městec, Herálec a Cikháj. NRBC2009 Dářko na území obcí Vojnův Městec, Radostín, Polnička a Karlov. NRBK55-61-81 na území obcí Bohdalov, Rudolec, Poděšín, Sirákov, Újezd, Matějov, Nové Veselí, Budeč, Sázava, Hamry nad Sázavou, Žďár nad Sázavou, Račín, Velká Losenice, Polnička, Světnov, Škrdlovice a Cikháj. NRBK58-2009-55-61-81 na území obcí Radostín, Račín a Polnička. NRBK62-81 na území obce Vojnův Městec. NRBK81-62 na území obcí Herálec a Svatka. Nadregionální ÚSES byl do územního rozvojového plánu převzat ze zásad územního rozvoje krajů na základě přechodných ustanovení uvedených v odstavci1, § 319 zák. 283/2021 Sb.

A.7. Požadavky územně plánovací dokumentace kraje

Zásady územního rozvoje Kraje Vysočina po aktualizaci č. 1 - 8 a po rozsudku Krajského soudu v Brně (ZÚR) na správním území ORP Žďár nad Sázavou vymezují:

- Rozvojovou oblast krajského významu (OBk4) zahrnující obce Hamry nad Sázavou (k.ú. Hamry nad Sázavou, k.ú. Najdek na Moravě) a město Žďár nad Sázavou (k.ú. Město Žďár, k.ú. Zámek Žďár, k.ú. Stržanov a k.ú. Veselíčko u Žďáru nad Sázavou).
- Rozvojovou osu krajského významu (OSk4) zahrnující obec Nové Dvory (k.ú. Nové Dvory u Velké Losenice), obec Sázavu (k.ú. Sázava u Žďáru nad Sázavou, k.ú. Česká Mez) obec Velkou Losenicí (k.ú. Velká Losenice).
- Město Žďár nad Sázavou jako významné střední centrum osídlení.
- Koridor silnice I/19 v šířce 150 m zahrnující koridor pro homogenizaci stávajícího tahu. Současně stanovují pro územní plánování úkol prověřit a stabilizovat na silnici I/19 umístění obchvatu obce Nové Dvory.
- Koridor silnice I/37 v šířce 150 m zahrnující:
 - koridor pro homogenizaci stávajícího tahu
 - koridor pro umístění nových staveb - obchvat I/37 Žďár nad Sázavou
 - koridor pro umístění nových staveb - obchvat I/37 Sazomín
 - koridor pro umístění nových staveb - obchvat I/37 Ostrov nad Oslavou
- Jako územní rezervu koridoru pro prověření budoucího umístění stavby - přeložka silnice I/37 Ždírec nad Doubravou - Vojnův Městec v šířce 200 m.
- Koridor silnice II/353 v šířce 80 m
- zahrnující koridor pro homogenizaci vybraného úseku stávajícího tahu a koridor pro umístění nové stavby přeložka silnice II/353 Žďár nad Sázavou - Nové Veselí. Současně stanovují pro územní plánování úkol prověřit a stabilizovat na silnici II/353 umístění přeložky Rudolec. Pozn. Městský úřad Žďár nad Sázavou, odbor stavební a územního plánování udělil dne 17.12.2021 č.j. SÚP/2149/21/Ba-5 stavebníkovi (Kraj Vysočina, Žižkova 1882/57, 58801 Jihlava) kolaudační souhlas s užíváním stavby.
- Koridor v šířce 300 m pro umístění stavby zdvojení vedení ZVN 400 kV Mírovka - Velká Bíteš - hranice Jihomoravského kraje.
- Koridor v šířce 400 m pro umístění stavby nadzemní vedení VVN 110 kV R Velké Meziříčí - R Ostrov nad Oslavou.

Na správním území ORP Žďár nad Sázavou ZÚR vymezují tyto plochy a koridory pro biocentra a biokoridory nadregionálního a regionálního ÚSES anebo jejich částí.

nadregionální biocentra		nadregionální biokoridory	
NKOD	název	NKOD	název
81	Žákova Hora	76	Polom - Žákova Hora
2009	Dářko	124	Špičák - Rasůveň
61	Rasůveň	125	K124 - Žákova hora
		126	Údolí Doubravy - K125
		127	Žákova hora - Údolí Hodonínky

regionální biocentra		regionální biokoridory	
NKOD	název	NKOD	název
1565	Peperek	442	Údolí Doubravy - Štíří důl
1566	Kamenný vrch	443	Štíří důl - Dářko
1741	Suchý vrch	444	Žákova hora - Dářko
312	Hudecká skála	445	Ransko - RK442
704	V Bukách	446	Železné hory - Ransko
714	Štíří důl	449	Peperek - Ronov
715	Babín	1368	Čachnov - Milovské Perníčky
900	Kameničky	1371	Žákova hora - Hudecká skála
703	Na horách	1372	Hudecká Skála - Pasecká skála

Na správním území ORP Žďár nad Sázavou ZÚR vymezují tyto typy krajín charakterizované převažujícím nebo určujícím cílovým využitím - krajina lesní, krajina rybníční, krajina lesozemědělská harmonická, krajina lesozemědělská ostatní a krajina s předpokládanou vyšší mírou urbanizace.

ZÚR dále na správním území ORP Žďár nad Sázavou vymezují následující oblasti krajinného rázu jako unikátní územní jednotky jedinečnosti a neopakovatelnosti krajiny CZ0610-OB007 Žďársko - Bohdalovsko a VZ0610-OB024 Žďárské vrchy, které jsou co do rozlohy převažujícími oblastmi. Na východním okraji území ORP Žďár nad Sázavou zasahuje oblast krajinného rázu CZ0610-OB08 Novoměstsko - Bystřicko, na západním okraji pak oblast krajinného rázu CZ0610-OB001 Havlíčkovobrodsko.

ZÚR vymezují na správním území ORP Žďár nad Sázavou tyto veřejně prospěšné stavby:

- Oblast dopravy

VPS	stavba	dotčené obce
DK02	silnice I/19	Žďár-nad Sázavou
DK05	silnice I/37	Hamry nad Sázavou, Ostrov nad Oslavou, Sazomín, Vatín, Žďár nad Sázavou
DK19	silnice II/353	Bohdalov, Budeč, Nové Veselí, Rudolec, Újezd, Žďár nad Sázavou*)
DK37	silnice II/354	Ostrov nad Oslavou, Radostín nad Oslavou

*) Přeložka silnice II/353 v úseku Budeč - Bohdalov je od roku 2021 uvedena do provozu.

- Oblast energetiky

VPS	stavba	dotčené obce
E02	zdvojení vedení ZVN 400 kV Mírovka - Velká Bíteš - hranice JmK	Bohdalov, Pavlov, Poděšín, Rudolec, Sirákov
E15	nadzemní vedení VVN 110 kV R Velké Meziříčí - R Ostrov nad Oslavou	Obyčtov, Ostrov nad Oslavou

- ZÚR stanovují požadavek na koordinaci územně plánovací činnosti dotčené obce Vojnův Městec při prověřování budoucího umístění stavby v koridoru vymezeném jako územní rezerva - přeložka I/37 Ždírec nad Doubravou - Vojnův Městec.
- ZÚR stanovují požadavek na koordinaci územně plánovací činnosti dotčených obcí při zpřesňování vymezení ploch pro řešení opatření pro modernizaci celostátních železničních tratí Brno - Havlíčkův Brod - Kolín.
- Na správním území obce ORP Žďár nad Sázavou ZÚR nevymezují plochy ani koridory pro prověření jejich budoucího využití územní studií.
- Plochy a koridory, ve kterých je pořízení a vydání regulačního plánu orgány kraje podmínkou pro rozhodování o změnách jejich využití nejsou ZÚR vymezeny.

A.8. Územně plánovací dokumentace obcí na území ORP Žďár nad Sázavou

stav k datu 31.10.2024

obec	územně plánovací dokumentace	zpráva o uplatňování ÚP (ZoUÚP)
Bohdalec	ÚP - 18.12.2007 Změna č. 1 ÚP - 28.04.2013	ZoUÚP - 22.11.2011 ZoUÚP - 14.07.2016 ZoUÚP - 15.04.2021
Bohdalov	ÚP - 26.11.2015	ZoUÚP - 12.02.2020
Březí nad Oslavou	ÚP - 11.9. 2007 Změna č. 1 ÚP - 14.09. 2010 Změna č. 2 ÚP - 25.11. 2019	ZoUÚP - 05.04.2013 ZoUÚP - 29.03.2019
Budeč	ÚPO - 31.10.2005 Změna č. 1 ÚPO- 30.10.2010	ZoUÚP - 30.03.2017
Cikháj	ÚP - 29.8.2007	ZoUÚP - 04.08.2011 ZoUÚP - 7.04.2016 ZoUÚP - 10.05.2021
Hamry nad Sázavou	ÚP - 16.8. 2007 Změna č. 1 ÚP - 14.07. 2012 Změna č. 2 ÚP - 10.11.2016 Změna č. 3 ÚP - 28.12.2017 Změna č. 4 ÚP - 24.09.2022 Změna č. 5 ÚP - 26.6.2021 Změna č. 6 ÚP - 30.09.2024	ZoUÚP - 19.09.2011 ZoUÚP - 15.06.2015 ZoUÚP - 17.12.2020
Herálec	ÚP - 12.03.2010 Změna č. 1 ÚP - 24.09.2016 Změna č. 2 ÚP - 05.12.2018 Změna č. 3 ÚP - 02.02.2021 Změna č. 4 ÚP - 05.07.2023	ZoUÚP - 12.11. 2015 ZoUÚP - 15.11.2017 ZoUÚP - 07.09.2022
Hodíšov	ÚP - 08.12.2007 Změna č. 1 ÚP - 03.10.2017 Změna č. 2 ÚP - 27.07.2023	ZoUÚP - 15.12.2011 ZoUÚP - 19.05.2016 ZoUÚP - 26.11.2019 ZoUÚP - 28.05.2024

Chlumětín	ÚP - 19.05.2019	ZoUÚP - 4.06.2014 ZoUÚP - 08.09.2022
Jámy	ÚP - 18.08.2007 Změna č. 1 ÚP - 12.03.2021	ZoUÚP - 16.06.2011 ZoUÚP - 17.06.2015 ZoUÚP - 17.07.2019
Karlovy	Nový ÚP - 15.03.2023	
Kněžves	ÚP - 07.11.2009 Změna č. 1 ÚP - 11.07.2015 Změna č. 2 ÚP - 12.04.2024	ZoUÚP - 26.06.2014 ZoUÚP - 11.03.2020 ZoUÚP - 09.09.2022
Kotlasy	ÚP - 05.06.2010 Změna č. 1 ÚP - 28.03.2014 Změna č. 2 ÚP - 23.02.2022	ZoUÚP - 13.05.2013 ZoUÚP - 30.03.2019 ZoUÚP - 16.09.2022
Krásnéves	ÚP - 19.11.2009 Změna č. 1 ÚP - 25.12. 2013 Změna č. 2 ÚP - 23.06.2023	ZoUÚP - 20.02.2013 ZoUÚP - 7.10.2019 ZoUÚP - 07.09.2022
Kyjov u Černé	Vymezené zastavěné území obce 04.12.2009	
Lhotka u Žďáru n.S.	ÚP - 07.11.2012 Změna č. 1 ÚP - 07.08.2018	ZoUÚP - 20.04.2017 ZoUÚP - 17.02.2022
Malá Losenice	ÚP - 24.06.2008 Změna č. 1 ÚP - 13.06.2019 Změna č. 2 ÚP - 29.07.2022	ZoUÚP - 12.06.2012 ZoUÚP - 15.09.2017 ZoUÚP - 10.09.2021 ZoUÚP - 06.09.2024
Matějov	ÚP - 28.03.2008	ZoUÚP - 6.03.2012 ZoUÚP - 7.02.2017 ZoUÚP - 01.02.2022
Nížkov	Nový ÚP - 20.01.2019	ZoUÚP - 22.1.2016
Nové Dvory	ÚP - 08.10.2020 Změna č. 1 ÚP - 06.06.2023	ZoUÚP - 17.6.2014
Nové Veselí	ÚP - 07.11.2012 Změna č. 1 ÚP - 27.08. 2014 Změna č. 2 ÚP - 20.04. 2019 Změna č. 3 ÚP - 14.09.2022	ZoUÚP - 6.12.2017 ZoUÚP - 27.01.2021
Obyčtov	ÚP - 13.06.2008 Změna č. 1 ÚP - 05.01.2010 Změna č. 2 ÚP - 07.01.2022	ZoUÚP - 30.01.2015 ZoUÚP - 06.02.2020
Ostrov nad Oslavou	ÚP - 24.8.2007 Změna č. 1 ÚP - 10.10.2014 Změna č. 2 ÚP - 12.04.2023	ZoUÚP - 26.09.2011 ZoUÚP - 29.09.2016 ZoUÚP - 14.12.2020
Pavlov	ÚP - 04.09.2007 Změna č. 1 ÚP - 30.09.2015 Změna č. II ÚP - 18.12.2019 Změna č. 3 ÚP - 16.08.2022	ZoUÚP - 19.08. 2011 ZoUÚP - 30.10. 2015 ZoUÚP - 05.03.2021
Počátky	ÚP - 13.09.2008 Změna č. 1 ÚP - 27.02.2020	ZoUÚP - 20.03.2013 ZoUÚP - 1.02.2017 ZoUÚP - 16.02.2022
Poděšín	ÚP - 16.09.2009 Změna č. 1 ÚP - 02.08.2015 Změna č. 2 ÚP - 16.05.2019	ZoUÚP - 14.11.2014 ZoUÚP - 20.12.2018 ZoUÚP - 12.09.2022
Pokojev	ÚP - 03.06.2010 Změna č. 1 ÚP - 7.07. 2016 Změna č. 2 ÚP - 22.02. 2018 Změna č. 3 ÚP - 07.07.2023	ZoUÚP - 20.01.2015 ZoUÚP - 28.08.2017

Polnička	ÚP - 9.11.2017 změna č. 1 ÚP - 13.05.2020	ZoUÚP - 23.06.2014 ZoUÚP - 25.04.2022
Račín	ÚP - 28.04.2009 Změna č. 1 ÚP - 07.02.2017	ZoUÚP - 16.06. 2015 ZoUÚP - 15.03.2022
Radostín	ÚP - 11.01.2008 Změna č. 1 ÚP - 24.04.2013 Změna č. 2 ÚP - 27.02.2022	ZoUÚP - 04.12.2011 ZoUÚP - 07.11.2016 ZoUÚP - 22.03.2022
Radostín n. Oslavou	ÚP - 27.06.2017 Změna č. 1 - 11.08.2019	ZoUÚP - 12.05.2022
Rosička	ÚP - 21.03.2009	ZoUÚP 12.06.2013 ZoUÚP 26.07.2017 ZoUÚP - 15.12.2021
Rudolec	ÚP - 14.08.2015	ZoUÚP - 25.06.2021
Sázava	ÚP - 13.03.2008 Změna č. 1 ÚP - 02.02.2012 Změna č. 2 ÚP - 18.07. 2017 Změna č. 3 ÚP - 01.10.2015 Změna č. 4 ÚP - 12.07.2018	ZoUÚP - 25.03.2013 ZoUÚP - 9.05.2016 ZoUÚP - 07.06.2021
Sazomín	ÚP - 13.09.2008 Změna č. 1 ÚP - 08.02.2014 Změna č. 2 ÚP - 09.05.2020	ZoUÚP - 15.05.2013 ZoUÚP - 27.03.2019
Sirákov	ÚP - 09.09.2009 Změna č. 1 ÚP - 25.3.2017 Změna č. 2 - 22.1.2019 Změna č. 3 ÚP - 04.08.2023	ZoUÚP - 6.04.2016 ZoUÚP - 29.01.2020 ZoUÚP - 07.09.2022
Sklené	ÚP - 21.10.2009 Změna č. I ÚP - 02.09.2016 Změna č. 2 ÚP - 30.08.2023	ZoUÚP - 15.09.2014 ZoUÚP - 26.2.2018 ZoUÚP - 31.01.2022
Světnov	ÚP - 08.01.2013 Změna č. 1 ÚP - 09.07.2023	ZoUÚP - 4.09.2017 ZoUÚP - 24.01.2022
Svratka	ÚP - 18.08.2013 Změna č. 1 ÚP - 25.05.2022 Změna č. 2 ÚP - 04.10.2022 Změna č. 3 ÚP - 02.01.2021	ZoUÚP - 28.05.2020 ZoUÚP - 12.09.2023
Škrdlovice	ÚP - 05.08.2020 Změna č. 1 ÚP - 21.10.2022	ZoUÚP - 22.09.2015
Újezd	ÚP - 21.02.2009 Změna č. I ÚP - 16.05.2015	ZoUÚP - 23.01.2014 ZoUÚP - 2.02.2018 ZoUÚP - 23.07.2021
Vatín	ÚP - 20.10.2014 Změna č. 1 ÚP - 28.12.2017	ZoUÚP - 30.04.2020
Velká Losenice	ÚP - 05.01.2011 Změna č. 1 ÚP - 29.08. 2012 Změna č. II a III ÚP - 10.05.2016	ZoUÚP - 26.06.2014 ZoUÚP - 13.11.2019 ZoUÚP - 10.10.2023
Vepřová	ÚP - 27.01.2008 Změna č. 1 ÚP - 24.11.2012 Změna č. 2 ÚP - 5.05.2018	ZoUÚP - 20.12.2011 ZoUÚP - 20.12.2016 ZoUÚP - 08.09.2021
Vojnův Městec	ÚP - 20.12.2014 Změna č. 1 ÚP - 06.07.2021 Změna č. 2 ÚP - 28.06.2024	ZoUÚP - 16.04.2019 ZoUÚP - 10.01.2023
Vysoké	ÚP - 09.10.2015 Změna č. 1 ÚP - 12.06.2024	ZoUÚP - 27.06..2014 ZoUÚP - 18.02.2020 ZoUÚP - 19.06.2022

Znětínek	ÚP - 20.09.2008 Změna č. 1 ÚP - 08.07.2010 Změna č. 2 ÚP - 06.08.2016 Změna č. 3 ÚP - 26.03.2021 Změna č. 4 ÚP - 09.06.2023	ZoUÚP - 01.07.2015 ZoUÚP - 04.12.2019
Žďár nad Sázavou	ÚP - 4.10.2016 Změna č. 1 ÚP - 22.09.2019 Změna č. 2 ÚP - 05.04.2023 Změna č. 3 ÚP - 25.02.2020 Změna č. 4 ÚP - 15.04.2021 Změna č. 5 ÚP - 25.01.2023 Změna č. 6 ÚP - 04.03.2024 Změna č. 7 ÚP - 18.04.2024	ZoUÚP - 06.05.2021 ZoUÚP - 12.09.2024

B. PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

B.1. Širší vztahy

Správní obvod obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou leží v SV části Kraje Vysočina. ORP Žďár n./S. sousedí v rámci Kraje Vysočina s 5 ORP: ORP Nové Město na Moravě, ORP Velké Meziříčí, ORP Jihlava, ORP Havlíčkův Brod a ORP Chotěboř. Ze severu hraničí s ORP Hlinsko, která je již součástí Pardubického kraje. Území ORP Žďár n./S. se svojí rozlohou 46 444 ha je 6. největší obcí s rozšířenou působností v Kraji Vysočina a reprezentuje 6,8 % rozlohy území Kraje Vysočina. Správní území zahrnuje celkem 48 obcí (2 města – Svatka, Žďár nad Sázavou, 4 městyse – Bohdalov, Nové Veselí, Ostrov nad Oslavou a Vojnův Městec a 42 obcí), je tvořeno 65 katastrálními územími. Počet obyvatel k 31.12.2023 činil 42750 osob, což je plných 8,25 % z celkového počtu obyvatel Kraje Vysočina (517960 obyvatel). Jedná se o 5. ORP s největším počtem žijících obyvatel v rámci Kraje Vysočina. Počet obyvatel ve městě Žďár nad Sázavou tvoří téměř 50% obyvatel celého správního území (viz tabulka č. 5 a 6).

Správní obvod ORP Žďár nad Sázavou je územím protáhlého tvaru ve směru sever - jih. Možno připustit, že město Žďár nad Sázavou leží v těžišti tohoto území. Od největších měst ČR je Žďár nad Sázavou vzdálen: Praha - 155 km, Brno - 85 km, Ostrava a Plzeň - 250 km, Olomouc - 160 km, České Budějovice - 165 km, Hradec Králové - 90 km.

Z hlediska širších vztahů je zřejmý světový význam Žďáru nad Sázavou jako místa památky zapsané na seznam světového dědictví UNESCO - Poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Dvě největší vodní plochy na řece Sázavě s přilehlým okolím mají nadmístní až republikový význam v oblasti převážně individuální rekreace. Přírodní hodnoty území ORP Žďár nad Sázavou byly potvrzeny vyhlášením CHKO Žďárské vrchy na velké části správního území a vyhlášením přírodního parku Bohdalovsko.

Lokalizace ORP Žďár nad
Sázavou v rámci Kraje Vysočina

Území ORP je z hlediska geologického složení velmi rozmanité a obsahuje několik geologických jednotek severovýchodního okraje centrální části českého masivu konsolidovaných koncem paleozoika variským vrásněním. JZ oblasti náleží strážeckému moldanubiku, SV pak svrateckému krystaliniku. Podél železnohorského zlomu zasahuje k Velkému Dářku přes Vojnův Městec výběžek Dlouhé meze tvořený sedimenty České křídové tabule.

Území ORP Žďár nad Sázavou je odvodňováno především řekou Oslavou, Sázavou a řekou Svratkou.

Studované území je pozoruhodné pestrostí a rozmanitostí přírodních podmínek. Severní část území pokrývá CHKO Žďárské vrchy s daleko viditelnými zalesněnými vrchy (Tisůvka, Kamenný vrch aj.). Unikátní jsou rašeliniště v oblasti Velkého Dářka i rybniční oblast Bohdalovska lemována hřebenem Arnoleckých hor, které uzavírají jižní hranici ORP Žďár nad Sázavou.

Výrobní potenciál je dán především existencí strojírenských oborů, z nichž většina je soustředěna ve Žďáru nad Sázavou. Druhá největší koncentrace (avšak výrazně nižší) hospodářského potenciálu je ve Svratce. Pro sledované území je charakteristický vysoký počet registrovaných podnikatelských subjektů (většinou bez zaměstnanců), které však nevykazují žádnou činnost.

Střední školství je zastoupeno pouze středními školami a vyššími středními školami v jádrovém městě. Na území ORP se nenacházejí nemocniční zařízení (nejbližší je v Novém Městě na Moravě). Základní zdravotní péče je zajišťována poliklinikou ve Žďáru nad Sázavou a ordinacemi lékařů ve Žďáru nad Sázavou a větších sídlech.

Předmětné území protínají dvě silnice I. třídy zajišťující napojení území ve směru sever - jih (silnice I/37) a ve směru východ - západ (silnice I/19). Nadále se projevuje nedostatečné napojení území ORP na dálnici. Nejvhodnější napojení na dálnici D1 přes Radostín nad Oslavou dosud nebylo ucelenou koncepční dokumentací či podklady prověřováno. Železniční elektrifikovaná dvojkolejná trať č. 250 Kolín - Havlíčkův Brod - Brno je územně stabilizovaná.

B.2. Prostorové a funkční uspořádání území

a. Stav a vývoj území

Zásadní vliv na prostorové a funkční uspořádání území ORP Žďár nad Sázavou (i výrazně širšího území) měla výstavba Žďárských strojíren a sléváren v polovině 50 let minulého století. Malé město se tak stává průmyslovým centrem Vysočiny s bouřlivým rozvojem. Realizace ohromného výrobního podniku s mohutnými stavbami a technologickými objekty v ploché vrchovině rozřezané údolími vodních toků s mozaikou polí, luk a lesů a vyvolanou potřebou výstavby bytů na obvodu města včetně pozdější přestavby historického jádra výrazně změnila ráz města a krajiny. Možno konstatovat, že jde o sociálně pestrou skladbu obyvatel žijící v dobře vybaveném sídle s mnohotvárnými prostory městské zástavby. Město je schopno uspokojit nejen potřeby svých obyvatel, ale i potřeby obyvatel z blízkých i vzdálenějších míst - sídel.

Prudký rozvoj města Žďáru nad Sázavou logicky vyvolal odliv obyvatelstva z venkova. Tato skutečnost spolu se zavedením velkovýrobního zemědělského hospodaření se projevila nežádoucím způsobem na funkčním i prostorovém uspořádání venkovských sídel v regionu. Zemědělské areály se stavbami měřítkem cizích venkovské zástavby i krajině byly zakládány mimo sídla, často v dominantních pozicích. Do venkovského prostředí pronikají městské a příměstské typy zástavby bez vazeb na časem ověřený charakter venkovských stavení. Poměrně častým jevem jsou zřejmé nedostatky ve využívání zastavěného území (ať již stavby v havarijním

stavebně technickém stavu, tak i nevhodné stavební zásahy), ale i chátrající zemědělské stavby. V této souvislosti je na místě připomenout často neodůvodněné požadavky na rozšiřování zastavěného území pro výstavbu rodinných domů, která je charakterizována samostatně stojícím rodinným domem na pravidelné parcele. V poslední době významný podíl nové zástavby tvoří domy typu "bungalov". Převažující funkcí venkovských sídel se stává funkce ubytovací.

Druhým městem na ORP Žďár nad Sázavou je město Svatka, kde opodstatněnost zařazení sídla mezi města resp. malá města je dána nikoliv populační velikostí (cca 1400 obyvatel), ale urbanistickými znaky (charakter zástavby se dvěma náměstími, základní veřejná vybavenost, pracovní příležitosti v sekundárním i terciárním sektoru) i minimálním počtem pracujících v zemědělství a výrazným potenciálem hromadné rekreace.

b. Města a venkovská sídla

Prostorové a svým způsobem i funkční uspořádání sídel je především dána umístěním sídla v krajině, respektováním přírodních podmínek s dlouhodobě se rozvíjejícím utvářením prostorů, staveb i architektonických dominant. Na prostorovém uspořádání se podstatnou měrou podílí i hospodářské a materiální podmínky společenského života. Tyto hodnoty byly zjišťovány jednotlivě na základě terénního průzkumu a rozboru území.

- Bohdalec – Dochovaná půdorysná stopa zastavění se selskými usedlostmi klasického dispozičního uspořádání kolem později zastavěného jádra sídla s vodní plochou. Na selská stavení navazuje dosud čitelná záhumenicová plužina. Mimo historické jádro sídla v pohledově exponované poloze je situovaná škola pro tuto oblast neobvyklého ztvárnění. Stavební rozvoj směřuje především do staveb rodinných domů v lokalitě Za školou umožňující realizaci 14 rodinných domů. Zástavba se řídí zpracovanou územní studií a dosud je zde realizováno 10 rodinných domů.
- Bohdalov
 - část Bohdalov – Jádro sídla leží v rovinatém území nad hladinou Záhumenního rybníka. Zástavba kolem centrálního prostoru je sevřená vesměs jednopodlažní, stavby občanské vybavenosti u kostela dvoupodlažní. Nejen centrální části, ale i širokému okolí, dominuje 35 m vysoká kostelní věž. Jedinečný pohled na červenou střešní hladinu sídla a zmíněnou věž je přes hladinu Záhumenního rybníka. Malebnost popsané kompozice je rušena novostavbami rodinných domů na levém břehu Záhumenního rybníka pod účelovou komunikací do Újezdu. Jde o objekty nedodržující historicky danou výškovou hladinu zastavění. Stavební rozvoj dále směřuje do staveb rodinných domů v lokalitě Žlíbky nalevo při vstupu do sídla od Nového Veselí. Pro lokalitu je vyhotovena územní studie a dosud je zde realizováno 14 rodinných domů. Při druhém sjezdu do sídla ze silnice II/353 (naproti bývalé cihelně) se postupně rozvíjí výrobní zóna. Dokončeno bylo i rozšíření zemědělského areálu ve směru k sídlu Chroustov.
 - část Chroustov – Čitelné jádro sídla narušené mnohými stavebními úpravami. Pro jádro sídla byla charakteristická štítová orientace hlavního objektu na náves. Stavební rozvoj směřuje do staveb rodinných domů při silnici III/3536, rozvoje zemědělské farmy a v odsunutě poloze situované pily.
- Březí nad Oslavou – Náves elipsovitého tvaru. Selská stavení obklopující centrální prostor jsou typické skladby s do veřejného prostranství orientovanou obytnou částí. Za obytnou sekci následuje trakt hospodářský. Působivost zastavění narušena asanacemi domů i překročením stavební čáry přístavbou do veřejného prostoru a plošně velkou na menší díly nečleněnou zpevněnou plochou (asfaltovou). Ukončena je zástavba obytného souboru rodinných domů

mezi silnicí II/388 a silnicí III/35311. Skupina novějších a nových rodinných domů je založena za záhumenní cestou na západním okraji sídla.

- Budeč u Žďáru nad Sázavou – Náves větvenovitého tvaru je lemována zemědělskými usedlostmi orientovanými hospodářskou částí do zemědělské krajiny. Bez přímé vazby a polní držbu vzniklo v pozdější době zastavění na výrazně menších parcelách v jihovýchodní části jádra sídla. Školní budova v přímé vazbě na historickou část sídla reprezentuje charakteristický typ obecních škol v tomto regionu. Ukončena je zástavba obytného souboru rodinných domů mezi silnicí nad bývalou školou. Skupina nových rodinných domů je založena napravo pod silnicí III/3538 při vstupu do sídla od Nového Veselí.
- Čikháj – Pro sídlo je charakteristická rozvolněná zástavba samostatných usedlostí či malých skupin domů, do kterých pronikají enklávy luk a pastvin se stromovím. Pouze část sídla při bývalé rychtě je organizována kolem místní komunikace, nicméně ani zde není stavební čára pevná. Stavební rozvoj směřuje do staveb rodinných domů na pozemcích, které byly volně odděleny ze zastavitelných ploch. Realizováno je víceúčelové hřiště.
- Hamry nad Sázavou – Osídlení je úzce spjato se zpracováním železa, když jednotlivá osídlení povstala na místě hamrů. Postupem času došlo ke stavebnímu propojení původně samostatných částí. Jde o seskupení struktur osídlení s nejasně čitelným původním zastavěním. Dosud zastavění akceptuje přírodní podmínky místa. V zásadě dokončená zástavba rodinných domů směrem ke Žďáru nad Sázavou již nese prvky městského charakteru zastavění, rovněž jako v daleko menší míře realizovaná dostavba místní části Šlakhamry. Stavby výrobního a opravárenského významu se realizují mezi ČOV Žďár nad Sázavou a silnicí I/19 u železniční trati.
- Herálec
 - část Herálec a Famílie – Původní osídlení vzniklo zastavěním na volném půdorysu při soutoku potoka Brušovec s řekou Svatkou, posléze v části zvané Chaloupky a na Gregorově kopci. Organizační osou se stává řeka Svatka a komunikační systém tvořený zvl. silnicí II. třídy a místními komunikacemi směřujícími ke škole a k jihu. Objekty ležící na vrcholech kompozičního trojúhelníku novodobých staveb (areál školy, hotel a závod Modeta) se svojí velikostí a objemem vymykají měřítku ostatního zastavění (mimo zemědělský areál dnes obklopený zelení). V obraze obce se příznivě uplatňují původní stavení s vysokými listnatými stromy. Nová rozsáhlá výstavba rodinných domků vesměs na pravoúhlém půdorysu již ztratila venkovský charakter. Stavební propojení místní části Herálec a místní části Famílie nelze z pohledu urbanistického považovat za jednoznačné a správné. Charakterizováno je zástavou samostatně stojících rodinných domů na pravoúhlé stavební osnově bez promyšlené koncepce potřebného zázemí. Protože se jedná o lokalitu rodinných domů téměř dokončenou, pro dalších 38 rodinných domů pestřejší skladby je připravena nová lokalita v chaloupkách. Dostavěna je část výrobní zóny u ČOV.
 - část Kocanda – Je tvořena dvěma seskupeními staveb. Na jihu část zvaná „Na place“ je tvořena oboustrannou zástavbou s pevnou stavební čarou a domy se štíty orientovanými kolmo na osu silnice. Druhá část zastavění je na volném půdorysu s dostavbou novodobých domů.
- Hodíškov – Kompozice původního zastavění nad rybníkem Pančina je dnes značně narušená. Návsí dominuje kaple nevšedního výrazu s otevřenou zvonící (arch. A. Linsbauer) a opravovaná rychta – dříve svobodný dvorec. Na nové využití čeká bývalá továrna na škrob při silnici III/3882. Ukončena je nedávná dostavba zemědělského areálu na JV okraji sídla. Uzavřena je i zástavba severního okraje sídla rodinnými domy.

- Chlumětín - Rozvolněné zastavění jádra sídla se vzrostlými stromy přechází v ulicovou zástavbu při silnici ve směru JV – SZ. Místní odloučené části jsou tvořeny skupinami domů. Sídlo dominují vysoké listnaté stromy vysazené při staveních. Nově realizované rodinné domy situované při vstupu do sídla od města Svratky mají charakter městské či příměstské zástavby.
- Jámy – Původní selské statky zpravidla uzavřené dispozice byly situovány po obvodě prostorné návsi pod výraznou přírodní dominantou vrchem Vejdoch. Náves je ovládána skupinou objektů tvořenou kostelem sv. Martina, farou a školou. Pozdějšímu zastavění návsi se svojí architekturou a celkovým pozitivním dojmem vymyká kulturní dům (arch. Řídký). Stavebními úpravami počátku 21. století došlo k setření jedinečného výrazu stavby. Zástavbu v centrální části doprovází vysoké listnáče. Zástavba pod vrchem Vejdoch je zástavbou samostatně stojících rodinných domů často doplněných hospodářskými stavbami. Rozestavěn je obytný soubor 25 rodinných domů v jihozápadní části sídla. Dosud je zde realizováno 17 rodinných domů.
- Karlovy – Urbanizované území tvoří dvě vzájemně odlišné části obce. Na hranici s k.ú. Škrdlovice jde o skupinu domů s pevnou stavební čarou a pravidelným rytmem štítů domů otočených kolmo k silnici I/37. Druhá část sídla při místních komunikacích je tvořena poměrně kompaktním zastavěním s veřejným prostranstvím před obecním úřadem. Nová zástavba sleduje místní komunikaci obsluhující východní okraj sídla. Bývalá škola je součástí sklárny.
- Kněževes – Zastavěné území tvoří dvě od sebe oddělené části vcelku dobře korespondující s geomorfologií místa. Původní zastavění je zastoupeno bývalými selskými staveními obklopující pravidelnou obdélníkového půdorysu návěs (cca 170 x 100 m). Na návsi je vodní plocha a zmíněná stavení jsou do návsi orientována štíty i okapy. Druhá část sídla je tvořena domy pro rodinné bydlení na různých půdorysech a různého výškového členění. Rozporuplné, spíše nesprávné z hlediska koncepce rozvoje sídla je zahájení výstavby skupiny rodinných domů (v ÚP plocha smíšená obytná) v samostatné poloze mezi sídlem Kněževes a sídlem Radostín nad Oslavou.
- Kotlasy – Návesní typ sídla. Náves je trojúhelníkového tvaru s výrazně protaženými odvěsnami. V těžišti prostoru je situována kaplička. Původní zastavění je typické skladby dobře znatelného půdorysu. Výstavbou garáže na místě předzahrádky došlo k trvalému zásahu do hodnotného prostoru obce. Stavební rozvoj je omezen na dostavbu sídla podél silnice, případně na jednostrannou zástavbu záhumenní cesty samostatně stojícími rodinnými domy.
- Krásnéves – Urbanizační osou sídla je cesta, která později převzala funkci silnice III. třídy. Historické jádro se nachází na severním okraji sídla. Je tvořeno selskými staveními s dědičnou rychtou, která obklopuje veřejné prostranství trojúhelníkového půdorysu s kaplí sv. Anny a pomníkem padlých. Spodní část návsi byla později zastavěna méně výstavnými domy. Na původní historické zastavění navazují stopy záhumenicové plužiny. Na jižním okraji sídla a při místní komunikaci propojující sídlo se silnicí II/354 jsou realizovány obytné skupiny samostatně stojících rodinných domů v současnosti běžného způsobu provedení.
- Kyjov u Černé – Harmonické zasazení volně uspořádaného zastavění původně selských usedlostí do krajinného prostředí. Rušivou dominantou je rodinný dům na východním okraji sídla. Obraz sídla v krajině je vnímán z velkých vzdáleností. Největšího rozmachu dosáhla realizace rekreačních domů ve svahu nad silnicí III/35431.
- Lhotka u Žďáru n. S. – Kolem centrálního prostoru s rybníkem a vodním tokem (zatrubněným anebo v kamenném korytě) v široce k JV rozevřeném údolí byly vystavěny selské usedlosti typické dispozice. Náves zastavěna v pozdějších dobách skupinami domů na menších nepravidelných půdorysech s vysokým indexem zastavění. Vedle výstavby garáží na veřejném prostranství nelze kladně hodnotit i asanaci objektů selské usedlosti nad rybníkem bez

adekvátní náhrady. Pozitivně se nelze stavět ani k chátrajícímu objektu v jádru sídla, který byl v minulosti ještě nedávně zařazen mezi zůstávající objekty hodnotné zástavby. V sídle probíhá poměrně bouřlivá výstavba rodinných domů v systému příměstské až městské zástavby.

- Malá Losenice – Lineární zastavění s původními selskými usedlostmi po obvodu veřejného prostranství s vodotečí, vodními plochami a silnicí v nejnižších částech údolí. Veřejný prostor dodatečně zastavěn objekty občanského vybavení (kaple, prodejna) a objekty bydlení. Spodní část veřejného prostranství uzavírá rybník. Stavební rozvoj sídla směřuje do bydlení v rodinných domech. Pro tento účel bylo prověřeno území mezi severním okrajem sídla a silnicí II/350. Stavební práce dosud nebyly zahájeny.
- Matějov – Původní zástavbu je třeba charakterizovat jako zástavbu návesní se soustředěným zastavěním kolem návsi elipsovitého půdorysu. Náves je obklopena selskými usedlostmi, které jsou hospodářskými objekty orientovány do polností. Středu návsi s kvalitní zelení vévodí kaple Panny Marie s barevnými vitrážemi. V tuto chvíli je ukončena zástavba rodinných domů na severním okraji sídla. Opět se jedná o zástavbu samostatně stojících rodinných domů na pravidelné parcelaci bez promyšleného hospodářského zázemí. S dalším rozvojem bydlení v rodinných domech je uvažováno za bytovým domem.
- Nížkov
 - část Nížkov – Jádru vsi, nejstarší část sídla bylo založeno na původně opevněném ostrohu nad Poděšínským potokem. Dominantu prostoru tvoří památkově chráněný kostel sv. Mikuláše. Přiléhající objekty sloužící převážně bydlení důsledně respektují terénní linii území nad potokem. Za plošně rozlehlými usedlostmi na severním okraji sídla se zachovala kompaktní plužina se základním rozvržením komunikací, které obsluhují navazující půdní fond. Nová zástavba rodinnými domy ve vazbě na jihovýchodní okraj jádra sídla postrádá kompoziční záměr. Jedná se o monotónní zástavbu na pravoúhlé osnově oboustranně obestavující místní komunikace. Silné je v obci zastoupení staveb a zařízení primárního sektoru.
 - část Buková – Jedná se o typ vsi uliční bez významných urbanistických hodnot.
 - část Špinov – uliční typ vsi, v rozšířeném veřejném prostranství je situován rybník v opevněných březích a kaple.
- Nové Dvory – Půdorys jádrové části obce tvoří okrouhlici na východě otevřenou do druhého menšího prostoru. Oba veřejné prostory jsou lemovány objekty zemědělských usedlostí. Vnitřní prostor návsi byl později zastavěn drobnějšími staveními na stísněných půdorysech. Nové zastavění v dolní části sídla je příkladem benevolentního přístupu k navrženým regulačním opatřením. Zástavba je neuspořádaná, s nežádoucím bohatstvím výrazových prvků a do území vnáší nežádoucí neklid. Připraveny jsou sítě technické infrastruktury pro realizaci šesti rodinných domů ve stavební proluce v západní části sídla. Omezené jsou možnosti dalšího rozvoje zemědělského areálu pod jižním okrajem sídla.
- Nové Veselí – Městys Nové Veselí má zajímavý půdorys, jehož základnou je komunikační kříž, ve kterém stojí kostel sv. Václava s ohradní zdí. Západní průčelí kostela směřuje do náměstí pravidelného obdélníkového tvaru se sadovými úpravami a sochou T. G. Masaryka. Druhý veřejný prostor má spíše charakter návsi výrazně protáhlého tvaru zužujícího se až na šíři silnice s chodníkem. Na tyto prostory navazuje areál zámku s farou, mlýnem s doprovodnými stavbami pod hrází Novoveselského rybníku. Vhodné zastavitelné plochy pro bydlení jsou v podstatě využity. Projevují se snahy o využití proluk v zastavěném území. Severní a jihovýchodní okraj sídla je zastavěn stavbami a zařízeními výrobního charakteru.

- Obyčtov – Historické jádro tvoří náves trojúhelníkového půdorysu, které je na spodní (dolní) straně zakončeno na sebe navazující řadou stavení respektující průběh vrstevnic nad řekou Oslavou. Dolní část návsi ovládá jedinečná architektura farního kostela Panny Marie. Kompozici jádrové části sídla doplňuje areál barokní rychty. Důležitou funkci v kompozici historického jádra mají též plochy navazujících zahrad a doprovodná zeleň při liniových prvcích v území. Zástavbu nedávné minulosti reprezentují rodinné domy na pravoúhlé půdorysné osnově mezi železniční tratí a vodním tokem Oslavy i od severního okraje sídla vzdálenější zástavba rodinných domů, které jsou součástí obytného souboru rodinných domů Obyčtov - Jamská.
- Ostrov nad Oslavou
 - část Ostrov n. O. – Náves je situována na levém břehu řeky Oslavy na rovinatém terénu. Je půdorysu rovnoramenného trojúhelníku s krátkou základnou tvořenou farou s kostelem a dlouhými stranami s pevnou stavební čarou. Původní rychta se dvorem byla koncem 18. století rozparcelována na několik menších dílů. Jde o část obce zvaná Famílie. Stále rozpačitým (nedokončeným) dojmem působí prostor kolem víceúčelového objektu úřadu městyse. Zároveň se nedaří uvést v řádný život bývalou zájezdní hospodu od J. B. Santiniho. Novější a novou zástavbu představují rodinné domy na pravoúhlé půdorysné organizaci stavebních pozemků situovaných na severním a západním okraji sídla a výstavba výrobních areálů při silnici II/354 ve směru do Radostína nad Oslavou.
 - část Suky – jednopodlažní zastavění kolem půdorysně trojúhelníkové návsi, kdy v průsečíku obslužných komunikací stojí zvonice. Jako stavební typ se zde často objevuje tzv. statek párový. Nová zástavba rodinných domů při vstupu do sídla je cizí původní zástavbě a tvrdá k volné krajině - zvláště ten prvý při vstupu do sídla.
- Pavlov
 - část Pavlov – Návesní prostor výrazně protáhlého tvaru je vymezen selskými usedlostmi postupně ztrácejícími svůj hospodářský význam. Rovinatou a svažitou část návsi rozděluje kostel sv. Jakuba a Filipa v místech křížení silnic. Výšková hladina zastavění – 1NP, objekt bývalé školy a blízké stavby občanské vybavenosti jsou dvoupodlažní. V pohledově exponované poloze k severu orientovaném svahu je realizována zástavba rodinných domů na malých pozemcích, což se negativně projevuje v obrazu obce.
 - část Starý Telečkov – Volné zastavění ve vlnitějším terénu bez vymezeného centrálního prostoru. Zastavění se bezprostředně dotýká lesa.
- Počátky – Z půdorysné osnovy osídlení lze dovodit, že se jedná o sídlo návesního typu s dodnes zřetelnou severovýchodní stranou zastavění. Protěžší stopa zástavby je ztracena pozdějšími stavebními počiny. Stavební rozvoj sídla směřuje do výstavby rodinných domů a to v severní části sídla zvané Výpustek a využití stavebních proluk. Vysočinský charakter rozvolněného zastavění má samota Čtvrť.
- Poděšín – Zastavění se nachází v široce rozevřeném údolí Poděšínského potoka. Původní zastavění (selských usedlostí) je situováno podél cest, z nichž ta, která je trasována po levém, strmějším břehu převzala funkci silnice. Zhruba ve středu centrálního prostoru byla postavena hráz Mlýnského rybníka, který měl původně větší plochu než dnes. Pod hrází je mlýn a několik porůznu stojících drobných stavení. Nad těmito staveními na mírné vyvýšenině je postavena kaple a budova školy. Nová zástavba rodinných domů byla realizována na východním okraji sídla, omezeně pak na severozápadním okraji. V současné době je ve výstavbě obytný soubor rodinných domů na severním okraji sídla s dopravním napojením ze silnice III/35210.

- Pokojoy – Dobře znatelný půdorys návesního prostoru na výrazně obdélníkovém půdorysu, kratší stranou otevřenou k severu. Klasická uspořádání selského stavení s pozoruhodnou řadou stodol ve východní části jádra. V těžišti návesního prostoru je umístěna společná stavba kaple a hasičské zbrojnice. Stavební rozvoj směřuje do staveb rodinných domů, na pravé straně silnice II/388. Jedná se o řadu samostatně stojících domů s vlastní obsluhovou místní komunikací. Založení zástavby v této pozici nelze z urbanistického hodnotit pozitivně.
- Polnička – Rozvoj obce je spjat s rozvojem železářství na Vysočině, když k jeho zpracování bylo potřeba síly vody z rybníků na řece Sázavě. Pece a hamry vznikaly volně na příhodných místech, což ovlivňovalo celkovou organizaci sídla. Půdorysná osnova je nepravidelná. Nad místem křížení dnešních silnic byla tvrz s rozsáhlým dvorem, která byla po požáru roku 1926 přestavěna, dnes po modernizaci resp. razantních úpravách slouží jako sklady. Nová výstavba především v obou obytných souborech nese znaky městské rodinné zástavby. V obraze obce se příznivě projevuje modernizace zemědělského areálu a navazující realizace výrobních staveb.
- Račín – Centrum společenského života tvoří prostor mezi bývalou školou a kostelem, na který přes cestu navazuje rybník. Komunikace po hrázi tohoto rybníka směřující do lesního masivu, tvoří jednu kompoziční osu kolem které je volně organizované zastavění, druhá kompoziční osa směřuje od bývalé školy na severozápad a komunikace je obestavěna poměrně kompaktnější zástavbou rodinných domů, posléze volnější – chatami.
- Radostín – Obec se dvěma návsemi, když na každé návsi je rybník. Zástavba je poměrně kompaktní a je tvořena několika většími usedlostmi, převážně však drobnějšími staveními domkářů. Pro zachování urbanistických a architektonických hodnot obce je důležitá činnost tzv. chalupářů. Stavební rozvoj směřuje do realizace rodinných domů na východním okraji sídla.
- Radostín nad Oslavou
 - část Radostín n. O. – Jasně zřetelné historické jádro, kdy kolem kostela obehnaného hradbami byly vystavěny usedlosti s obytným průčelím do veřejného prostranství. Velmi pozitivně se v obraze sídla uplatňuje vzrostlá zeleň na zahradách a při vodním toku. Rozporuplně působí výstavba rodinných domů téměř na vrcholu kopce na severním okraji sídla. V současné době se hledá způsob jakým směrem pokračovat v dalším rozvoji této zástavby. Pokračuje intenzifikace zástavby zemědělského areálu i jeho extenzivní územní rozvoj.
 - část Zahradíště – Sídlo je dosud ovládáno působivou kompozicí objektu zámku, rybníkem a hospodářským dvorem v dosahu lesa.
- Rosička – Kolem prostorné návsi obdélníkového půdorysu velikosti cca 80 x 130 m v odstupu od diagonálně procházející komunikace jsou postavena selská stavení. Za selskými staveními probíhá záhumenní cesta. Zástavba je dodnes jednopodlažní se sedlovými střechami.
- Rudolec – Zastavění obce je ovládáno hmotou zámku, na kterém se významně podepsala renesanční přestavba. Prostor pod zámkem je vymezen dvěma řadami selských stavení s pevnými k silnici se rozevírajícími stavebními čarami. Jádro doplňují selská stavení pod silnicí dnes razantně přestavěná. Modernizace zemědělského areálu, dostavba rodinných domů pod tímto areálem a pod rybníkem Cihelňák i zahájení staveb rodinných domů na východním okraji sídla jsou důležitými investicemi na území obce.
- Sázava – Lineární tvar zastavění mezi řekou Sázavou a starou železniční tratí Žďár nad Sázavou – Přibyslav. Zastavění jakoby bez účelného plánu je seskupeno v meandru řeky Sázavy a podél silnice do Nížkova. Sídlo bylo násilně přetato tělesem sil. I/19, která mezi zmíněnými částmi sídla tvoří významnou bariéru prostupnosti. Územní rozvoj byl též významně

omezován četnými vodními díly zajišťující činnost mlýnů, pil apod. Sídlo nemá jasně vymezený centrální prostor. Významná část nové zástavby rodinných domů je vymezena v poněkud odlehle poloze v místech brownfield vojenského původu. Zástavba běžné uniformity s nedostatečnou dostupností občanské vybavenosti sídla.

- Sazomín – zřetelně vymezený centrální prostor s vodním tokem Oslavy obklopený zemědělskými usedlostmi, tradiční zachované dispozice. Hodnotu prostoru snižuje průtah sil. I/37 s narůstajícími intenzitami tranzitní dopravy a stavební zásahy uskutečňované v duchu zvyšování standardu bydlení. Nová zástavba je reprezentována skupinou rodinných domů na severozápadním okraji sídla. Charakter zástavby nesourodý potlačující původní záměr. Naplnit požadavek územního plánu a zástavbu doplnit směrem jižním ke stávající zástavbě.
- Sírákov – Sídlo založeno na svahu severozápadní expozice při silnici jako pozůstatku původní cesty. Staré selské usedlosti obklopují náves oválného půdorysu. Na méně hodnotných místech vznikly v 17. – 19. století shluky malých domů na malých nepravidelných parcelách s drobnými hospodářskými přístavky. Další výstavba vznikala bez výraznějšího usměrnění, zejména horní část návsi má výsadbu kvalitními kosterními dřevinami. Nová zástavba je charakterizována stavbami rodinných domů na v celku pravidelné osnově stavebních pozemků nad Horním sírákovským rybníkem. Kladně nelze hodnotit lineární rozvoj zemědělské farmy podél silnice III/3539 k sídlu Poděšín, který směřuje k nežádoucímu jevu zvanému srůstání sídel.
- Sklené – Původní zastavění vzniklo v rozevřené údolnici orientované ve směru JV-SV, kterou probíhá sil. II. třídy, kolem které pokračuje urbanizace směrem ke Žďáru nad Sázavou. Jádru sídla na první pohled nečitelné, zajímavá kompozice staveb malé architektury – kaplička a požární zbrojnice blízko sebe přes silnici. Mají stejný typ věžiček. Stavební rozvoj směřoval do rozšíření farmy zemědělce na západním okraji sídla a výstavby rodinných domů na východním okraji sídla organizovaných vesměs na pravoúhlých stavebních pozemcích.
- Světňov – Ze způsobu zastavění SV části sídla lze vysledovat založení vsi na centrálním půdorysu, když náves byla lemována selskými usedlostmi v čele s rychtou. Z návesního prostoru se výstavba poměrně rozsáhlých zemědělských usedlostí rozvíjí směrem JZ nad dnes zatrubněnou vodotečí. Prolomení jihovýchodní strany zástavby v jádru sídla z důvodu dopravního napojení zemědělského areálu, ke kterému došlo ve II. polovině 20. století, je třeba považovat za hrubou závalu snad i nevratného charakteru. Pozdější zástavbu mezi bývalým mlýnem a budovou školy tvoří stavby veřejného občanského vybavení a samostatně stojící rodinné domy. Nad rybníkem Hlinečník je na vyměřené pravidelné parcelaci rozvíjena současná výstavba samostatně stojících rodinných domů. Až na samý jižní okraj sídla zasahuje rozsáhlá chatová oblast nad vodním dílem Strž. Stavební aktivity v zemědělském areálu se zatím významně neprojeví v pozitivním vnímání této zástavby v uspořádání sídla i volné krajiny.
- Svratka – Jádru města tvoří sevřená struktura zástavby se dvěma náměstími, působivým areálem kostela se hřbitovem a průhledem na starou část Svratky na břehu potoku Řivnáč. Kompaktní zástavba města přechází v zástavbu nesoudržnou a rozvolněnou na okrajích osídlení. Roztroušené zastavění „horského“ charakteru je typické pro svahy na k.ú. Moravská Svratka. Výrobní hala firmy Mars výrazně překračuje měřítko stávajícího zastavění. Situování „hradby“ řadových domů nad kostel je třeba považovat za hrubé narušení veduty města. Příznivěji působí řadové uskupení rodinných domů v části sídla Moravská Svratka. Zástavba rodinnými domy je výrazně převládající formou ploch bydlení ve městě. V současnosti je výstavba nových rodinných domů postupně realizována v nově otevřené lokalitě Sluneční vrch. Na zalesněném Polívkovském kopci bylo vystavěno rekreační středisko s blízkým lyžařským

svahem. Projektová dokumentace je připravena pro revitalizaci firmy Mars, potřebná je dostavba výrobní zóny na západním okraji města.

- Škrdlovice – Původní zastavění bylo založeno kolem návsi východně od hlavní kompoziční osy sídla, tj. bývalé sil. I/37. Půdorysná osnova návsi z důvodů bohatých stavebních aktivit je málo čitelná a je součástí poměrně kompaktního zastavěného sídla. Výhodná poloha obce se projevuje v intenzivní zástavbě rodinných domů na severním a jižním okraji sídla. Zařízení služeb a drobné výroby je situováno severně od čerpací stanice pohonných hmot. Systém zástavby se nevymyká současným způsobům realizace staveb. Stavební rozvoj směřuje do výstavby rodinných domů. Poslední obytná skupina rodinných domů (před dokončením) se nachází v poněkud odlehle poloze od jádra sídla naproti čerpací stanice pohonných hmot.
- Újezd – Tradiční typ návesní vsi, kde jsou domy (selská stavení) vedle sebe situovány kolem centrálního prostoru ve tvaru elipsy. Na návesním prostoru je vodní nádrž pravidelného tvaru v kamenných březích a občanské vybavení. Prostor vymezený silnicí a místními komunikacemi obsluhující do návsi orientované domy působí neuspořádaným dojmem. Stavební rozvoj obce je dán významným rozvojem bytové výstavby, konkrétně rodinných domů. Realizován je obytný soubor rodinných domů na pravé straně silnice III/3539 při vstupu do sídla od Nového Veselí, realizována je obytná skupina 8 rodinných domů nad Horním rybníkem. Naproti prvně zmiňovanému obytnému souboru je vymezeno dalších 8 pozemků pro stavbu 8 rodinných domů. Zástavba domů je zde započata.
- Vatín – Návesní typ vsi (okrouhlice) se zemědělskými usedlostmi po obvodě. Prostoru návsi dominuje kaple nad vodní plochou. Náves již postrádá jednotící prvek. Paprscitá záhumenicová plužina přehledně vystihuje podstatu půdorysné skladby sídla. Na severní stranu historického zastavění navázala zástavba rodinných domů na pravidelné parcelaci, která se přelila přes na druhou stranu silnice I/37 a tvoří zde dominantní druh zástavby. Jižní okraj původní zástavby je převážně využíván pro plochy výroby a skladování.
- Velká Losenice
 - část Velká Losenice – Historické jádro utváří dvě řady zemědělských usedlostí. Každá řada je obsluhována příslušnou komunikací. Komunikace při jihozápadní řadě je silnicí. Protější strana je ukončena kostelem sv. Jakuba s farou vystavěným na ostrohu nad Mlýnským potokem. Pro obě řady je typická pevná stavební čára a těsně na sebe navazující usedlosti s několika památkově chráněnými domy. Původní zástavba je obklopena zástavbou izolovaných rodinných domů postrádající venkovský charakter a nesoucí znak doby svého vzniku. Stavební rozvoj sídla směřoval do rozvoje výrobní zóny podél silnice III/35018 a výstavby rodinných domů na plochách u školy a pod školou. Druhá významná lokalizace rodinných domů se nachází na obou stranách silnice III/35011 ve směru k sídlu Sázava. Výstavba účelové komunikace 00, ze zemědělského areálu na silnici III/35011 přinesla významné zklidnění dopravy v sídle.
 - část Pořežín – Svoji osobitost, neopakovatelnost, má areál tvrze i původní zastavění kolem jádra sídla s vodní plochou a kapličkou.
- Vepřová – Návesní typ vsi, kdy náves elipsovitého půdorysu obklopují staré selské usedlosti dříve zcela jistě honosné. V průčelí do návsi má řada domů výklenek pro světce (sv. J. Nepomucký, P. Marie). Prostor návsi je zastavěn vesměs objekty nevalné architektonické hodnoty. Tyto nedostatky jsou zejména při průjezdu po silnici potlačeny vzrostlou kvalitní zelení. Na jasně vymezený centrální prostor na jihovýchodě navazuje zástavba rodinných domů majících daleko k venkovské zástavbě. Vnější výraz zástavby odpovídá době vzniku staveb.

- Vojnův Městec

- část Vojnův Městec – Jádrem městyse tvoří náměstíčko pravidelného obdélníkového půdorysu velikosti 100 x 70 m, které je položeno na místě křižovatky sil. I/37 a sil.III/03426. Náměstíčku vévodí stavba hostince a objekt radnice. SZ od náměstíčka těsně za historickým zastavěním na veřejném prostranství trojúhelníkového tvaru je situován původně gotický kostel sv. Ondřeje. Pozoruhodnou kompozici tvoří zmíněné jádro sídla, kostel a ve svahu umístěný hřbitov s kaplí. Přírodní i technické podmínky silně omezují využití území městyse. Městys bez významných možností rozvoje.
- část Nová Huť – Má skupinu stavení situovaných při dnes málo využívané místní komunikaci. Dnes pro individuální rekreaci využívané objekty.

- Vysoké – Jednoznačně čitelný půdorys sídla na svahu směřujícím k severu s uzavřenou návší ve tvaru trojúhelníka s jasnou strukturou původních selských usedlostí. Orientace převážné části usedlostí je štítem do veřejného prostoru. Nová zástavba, opět samostatně stojícími rodinnými domy městského typu mezi silnicí II/353 a silnicí III/35313 navazuje logicky na zastavěné území. Ani revitalizace zemědělského areálu nepřinesla vhodnější zapojení areálu do krajinného prostředí.

- Znětíněk – Návesní typ vsi, kdy stavení obklopující oválnou náves jsou obsluhovány přílehlou silnicí a místní komunikací. Prostor mezi těmito komunikacemi je vyplněn stavbami občanské vybavenosti v architektonické kvalitě odpovídající době jejich vzniku. Stavební rozvoj sídla vede k postupnému obestavování rybníka Dolník samostatně stojícími rodinnými domy.

- Žďár nad Sázavou

- část Žďár n. S., zámek – Rozvoj této části města je úzce spjat se založením kláštera. Největšího rozkvětu dosáhl za opata Wejmluvy. Jedinečná barokní kompozice areálu se dvěma na sebe kolmými osami S-J a V-Z, poutním kostelem sv. Jana Nepomuckého a vodními plochami rybníka Branského a Konventského. Lze předpokládat, že na předmětné území bude pokračovat bytová a jiná zástavba z k.ú. Město Žďár.
- část Žďár n. S., historické jádro – Zachovalá jihozápadní strana náměstí graduje na severní straně kostelem sv. Prokopa postaveným spolu s farou a tvrzí na vyvýšenině nad řekou Sázavou a izolovanou stavbou staré radnice. Z novostaveb v historickém prostředí lze pro uvážlivé měřítko přijmout objekt bývalého městského úřadu a objekt hotelu Bílý Lev (v současnosti již realizován nový polyfunkční objekt, která však nemá ambice dosáhnout kvalit původního objektu hotelu). Kladné stanovisko však nelze vyslovit k přestavěné východní straně náměstí. Další chybou je rozevřená severní a jižní část náměstí zvl. ustoupením objektu banky a navazujících staveb.
- část Žďár n. S., 3 – Uceleně komponovaná a realizovaná obytná zóna vzniklá za prudkého rozvoje města po roce 1948. Sídliště s dostatkem zeleně, základní i vyšší občanskou vybaveností. Objekt dnešního Městského úřadu Žďár nad Sázavou leží v „nové“ kompoziční ose významných budov občanského vybavení města – MěÚ-VOŠ a SPŠ Žďár n. S. Do tohoto území zahrnujeme i plochu individuálního bydlení, tedy staveb, které měly sloužit pro dočasné ubytování a dnes jsou někdy úspěšně jindy méně úspěšně přestavovány na trvalé bydlení. Vážnou chybou bylo situování velkoplošné prodejny před poliklinikou. Jedná se neuvážený počín degradující jedno z urbanisticky nejhodnotnějších míst ve městě. Nová obytná zóna navazující na první sídliště ve Žďáře je tvořena převážně rodinnými domy a několika bytovými domy. Zástavba je často individualistická, mnohotvárná bez jednotícího momentu. Stavební rozvoj směřuje do staveb pro bydlení pestrých forem, staveb a zařízení veřejného občanského vybavení zvláště v oblasti tělovýchovy a sportu.

- výrobní zóna - při ulici Jamská a Brněnská byla založena výrobní zóna se stavbami různých architektonických kvalit. Ač se jedná o plánovanou zónu, chybí zde zeleň. Z důvodu vyčerpání disponibilních ploch v prostoru mezi ulicí Brněnská - Jamská - nový úsek silnice I/19, bylo přikročeno k rozšíření výrobní zóny mezi ulicí Jamskou a ulici Novoměstskou.
- část Mělkovice – Původní rozvolněná zástavba pod Břenkovým kopcem ctíla přírodní podmínky. Nové zastavění městskými rodinnými domy je šablonovité, bez hlubšího urbanistického citu, dobře viditelné od kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Rozporuplná spíše však nesprávná je nová výstavba rodinného domu v osamoceně poloze při silnici III/35420 na hranici s k.ú. Jámy.
- část Radonín – kolem pravidelného veřejného prostoru 30 x 90 m s kaplí je organizováno zastavění jednopodlažními objekty dnes sloužící zejména pro trvalé bydlení s hospodářským zázemím. U nové zástavby rodinných domů jsou stavby tohoto významu realizovány dodatečně bez náležité koncepce.
- část Stržanov – Návesní typ obce s kaplí a rybníkem ve středu návsi. Pro sídlo typická štítová orientace západní strany zastavění do návsi a okapová orientace staveb východní strany návsi. Přes existenci územního plánu se nedaří zachovat jedinečnou urbanistiku jádra sídla a pokračuje asanace nejhodnotnějších objektů na návsi – viz Šanderův statek. Zásadní chybou při koncipování zástavby nových rodinných domů bylo umožnění jejich realizace až k vodojemu. Zástavba se tak významně negativně projevuje v širším krajinném kontextu památky kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Jedná se tak další hrubou závadu s narušením urbanistických a krajinných hodnot území. Stavební rozvoj směřuje do ploch bydlení v rodinných domech.
- část Veselíčko – Sídlo s malým veřejným prostranstvím u kaple. Zastavění na nepravidelných půdorysech bez identifikovatelného záměru. Stavební rozvoj směřuje do ploch bydlení v rodinných domech. Na severovýchodním okraji sídla je ve výstavbě rekreační areál Veselíčko.

Nutno poznamenat, že ani obcí v území ORP Žďár nad Sázavou resp. jejich historických částí se nevyhnuly různé úpravy, přestavby a nadstavby, kterými došlo (a dále dochází) k narušení urbanistické struktury sídel, hmotového členění, k odstraňování kvalitních architektonických detailů apod.

Z předložené analýzy vyplývá, že největší rozvoj sídel zaznamenává oblast individuálního bydlení, konkrétně samostatně stojící rodinné domy.

c. Vymezení zastavěných území

obec	ZÚ vymezené		obec	ZÚ vymezené	
	v ÚP	dle § 59 SZ		v ÚP	dle § 59 SZ
Bohdalec	15.4.2007		Počátky	15.11.2018	
Bohdalov	12.6.2015		Poděšín	31.12.2018	
Březí nad Sázavou	1.4.2019		Pokojov	25.05.2022	
Budeč ¹⁾			Polnička	20.1.2020	
Cikháj	28.2.2007		Račín	30.1.2021	
Hamry nad Sázavou	1.11.2023		Radostín	5.5.2021	
Herálec	25.3.2023		Radostín nad Sázavou	25.5.2018	
Hodíškov	31.3.2023		Rosička	31.1.2008	
Chlumětín	22.11.2018		Rudolec	15.4.2014	
Jámy	31.7.2020		Sázava	31.12.2016	

Karlov	20.8.2021		Sazomín	31.10.2019	
Kněževes	31.3.2022		Sirákov	30.11.2024	
Kotlasy	1.9.2021		Sklené	31.3.2023	
Krásněves	30.9.2021		Světnov	23.1.2023	
Kyjov		18.8.2009	Svratka	1.5.2023	
Lhotka	8.1.2018		Škrdlovice	1.5.2022	
Malá Losenice	21.3.2022		Újezd	1.10.2014	
Matějov	1.10.2007		Vatín	31.12.2016	
Nížkov	31.12.2017		Velká Losenice	19.1.2016	
Nové Dvory	27.4.2022		Vepřová	1.9.2017	
Nové Veselí	15.07.2021		Vojnův Městec	31.1.2024	
Obyčtov	30.4.2021		Vysoké	15.8.2023	
Ostrov nad Oslavou	22.4.2022		Znětín	30.11.2022	
Pavlov	2.2.2022		Žďár nad Sázavou	1.5.2023	

B.3. Struktura osídlení

V Kraji Vysočina se nachází 15 obcí s rozšířenou působností. Z hlediska počtu obyvatel je ORP Žďár nad Sázavou 5. největší obcí s rozšířenou působností v kraji. Na velikosti populace Kraje Vysočina se podílí 8,25 %. Nejvíce obyvatel ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou je soustředěno v městě Žďár nad Sázavou (20 525 obyv.), nejméně obyvatel se nachází v obci Rosička (45 obyv.). V průměru připadá na obec 890 obyvatel.

Pokud není uvedeno jinak, použitá data jsou získána z Českého statistického úřadu k roku 2021 či 2023.

Hustota zalidnění ORP Žďár nad Sázavou (Příloha 25) s 92,04 obyvateli na km² je poměrně vyšší v porovnání s Krajem Vysočina (76,23 obyv./km²), avšak v kontextu České republiky (138,21 obyv./km²) je tato hodnota nízká. (Tab. 5.) Nejvyšší hustota obyvatel je zaznamenána v obcích Žďár nad Sázavou (553,78 obyv./km²), Hamry nad Sázavou (223,88 obyv./km²) a Nové Veselí (144,27 obyv./km²), naopak nejmenší hustota obyvatel je v obci Cikháj (4,97 obyv./km²).

Území ORP Žďár nad Sázavou je administrativně členěno na 48 obcí. Obce tvoří základní články území ORP Žďár nad Sázavou. Některé obce jsou tvořeny několika katastrálními územími.

Ostatní obce sestávají z jednoho katastrálního území. Území ORP Žďár nad Sázavou tedy tvoří 37 obcí s jedním katastrálním územím a 11 obcí se sumou 28 k.ú. Celkový počet k.ú. na území ORP Žďár nad Sázavou je 65.

Pro zkoumané území je charakteristická členitost a rozdrobenost, tedy typické znaky osídlení Českomoravské vysočiny. Dalšími charakteristickými rysy je velká hustota sídel a skutečnost, že sídla vzájemně nesplývají (kromě výjimek např. města, obec Herálec), jsou tedy mezi nimi krajinné předěly. Hierarchie sídel je od samot až po jádrové město s více jak 20 tis. obyvateli. Jádrové město ORP Žďár nad Sázavou zaznamenalo po II. světové válce prudký populační rozvoj spojený především s výstavbou Žďárských strojíren a sléváren, po roce 1961 pak vznikem nového okresu Žďár nad Sázavou. Na druhé straně emigrace obyvatel z menších sídel za lepšími ekonomickými podmínkami způsobila v těchto sídlech významné poklesy počtu obyvatel (např. Karlov, Rosička, Sklené).

První písemná zmínka o obci

obec	rok	obec	rok
Cikháj	1662	Budeč	1377
Račín	1654	Kněževes	1370
Újezd	1526	Pavlov	1370
Vepřová	1502	Znětín	1370
Herálec	1496	Matějov	1366
Pokojev	1483	Světnov	1366
Počátky	1482	Krásněves	1365
Hamry nad Sázavou	1470	Ostrov nad Oslavou	1356
Karlovy	1457	Rosička	1356
Radostín	1454	Bohdalov	1353
Škrdlovice	1454	Vatín	1353
Březí nad Oslavou	1447	Malá Losenice	1352
Nové Dvory	1444	Velká Losenice	1352
Hodíškov	1412	Svratka	1350
Polnička	1409	Kotlasy	1349
Kyjov	1407	Rudolec	1343
Lhotka	1407	Obyčtov	1341
Sklené	1407	Sirákov	1318
Vysoké	1407	Sazomín	1317
Sázava	1406	Vojnův Městec	1293
Bohdalec	1393	Žďár nad Sázavou	1253
Nové Veselí	1393	Jámy	1252
Chlumětín	1392	Poděšín	1233
Radostín nad Oslavou	1390	Nížkov	1232

Výčet katastrálních území obcí

Název obce	výčet katastrálních území (k.ú.)	počet k.ú.
Bohdalov	Bohdalov, Chroustov u Bohdalova	2
Hamry nad Sázavou	Hamry nad Sázavou, Nejdek na Moravě	2
Herálec	Herálec na Moravě, Český Herálec, Kocanda	3
Nížkov	Nížkov, Buková u Nížkova, Špinov	3
Ostrov nad Oslavou	Ostrov nad Oslavou, Suky	2
Pavlov	Pavlov, Starý Telečkov	2
Radostín nad Oslavou	Radostín nad Oslavou, Zahradíště	2
Sázava	Sázava u Žďáru nad Sázavou, Česká Mez	2
Svratka	Svratka, Česká Cikánka, Moravská Cikánka, Moravská Svratka	4
Velká Losenice	Velká Losenice, Pořežín	2
Žďár nad Sázavou	Město Žďár, Zámek Žďár, Stržanov, Veselíčko u Žďáru nad Sázavou	4
Celkový počet k.ú. u obcí s více katastrálními územími		28

Jak již bylo výše řečeno, centrem celého správního obvodu ORP Žďár nad Sázavou je město Žďár nad Sázavou, které je také nejlidnatější obcí v ORP Žďár nad Sázavou. Jako jediné se svými 20 525 obyvateli přesahuje hranici 20 tis. obyvatel, jak je zřejmé z velikostních skupin obcí.

Velikostní skupiny obcí ve SO ORP Žďár nad Sázavou

Počet obyvatel	počet obcí v ORP Žďár n./S
0 - 199	14
200 - 499	19
500 - 999	7
1 000 - 1 999	7

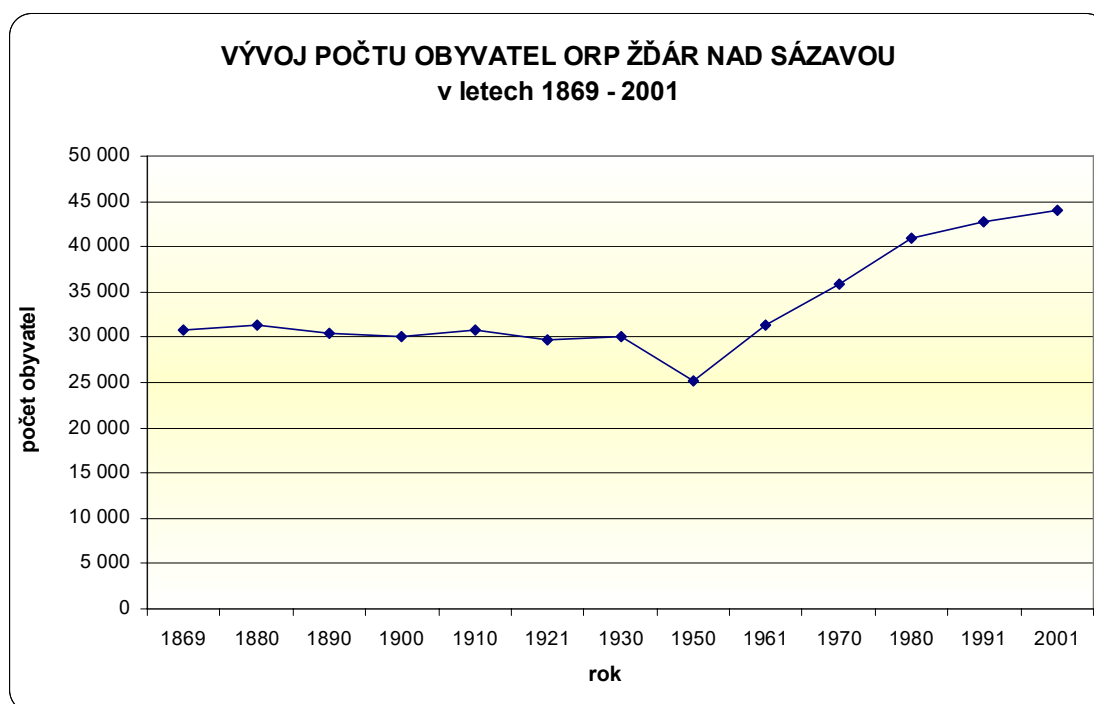
2 000 - 4 999	0
5 000 - 9 999	0
10 000 - 19 999	0
20 000 a více	1

Město Žďár nad Sázavou nejen svojí velikostí, ale i množstvím občanské vybavenosti (Tab. 24) zabezpečuje obsluhu ostatních obcí v ORP Žďár nad Sázavou. Z hlediska občanského vybavení lze říci, že i některé menší obce jako je např. Nové Veselí, Svratka a Ostrov n./O. lze zařadit mezi obce obsluhující. Tyto obce zajišťují svým i obyvatelům sousedních obcí především základní zdravotní služby, vzdělávání dětí a žáků a poskytují větší množství služeb nižší občanské vybavenosti.

B.4. Sociodemografické podmínky a bydlení

a. Retrospektivní vývoj obyvatelstva

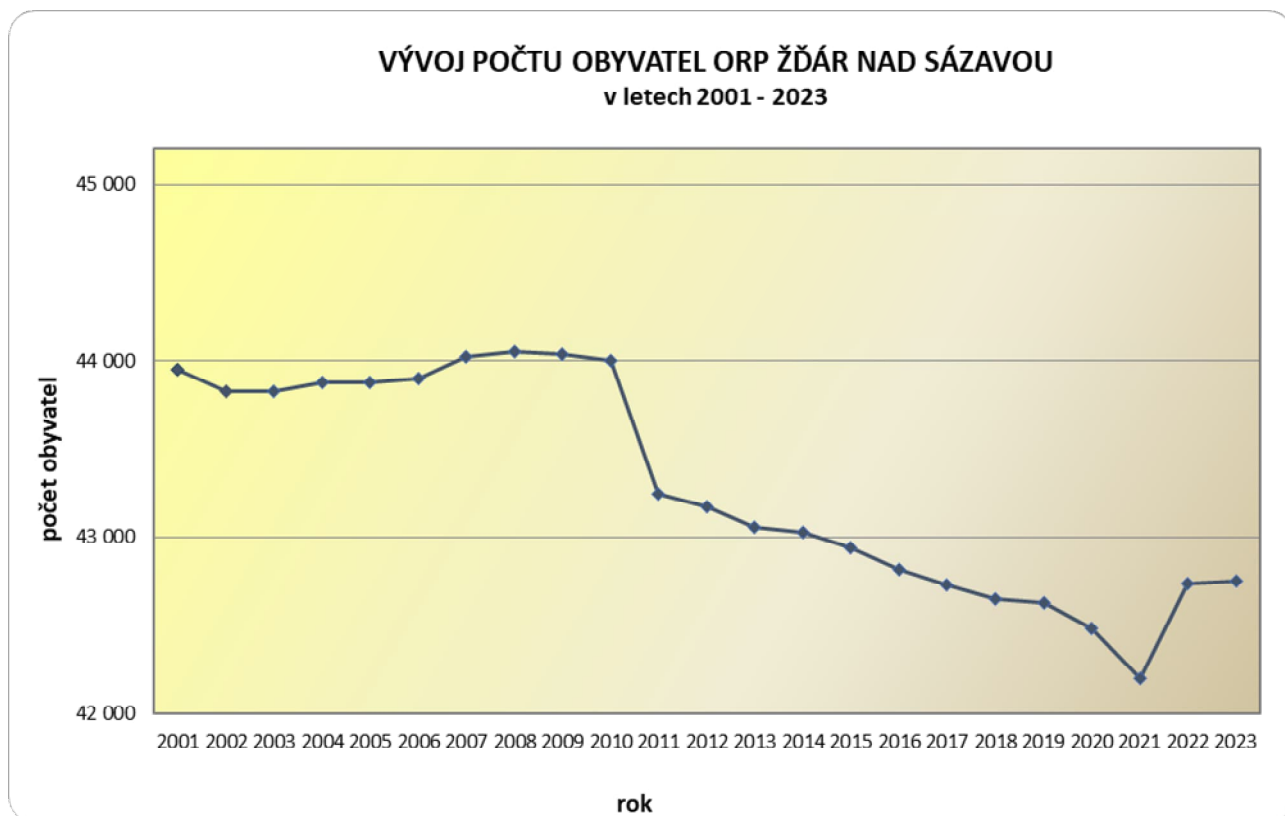
Z retrospektivního pohledu na vývoj obyvatel ORP Žďár nad Sázavou se dá říci, že od roku 1869 do 2. sv. války byla populace na území ORP stabilizovaná, kdy se počet obyvatel pohyboval kolem 30 000. Válečné události zapříčinily znatelný pokles počtu obyvatel v 50. letech 20. století. (Tab. 6.)

Vývoj počtu obyvatel ORP Žďár nad Sázavou v letech 1869 - 2001

Po 50. letech 20. století dochází k nárůstu populace především díky zvolené politice podpory mladých rodin a dříve jmenovaným politickým rozhodnutím. V roce 2001 se na území správního obvodu ORP Žďár nad Sázavou nacházelo 43 953 obyvatel. Následující roky dochází k mírnému poklesu s lokálním minimem v roce 2003 (43 828 obyv.). Maximální počet obyvatel byl zaznamenán v roce 2008, kdy bylo dosaženo hodnoty 44 050 obyvatel. V roce 2011 dochází k výraznému poklesu počtu obyvatel ORP Žďár nad Sázavou (43 244 obyv.), k poklesu dochází i v následujících letech, kdy v roce 2015 počet obyvatel klesnul pod hranici 43 000 obyvatel (42 943

obyvatel) a nadále mírně klesal. K obratu pak dochází v poledních letech 2022 a 2023 kdy dochází opět k růstu počtu obyvatel.

Vývoj počtu obyvatel ORP Žďár nad Sázavou v letech 2001 – 2023

b. Věková struktura obyvatel

Základní charakteristikou populace je věkové složení. Ačkoli zastoupení obyvatel ve věku 0 - 14 (Tab. 7) ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou (15,56 %) mírně nižší s porovnáním Krajem Vysočina (15,67 %), ani nedosahuje na hodnotu pro Českou republiku (15,85 %). Od roku 2001 do roku 2023 kleslo poměrné zastoupení obyvatel v předproduktivním věku (0 – 14 let) o 2,24 %. U 27 obcí je sledován mírný nárůst zastoupení obyvatel v předproduktivním věku a naopak u 21 obcí dochází k jeho poklesu (Příloha 26). Nejvíce je podíl předproduktivního obyvatelstva navýšen v obci Lhotka Kyjov (+ 6,68 %), naopak největší úbytek byl zjištěn v obci Lhotka (-6,40 %) a Rosička (-6,28 %). Největší zastoupení obyvatel v předproduktivním věku je v obci a Kyjov (29,41 %) a Krásněves (22,11 %), naopak nejméně obyvatel této kategorie je v obci Matějov se zastoupením 10,10 %.

Procentuální zastoupení obyvatel ve věku 65 a více (Příloha 27) je ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou (21,88 %) mírně vyšší než v případě Kraje Vysočina (21,43 %) a zároveň i vyšší než v rámci České republiky (20,52 %). U většiny obcí (85%) ORP Žďár nad Sázavou je zaznamenán zvýšený podíl poproduktivního obyvatelstva (65 a více let) v porovnání s rokem 2001. Největší rozdíl v zastoupení poproduktivního obyvatelstva byl zjištěn v obcích Matějov (+13,89 %) a Lhotka (-4,38 %). K roku 2023 se nejvíce poproduktivního obyvatelstva (31,17 %) nacházelo v obci Radostín, nejnižší zastoupení bylo evidováno v obci Obyčtov (13,8 %). (Tab. 8.)

c. Index stáří obyvatelstva

Současný trend stárnutí populace v SO ORP Žďár nad Sázavou ukazuje také index stáří (Příloha 28), který v porovnání s rokem 2001, kde hodnota indexu stáří činila 69,93, se zvýšil na

140,55. (Tab. 9.) Index stáří udává podíl obyvatel ve věku 65 a více na 100 obyvatel ve věku 0 – 14. Na území SO ORP Žďár nad Sázavou je nyní hodnota indexu vyšší než v případě Kraje Vysočina (136,73), naopak stejně jako v porovnání s hodnotou pro Českou republiku (129,49) je index stáří vyšší. V rámci Kraje Vysočina lze tedy říci, že ORP má rychlejší trend demografického stárnutí. Nejvyšší hodnota byla registrována v obcích Radostín (240,00) a Bohdalec Matějov (235,00), nejnižší naopak v obci Cikháj Obyčtov (65,59) a Lhotka Vysoké (69,05). Předpokladem úspěšného rozvoje obcí je nízká hodnota indexu stáří, naopak v obcích s vysokými hodnotami může dojít až k vymizení počtu trvalých obyvatel sídla.

d. Přirozený přírůstek obyvatel a saldo migrace

Významným ukazatelem bilance obyvatel je přirozený přírůstek (Příloha 29). Přirozený přírůstek udává rozdíl mezi počtem živě narozených a počtem zemřelých ve sledované populaci během určitého období. Hodnoty jsou vyjádřeny v procentech. Stejně jako v České republice i v Kraji Vysočina je sledován záporný přirozený přírůstek, naopak na území správního obvodu ORP Žďár nad Sázavou byl dosud v letech 2001, 2011 i 2019 evidován kladný přirozený přírůstek, to se však v roce 2023 mění a dochází ke zlomu do záporných hodnot (-0,12 %). V obci Račín byla zaznamenána nejvyšší hodnota 1,40% přirozeného přírůstku, nejnižší hodnota byla zjištěna v obci Radostín (1,30 %). Z tabulky č. 10 je zřejmé, že v porovnání s rokem 2001 dochází ke snížení hodnoty přirozeného přírůstku o 0,30 % ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou (Tab. 10.).

Kromě přirozeného přírůstku je důležitým ukazatelem rozvoje obce saldo migrace, které je dáno rozdílem počtu přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel. Nejvyšší kladné saldo migrace (Tab. 11) bylo evidováno v obcích Žďár nad Sázavou (57), Ostrov nad Oslavou (29) a Nové Veselí (20) přistěhovalých osob. Největší záporné saldo migrace bylo zjištěno v obci Jámy, odkud se vystěhovalo 20 obyvatel. Nejvyšší hodnota salda migrace v přepočtu na 1 000 obyvatel byla zjištěna v obci Karlov Kyjov (78,43), naopak nejnižší hodnota byla zaznamenána v obci Kyjov Cikháj (-66,04). Ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou je registrováno záporné kladné migrační saldo (1,52 na 1 000 obyv.) Pro Kraj Vysočina a Českou republiku je pro rok 2023 zaznamenáno záporné migrační saldo - Kraj Vysočina 1,33 -0,85, Česká republika -0,69 na 1000 obyvatel. Rozdíl absolutních hodnot salda migrace v letech 2015, 2019 a 2023 je znázorněn v grafu č. 2.

e. Míra registrované nezaměstnanosti

Míra registrované nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřady práce na počtu ekonomicky aktivních osob vyjádřený v procentech. Příčin nezaměstnanosti je celá řada. K objektivním faktorům patří restrukturalizace ekonomiky, útlumy některých odvětví, úplná likvidace řady pracovních míst. K subjektivním faktorům patří adaptabilita řady nezaměstnaných osob, která vyplývá jednak z jejich osobní, kvalifikační, pracovní a sociální charakteristiky, nebo z nižší úrovně jejich motivace.

V roce 2014 dosahovala míra registrované nezaměstnanosti ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou 6,21 %, v roce 2023 činil podíl nezaměstnaných osob 2,36 %, tj. od roku 2014 došlo ke snížení o 3,85 % (Tab. 22). V porovnání s Krajem Vysočina jde o vyšší hodnotu, protože pro rok 2019 2023 byla obecná míra nezaměstnanosti pro Kraj Vysočina 1,5 % a naopak je to hodnota nižší než pro Českou republiku 2,6 %. K roku 2023 dosahovala nejvyšší míry registrované nezaměstnanosti obec Kněžves (6,67 %) a Krásnéves Pavlov (4,43 %). Nejnižší míra registrované nezaměstnanosti byla evidována v obcích Sirákov (1,16 %) a Sazomín s hodnotou 1,18 %. V obcích Kotalasy a Rosička nebyl v údajích roku 2023 žádný obyvatel bez zaměstnání.

f. Vyjíždka do škol a učilišť

K roku 2021 bylo u 46 obcí ORP Žďár nad Sázavou více jak 50 % žáků, studentů a učňů dojíždějících za vzděláním. Nejvyšších hodnot dosahovaly obce, kde se nenachází ani I. stupeň základní školy, což přináší hodnotu 100% vyjíždějících žáků u 29 obcí ORP. Nejmenší vyjíždka žáků, studentů a učňů byla zaznamenána v obcích Nížkov (33,1 %) a Herálec (34,9 %). Jádrové město má v regionu výjimečné postavení, neboť zajišťuje mimo základního vzdělání i vyšší formy. Vyjíždka zde činí 16,6 %. (Tab. 13.)

g. Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání

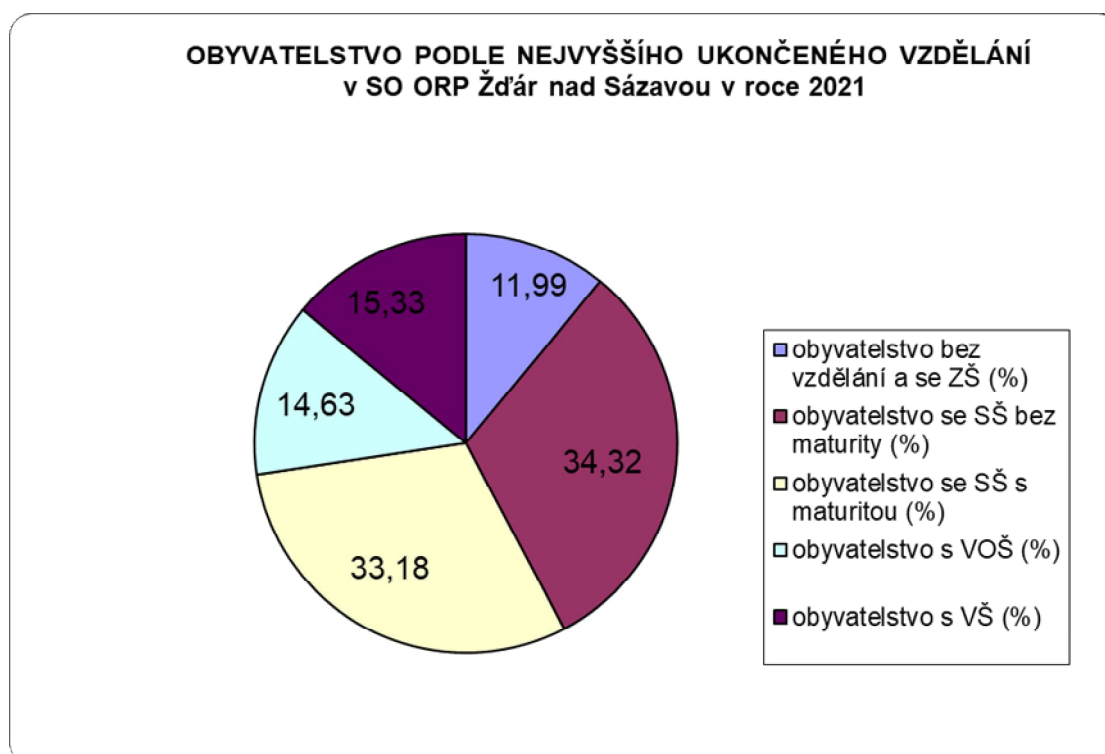
Ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou bylo k roku 2021 evidováno 11,99 % obyvatel bez vzdělání a se vzděláním základní školy. Vysokoškolské a vyšší odborné vzdělání dosahovalo 29,96 % obyvatel. Největší procento (34,32 %) tvořilo obyvatelstvo se střední školou bez maturity. Obyvatelé se střední školou ukončenou maturitou se v SO ORP Žďár nad Sázavou tvoří 33,18 %.

Nejvyšší podíl obyvatel se základním nebo nedokončeným základním vzděláním bylo registrováno v obci Kotlasy (29,90 17,58 %) a Radostín nad Oslavou (17,12%). Nejnížší podíl obyvatel této kategorie se nachází ve Kyjov (0 %) a Sklené (6,90 %). V jádrovém sídle Žďáru nad Sázavou tato kategorie dosahuje hodnoty 11,34 %.

Obyvatelé s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním vytváří nejvyšší podíl v obci Hamry nad Sázavou, kde reprezentují 20,35 % populace starší 15-ti let (viz. Tab. 23). Nad 19 % obyvatel s ukončeným vzděláním na VŠ nebo VOŠ se nachází v obcích Újezd (20,10 %), Polnička (20,06 %), Račín (19,61), Sklené (19,54 %), ve městě Žďár nad Sázavou (19,50 %) a městysi Nové Veselí (13,84 %). Naopak nejmenší zastoupení obyvatel s vysokoškolským či vyšším odborným vzděláním je v obci Matějov (7,65 %) a Kotlasy (7,69 %).

Největší podíl obyvatelstva s ukončeným středoškolským vzděláním maturitou se vyskytuje v obci Karlov (40,00 %) Kyjov (36,36 %), Škrdlovice (36,28 %) , Ostrov nad Oslavou (35,72 %) a městě Žďár nad Sázavou (35,62 %).

Obyvatelstvo SO ORP Žďár nad Sázavou podle nejvyššího ukončeného vzdělání k roku 2021:

h. Domovní fond

Ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou bylo k 26.03.2021 evidováno 10 141 domů, z toho 9 243 rodinných domů, tj. plných 91,15 %. (Tab. 14.) Obydlených domů bylo evidováno 8 438, z toho 7 569 bylo rodinných domů, tj. plných 89,70 %.

Z celkového počtu domů je 83,21 % domů trvale obydlých, z celkového počtu rodinných domů je trvale obydlých 81,89 %.

Nejvyšší podíl bytových domů na celkovém počtu domů je ve Žďáru nad Sázavou 24,81 %, ve 12 obcích (např. Budeč, Lhotka, Újezd) je celkový počet domů shodný s celkovým počtem rodinných domů. V ostatních sídlech nepřesahuje podíl bytových domů na celkovém počtu bytových domů hodnotu 3,50 %.

i. Bytový fond

Ve správním obvodu ORP bylo k 26.03.2021 sečteno 16 019 obydlých bytů. V jádrovém místě bylo evidováno 8 816 obydlých bytů, což je 55,03 % počtu obydlých bytů. Pro porovnání ve stejné sídelní jednotce žilo ve stejném období necelých 48,20 % obyvatel. Nejmenší počet obydlých bytů je v sídelních útvech Kyjov a Rosička shodně 15 obydlých bytů. (Tab. 17.)

V porovnání se SLDB 2001 se k roku 2011 počet obydlých bytů zvýšil o 996 bytů, což je o 6,67 % více bytů než v roce 2001. Během 10 let se nejvíce rozvíjela obec Hamry nad Sázavou s výstavbou 49 bytů, Velká Losenice (58 bytů) a Polnička (52 bytů). Avšak největší bytová výstavba byla prováděna ve městě Žďár nad Sázavou (206 bytů). Nejméně se během desetiletí stavělo v obci Cikháj, Kněžves a Malá Losenice, kde byl vystavěn pouze 1 byt, v obci Rosička a Sazomín nebyl vystavěn byt žádný.

Od roku 2011 do roku 2023 se nejvíce rozvíjí bytová výstavba ve městě Žďár nad Sázavou (363 bytů), obci Hamry nad Sázavou (91 bytů), Sázava (58 bytů), Bohdalov (56 bytů), Herálec (54 bytů), Nové Veselí (38 bytů), Radostín nad Oslavou (31 bytů), Škrdlovice (30 bytů), Velká Losenice a Nížkov (shodně 28 bytů). (Tab. 15.)

j. Velikost obydlých bytů

Ve správním obvodu ORP bylo k 26.03.2021 sečteno 16 019 obydlých bytů. V jádrovém místě bylo evidováno 8 816 obydlých bytů, což je 55,03 % počtu obydlých bytů.

Ukazatele uvedené v tabulce vycházejí v porovnání za území ČR i Kraje Vysočina pro území ORP Žďár nad Sázavou příznivě. Vyšší hodnoty sledovaných ukazatelů viz. Tab. 16. jsou dány především grafickým podílem bytů v rodinných domech s venkovským charakterem ORP Žďár nad Sázavou.

Porovnání základních ukazatelů (ČR = 100 %)

- rok 2001

Územní celek	průměrná plocha				průměrný počet			
	bytu		obytl. pl. bytu		obytl. pl./osobu		obytl. míst./byt	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ORP Žďár nad Sázavou	93,22	122,1	59,10	119,3	19,00	102,2	3,11	114,3
Kraj Vysočina	82,72	108,4	53,21	107,4	18,45	99,2	2,89	106,3
Česká republika	76,33	100,0	49,54	100,0	18,60	100,0	2,72	100,0

- rok 2011

Územní celek	průměrná plocha				průměrný počet			
	bytu		obyt. pl. bytu		obyt. pl./osobu		obyt. míst./byt	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ORP Žďár nad Sázavou	88,7	102,3	66,1	101,2	30,9	95,1	3,67	108,6
Kraj Vysočina	92,2	106,3	68,9	105,5	32,5	100,0	3,70	109,5
Česká republika	86,7	100,0	65,3	100,0	32,5	100,0	3,38	100,0

- rok 2021

Územní celek	průměrná plocha				průměrný počet			
	bytu		obyt. pl. bytu		obyt. pl./osobu		obyt. míst./byt	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ORP Žďár nad Sázavou	95,4	108,9	.	.	.	.	4,30	110,3
Kraj Vysočina	97,9	111,8	.	.	.	.	4,30	110,3
Česká republika	87,6	100,0	.	.	.	.	3,90	100,0

. tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý

k. Vlastnictví bytů

Naprostá většina obydlených bytů je ve vlastním domě. Tento fakt platí pro územní jednotku ORP Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina i ČR. Srovnatelné je i procento zastoupení bytů ve vlastním domě nebo bytů v osobním vlastnictví k roku 2021 s územím Kraje Vysočina, ve srovnání s ČR je procento nad republikovou hodnotou: území ORP Žďár nad Sázavou 75,19 %, Kraj Vysočina 71,25 % a ČR 60,65 %.

Podíl nájemních bytů na území ORP Žďár nad Sázavou tvoří 9,55 % z obydlených bytů, blízké hodnoty nabývá i Kraj Vysočina (11,90 %). V České republice je podíl nájemních bytů vyšší a dosahuje 19,88 % obydlených bytů. (Tab. 17.)

l. Obloženost bytů

Výrazným ukazatelem kvality bydlení je obloženost bytů (Příloha 31), která vyjadřuje podíl počtu obyvatel k počtu bytů vztahující se k územní jednotce. Průměrná obloženost bytů k roku 2021 na území SO ORP Žďár nad Sázavou s hodnotou 2,58 obyv./byt je mírně vyšší než v Kraji Vysočina (2,45 obyv./byt) i ve srovnání s hodnotou pro Českou republiku (2,26 obyv./byt). (Tab. 16.) Na území ORP Žďár nad Sázavou byla největší obloženost bytů registrována v obcích Březí nad Oslavou (3,59 obyv./byt) a Pokojov (3,40 obyv./byt), nejmenší obloženost bytů byla evidována v jádrovém sídle Žďár nad Sázavou (2,28 obyv./byt) v obci Radostín (2,32 obyv./byt) a městě Svatka (2,36 obyv./byt).

B.5. Příroda a krajina

a. Krajinový ráz - oblast krajinného rázu

Na území ORP Žďár nad Sázavou Strategie ochrany krajinného rázu vymezuje 4 oblasti krajinného rázu:

- CZ0610-OB001_Havlíčkobrodsko - zemědělská intenzivně obdělávaná krajina zarovnaných povrchů podřízená výrazné přírodní ose řeky Sázavy s drobnými údolími, překvapivě malebnými prostory a s mnoha sídlami venkovského typu dochovanými v původní urbanistické struktuře.

- CZ0610-OB007 Žďársko – Bohdalovsko - oblast umístěná v severovýchodní části Vysočiny zasahující do CHKO Žďárské vrchy utvářená rozsáhlou Veselskou sníženinou s četnými rybníky a rybníčními soustavami, mokřady v zemědělské krajině s typickými dominantami barokních kostelů a drobnými avšak významně se uplatňujícími hřbety Arnoleckých hor.
- CZ0610-OB008 Novoměstsko - Bystřicko - oblast v severovýchodní části Kraje Vysočina reprezentující centrální typickou část Horácka vyznačující se především zemědělskou krajinou se zalesněnými návršími se středem ve výrazné sníženině v okolí Nového Města na Mor.

Zbytek území tvoří CHKO Žďárské vrchy, které spadá pod správu dané oblasti a není tedy ve Strategii ochrany krajinného rázu řešeno. Ochrana krajiny v této oblasti krajinného rázu se řídí Plánem péče o CHKO Žďárské vrchy.

Vymezené oblasti krajinného rázu obsahují tyto náležitosti:

- vymezení oblasti a základní charakteristiku oblasti
- charakteristiku přírodního prostředí, přírodní rámce oblastí
- přírodní dominanty
- identifikaci znaků přírodní povahy a jejich přítomnost (přírodní charakteristika území)
- indikátory zvýšené přítomnosti hodnoty krajinného rázu
- přítomnost území zvýšené přírodní hodnoty
- kulturní a historická charakteristika oblasti
- prostorové vztahy, měřítko krajiny a vztahy v krajině
- opatření k ochraně pozitivních hodnot krajinného rázu, ochranné podmínky oblasti krajinného rázu

b. Krajinné okrsky

V metodice pokynu Zadání územní studie krajiny pro správní obvod obce s rozšířenou působností (MMR ČR a MŽP ČR 2016)" je krajinný okrsek definován jako základní skladebná relativně homogenní část krajiny, která se od sousedních krajinných okrsků odlišuje svými přírodními popř. jinými charakteristikami a způsobem využití.

V publikaci Krajinný ráz - identifikace a hodnocení autorů Ivana Vorla a Jiřího Kupky vydané ČVUT Praha, se v kapitole Hodnocení vlivu záměrů na krajinný ráz v části Hodnocení, uvádí pojem místo krajinného rázu. Místo krajinného rázu představuje nejmenší hodnocený celek, obvykle vymezený krajinný prostor, konvexní či konkávní, který bývá vizuálně spojený z většiny pozorovacích stanovišť, nebo jde o území typické díky své charakterové odlišnosti (např. koridory vodotečí se vzájemně propojenými prostory, konkávní prostory horských údolí nebo soubory údolí a vymezujících svahů apod.).

Lze připustit, že pojetí místa krajinného rázu podle autorů výše uvedené publikace je blízké definici krajinného okrsku i když vymezení místa krajinného rázu preferuje spíš ochranu krajiny než využití krajiny.

Protože pro území obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou dosud nebyla vyhotovena a ani se nezpracovává územní studie krajiny, je pro potřeby páté aktualizace ÚAP převzato z předchozích ÚAP.

Specifikace míst krajinného rázu byla pro oblast CHKO Žďárské vrchy získána od AOPK v měřítku 1:10 000. Ostatní území bylo hodnoceno na základě průzkumu v terénu. Pro

lepší informaci stručná charakteristika míst krajinného rázu - krajinné okrsky je uvedena níže. Rozsah je graficky vyznačen v příloze č. 9.

- Hlinecko - Velmi různorodý prostor utvářený několika samostatně vnímatelnými částmi: Svratecko položené ve sníženině pod Centrálním hřbetem Žďárských vrchů (Devítiskalské vrchoviny), okolí Vortové v odlesněné enklávě na úpatí Vortovského vrchu, široce rozevřené údolí Chrudimky s údolní nádrží Hamry a poměrně plochá krajina v okolí Zalíbeného a Košínova. Většina sídel trpí četnými přestavbami tradičních objektů a nepříliš citlivými novostavbami v okrajích i uvnitř sídel. Prostor se nachází na rozhraní Žďárských vrchů a Železných hor, které zde tvoří místy neostře hranice. Rozsáhlá a členitá krajina na severu CHKO navazující z J strany na urbanizovaný prostor Hlinska, přecházející mimo hranice území CHKO; výběžek Železných hor, který je reprezentován Kameničskou vrchovinou. Členitá vrchovina s povrchem skloněným od JZ k SV, jejíž plochý povrch je rozřezán zpočátku velmi mělkým a širokým údolím řeky Chrudimky. V okolí Svratky a Herálce kotlinovitá sníženina se zbytky křídových usazenin. Krajinu tvoří mozaika polí, luk a lesíků a lesů (převážně smrkových porostů, místy bory – Krejcarský les) s rybníky a vodními nádržemi v efektním rámování břehových porostů dotvářejících celkovou scénérii, s četnými mokřady v lesích i ve volné krajině a doprovodnou zelení podél komunikací (často jeřáby dotvářející efektní podzimní aspekt krajiny) a vzrostlou zelení v sídlech. Významnými vrcholy jsou především Přední Hradiště 693 m, Zadní Hradiště 682 m. Krajina Hlinecka se vyznačuje členitostí krajinné scény a lze zde najít několik vylišitelných specifických míst: v JV části kotlinovitou sníženinu se dvěma vzájemně se odlišujícími sídly orámovanou lesními porosty, v J části pak prostor odlesněné enklávy obce Vortová, kulturní harmonická krajina v okolí Kameniček s četnými mokřady, efektní krajina údolí Chrudimky u Studnic a Hamrů u Hlinska a v neposlední řadě rovinatá krajina s rašeliništi v okolí Košínova a Zalíbeného a krajina vyznačující se rysy intenzifikace zemědělské velkovýroby v okolí Chlumu a Kohoutova s výrazně se uplatňujícími projevy technických úprav stírajícími původní krajinnou strukturu.
- Borovský les - Jeden z rozlehlých, výrazných lesních celků, který tvoří část Žďárských vrchů. Jde o vrchovinu tvořenou krystalickými a v sv. cípu také vyvřelými horninami, na hřebetech jsou skalní tvary, vzniklé kryogenními pochody (izolované skály, kryoplaneční terasy, balvanová moře), převážně zalesněnou smrkovými porosty s příměsí buku, jedle, modřínu a borovice, v s. části borové porosty, při okrajích pastviny a louky s vlhkomilnými a rašeliništními druhy (rosnatka okrouhlolistá aj.). Nejvyšší bod tvoří Spálený kopec 765 m jako nepříliš výrazná výšková dominanta. Východní část celku se výrazněji svažuje do zaříznutého údolí řeky Svratky a jejích přítoků. Průměrná nadmořská výška celku je nižší oproti Centrálnímu hřbetu. Celek se vyznačuje uzavřenou krajinnou scénou s výhledy do okolní krajiny. Někdy bývá nazývaný jako Čachnovský les. Borovský les pokračuje mimo hranice CHKO. Krajinným celkem prochází evropské rozvodí Labe - Dunaj. Turisticky navštěvovaná především oblast Zkamenělého zámku a Čtyř palic. Podobně jako u Centrálního hřbetu je interiér Borovského lesa složitý a značně proměnlivý především proto, že se jedná o lesní krajinu. Lesní krajina tvořená smrkovými porosty s převažujícím hospodářským charakterem je doplněná četnými drobnými, různě se odlišujícími prostory, které tvoří rozdílný efektní interiér lesa nebo několik drobných odlesněných enkláv. Jako v předchozím případě se jedná především o drobné vodní toky v přírodním korytě, kamenná moře v okolí skal (především v j. části celku), skalní útvary – mrazové sruby s kryoplanečními terasami, bukové porosty, olšiny, mokřady, znaky dokládající historické události, drobné odlesněné enklávy pasek s travními porosty. K nejvýznamnějším prostorům patří okolí skal, zejména Čtyř palic, kde lze nalézt drobné porosty borovice. K zajímavým patří též Milovské Perničky, kde jsou dobře vyvinuté drobné útvary – prohlubně tzv. perničky. Doplňujícími znaky, které společně dotváří celkový výraz interiéru lesa, jsou: lišejníky na kmenech a větvích stromu, padlé dřevo v partiích připomínajících „přírodní prales“, vyvinuté travino-bylinné a mechové patro v některých partiích lesa.

- Centrální hřbet Žďárských vrchů - Výrazný dominantní kompaktní celek, který tvoří zalesněné jádro CHKO a nejvyšší část Žďárských vrchů, utvářený plochou vrchovinou s vyklenutým povrchem, tvořenou krystalinickými horninami, s průměrnou nadmořskou výškou cca 660 m s mnoha vrcholy nad 800 m, na jihozápadní straně omezena složeným zlomovým svahem v pokračování Dlouhé meze. Příznačné jsou protáhlé úzké hřbety se skalními útvary oddělené hlubokými, ale široce rozevřenými údolími. Nejvyšším bodem je vrchol Devět skal 836 m, tvořený skalním „městem“. Celek je převážně zalesněn smrkovými porosty s příměsí buku, jedle, modřínu a borovice. Na úzkých hřbetech jsou četné skalní útvary - izolované skály, skaliska, mrazové sruby, kryoplaneční terasy, skalní hradby, místy ostrůvky křídových hornin. Původní lesy byly bukové s jedlí, na podmáčených stanovištích olšové nebo smrkové, v extrémních místech pak borové či smrkové (kamenná moře, skalní výchozy apod.). Turisticky navštěvovaný prostor, zejm. jeho centrální část. Krajinným celkem prochází evropské rozvodí Labe - Dunaj. Interiér krajinného celku je složitý a značně proměnlivý především proto, že se jedná o lesní krajinu. Na první pohled se zdá, že jde o fádní krajinu tvořenou smrkovými porosty s převažujícím hospodářským charakterem. Krajina však v sobě skrývá mnoho míst, které tvoří rozdílný efektní interiér lesa nebo odlesněných enkláv. Především se jedná o drobné vodní toky v přírodním korytě, kamenná moře v okolí skal, skalní útvary - mrazové sruby s kryoplanečními terasami, bukové porosty, olšiny, mokřady, znaky dokládající historické události, odlesněné enklávy zastavených území obcí. K nejvýznamnějším prostorům patří okolí skal, pralesovitý porost na Žákově hoře, partie v okolí vodních toků Svratky, Brušovce, kamenné moře pod Dráteníčky. V neposlední řadě je nutné uvést doplňující znaky, které společně dotváří celkový výraz interiéru lesa: lišejníky na kmenech a větvích stromu, padlé dřevo v partiích připomínajících „přírodní prales“, vyvinuté travino-bylinné a mechové patro v některých partiích lesa.
- Fryšava – Sklené - Z části intenzivně využívaná zemědělská krajina dvou odlesněných enkláv obklopená lesy, navazující na Centrální hřbet s výrazným uplatněním a celkovou převahou orné půdy o velkých výměrách měnících měřítko krajiny i celkový vzhled krajiny. Krajina vyniká několika odlišnými obcemi, zejména: Fryšavou, která je položena v údolí podél vodního toku horní Fryšávky a podél komunikace a udává i základní chápání rozměru celého prostoru, s mnoha průhledy do okolní krajiny a obcí Sklené, položené do SZ orientovaného svahu. Charakter celku dotváří především lesní porosty v okrajích, které celý prostor KC vymezují, vyjma zalesněné Medlovské sníženiny a přechodového pásu mezi Skleným a Fryšavou. K diskusi zůstává, zda tento KC by neměl být součástí Centrálního hřbetu, na který bezprostředně navazuje. Interiér krajiny KC je utvářen dvěma dominantními složkami: ornou půdou o velkých plochách, která nahradila původní členění krajiny a lesy, jenž vymezují z části prostor KC a z části jej vyplňují. Volná krajina jednotlivých enkláv je doplněna fragmenty připomínajícími původní strukturu (části mezí, kamenné snosy, zbytky kamenic, remízky, travnaté pásy a louky, mokřady), nečetnou vzrostlou zelení solitérní nebo ve shlucích, která je zejména v okrajích enkláv a často navazuje na okraje lesních porostů. V okolí Fryšavy je bezesporu nejcennějším územím vodní tok Fryšávky, který je částečně technicky upraven, v SV části pak veden v původním korytě s doprovodnými prvky luk, mezí a vzrostlou zelení. Celý prostor připomíná původní strukturu krajiny Fryšavska. Na řece Fryšávce i v prostoru Medlova jsou patrná vodní díla bývalých mlýnů, ale i dochované stavby nebo jejich zbytky. Specifickým prostorem je soustava dvou větších rybníků ve sníženině Medlov a Sykovec, v jejichž okolí jsou četné rekreační areály (mnohdy předimenzované) s hotely, chatkami a tábořišti. Oba rybníky jsou chovné a v létě slouží ke koupání. V prostoru lze nalézt reliktní hadcový bor. Na tento prostor navazuje výrazný rekreační komplex z podnikových chat a chatové kolonie na Třech Studních, jenž se výrazně uplatňuje v rámci sídla Tři Studně, které je tvořeno dvěma částmi centrální obce se shlukovou zástavbou a oddělenou rozptýlenou zástavbou v samostatném prostoru.

Rozptýlená zástavba Třech Studní patří vzhledem ke své dochovanosti k velmi cenným partiím obce a je minimálně zasažena rekreačními areály. Okolí obce Sklené patří ke krajinářsky hodnotnějším částem KC. Jsou zde dochované fragmenty podmáčených luk a olšin, louky a pole s fragmenty mezí a remízků se vzrostlou zelení. Obec je položena do svahu a rámována ze všech stran lesy. Vrchní část navazuje na velké plochy orné. Hlavní komunikace jsou v KC vedeny v původní historické stopě a jsou často lemovány dřevinami, místy věkovitými. V prostoru Třech Studní je výrazná absence zeleně v okolí komunikace. Obec se obecně vyznačuje četnými dochovanými objekty tradiční lidové architektury, které jsou mnohdy nešťastně přestavěny nebo kontrovány nevhodnými novostavbami. Četné novostavby (Sklené, Fryšava, Tři Studně) snižují estetický dojem. Sklené se vyznačuje v některých částech zanedbaným vzhledem. V krajině se místy dochovaly úvozové cesty, z nichž některé byly zpevněny asfaltovým povrchem. V některých částech se výrazně uplatňuje rekreační charakter krajiny. Sakrální architektura je zastoupena v obcích především drobnými kapličkami, vyjma Fryšavy, kde je kostel. V obcích i ve volné krajině lze nalézt četná boží muka, často z litiny, pravděpodobně vyrobené v místních železárnách v době rozmachu těžby a zpracování železné rudy.

- Žďársko - Převážně otevřená zemědělská krajina s drobnými lesy mělkými údolími, mnoha rybníky a vodními nádržemi a drobnými fragmenty přírodě blízkých společenstev s výraznou umělou osou silnice I. třídy, která pomyslně dělí krajinu Žďárska na dvě části. Prostor vymezují okolní lesy a na J straně navazující agresivní městská zástavba města Žďáru n. S. Krajinu tvoří plochá vrchovina, plochý povrch je rozřezaný údolími vodních toků; mozaika polí, luk a drobných lesíků. Území je odvodňováno Sázavou a jejími přítoky. Krajina částečně podřízená urbanizovanému prostoru města Žďáru nad Sázavou a vyznačuje se mnoha typizujícími znaky. Městská krajina Žďáru s narušenou původní urbanistickou strukturou s vysokým podílem architektonicky nevhodných staveb působí na okolní krajinu jako technicistní dominantní komplex. Ten je vytvářen především výškovými budovami panelové zástavby, průmyslovými závody s vysokými komíny (ŽDAS, Tokoz apod.) a obytnými čtvrtěmi nevhodně situovaných řadových domů na obzoru. Severní okraj města utváří historický areál bývalého kláštera spolu s kostelem sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Tato část města se vyznačuje vysokými historickými hodnotami, které kontrastují s nevhodně umístěnou obytnou zástavbou na Zelené hoře a industriální výstavbou na S straně. Celý prostor lze rozdělit do dvou částí: údolí Stržského potoka a jeho drobných přítoku a údolí Sázavy. Obě části se od sebe liší konfigurací prvku a složek nikoliv obsahem. Údolí Stržského potoka je rozsáhlé široce rozevřené údolí s velmi efektními partiemi v tzv. Světnovské sníženině s cennými biotopy podmáčených luk (PP Světnovské údolí), s drobnými rybníky, nádrží Strž s pokračováním malebného drobného prostoru Pod Strží. Stržský potok je místy technicky upraven a narovnan a působí tak spíše jako odvodňovací strouha; na okraji městské zástavby (klášter) však vytváří velmi efektní a přírodně cenné podmáčené území pod strání (PP Louky u Černého lesa). Celý prostor je doplněn drobnými lesy a především tvořen intenzivně využívanými plochami orné s drobnými fragmenty luk. Údolí Sázavy je charakterově velmi podobné, dominuje mu však rybníční soustava zakončená měřítkově odlišnou Pílskou nádrží u města Žďáru n. S. V okolí rybníku jsou často vyvinuta a zachována cenná přírodní společenstva podmáčených luk (PP Pod Kamenným vrchem). Rozsáhlé plochy orné s fragmenty mezí a místy dochovanými alejemi podél cest, drobnými remízky, rybníky a nádržemi dává celkový charakter krajině Žďárska. Lze zde najít četné malebné kouty v okolí Polničky, Hamrů nad Sázavou, ale i v blízkosti města Žďáru nad Sázavou, které je obklopeno drobnými i většími rybníky zasazenými v malebných prostorech. V Polničce je patrný doposud činný kamenolom. Navazující město Žďár nad Sázavou výrazně ovlivňuje J část KC. Město je agresivním kontrastem k poměrně malebné zemědělské krajině, která je utvářena lesními komplexy a menšími lesy, pastvinami a loukami, polními hony umístěnými do zvlněného reliéfu a v neposlední řadě rybníky. S rybníčními soustavami je hospodářsky spjata i historie kláštera a současného zámku. Nad krajinou se

zvedá zalesněný masiv centrálního hřbetu Žďárských vrchů spolu s Tisůvkou, která se v krajině Žďárska projevuje jako přírodní dominanta. V J části se uplatňuje velmi efektní lesní porost Černého lesa s jedlovými výstavkami, které jsou v současné krajině CHKO něčím výjimečným. Rozsáhlé intenzivně využívané zemědělské plochy o výměře nerespektující až měnící měřítko krajiny jsou v zimním období využívány k lyžování. Zimní aspekt krajiny Žďárska patří k nejmalebnějším v JZ části CHKO. Přirozenou přírodní osu krajiny vytváří řeka Sázava, která pramení nedaleko v rybníku Velké Dářko. Krajina je jakoby rozdělena výraznou umělou osou státní silnice I. třídy, která se významně uplatňuje v krajinné scéně. V J části je významná železniční trať s doprovodnými technickými prvky. Obě komunikace jsou zároveň výraznou hlukovou bariérou. Komunikace se obvykle paprskovitě rozbíhají od obcí. Obec Karlov byla zahrnuta do tohoto KC i přes svou charakterovou příslušnost k Dářské brázdě. Hodnotitele k tomuto začlenění a vymezení KC Žďársko vedla určitá odlišnost karlovské krajiny, jejíž osou je částečně upravený tok Karlovského potoka, bezprostředně navazující na Škrdlovice i rybník Dářko s okolními lesy. Konfigurace krajinných složek i prvku více koresponduje se Žďárskem, reliéf i charakter obce naopak více s Dářskou brázdou. Jedná se tedy spíše o překrývání obou celků s neostrou hranicí a doporučením je pracovat v posuzování záměru s oběma.

- Žďár nad Sázavou - Urbanizovaná krajina sídla městského typu s částečně zachovalými architektonickými prvky a zásadně narušenou urbanistickou strukturou s výrazně narušeným náměstím v centrální části s mnoha architektonicky nevhodnými objekty a hradbou panelových sídlišť, dominantou továrních komínů a hal ŽĐASu. Městská zástavba v okolí výrazně přestavěného náměstí s cenným souborem staveb v okolí Tvrze a s několika dochovanými měšťanskými domy, s četnými panelovými sídlišti a nevhodnými novostavbami vytvářejícími celé čtvrtě. Nejcenější soubor staveb se nachází v části Zámek Žďár, klášter přestavěný na zámek s kostelem a konventní budovou, a dominantou významné památky poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Městská krajina Žďáru s narušenou původní urbanistickou strukturou s vysokým podílem architektonicky nevhodných staveb působí na okolní krajinu jako technicistní dominantní komplex. Ten je vytvářen především výškovými budovami panelové zástavby, průmyslovými závody s vysokými komíny (ŽĐAS, Tokoz apod.) a obytnými čtvrtěmi nevhodně situovaných řadových domů na obzoru. Severní okraj města utváří historický areál bývalého kláštera spolu s kostelem sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Tato část města se vyznačuje vysokými historickými hodnotami, které kontrastují s nevhodně umístěnou obytnou zástavbou na Zelené hoře a industriální výstavbou na S straně. Město je situováno do poměrně malebné krajiny, která je dalším kontrastem oproti celkovému výrazu města, které není příliš dobře zapojeno do krajinného rámce. Krajina je utvářena lesními komplexy a menšími lesy, pastvinami a loukami, polními hony umístěnými do zvlněného reliéfu a v neposlední řadě rybníky. S rybníčními soustavami je hospodářsky spjata i historie kláštera a současného zámku. Nad krajinou se zvedá zalesněný masiv centrálního hřbetu Žďárských vrchů spolu s Tisůvkou, která se v krajině Žďárska projevuje jako přírodní dominanta. V okolí města, především V směrem, jsou rozsáhlé intenzivně využívané zemědělské plochy o výměře nerespektující až měnící měřítko krajiny s mnoha segmenty přírodě blízkých společenstev. Přírodní osu krajiny vytváří řeka Sázava, umělými osami jsou především paprskovitě se rozbíhající komunikace a železniční koridor, který je zároveň výraznou hlukovou bariérou. Sázava tvoří specifickou a doposud dochovanou přírodní osu města. Kulturní osou města je státní silnice procházející městem.
- Veselská sníženina - Veselská sníženina je částí Bítešské vrchoviny zasahující až ke Žďáru nad Sázavou, vyznačující se plochou vrchovinou, složenou z krystalických břidlic (hlavně z rul) a vyvřelin, místy s ostrůvky mořských neogenních usazenin. Ve Veselské sníženině bylo v neogénu průtokové jezero. Současnou krajinu Veselské sníženiny tvoří plochá sníženina v rulách, do které je zasazena zemědělská krajina tvořená mozaikou polí, luk a drobných lesů s

četnými soustavami rybníků; pramenná oblast reky Oslavy s plochými rozevřenými údolími vodních toků. Lesní porosty tvoří především smrkové monokultury s příměsí borovice, borové porosty, místy bučiny ve svazích. Obce mají v současné době převážně vzhled typických venkovských sídel s mnoha přestavbami původních tradičních objektů a zemědělskými areály na okrajích (Bohdalov, Rudolec, Nové Veselí, Budeč). Urbanistická formace převážné části obcí je návěsí a uliční a místy jsou dochované vysoce hodnotné okrouhlice (Matějov, Rosička). Veselská sníženina zasahuje severní částí do okraje CHKO v okolí obce Nové Veselí, Budeč, Matějov až po vrchol Štěnice. Rozlehlá sníženina utvářená zemědělskou, místy intenzivně obdělávanou krajinou, kterou reprezentují velké plochy orné půdy nerespektující měřítko krajiny, četné drobné lesy s pravidelnými okraji a lesní komplexy v okrajích se specifickými prostory rybníčních soustav a samostatných rybníků s četnými mokřady a rákosinami. Krajina má místy až rybníční charakter a zasahuje až do Žďárska, se kterým se mírně prolíná v okolí města Žďáru nad Sázavou. Známou dominantou krajiny je věž bohdalovského kostela, která spolu s rybníkem vytváří velmi malebnou krajinářskou scénérii. V CHKO zasahuje dvěma rozlehlými rybníky Veselský a Matějovský, který je obklopen lesy v okolí Babína. V oblasti Babína, který navazuje přímo na město Žďár nad Sázavou, jsou četné mokřady a rašeliniště vrchovištního typu (část byla v minulosti odtěžena a krajina pak rekultivována). Rybníky vytváří kolem sebe specifický prostor a jsou bohaté na výskyt vodního ptactva. Krajina díky intenzifikaci zemědělství v 70. letech min. stol. přišla o typické drobné dělení pozemku nepravidelných plužin patrné již jen ve fragmentech a četnou vzrostlou mimolesní zeleň. Zvláštní scénérii poskytuje původní veselská silnička před Budčí, dříve spojující město Žďár n. S. s obcí Nové Veselí, která byla násilně přerušena továrnou ŽĐAS (tvoří dominantu prostoru) a ztratila svůj význam. V současné době poskytuje zvláštní výraz opuštěnosti a „nepotřebnosti“ (genius loci), je doprovázena dřevinnou vegetací a postupně zarůstá.

- Údolí Sázavy - Zaříznuté údolí tvořené řekou Sázavou, které se místy otevírá do okolní krajiny, s vysokým podílem dřevinné vegetace, skalními výchozy, s relativně vysokým zastoupením orné půdy střídající se s loukami a pastvinami a přírodě blízkými stanovišti. Údolí vytváří přirozenou osu krajiny. Celek zasahuje okrajově do CHKO, směrem západním pak vyplňuje prostor až k hranicím ORP. Nepříliš hluboké, místy mírně kaňonovité údolí, se skalními výchozy a skalami a strmými svahy, lemováno smíšenými porosty a drobnými smrkovými lesy, loukami a v širších částech plochami orné půdy. Některé části údolí působí velmi malebně, v kontrastu k nim jsou pak části širší nivy s uplatňující se zemědělskou krajinou. Řečiště je tvořeno balvany a drobnými kameny a je lemováno četnými břehovými porosty vrb, olší nebo jasanu. Údolí představuje horní tok Sázavy směřující k Havlíčkovu Brodu. Interiér údolí poskytuje překvapivé scénérie a průhledy do okolní krajiny, zejména v okolí Přibyslavi (historické jádro města s kostelní věží). V CHKO představuje krajina Údolí Sázavy několik částí: zastavený prostor uspořádaný podél reky s četnými nepravidelně zaplavovanými loukami v Hamrech nad Sázavou, kde jsou doposud patrné mlýny a vodní díla (náhony, jezy), lesy obehnaný intimní prostor s efektní přírodní scénérií Rozštípené skály a otevřené území v okolí obce Sázava s četnými poli a kulturními loukami. Zajímavým, dnes již romantickým prvkem je dochovaná klikatící se stará železniční trať vedoucí do Žďáru nad Sázavou.
- Přibyslavsko... - Jedná se o členitou pahorkatinu tvořenou rulami s pruhy amfibolitů, na rozvodích se vyskytují místy hluboké zvětraliny; plochý povrch je proříznut údolím Sázavy a přítoku. Nejvyšším bodem je Roudnice 661 m n.m. Přibyslavská pahorkatina (část Havlíčkobrodské pahorkatiny), kde převládají pole, drobné lesíky jsou tvořeny převážně smrkovými porosty s borovicí a v sv. části dominují smrkové porosty s bukem a zbytky bučin. Převážně zemědělská krajina vyznačující se intenzivním využíváním s vysokým podílem ucelených polních honů, které svými rozměry nerespektují měřítko krajiny, s hospodářskými monokulturními lesními porosty, drobnými selskými lesy převážně smrkovými a fragmenty

přírodě blízkých stanovišť, vázaných zejména na vodní prvky (drobné rybníky, vodoteče, mokřady) s velkým podílem dřevinné vegetace doprovázející komunikace, vodoteče, vodní nádrže (rybníky a menší rybniční soustavy). Důležitým prvkem je mimolesní vzrostlá zeleň zjemňující rastr celé krajiny. Do CHKO Žďárské vrchy zasahuje jen okrajově. Sídla v CHKO jsou obecně bez výrazných vertikálních dominant (vyjma Havlíčkovy Borové). Převážně zemědělská krajina vyznačující se intenzivním využíváním s vysokým podílem ucelených polních honů, které svými rozměry nerespektují měřítko krajiny, s hospodářskými monokulturními lesními porosty, drobnými selskými lesy převážně smrkovými a fragmenty přírodě blízkých stanovišť, vázaných zejména na vodní prvky (drobné rybníky, vodoteče, mokřady) s velkým podílem dřevinné vegetace doprovázející komunikace, vodoteče, vodní nádrže (rybníky a menší rybniční soustavy). V CHKO reprezentuje celek okolí Velké a Malé Losenice a Havlíčkovy Borové. Krajina v okolí Havlíčkovy Borové patří k impozantním scénériím díky gradaci sídla ke gotickému kostelu na návrší v komponované krajině s dochovanými (nebo alespoň připomínajícími) prvky barokní krajiny. Krajina v okolí Malé Losenice je z velké části narušena intenzivně využívanými zemědělskými plochami orné půdy, i přesto si zachovává specifické překvapivé průhledy do líbivých scénérií s četnými loukami a zelení v okolí potoka Losenička s drobnými rybníčky. Krajina Velké Losenice patří k intenzivně využívaným krajinám typickým pro Přibyslavsko, poskytuje však četné drobné prostory v okolí drobných rybníků. Nezanedbatelné jsou prvky dokládající těžbu rud (Peperek).

- Peperek-Henzlička-Ransko - Nevýrazné hřbety utvářené členitou pahorkatinou, v S části gabry ranského masivu a v J části migmatickými rulami a ortorulami. Vyšší okraj lemuje Dářskou brázdu na Z. Jeden z rozlehlých, výrazných lesních celků, který tvoří Z část CHKO Žďárské vrchy navazující na zemědělskou krajinu Přibyslavska a Dářské brázdy. V okolí Velkého Dářka tvoří neostrou hranici se zalesněným závěrem Dářské brázdy. Krajina celku je poměrně pestrá a bohatá na drobné odlišující se prostory utvářené zejména „lesními“ rybníky s charakteristickými břehovými společenstvy a zpevněnými hrázemi, četnými vodními toky s mokřady a drobnými lomy, i tzv. hliníky; chudá však na specifické skalní útvary typické pro Centrální hřbet, Borovský les a Pohledecký les (výjimku tvoří Peperek, vrcholové partie a S svahy Ranska), jsou zde zastoupena četná balvanová pole. Převážná část celku je zalesněna smrkem s příměsí buku, modřínu, jedle a borovice, místy větší bukové porosty (Ransko, Kamenný vrch, Peperek). Převážná část celku se vyznačuje až na výjimky pravidelnými lesními okraji. Okraje celku v přechodových pásmech utváří pastviny a louky s vlhkomilnými a rašeliništními druhy. Krajinu celku lze rozdělit na dvě části: S část tvořenou ranským masivem a vrchem Henzlička, J část v okolí Adamova kopce a Vápenice. Obě části se liší především geologickou stavbou, jejíž specifika se projevují i jako znaky přírodní charakteristiky krajinného rázu. Toto rozdělení nemá pro hodnocení krajinného rázu však zásadní význam a nejsou proto hodnoceny samostatně jako prostory. Nejvyšší bod tvoří Henzlička 692 m jako nepřiliš výrazná výšková dominanta. Celek se vyznačuje uzavřenou krajinnou scénou s velmi sporadickými výhledy do okolní krajiny. KC pokračuje mimo hranice CHKO až ke hranicím ORP. Na rozdíl od ostatních tří lesních KC není Peperek–Henzlička–Ransko charakterizován typickými a četnými skalními útvary s kryoplanáčnickými terasami a balvanovými proudy, ale tvoří jej četné různorodé drobné prostory, jejichž vznik je dán původním i současným využitím krajiny (rybníky, lomy, hliníky, odlišné formy lesního hospodaření, měnící se podrost, křížovatky cest). Interiér lesa je díky tomu složitý a značně proměnlivý, což zesiluje uzavřená krajinná scéna lesa. Teoreticky je možné krajinu celku rozdělit na dva samostatné prostory S a J, které se od sebe odlišují především geologickou stavbou území. Interiér obou částí se liší především v zastoupení dřevin. Pro Ransko jsou charakteristické rozsáhlé bučiny a četné porosty podmáčených jasanových olšin s výskytem bledule jarní. Specifický členitý prostor v lesním porostu ranského masivu vytváří lokalita zvaná Ranská jezírka. Místo charakterizované četnými drobnými zatopenými lomy, mnohdy již zčásti zazemněnými mokřady s vysokými haldami hlušiny v efektní lesní scénérii. Pro J část pak jsou charakteristické podmáčené partie v okolí přírodních

vodních toků, rybníků a v odlesněných enklávách s hlubokými smrkovými lesy s drobnými skalkami. Převážnou část obou prostoru však tvoří monotónní smrkové lesy s vtroušenými ostatními dřevinami (modřín, jedle, borovice, buk). Přibližně uprostřed KC se nachází v drobné odlesněné enklávě jediný urbanizovaný prostor obce Račín. Mezi nejhodnotnější partie patří území členěná mladými a staršími porosty (tyčkovina, kmenovina) s bohatými porosty třtin, ostřic, metličky křivolaké, ostružin, borůvek (nad Losenicemi). Krajina poskytuje dílčí málo obvyklé efektní průhledy z lesa do okolní krajiny ze svahu a několika skalních výchozů (Ransko, Peperek). Místa jsou patrné stopy dobývání rud a těžby kamene. Území je členěno četnými zpevněnými cestami a silnicemi s asfaltovým povrchem. Ojedinele upravené udržované studánky. V J části jsou historicky cenné partie v okolí Peperku, kde jsou doposud patrné prvky dokládající dobývání stříbra a železné rudy.

- Dářská brázda (Dlouhá mez) - Protáhlá sníženina orientovaná v SZ-JV směru, kterou napříč probíhá evropské rozvodí – bifurkace u rybníku Dářko, z JZ ohraničena mohutným zalesněným masivem Ranska a na opačné straně pak zlomem končícím zalesněným Centrálním hřbetem. Charakteristické jsou terénní zlomy v okolí Radostína a Hluboké vytvářející vysoké stráně, pod nimiž vznikly překvapivě efektní prostory (Radostínská mez, U stráně, strán nad Doubravníkem). Zvlněnou krajinu mezi Radostínem a Vojnovým Městcem rozřezává Štírový potok, který zde vytváří strž v opukách s fragmenty původního porostu. Převážně intenzivně využívaná zemědělská krajina, ve které převládají pole o velkých výměrách s absencí vzrostlé zeleně na okrajích i uvnitř a četné, převážně kulturní louky ve svazích a na okrajích celku. Mozaiku krajiny tvoří především střídání velkých ploch orné půdy s ostatními plochami luk a pastvin, rybníků a lesů. J část KC v okolí rybníka Dářko je převážně zalesněná a značně se odlišuje jako specifický krajinný prostor utvářený mírně zvlněným převážně zalesněným terénem s rašelinnými bory v okolí Velkého Dářka (rozlohou největší rybník na Českomoravské vrchovině). Podobně je tomu v okolí rybníku Řeka a Doubravník. Výraznou umělou osu vytváří silnice I. tř. Žďár n.S. - Ždírec n.D. Interiér celku tvoří výrazně se projevující zemědělská krajina s efektními krajinářsky i přírodně velmi hodnotnými prostory především v okrajích celku. Vzniká tím velmi ostrý kontrast zemědělské krajiny, která působí neutěšeným dojmem zejména v jarním a podzimním období, kdy se silně uplatňuje orná půda, a krajinářsky a přírodně cenných partií v rámování vysokými stráněmi nebo ve strži či v široké sníženině spolu s rybníky. Krajinu lze tak definovat jako zemědělskou, intenzivně obdělávanou krajinu s výrazným projevem razantního odvodnění, s absencí zeleně a ztrátou původní struktury rámovanou krajinářsky cennými scenériemi luk, mokřadů rybníků a rašelinišť a vysokými stráněmi. Hospodářské využití krajiny je patrné až na výjimky ze všech koutů KC. Reliéf je převážně mírně zvlněný, v okrajích se zvedá k sousedním částem krajiny a na J okraji vytváří efektní vysoké stráně, které mnohdy oddělují velmi specifické prostory. J až JV část Dářské brázdy tvoří specifický prostor rybníku Velkého Dářka obklopeného lesy s tzv. Dářskými rašeliništi (Padrtiny, Radostínské rašeliniště, Ostrov, rašeliniště u Nového rybníku). Velké Dářko je s 205 ha vodní hladiny největším rybníkem na Vysočině. V jeho okolí jsou rašeliniště vrchovištního typu s borovicí lesní a smrkem a s efektními interiéry porostu borovice blatky na Padrtinách. Rašeliniště patří k nejcenějším přírodním segmentům v CHKO ŽV. Drastické se potom zdají být četné hluboké odvodňovací kanály, které mnohdy byly obnovovány v pol. 90. let. min. století. J strana prostoru je silně rekreačně využívána (chatová kolonie, tábořiště, pláže, půjčovna lodí). Prostor je zakončen na S straně menším rybníkem zvaným Malé Dářko, které je lemováno ostřicovými okrajovými porosty a ukončením Radostínského rašeliniště. Mezi oběma rybníky jsou bifurkace vod na hlavním evropském rozvodí. Pramení zde dvě řeky: Sázava a Doubrava; krajina je odvodňována severním i jižním směrem. SV část odvodňuje Městecký potok s drobnými rybníky často rámovanými vzrostlými stromy.
- Novoměstsko - Rozsáhlá intenzivně obdělávaná zemědělská krajina v pahorkatině okolo urbanizovaného prostoru Nového Města na Moravě (Novoměstská pahorkatina) s převahou

orné půdy, v širším okolí urbanizovaného prostoru města (v ORP Žďár n. S. západní část krajinného celku) se specifickými drobnými i většími prostory s fragmenty dochovaných přírodě blízkých společenstev podmáčených luk či sušších stanovišť, skal a potočních niv s náznaky původní struktury krajiny a pravidelně ohraničených drobných převážně hospodářsky využívaných smrkových lesů (selské lesy). Původní charakter krajiny, podobně jako u ostatních zemědělských krajín CHKO a okolí, byl v období intenzifikace zemědělské velkovýroby především v 70. letech minulého století značně setřen scelením orné půdy do velkých předimenzovaných ploch bez jakéhokoliv členění. Zemědělská krajina tak dostala neutěšený vzhled, který zesiluje otevřenost krajinné scény s mnoha průhledy. Reliéf Novoměstska je na rozdíl od krajiny Žďárska mírně členitější. I přes dominanci základní složky krajiny uplatňující se ve všech pohledech do krajinné scény poskytuje krajina Novoměstska překvapivě krajinářsky cenné prostory s četnými fragmenty přírodě blízkých stanovišť, kosenými loukami a pastevními areály. Krajinný celek je vymezen zejména dominancí ploch orné půdy a ostatních zemědělských ploch a z velké části (zejména na S, SV, SZ a Z straně) je ostře ohraničen porosty navazujících lesních komplexů. Novoměstsko oplývá několika velkými prostory, které se značně odlišují od většiny krajiny, kde převažuje zemědělský „intenzifikační ráz“. Krajina na rozdíl od sousedního prostoru Žďárska není bohatá na rybníky a vodní nádrže a je odvodňována drobnými toky. Ojedinele se vyskytují balvany a drobné skalky, (Na skále 749 m, izolovaná skála Vávrovka – mimo ORP Žďár n. S.), místy fragmenty přírodě blízkých biotopů. Jedním z důležitých prvků krajiny je mimolesní zeleň a její uplatnění v sídlech, podél komunikací i ve volné krajině. Interiér krajiny Novoměstska se vyznačuje zemědělským charakterem převážně intenzivně obdělávané krajiny, kde převládají plochy orné půdy s absencí vzrostlé mimolesní zeleně doplněné lesy s převahou smrku a pravidelnými okraji, kulturními pravidelně sečenými loukami i pastvinami. Značná část krajiny se vyznačuje silnou geometrizací složek, kterou mírně potlačuje reliéf. Urbanizované prostory jsou položeny převážně podél komunikací, v místy v hůře čitelné urbanistické formaci uliční zástavby a díky vysokému procentu novostaveb a přestaveb původních tradičních objektů lidové architektury se uplatňují jako nesourodé a heterogenní zástavby s nepřilíživým estetickým projevem. V okrajových částech KC je nemalý podíl výrazně se odlišujících prostorů, které se vyznačují překvapivě vysokou krajinářskou hodnotou. Většina luk je pravidelně sečena, upravený charakter krajiny. Pastviny s volně se pasoucími zvířaty působí malebným dojmem a zjemňují působení intenzifikovaného území. Typické jsou též komunikace s vysokými stromy (jasany a javory) a travnatými okraji. Komunikace jsou převážně zpevněné asfaltovým povrchem, ve volné krajině jsou mnohdy necitlivě vedené zemědělské cesty, fragmenty úvozových cest a polních cest zpevněných štětováním nebo udusáním. Četné jsou nesourodé dočasné cesty vytvořené zemědělskými stroji v polích. V okrajích sídel jsou patrné rozsáhlé předimenzované a objemově i proporčně nevhodné zemědělské areály s typickými ocelokolnami. Interiér je z části podřízen mnohdy dominantně se projevující městské zástavbě Nového Města n. M., která vytváří místy razantně se uplatňující kulisu krajiny.

- Arnolecké hory - Hřeben Arnolecké hory se táhne v délce cca 20 km od obce Netín okolo Bohdalova k obci Sirákov v jižní části okresu Žďár nad Sázavou. Těsně pod hřebenem dále leží obce Kyjov, Chroustov a Rudolec. Nachází se zde významná oblast spodních vod, odkud okolní města a obce čerpají pitnou vodu. Hřeben geomorfologicky náleží do Hornosvratecké pahorkatiny. Celý krajinný celek je tvořen vysokým podílem dřevinné vegetace, skalními výchozy a balvanovými moři s relativně nízkým zastoupením orné půdy střídající se s loukami a pastvinami a přírodě blízkými stanovišti. Hřeben Arnoleckých hor vytváří přirozenou osu krajiny. Celek vyplňuje prostor až k hranicím ORP. Nepřilíživé výrazné vrchy, místy mírně kaňonovitá údolí, se skalními výchozy a skalami a strmými svahy, lemováno smíšenými porosty a drobnými smrkovými lesy, loukami a méně pak plochami orné půdy. Některé části hřebenu působí velmi malebně zejména ve spojení s přírodě blízkými jedlobukovými porosty na kyselém podloží metamorfovaných hornin (PR Baba-V bukách).

c. Územní systém ekologické stability

Územní systém ekologické stability je takový vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, který udržuje přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní (lokální - LC, LK), regionální (RC a RK) a nadregionální (NC a NK) územní systém ekologické stability (§ 3 zák. č. 114/1992 Sb.), souborně se tedy mluví o územních systémech ekologické stability. Místní (lokální) územní systém ekologické stability zahrnuje i celý rozsah systémů regionálních a nadregionálních.

Nadmístní systém ekologické stability byl v 6. ÚA aktualizován dle údajů KrÚ Kraje Vysočina, OŽP, který poskytl data schválená v rámci Úplného znění Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina po aktualizaci A1 - A8. Místní systém ekologické stability je převzat z platných územních plánů obcí, které byly zpracovatelé ÚAP poskytnuty ve strojově čitelném formátu. K datu ukončení sběru dat pro 6. úplnou aktualizaci byly v tomto strojově čitelném formátu dodána data ÚSES pro území 39 obcí.

d. Velkoplošná a maloplošná chráněná území

- Velkoplošná zvláště chráněná území

Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy byla vyhlášena výnosem Ministerstva kultury ČSR č.j. 8908/70-II/2 ze dne 25.5.1970 na území okresů Žďár nad Sázavou, Havlíčkův Brod, Chrudim a Svitavy. Posláním CHKO je zachování harmonicky vyvážené kulturní krajiny s významným zastoupením přirozených ekosystémů. V jejím krajinném rázu, formovaném od středověké kolonizace někdejšího pomezního hvozdu, se pod zalesněnými hřbety Žďárských vrchů prolínají pole a louky s osnovou dřevinné vegetace, malebně začleněnými rybníky i venkovským osídlením s prvky horácké lidové architektury. K nejcennějším segmentům náleží zejména rašeliniště a mokřadní společenstva. Typickým krajinným prvkem jsou rovněž rulové skalní útvary na zalesněných hřebtech Žďárských vrchů.

- Maloplošná zvláště chráněná území vč. ochranných pásem

- národní přírodní rezervace

NPR Dářko – k.ú. Radostín u Vojnova Městce – nejrozsáhlejší rašeliniště Českomoravské vrchoviny typu přechodového rašeliniště, v němž se ojediněle zachovala rašeliništní společenstva s porostem borovice blatky (*Pinus rotundata*) a řada chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

NPR Radostínské rašeliniště – k.ú. Vojnův Městec, Radostín u Vojnova Městce – rašeliniště typu přechodového rašeliniště vzniklé na plochem rozvodí s bifurkací vod do řek Sázavy a Doubravy s výskytem řady chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, dříve těžená část podléhá přirozené sekundární sukcesi rašeliništních společenstev.

NPR Žákova hora – k.ú. Cikháň – výjimečně zachovalý, již od roku 1933 chráněný segment přirozených pralesovitých lesních společenstev bohatších stanovišť vyšších poloh Žďárských vrchů je biotopem řady organismů, které již z okolních převážně smrkových porostů vymizely, a je důležitým objektem vědeckého výzkumu zákonitostí vývoje lesa.

- přírodní rezervace

PR Baba - V bukách – k.ú. Bohdalov, Chroustov u Bohdalova – přirozený lesní porost s charakteristickou druhovou skladbou jedlobučin na kyselém podloží metamorfovaných hornin.

PR Brantý – k.ú. Malá Losenice – vlhké, na prameništích zrašeliněné louky, s bohatým výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

PR Olšina u Skleného – k.ú. Sklené u Žďáru nad Sázavou – zachovalý ojedinělý soubor smrkových olšin a rašelinných luk s bohatým výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů v pramenné oblasti Sklenského potoka.

PR Pod Kamenným vrchem – k.ú. Polnička – komplex vlhkých prameništích a rašelinných luk navazujících na mokřady a terestrické rákosiny nad rybníkem je výjimečně rozsáhlým zachovalým biotopem s bohatstvím chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

PR Štíří důl – k.ú. Vojnův Městec – fragmenty přírodě blízkých lesních a lučních společenstev v opukách zaříznutého údolí Štířího potoka s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, zejména hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox*, SČSP. Bohemica) a mloka skvrnitého (*Salamandra salamandra*).

– přírodní památky

PP Belfrýdský potok - k.ú. Bohdalov, Kyjov, Pavlov - niva Belfrýdského potoka se zachovalými lesními porosty údolních jasanovo-olšových luhů s početnou populací dřípatky horské.

PP Brožova skála – k.ú. Sklené u Žďáru nad Sázavou – rulový skalní útvar typu mrazového srubu s fragmentem lesního společenstva smrkových bučin.

PP Díly u Lhotky – k.ú. Lhotka u Žďáru nad Sázavou – společenstva vlhkých a zrašeliněných luk s výskytem ohrožených druhů rostlin a živočichů.

PP Hodíšovský rybník - k.ú. Hodíšov - rybník s výskytem vegetace letněných rybníků a s výskytem významných druhů rostlin a živočichů, vlhké louky s výskytem významných druhů rostlin, typy přírodních stanovišť a rostlinný druh puchýřka útlá.

PP Laguna u Bohdalova - k.ú. Bohdalov - komplex tůní s bohatým zastoupením vodní a mokřadní fauny a flóry s výskytem zvláště chráněných druhů organismů v tůních vzniklých po těžbě cihlářské hlíny

PP Louky u Černého lesa – k.ú. Vysoké, Zámek Žďár – zachovalý biotop společenstev zrašeliněných luk údolní nivy, olšin a mokřadů ve zhlaví rybníka s výskytem řady chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

PP Mlýnský potok a Uhlířky – k.ú. Račín u Polničky, Velká Losenice, Vepřová – přirozeně meandrující potok s břehovými porosty olšin a lučními společenstvy zrašeliněné nivy je jedním z mála zachovalých biotopů drobných vodních toků v CHKO ŽV s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

PP Peperek – k.ú. Račín u Polničky – skalnatý hřeben s pseudokary, balvanovými proudy a sutěmi je pozůstatkem intenzivního mrazového zvětrávání hornin v pleistocénu. Na humusem obohacených suťových svazích se ojediněle dochovala hodnotná společenstva javorových bučin.

PP Rozštípená skála – k.ú. Najdek na Moravě – svahový skalní útvar typu mrazového srubu je výsledkem kryogenní modelace rulových hornin ve starších čtvrtohorách. Na balvanité suti pod skalami se zachoval fragment přírodě blízkých lesních společenstev javorových bučin s výskytem měsíčnice vytrvalé (*Lunaria rediviva*).

PP Rybníky u Rudolce – k.ú. Rudolec – rybníky s výskytem vzácné vegetace letněných rybníků a navazující mokřadní a rašelinné biotopy, populace významných druhů rostlin, především puchýřky útlé (*Coleanthus subtilis*) a živočichů, především obojživelníků.

PP Sklenské louky – k.ú. Sklené u Žďáru nad Sázavou – společenstva vlhkých a na prameništích zrašeliněných luk s výskytem řady chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů (prstnatec májový – *Dactylorhiza majalis*).

PP Staropavlovský rybník - k.ú. Pavlov – rybník s výskytem vzácné vegetace letněných rybníků a navazujícími mokřadními biotopy a části litorálu Znětíneckého rybníka, populace význačných druhů rostlin, především puchýřky útlé (*Coleanthus subtilis*) a masnice vodní (*Tillaea aquatica*) a živočichů, především obojživelníků.

PP Suché kopce – k.ú. Vojnův Městec – komplex společenstev vlhkých, na prameništích zrašeliněných luk a vřesovištních pastvin s krajinářsky cennou rozptýlenou dřevinnou vegetací je bohatou lokalitou chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů (prstnatec májový – *Dactylorhiza majalis*, p. listnatý – *D. longibracteata*).

PP Světnovské údolí – k.ú. Světnov – údolní niva meandrujícího Sklenského potoka je bohatou lokalitou ohrožené bledule jarní – *Leucjum vernum*.

PP Šafrance - k.ú. Veselíčko u Žďáru n./S. - přírodní biotopy mokřadů a lučních rašeliníšť s populacemi zvláště chráněných druhů, zejména rostlin, mechů, obojživelníků a hmyzu.

PP Tisůvka – k.ú. Cikháj – skalní hradba na hřbetu Tisůvky a okolní balvanité sutě jsou pozůstatkem procesů intenzivního mrazového zvětrávání hornin ve starších čtvrtohorách.

PP Zkamenělý zámek - k.ú. Česká Cikánka - výrazná rulová skála, doklad mrazového větrání.

- Zvláště chráněná území - zhodnocení

Správní obvod ORP Žďár nad Sázavou je cenná oblast z hlediska ochrany přírody a krajiny. Na 54,3 % území se nachází zvláště chráněná území jak maloplošná, tak i velkoplošná ZCHÚ v zastoupení CHKO Žďárské vrchy. (Příloha 8)

Porovnáním s rozlohou ZCHÚ v Kraji Vysočina (9,41 % rozlohy kraje) či v České republice (15,83 %) lze říci, že na území ORP se nachází výrazný podíl zvláště chráněných území. Pro porovnání jednotlivých obcí byla vypočítána hustota zvláště chráněných území pro každou obec. U necelých 40 % obcí přesahuje hustota ZCHÚ hranici 80 %. Jedná se o obce nacházející se v severní části území ORP Žďár nad Sázavou, kde se rozkládá CHKO Žďárské vrchy. V obcích Malá Losenice, Velká Losenice, Nové Veselí a Vatín se podíl ZCHÚ pohybuje kolem 50 % rozlohy obce. (Příloha 6) Maloplošné ani velkoplošné ZCHÚ se nevyskytuje u 41,67 % obcí. Zdrojem byla Agentura ochrany přírody a krajiny

e. Evropsky významné lokality, ptačí oblasti

- Evropsky významné lokality

CZ0610175 – Baba – V bukách – Jeden z mála větších zachovalých komplexů přírodě blízkého lesa v tomto regionu. Významná je početná populace *Soldanella montana* v okolí Belfrídského potoka - jedná se o jednu z lokalit na severovýchodním okraji areálu druhu. Dále zde roste *Menyanthes trifoliata* (ve zbytkové populaci v iniciální olšině).

CZ0613318 – Babínský rybník – Fragmenty rašeliniště, v části po dřívější těžbě rašeliny (v uplynulých 20-ti letech) došlo k následné změně vegetace - převážně třtinové porosty s dřevinnými nálety především olše lepkavé s vytvářením typických vzdušných kořenů (pneumatofory). Revitalizací byla vytvořena mozaika drobných vodních plošek a mokřadů ve sníženinách a na bývalých odvodňovacích příkopech - rybníky, mokřady, vlhké louky, smilkové porosty, mokřadní vrbiny, rašelinné brusnicové bory. Úseky, které nebyly těžbou zasaženy jsou porostlé vysokými ostřicemi, orobincem, puškvorcem a rákosem obývané ondatrou pyžmovou. Uměle vytvořené ostrůvky jsou vhodným biotopem pro vodní ptactvo.

Jedna ze dvou lokalit vážky jasnoskvrnné (*Leucorrhinia pectoralis*) v CHKO Žďárské vrchy. Stabilní populace s vysokým počtem jedinců (Holuša 2003).

CZ0614053 – Dářská rašeliniště – V centrální části vymezeného území (NPR Velké Dářko) převládají blatkové bory L10.4, které jsou obklopeny rašelinnými a podmáčenými smrčínami L9.2. Rašelinné brusnicové bory L10.2 se vyskytují zejména v NPR Radostínském rašeliništi. Zde zastoupené biotopy : V1C, M1.7, M1.1, R2.3, T2.3B, L10.2. V lesním komplexu se na místech lesních pramenišť a podél potoků ojediněle vyskytují říční a typické jasanovo-olšové luhy L2.2. Na místech po bývalé těžbě rašeliny se vyvinula primární sukcesní stadia směřující k okolnímu klimaxu. Tato jednotka přechází na okrajích rašeliniště v nevápnité mechové slatiniště R2.2, které často tvoří mozaiku se společenstvem podhorských a horských smilkových trávníků T2.3. Na minerálně silnějších půdách na opuce, a to pod Radostínským kopcem a na severním břehu rybníka Malé Dářko se vyskytují střídavě vlhké bezkolencové louky T1.9. Na svazích na intenzivněji využívaných loukách je častá vegetace mezofilních ovsíkových luk T1.1, místy v mozaice s širokolistými suchými trávníky T3.4. Méně zastoupené jsou tužebníková lada T1.6 a vlhké pcháčkové louky T1.5. V litorálních porostech vysokých ostřic (R2.3, M1.7, V1C) Velkého a Malého Dářka je hojná makrofytní vegetace s bublinatou jižní V1B. V případě letnění Velkého Dářka zde bývají cenné porosty vegetace letněných rybníků M2.1. Maloplošně jsou vyvinuty mezofilní bylinné lemy T4.2. Nejrozsáhlejší a nejhlubší rašeliniště na Českomoravské vrchovině, jediná lokalita blatkového boru v regionu. Rašeliniště typu přechodového vrchoviště, v němž se zachovala rašeliništní společenstva s porostem borovice blatky a řada chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Významná lokalita vážky jasnoskvrnné.

CZ0613809 – Dívka – Rybníky Mikšovec a Dívka mají poměrně dobře vyvinutý, avšak díky intenzivním rybníkářskému hospodaření úzký litorální pás. Litorální porosty jsou tvořeny rákosinami s rákosem obecným a orobincem širokolistým (M1.1) a porosty vysokých ostřic (M1.7) s chřasticí rákosovitou a ostřicí měchýřkatou. V břehových porostech se vtroušeně vyskytují vrby a olše. Jedna ze dvou nejvýznamnějších lokalit výskytu kuňky ohnivě v CHKO Žďárské vrchy.

CZ0612134 – Dolní rybník u Újezda – Vegetace letněných rybníků M2.1 s výskytem *Coleanthus subtilis* byla nalezena v roce 2000. Jinak se jedná o rybník v přír. stavu bez vodních makrofyt, využívaný k chovu kachen (2003). Rybník je lemován úzkou rákosinou M1.1 s dominantní *Phalaris arundinacea* a kulturními loukami. Početná populace *C. subtilis*, významná lokalita při okraji centra rozšíření na Českomoravské vrchovině.

CZ0610514 - Doubravniček - k.ú. Radostín, významná lokalita kvalitních smilkových trávníků. V čistém rybníku Doubravniček se nacházejí relativně rozsáhlé porosty parožňatek s druhem *Nitella flexilis*, v kombinaci s vegetací vodních makrofyt. Zbývající plochu lokality tvoří převážně kvalitní přírodní biotopy, včetně naturových. V území se vyskytuje řada ohrožených a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

CZ0613319 – Ficků rybník – Oligotrofní rybník na okraji lesa má dobře vyvinuté litorály (M1.7) s přesličkou poříční (*Equisetum fluviatile*) a ostřicovými porosty s dominující ostřicí mechýřkatou (*Carex vesicaria*). Místy jsou litorály zrašelinělé (R2.3) a nacházejí se zde ostřicovo-rašeliníková společenstva se zábělníkem bahenním (*Potentilla palustris*), suchopýrem úzkolistým (*Eriophorum angustifolium*), violkou bahenní (*Viola palustris*) aj. Okolí rybníka tvoří přípotoční olšina (L2.2) na drobném přítoku a jehličnaté monokultury, při hrázi se nachází fragment střídavě vlhké louky. Významná lokalita výskytu *Triturus cristatus* pro oblast Vysočiny.

CZ0612135 – Hodíškovský rybník – *Coleanthus subtilis* se vyskytuje při občasném popuštění ve vegetaci letněných rybníků M2.1 (*Eleochariton ovatae*). V litorálech rybníka se vyskytuje

vegetace vysokých ostřic M1.7 s *Carex rostrata* a rákosiny M1.1. Rybník zčásti lemují vlhké pcháčové louky T1.5 a podhorské smilkové trávníky T2.3. Z významných druhů zde roste např. *Pedicularis sylvatica*, *Taraxacum nordstedtii* a *Dactylorhiza majalis*. Potenciálně perspektivní populace *C. subtilis* v kvalitním mezotrofním rybníku.

CZ0614136 - Chotáry - V okolí Volákova kopce se zachoval krajinářsky hodnotný komplex společenstev s převahou rašelinných luk a s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Jedná se o přírodě blízká lučních společenstva s vlhkomilnými a rašeliništními druhy rostlin, např. prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*), suchopýrek alpský (*Trichophorum alpinum*), mochna bahenní (*Potentilla palustris*), klikva bahenní (*Vaccinium oxycoccos*), všivec lesní (*Pedicularis sylvatica*), ostřice blešní (*Carex pulicaris*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), tolíje bahenní (*Parnassia palustris*), hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*).

CZ0615014 – Louky u Černého lesa – Na lokalitě je vytvořen komplex společenstev vegetace vysokých i nízkých ostřic svazů *Caricion gracilis*, *Caricion rostratae*, *Caricion lasiocarpae* a *Caricion fuscae* (M1.7), přechodového rašeliniště (R2.3), vlhkých tužebníkových lad (T1.6), s fragmenty rákosin eutrofních stojatých vod (M1.1), vlhkých pcháčových luk (T1.5), podhorských smilkových trávníků bez jalovce (T2.3B), mokřadních vrbín (K1), křovitých vrbín hlinitých a písčitých náplavů (K2.1), mokřadních olšin (L1) a břehových porostů údolních jasanovo-olšovských luhů (L2.2B). Z cenných druhů cévnatých rostlin byly na lokalitě zaznamenány: *Aconitum vulparia*, *Calla palustris*, *Carex diandra*, *C. lasiocarpa*, *Dactylorhiza majalis*, *Lysimachia thyrsiflora*, *Menyanthes trifoliata*, *Parnassia palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Potentilla palustris*, *Salix rosmarinifolia*, *Utricularia australis*, *Valeriana dioica*. Z významných živočišných druhů zde byly pozorovány: *Rana temporaria*, *R. kl. esculenta*, *Bufo*, *B. viridis*, *Hyla arborea*, *Triturus alpestris*, *Zootoca vivipara*, *Vipera berus*, *Natrix natrix*, *Acrocephalus palustris*, *Lanius collurio*, *Muscicapa striata*, *Saxicola rubetra*, *Sorex araneus*, *Neomys anomalus*, *Myotis daubentoni*, *M. mystacinus* aj. Druh *Drepanocladus* (*Hamatocaulis*) *vernicosus* byl nalezen na rašelinné louce v údolní nivě nad rybníkem (R2.3) přecházející v porosty vysokých ostřic svazu *Caricion lasiocarpae* (M1.7). V CHKO Žďárské vrchy ojediněle zachovaná údolní niva s meandrujícím vodním tokem a řadou chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Významná lokalita druh *Drepanocladus* (*Hamatocaulis*) *vernicosus*.

CZ0612139 – Pod Kamenným vrchem – Rozsáhlý luční komplex s mozaikou rašelinných společenstev, vlhkých pcháčových luk a tužebníkových lad, přecházející v mokřadní ostřicové porosty se sekundárními rákosinami kolem rybníka a smilkové porosty sušších okrajů území. (Biotopy R2.2, R2.3, T1.5, T1.6, T2.3B, M1.7, V1G, periodicky M2.1). *Coleanthus subtilis* periodicky roste ve vegetaci letněných rybníků (M2.1). Rostliny: *Coleanthus subtilis*, *Tillaea aquatica*, *Antennaria dioica*, *Carex dioica*, *C. diandra*, *C. hartmanii*, *C. lasiocarpa*, *Dactylorhiza majalis*, *Drosera rotundifolia*, *Menyanthes trifoliata*, *Oxycoccus palustris*, *Parnassia palustris*, *Pedicularis sylvatica*, *Platanthera bifolia*, *Potentilla palustris*, *P. thyrsiflora*, *Scorzonera humilis*, *Stellaria longifolia*, *Trichophorum alpinum*, *Valeriana dioica*. Živočichové: *Rana arvalis*, *R. temporaria*, *Bufo*, *Hyla arborea*, *Triturus alpestris*, *Zootoca vivipara*, *Vipera berus*, *Natrix natrix*, *Gallinago gallinago*, *Anthus pratensis*, *Lanius collurio*, *Saxicola rubetra*, *Locustella fluviatilis*, *Prunella modularis*, zalétají *Ciconia ciconia*, *C. nigra*, *Myotis daubentoni* aj. V CHKO Žďárské vrchy významný výskyt *Coleanthus subtilis* na rybnících horní Sázavy. Dále v rámci CHKO Žďárské vrchy rozsáhlý komplex rašelinných luk s bohatým zastoupením chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů vyhlášený jako přírodní rezervace Pod Kamenným vrchem.

CZ0612140 – Podvesník – V roce 2001 byl rybník opětovně popuštěn a na obnaženém pruhu dna byla vyvinuta druhově velmi pestrá vegetace den letněných rybníků M2.1. Mimo početné populace *Coleanthus subtilis* zde rostla *Tillaea aquatica*, *Spergularia echinosperma*, *Montia*

hallii, *Lythrum hyssopifolia*, *Limosella aquatica* a řada dalších. Rybník je lemován úzkým pruhem rákosin M1.1 (*Phalaris arundinacea*, vzácněji *Phragmites australis*), na JZ břehu je do lokality zahrnut pruh mezofilní louky T1.1, přecházející k podhorským smilkovým trávníkům a vlhkým pcháčovým loukám s výskytem *Taraxacum nordstedtii*. Početná populace *C. subtilis* v občasné letněném rybníku, výskyt řady dalších cenných druhů obnažených den.

CZ0614052 – Rybníky u Rudolce – Na vypuštěném dnu Olšinského rybníka (zřejmě oprava výpusti) byla v roce 2002 vytvořena vegetace letněných rybníků M2.1 (*Eleocharition ovatae*) s druhy *Coleanthus subtilis*, *Limosella aquatica*, *Elatine triandra* aj. Rybník je lemován úzkými rákosinami s M1.1 *Phragmites australis*, na přítoku navazují porosty vysokých ostřic M1.7 s *Calamagrostis canescens*, *Comarum palustre* a ojediněle *Menyanthes trifoliata*. Na severním břehu rybníka jsou kulturní louky s fragmentem podhorských smilkových trávníků T2.3. Lokalita s početnou populací *Coleanthus subtilis* na obnažených dnech rybníků. Lokalita s významnou populací kuňky ohnivě.

CZ0613333 – Staviště – A/ Základní charakteristika: Regulovaný tok Staviště nad Lhotkou protéká kulturními loukami, břehy potoka jsou porostlé hustě zapojeným náletem olší a bříz. Těsně nad obcí se nachází část přirozeného toku vedoucího přes částečně udržované vlhké nivní louky typu vlhkých pcháčových luk - T1.5 a tužebníkových lad - T1.6, částečně i malou olšinou (L2.2). Pod Lhotkou opět pokračují vlhké louky (T1.5), dosti degradované s dominantní chrasticí rákosovitou, kosené v místech kam dosáhne těžká mechanizace. Břehy potoka lemují v tomto úseku jednotlivě stromové vrby. V lesním úseku se částečně zachovaly porosty olšin (L2.2), které jsou doplněny ve vlhku špatně prosperujícími výsadbami smrků a borovic (X9A). Další nelesní úsek je opět představován vlhkými nivními loukami s dominantní chrasticí rákosovitou. Louky jsou nekosené, břehy lemují olše a vrby. Nejde však o zapojené porosty, nýbrž o jednotlivé stromy v linii podél toku. B/ Charakteristika ve vztahu k chráněnému fenoménu: Horní část toku je silně zastíněna náletovými dřevinami, v dolním úseku dochází k částečnému zastínění nekosenou vegetací vysokých trav – chrastice rákosovité. Jedna ze dvou nejvýznamnějších lokalit výskytu vranky obecné v CHKO Žďárské vrchy. V některých částech toku byla populace vranky obecné srovnatelná s populací pstruha obecného, který je do toku uměle dosazován rybáři.

CZ0610513 Suché kopce - Ploché údolí s četnými prameništi nad obcí Vojnův Městec hostí luční vegetaci s výskytem chráněných a vzácných druhů organismů, např. prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), všivec lesní (*Pedicularis sylvatica*) nebo mravenec rašelinný (*Formica picea*), čolek horský (*Triturus alpestris*), čolek obecný (*Triturus vulgaris*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), zmije obecná (*Vipera berus*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*). Rašelinné, pcháčové a smilkové louky jsou zde doprovázeny rozptýlenými dřevinami.

CZ0614059 – Štíří důl - Řeka – Bezlesá enkláva na stráních údolí Štírového (též Štířího) potoka pod hrází Malého Dářka. Jižně orientované svahy údolí hostící populaci hořečku jsou zarostlé mozaikou porostů svazu *Arrhenatherion* (T1.1 Mezofilní ovsíkové louky) a *Violion caninae* (T2.3 Podhorské a horské smilkové trávníky). Vzhledem k opukovému podkladu (vápnité slínovce) a orientaci stráně jsou ve vegetaci hojněji zastoupeny i některé druhy svazu *Bromion erecti*. Stráně byly v minulosti využívány jako pastviny, poté byly mnoho let bez obhospodařování. V současné době je snaha stráně vypásat ovci a následně kosit nedopasky. Přesnější údaje o historii ochrannářského managementu viz publikované práce (Růžička et Zabloudil 1996, Zabloudil 1997) a V. Zabloudil – správa CHKO Žďárské vrchy. V roce 2003 proběhla na přelomu května a června na lokalitě pastva ovcí s ručním pokosením nedopasků. Na počátek listopadu 2003 (po přemrznutí) je plánováno vyhrabání stařiny. Z dalších významných druhů se na lokalitě vzácně vyskytuje *Gymnadenia conopsea* a *Platanthera bifolia*. Dále se jedná o nevápnitá mechová slatiniště tvořící převážně as. *Sphagno*

warnsdorfiani- Eriophoretum latifolii, v přechodech ojediněle vytváří vyhraněné společenstvo as.Valeriano dioicae-Caricetum davalianae. Břehy rybníka Řeka lemují rozsáhlé porosty vysokých ostřic a mokřadní vrbiny. Kolem meandrujícího toku Doubravy jsou vytvořeny břehové porosty, přecházející v roztroušené dřevinné nálety na loukách, inklinující ke svazu Salicion cinereae. Slatiniště přechází v střídavě vlhké bezkolencové louky, místy ve vlhké pcháčové louky či tužebníková lada. Na stráni navazující na vlhké louky převažují mezofilní ovsíkové louky a smilkové trávníky, které vykazují tendence přechodu k ovsíkovým loukám a mezofilním bylinným lemům. Vysoké mezofilní a xerofilní dřeviny se vyskytují pouze maloplošně na mezích na opukových stráních. Na stanovišti lesního typu bohaté jedlové bučiny žindavové převažují změněné smrkové porosty (X9A) - (asi 80-letá smrková monokultura) s lokálně různou příměsí jedle bělokoré (*Abies alba*) a s nepatrným zastoupením javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*) a buku lesního (*Fagus sylvatica*). V části území jsou částečně zachovány květnaté bučiny (L5.1) až roklínové javořiny svazu Tilio-Acerion (suťové lesy (L4)). V úžlabině potoka se vyskytuje fragment podsvazu Alnenion glutinoso-incanae (údolní jasanovo-olšové luhy (L2.2)) a v těsné blízkosti Štírového potoka pobřežní vegetace potoků (M1.5). Na skalnatém poloostrovu u rybníka je vytvořen drobný lesík s různověkým porostem s převahou břízy bělokoré, borovicí lesní a smrkem. V rybníčku ve spodní části území se rozmnožuje kuňka obecná (*Bombina bombina*). Druh *Drepanocladus* (*Hamatocaulis*) *vernicosus* byl nalezen v oblasti zrašelinělé slatinné louky v údolní nivě Doubravy (R2.1, R2.2, R2.3) v bultech *Carex panicea* a *C. flava*, kde vytváří populaci mnoha kolonií o celkové velikosti asi 10m², kde byl zaznamenán i výskyt dalších cenných mechorostů: *Calliergon giganteum*, *Sphagnum contortum*, *Amblystegium radicale*, *Campylium stellatum*, *Dicranum bonjeanii*, *Drepanocladus polygamus*, *Fissidens adianthoides*, *Plagiomnium elatum*, *Plagiomnium ellipticum*, *Plagiothecium ruthei*, *Scorpidium cossonii* a *Tomentypnum nitens*. Druh *Buxbaumia viridis* se vyskytuje ve fragmentu údolního jasanovo-olšového luhu (L2.2) v nivě Štírového potoka, která je netypická rovnocenným zastoupením *Alnus glutinosa*, *Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior* a *Picea abies*. Na lokalitě je zachován (v rámci CHKO Žďárské vrchy ojedinělý) komplex slatinných lučních společenstev. Velmi významná lokalita druhu *Drepanocladus* (*Hamatocaulis*) *vernicosus* v kraji Vysočina. Lokalita je vysoce významná, protože přítomná populace tohoto mechu patří k největším recentně známým v ČR. Regionálně velice významná lokalita druhu *Buxbaumia viridis*. Jedna z nejpočetnějších populací hořečku *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* na Českomoravské vrchovině.

CZ0613338 – Vetelské rybníky – Základní charakteristika: Rybníky s úzkým pásem litorálních porostů s šíří do 1m. Porosty jsou špatně vyvinuté, převažuje rákos obecný, méně časté jsou vysoké ostřice nebo přesličky. Plošně rozsáhlejší porosty rákosu obecného se vyskytují u 1., 2., 3. a 8. rybníku soustavy. Návodní strana hrází je opatřena velkou vrstvou kamenného záhozu – makadam. V horní části soustavy se dochovalo několik menších olšin a vrbín. Charakteristika ve vztahu k chráněnému fenoménu: Litorály jsou špatně vyvinuté s převahou rákosu obecného, patrná je ruderalizace, na vodních plochách nebyl zaznamenán významnější výskyt makrofytní vegetace (M1.1, M1.7, V1F). Pod kamenným záhozem u hrází se ukrývá řada dospělců. Jedna ze dvou lokalit výskytu kuňky ohnivé v CHKO Žďárské vrchy. Jedná se o výskyt na severní hranici rozšíření v této oblasti.

CZ0614057 – Znětínské rybníky – V roce 2002 byla na dně rybníků vyvinuta vegetace letněných den M2.1 (*Eleocharition ovatae*) s masovým výskytem *Coleanthus subtilis* a *Tillaea aquatica*, dále např. *Isolepis setacea*. Rybníky jsou lemovány úzkým pruhem porostů vysokých ostřic M1.7 s *Carex rostrata*, *Comarum palustre*, *Eriophorum angustifolium* aj. Mezi oběma rybníky jsou zanedbané vlhké pcháčové louky T1.5 s nevelkým zrašelinělým očkem (vegetace minerotrofních nevápnitých slatinišť, R2.2) s *Menyanthes trifoliata*. Na SZ břehu Znětínského rybníka byly mapovány různě zachovalé podhorské smilkové trávníky T2.3 s *Pedicularis sylvatica*, *Dactylorhiza majalis* a *Taraxacum nordstedtii*. Zbytek lokality tvoří kulturní louky.

Velmi početná populace *C. subtilis* (a neméně cenné *Tillaea aquatica*), zřejmě nejpočetnější v regionu. Jedno z přirozených jader výskytu na Křižanovsku a Velkomeziříčsku. Lokalita s významnou populací kuňky ohnivě.

CZ0610401 – Žákova hora – Výjimečně zachovalý, již od roku 1933 chráněný segment přirozených pralesovitých lesních společenstev bohatších stanovišť vyšších poloh Žďárských vrchů. Vrchol Žákovy hory je ovlivňován vrcholovým fenoménem a sníženiny stékáním a hromaděním studeného vzduchu. Lesní společenstva území náleží ke květnatým bučinám podsvazu Eu-Fagenion, asociací Dentario enneaphylli-Fagetum a Festuco altissimae-Fagetum. Na humusem obohacených suťových fragmentech k nim přistupují prvky svazu Tilio-Acerion, zpravidla v návaznosti na ojedinělá prameniště svazu Cardaminion amarae. Na minerálně chudém podkladu na temeni Žákovy hory zasahují do území acidofilní smrkové bučiny blízké asociaci Calamagrostio villosae-Fagetum. Největší plochy acidofilních i květnatých bučin se nachází v NPR Žákova hora, kde se dochovaly zbytky jedlobukového pralesa. Mechorost *Dicranum viride* byl prozatím (2008) nalezen v území na kůře 10 buků. Celková velikost populace byla odhadnuta na 750 cm², jedná se tedy o poměrně početnou populaci.

CZ0613700 – Žďár nad Sázavou - garáže – Letní kolonie netopýrů. Významná letní kolonie netopýra brvitého. Jediná letní kolonie tohoto druhu na Českomoravské vrchovině.

- Evropsky významná lokalita - zhodnocení

Rozloha EVL činí 1,74% rozlohy území ORP Žďár nad Sázavou. Tato hodnota se pohybuje pod průměrem ČR, která je 13,3% území ČR (údaj roku 2005).

- Ptačí oblast

Na území ORP Žďár nad Sázavou nebyla vymezena.

f. Přírodní park

Přírodní park Bohdalovsko se rozkládá na území 15 obcí (někde jen v části) jižně od Žďáru nad Sázavou. Přírodní park leží mimo území CHKO Žďárské vrchy. Přírodní park byl zřízen nařízením Okresního úřadu Žďár nad Sázavou č. 2/01 s datem vyhlášení 20.07.2001. Přírodní park byl zřízen pro ochranu krajinného rázu kulturní krajiny Českomoravské vrchoviny s vysokými biologickými a ekologickými hodnotami. Pro vymezené území je příznačná velký počet rybníků s výskytem na ně vázaných druhů organismů. Nejvýznamnější rostliny: puchýřka útlá (*Coleanthus subtilis*), masnice vodní (*Tillaea aquatica*), blatěnka vodní (*Limosella aquatica*) atd.. Z nejvýznamnějších živočichů zde nalezneme: čolka velkého (*Triturus cristatus*), kuňku ohnivou (*Bombina bombina*). Na hřbetě zalesněného svahu Baba se nachází přírodní rezervace Baba - V bukách vyznačující se přirozenou druhovou skladbou.

g. Koeficient ekologické stability

Území ORP Žďár nad Sázavou se vyznačuje vysokou hodnotou koeficientu ekologické stability K_{ES} . Vzorec výpočtu K_{ES} se vypočítá jako podíl ekologicky stabilních a labilních ploch, který značí vyváženost přírodní a kulturní složky krajiny. Hodnotu K_{ES} sleduje i ČSÚ a hodnoty uvedené v tabulce 2 vyházejí z těchto statistických údajů. S hodnotou koeficientu 1,33 (Tab. 2.) se podle Míchala řadí území ORP ke vcelku vyváženým krajinám, v nichž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami. Důsledkem je nižší potřeba energo-materiálových vkladů. Nejvyšší podíl ekologicky nestabilních ekosystémů se nachází v obci Rosička. Přírodní a přírodně blízká krajina, která má výraznou převahu ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitu využívání krajiny člověkem, se vyskytuje u 7 obcí: Cikháj, Chlumětín, Herálec, Račín, Radostín,

Sklené a Svratka. Jedná se o obce s vysokým podílem lesních porostů, které mají významnou přírodní hodnotu. Data byla získána z Českého statistického úřadu, stav k roku 2023. (Příloha 7)

h. Biosférické rezervace UNESCO, geoparky, mokřady dle Ramsarské úmluvy

Na území ORP Žďár nad Sázavou se nevyskytují.

B.6. Vodní režim

a. Vodní toky a vodní plochy

Vodní toky jsou významným ekologickým prvkem v krajině. Vodní toky mají nejenom funkci krajinnotvornou, ale vytvářejí také životní prostředí mnoha živočichům a rostlinám. Na území ORP Žďár nad Sázavou se vyskytuje poměrně velké množství malých vodních toků. Většina toků zde pramení, proto se vyznačují nízkou vydatností. Oblastí prochází hlavní evropské rozvodí, které dělí území na dvě úmoří. Větší část rozlohy ORP (53,7 %) odvodňované řekou Sázavou, Doubravou a Chrudimkou patří do úmoří Severního moře, 46,3 % rozlohy ORP spadá do úmoří Černého moře. Tekoucí vody v úmoří Černého moře jsou odváděny z 18,6 % řekou Svratka a Oslavou v 81,4 %.

Oblast ORP Žďár nad Sázavou se vyznačuje velkým množstvím především menších vodních ploch. Tato místa vytváří významné krajinné prvky krajiny s hodnotnými vodními společenstvy. Podíl vodních ploch na celkové území ORP dosahuje v roce 2023 6,7 %, což je výrazně vyšší hodnota než v Kraji Vysočina, která k roku 2023 činila 1,83 % rozlohy. Poměrné zastoupení vodních ploch na celém území ČR k roku 2023 bylo 2,16 % rozlohy. Největší podíl vodních ploch (12,6 % rozlohy obce) byl zaznamenán na území obce Polnička a Nové Veselí, kde hodnota dosahovala 12,6 a 11,1 % rozlohy obce (Příloha 2). U 18 obcí podíl vodních ploch převyšoval hodnotu pro území ČR. Nejnižší podíl vodních ploch se vyskytuje na území obcí Cikháň a Radostín (shodně 0,1%) a na území obce Kyjov se žádné vodní plochy nevyskytují.

b. Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Chráněné oblasti přirozené akumulace vod jsou dle vodního zákona (zák. č. 254/2001 Sb.) oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod. V této oblasti jsou omezeny některé činnosti, např. těžba, odvodňování lesních a zemědělských pozemků. Chráněná oblast přirozené akumulace vod se vyskytuje na 54,38 % území ORP Žďár nad Sázavou. Lokalizace CHOPAV kopíruje hranice CHKO Žďárské vrchy vyskytující se na studovaném území.

c. Zranitelné oblasti

Dle vodního zákona jsou zranitelné oblasti územím, kde se vyskytují povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody. V těchto oblastech je upraveno používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření. Většina území ORP se nachází ve zranitelné oblasti. Pouze 24,6 % rozlohy je evidováno jako nezranitelná oblast. Jedná se především o obce v severní části území ORP Žďár nad Sázavou.

d. Záplavová území, území ohrožená zvláštní povodní

Záplavová území jsou dle vodního zákona administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. V aktivní záplavové zóně dochází k omezení některých činností (umísťování staveb, těžba nerostů apod.). Aktivní záplavová zóna Stržského potoka prochází územím obcí Cikháj, Světnov a Žďár nad Sázavou, okrajově také zasahují na k.ú. Škrdlovice, Počítky a Vysoké. Řeka Svratka může při povodních ohrozit obce Herálec a Svratku. Záplavové území Sázavy se rozkládá na územích obcí Polníčka, Žďár nad Sázavou, Hamry nad Sázavou, Sázava, prochází po hranicích obcí Nížkov, Nové Dvory a Velká Losenice. Oslava může způsobit zaplavení části území obcí Březí nad Oslavou, Nové Veselí, Vatín, Sazomín, Jámy, Obyčtov, Ostrov n. Osl., Radostín n. Osl., Kněžves a Krásněves. Potok Staviště může ohrozit obce Lhotka, Vysoké a Žďár nad Sázavou. Losenický potok může při povodních ohrozit území obce Vepřová, Račín, Velká Losenice a Nové Dvory. Tyto údaje odpovídají záplavám při stoleté vodě.

Zvláštní povodeň je povodeň způsobená poruchou či havárií vodního díla. Na základě Analýzy možného ohrožení zvláštní povodní v Kraji Vysočina s vytipováním nejvíce ohrožujících vodních děl, kterou vypracoval Krajský úřad Kraje Vysočina, odbor VLHZ v roce 2011 bylo na území kraje určeno 51 vodních děl, kde může zvláštní povodeň představovat ohrožení pro obyvatele.

Kategorie vodních děl z hlediska technickobezpečnostního dohledu

Název VD	Kategorie VD	Tok	Číslo hydr. poř. povodí
Belfryd	III	Bohdalovský potok	4-16-02-008
Matějovský r.	III	Veselský potok	4-16-02-001
Ostrov	III	Bohdalovský potok	4-16-02-010
Pilská u Žďáru	III	Sázava	1-09-01-001
Rendlíček	III	Horní potok	4-16-02-009
Staveniště	III	Staveniště	1-09-01-006
Strž	III	Stržský potok	1-09-01-004
Velké Dářko	III	Sázava	1-09-01-001
Veselský r.	III	Oslava	4-16-02-001
Znětínský r.	III	Znětínský potok	4-16-02-012
Podvesník	III	Pavlovský potok	4-16-02-013
Radonínský r.	IV	Šabrava	1-09-01-007
Vazebný r.	IV	Bohdalovský potok	4-16-02-008
Záhumenní r.	IV	lp Bohdalovského p.	4-16-02-008

Pozn.: Vodní díla kategorie I a II se na území ORP Žďár nad Sázavou nenachází.

K 30.09.2020 bylo vypracováno 26 plánů ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní pro 33 vodních děl. Pro území ORP Žďár nad Sázavou se jedná o vodní díla VD Pilská nádrž, VD Strž, VD Staviště, VD Podvesník, VD Znětínský rybník, VD Matějovský rybník, VD Veselský rybník, VD Ostrov nad Oslavou.

e. Povrchové a podzemní vody

Na území ORP Žďár nad Sázavou se nachází akumulční nádrž Staviště na potoku Staviště. Základním úkolem bylo zajištění dostatečného množství surové vody pro úpravnu vody Žďár n./S. - v množství 30 – 50 l/s. Dalším účelem je zajištění min. průtoku pod hrází – 10 l/s a snížení kulminace velké vody. Úpravna vody je v současné době nefunkční.

Ve svých horních tocích jsou řeky a potoky čisté (I. a II. tř.). Rozhodujícím znečišťovateli jsou obce, které nemají zajištěné účinné čištění splaškových vod. Na znečištění vod se významnou měrou podílí i zemědělská výroba. K nadměrnému rozvoji sinic a řas přispívá i intenzivní chov ryb.

Výhodné geomorfologické poměry jsou dosud hojně využívány pro jímání podzemních vod pro obecní či skupinové vodovody přímo v masivu krystalinika v jeho zvětralinovém nebo kvartérním pokryvu, popř. v puklinovém systému. Takto jímaná voda pro pitné účely však vyžaduje úpravu (odradonování, odželezování apod.). Dle vlastního šetření tyto vody využívá 81 % území obce ORP Žďár nad Sázavou.

f. Území chráněná pro akumulaci povrchových vod

Aktualizovaný Generel LAPV z roku 2020 uvádí 86 hájených lokalit, které jsou z morfoloogicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchové vody. Při výběru lokalit byla zohledněna další hlediska např. dopady na stávající osídlení, dopady na zájmy ochrany přírody a krajiny, dopady na kulturní hodnoty území, ložisková území.

Generel LAPV je strategickým dokumentem vytvářejícím podmínky v území, pro znemožnění či podstatné snížení jeho případného budoucího využití pro akumulaci povrchových vod.

Tento dokument na území ORP Žďár nad Sázavou nevymezuje žádnou lokalitu pro akumulaci povrchových vod.

B.7. Horninové prostředí

a. Rozbor geologie území

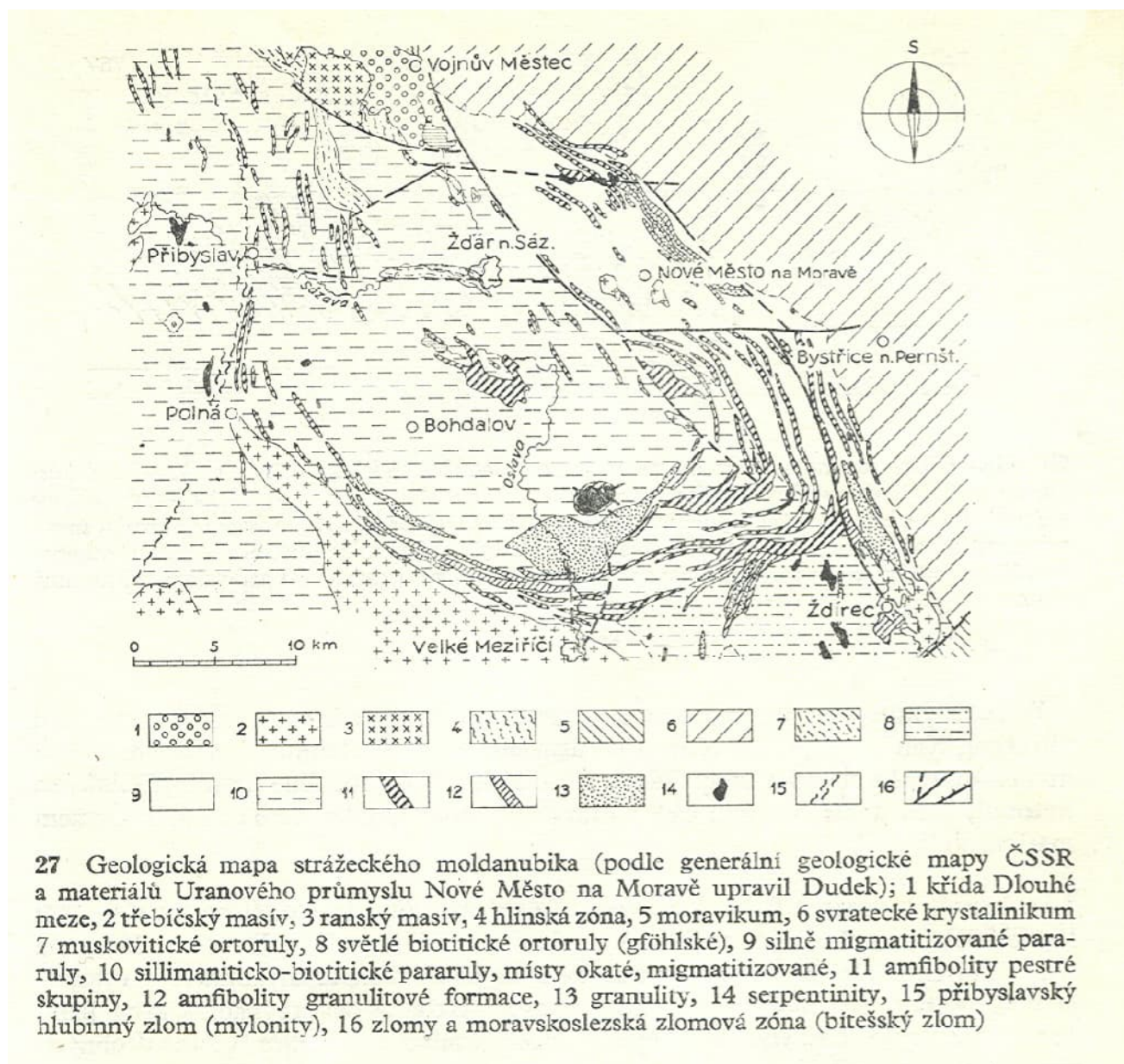
Geologické složení zájmové ho území je velmi rozmanité. Dle Z. Mísaře a kol. se jedná o území, které obsahuje několik geologických jednotek sv. okraje centrální části českého masívu konsolidovaných koncem paleozoika variským vrásněním.

Jihozápad oblasti náleží strážeckému moldanubiku, SV zaujímá svratecké krystalinikum. Podél významného zlomového pásma – železnohorského zlomu zasahuje až k Velkému Dárku přes Vojnův Městec výběžek Dlouhé meze, tvořený sedimenty České křídové tabule.

Podstatnou část zájmového území na jih včetně Vepřové, Račína, Polničky, Stržanova, Počítek je tvořeno strážeckým moldanubikem. Jeho vymezení vůči výše jmenovaným geologickým jednotkám a plošné rozšíření je znázorněno na Obr. 1.

Téměř celé strážecké moldanubikum, které je křídelským zlomem rozděleno na dvě kry, náleží pestré skupině moldanubika. Příznačným rysem oblasti je zastoupení ultrabazických těles. Z litologického hlediska je zastoupeno silimaniticko biotitickými pararulami, místy okatými, migmatitizovanými pararulami, muskovitickými pararulami, dále vložkami muskovitických ortorul, amfibolitů, granulitů a serpentinitů (Tři Studně, Sklené).

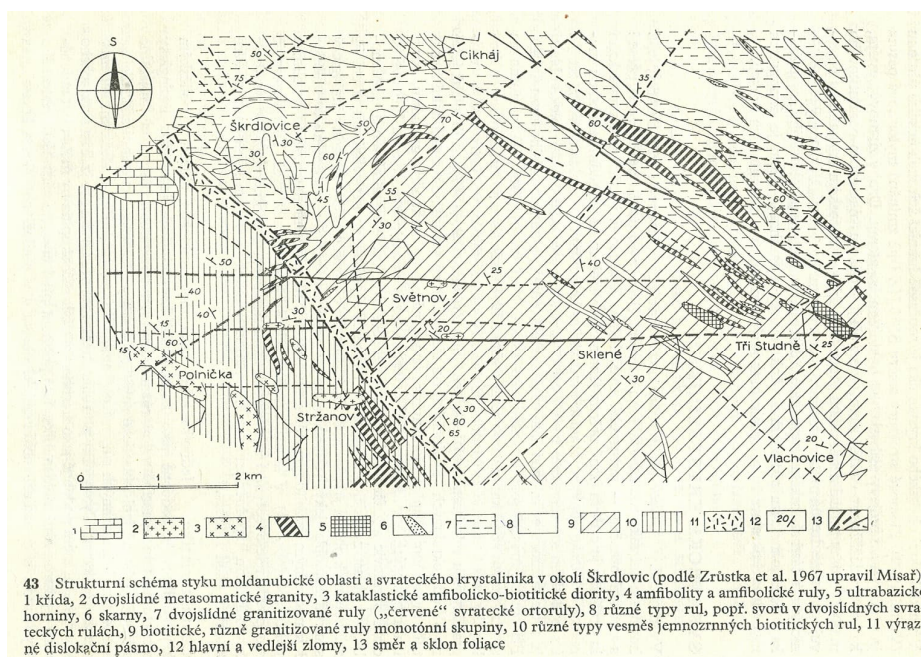
Ojedinele čočkovitými tělesy krystalických vápenců (okolí Žďáru nad Sázavou a Studnic), vzácně i kvarcitů a skarnů (Budeč).

Obr. 1.: Geologická mapa strážeckého moldanubika

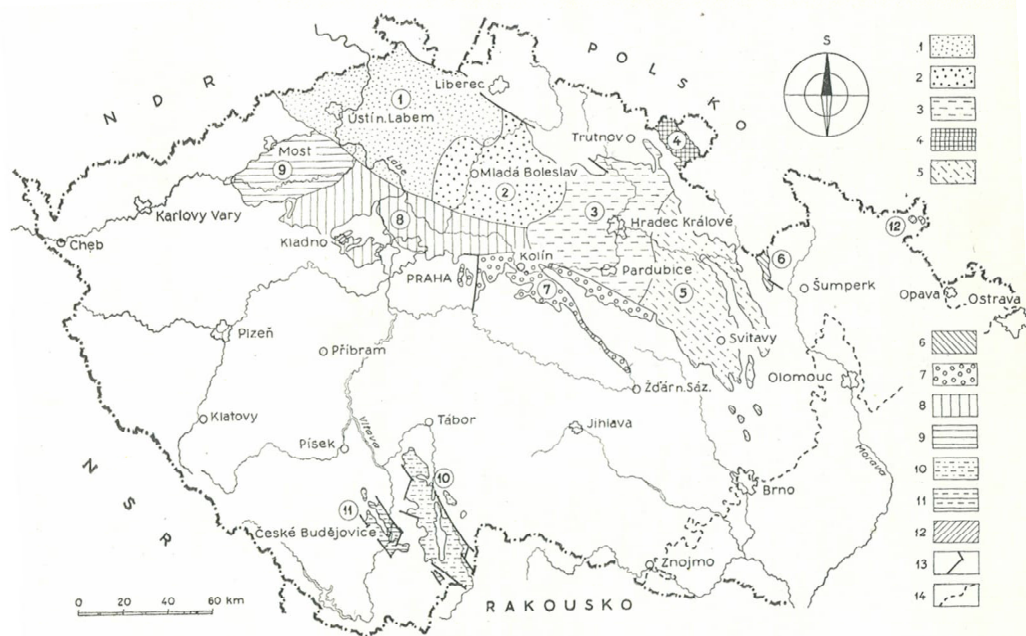
Svratecké krystalinikum zaujímá SV část zájmového území. Jeho východní i západní hranice je jasně určena tektonickým stykem se sousední jednotkou moravika a hlinské zóny, jeho hranice s moldanubikem na JZ a poličským krystalinikem na SV je méně jasná. Železhohorský zlom, který pokračuje podél okraje krystalinika od Křížové do okolí Škrdlovic a Žďáru nad Sázavou ne zcela jasně odděluje krystalinikum od strážeckého moldanubika. – viz Obr. 2.

Z litologického hlediska krystalinikum tvoří dvojslídne středně až lepidoblastické ruly, migmatity a červené ortoruly, střídající se s vložkami jemnozrnných rul, amfibolitů usměrněných sz. – jjv. směru a skarnů často s vložky železných rud (okolí Kadova a Odrance – dobýváno v středověku), vzácněji s vložkami vápenců, elánů či skarnů. Tyto vložky jsou charakteristické především pro jz. část svrateckého krystalinika.

Obr. 2.: Strukturní schéma styku moldanubické oblasti a svrateckého krystalinika v okolí Škrdlovic

Křída Dlouhé meze zasahuje ze zájmového území pouze okolí Vojnova Městce. Je tvořena sedimenty České křídové tabule litofaciální oblasti kolínské, perucko-korycanským a jizerským souvrstvím. Perucko – korycanské souvrství je cenomanského stáří. Je zastoupeno terestrickými sladkovodními až marinními jílovci, prachovci, pískovci a slepenci. Jizerské souvrství je stáří středního a svrchního turonu, je zastoupeno křemitými a arkózovitými pískovci, dílem jílovitými nebo vápnitými. Rozšíření křída Dlouhé meze - litofaciální oblasti kolínské - viz. Obr. 3.

Obr. 3.: Regionálně geologické a litofaciální členění svrchní křída ve výchozové části Českého masívu (podle Návrhu 1976 upravil Havlena)

b. Dobývací prostory, chráněná ložisková území, ložiska nerostných surovin

Stanovení dobývacího prostoru je dle horního zákona (zákon č. 44/1988 Sb.) základem pro vyhlášení výhradního ložiska a jeho dobývání, stanoví se na základě výsledků průzkumu ložiska se zřetelem na jeho zásoby a dobývací možnosti tak, aby výhradní ložisko mohlo být hospodárně využito. Při stanovení dobývacího prostoru se vychází ze stanoveného chráněného ložiskového území. Na území ORP Žďár nad Sázavou jsou situovány 2 lokality (Příloha 1) označené za dobývací prostory. První se vyskytuje na území obce Polnička. Společnost Kámen Brno, spol. s r. o. zde těží stavební kámen a drobné kamenivo na rozloze 0,2 km². Nerostem je rula amfibolitická. Dalším dobývací prostor se nachází v obci Krásněves, kde byla těžena pararula jako stavební kámen. Rozkládá se především na území sousedního katastru, na území obce Krásněves zasahuje pouze okrajově. V dnešní době je již těžba ukončena (OP vodárenské nádrže Mostiště).

Chráněné ložiskové území (CHLÚ) dle horního zákona slouží k ochraně výhradního ložiska proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání vlivem staveb, které nesouvisí s jeho využitím. Ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou se nachází 3 chráněné ložiskové území stavebního kamene a to na území obce Sázava, Polnička a Krásněves. Dále se na území nachází dvě ložiska nevyhrazených nerostů a to štěrkopísky na území obce Vepřová a stavební kámen na území obce Sklené. (Příloha 1)

Jediné ložisko, kde probíhá aktivní těžba, se nachází na území obce Polnička na rozloze 0,10 km². Využívá jej organizace Kámen Brno, spol. s r. o. pro povrchovou těžbu ruly jako stavebního kamene.

Ložiska nerostných surovin mají význam nejen v samotné těžební činnosti, ale po ukončení těžby a následném zaplavení povrchovou či podzemní vodou mohou být atraktivním místem rekreace, především se jedná o pískovny a štěrkovny. Některé se v průběhu let stávají biocentry.

c. Poddolovaná území

Poddolovaná území (PÚ) reprezentují plochy s evidovanými nebo předpokládanými hlubinnými důlními díly. Na území SO ORP Žďár nad Sázavou se jedná většinou o ojedinělá díla vytvořená při těžbě nerostných surovin v dřívějších dobách, na území 4 obcí Budeč, Světnov, Škrdlovice a Jámy byl zhotoven systém chodeb. Tyto systémy vznikly většinou po těžbě radioaktivních surovin. V obci Bohdalec, Chlumětín, Polnička a Vepřová byla PÚ vytvořena po těžbě železné rudy. Ojedinělé poddolované území vzniklé po těžbě jílů se nachází na území obce Svratka. Některá PÚ na území ORP Žďár nad Sázavou (Příloha 1) zasahují pouze okrajově z území obcí sousedního ORP. Jedná se například o PÚ Moravské Křižánky a Staré Ransko II. Největší systém PÚ o rozloze 1,1 km² je Veselíčko u Žďáru nad Sázavou.

d. Sesuvná území a území jiných geologických rizik

Sesuvná území jsou oblasti se zjištěnými sesuvy a jinými nebezpečnými svahovými deformacemi. Tyto objekty jsou řazeny mezi tzv. území se zvláštními podmínkami geologické stavby, které mohou mít vliv na vypracování územně plánovací dokumentace a na životní prostředí. Na území ORP Žďár nad Sázavou jsou evidována dvě sesuvná území. Obě místa potenciálního ohrožení sesuvy se nachází na území obce Vojnův Městec, celková rozloha rizikového území je 3,86 ha. Tyto údaje se vztahují k roku revize 1986.

Území ORP Žďár nad Sázavou leží mimo dosah nebezpečných zemětřesení, kde není nutno zabezpečovat stavby proti účinkům seizmických sil.

e. Inženýrsko geologické podmínky - základová půda

Vlivem tektonického porušení a nepravidelného zvětrávání jsou pro oblast krystalinika charakteristické rychlé změny kvality základové půdy.

Zdravé skalní horniny poskytují kvalitní základovou půdu, dostatečně únosnou a nestlačitelnou. Hodnota tabulkové výpočtové únosnosti pro metamorfity je R_{dt} 2,0 MPa, 4,0 MPa pro granitoidy.

Silně tektonicky porušené a zvětralé horniny jsou pevnosti nízké až velmi nízké, únosnosti R_{dt} 0,2 – 0,4 MPa. Hladina podzemní vody není souvislá, prameny nemají velkou vydatnost. Voda může být mírně agresivní. Nicméně i tyto horniny po podrobném inženýrsko-geologickém průzkumu bývají pro zakládání staveb vhodné.

Píscitá eluvia i svahové hlíny s úlomky jsou pro zakládání běžných staveb vhodné. Poskytují dostatečně únosnou a málo stlačitelnou základovou půdu. Únosnost R_{dt} = 0,15 - 0,25 MPa. Hladina spodní vody není souvislá a rychle prosakuje do hlubších částí masivu anebo odlétá.

Křídové pískovce a neogenní štěrky a písky jsou pro zakládání vhodné, dostatečně únosné a prakticky nestlačitelné. Jejich pevnost je nízká, únosnost R_{dt} = 0,4 MPa. Hladina spodní vody bývá ve velkých hloubkách, neogenní štěrky a písky mohou být zvodnělé.

Zvětralé křídové jílovce, slínovce a neogenní jíly jsou pro zakládání vhodné při respektování jejich vlastností. Jde o zeminy stlačitelné, které změnou vlhkosti podléhají objemovým změnám. Svahy se sklonem nad 8° už jsou náchylné k sesouvání. Únosnost R_{dt} = 0,1 – 0,15 MPa jsou prakticky neprostupné, při zvýšené vlhkosti lepidivé, vysoce namrzavé, do podloží a násypů nevhodné.

Náplavové nivní hlíny a rašeliny jsou málo únosné a značně stlačitelné, pro zakládání nevhodné. Únosnost R_{dt} = 0,08 MPa. Hladina spodní vody se udržuje mělce pod povrchem terénu a vysoký obsah humusových látek způsobuje její silnou kyselost. Údaje DIAMO s. p. GEAM o. z. Dolní Rožinka.

B.8. Kvalita životního prostředí

a. Klimatické regiony

Klimatické regiony zahrnují území s přibližně shodnými klimatickými podmínkami. Dle klimatických regionů (dle Quitt 1971) jsou nejvyšší polohy ORP Žďár nad Sázavou do typu chladná klimatická oblast (CH), klimatické jednotky CH7, kterou charakterizuje: Dlouhé mírné chladné jaro, dlouhé mírné chladné léto, dlouhý mírný podzim a dlouhá, mírná, mírně vlhká zima s dlouhotrvající sněhovou pokrývkou.

Na větší části ORP Žďár nad Sázavou převládá mírně teplá klimatická oblast (MT), klimatické jednotky MT3, kterou charakterizují: Mírné, normálně dlouhé až delší jaro, krátké, mírné až mírně chladné, suché až mírně suché léto, mírný normálně dlouhý až delší podzim, mírná až mírně chladná, suchá až mírně suchá normálně dlouhá zima.

Klimatická charakteristika oblastí dle Quitt 1971

klimatická charakteristika	CH7	MT3
počet letních dnů	10 - 30	20 - 30
počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více	120 - 140	120 - 140
počet dní s mrazem	140 - 160	40 - 50
počet ledových dnů	50 - 60	40 - 50
průměrná lednová teplota °C	-3 až -4	-3 až -4
průměrná červencová teplota °C	15 - 16	16 - 17
průměrná dubnová teplota °C	4 - 6	6 - 7
průměrná říjnová teplota °C	6 - 7	6 - 7
průměrný počet dní se srážkami 1mm a více	120 - 130	110 - 120
srážkový úhrn ve vegetačním období	500 - 600	350 - 450
srážkový úhrn v zimním období	350 - 400	250 - 300
počet dní se sněhovou pokrývkou	100 - 120	60 - 100
počet zatažených dní	150 - 160	120 - 150
počet jasných dní	40 - 50	40 - 50

Dle členitosti terénu se mikroklimatické podmínky značně různí. V zimním období dochází v nižších polohách k častým teplotním inverzím.

b. Staré ekologické zátěže

Dle České inspekce životního prostředí jsou pod pojmem staré ekologické zátěže zahrnuta kontaminovaná místa (podzemní vody, zeminy, skládky, stavební konstrukce) kde byl závadný stav způsoben státními podniky v období před privatizací používáním k životnímu prostředí nešetrných, ale ve většině případů povolených technologií a chemických látek. V rámci území SO ORP Žďár nad Sázavou je evidováno 30 starých ekologických zátěží. (Příloha 1) Kromě evidence starých zátěží životního prostředí, data zahrnují také informace o lokalizaci skládek a obaloven. Největší podíl výskytu starých ekologických zátěží se nachází na území obcí Svratka a Žďár nad Sázavou. Provádění asanačních těchto starých ekologických zátěží je významné pro ochranu životního prostředí a pro zvýšení ekologické stability krajiny.

c. Nakládání s odpady

- Směsný komunální odpad

Směsný komunální odpad je složka komunálního odpadu, která vznikla po vytřídění odpadů. Směsný komunální odpad je i odpad odložený do odpadkových košů, umístěných na veřejných prostranstvích. Je specifikován jako směs odpadu z běžného provozu a úklidu domácností a běžně obsahuje papírové, plastové, skleněné a kovové obaly, znehodnocené, použité nebo nepotřebné.

Pro porovnání s vyššími územními celky bylo množství směsného komunálního odpadu (SKO) vyjádřeno na obyvatele za rok. Průměrná produkce SKO v ORP Žďár nad Sázavou v roce 2019 dle údajů firmy AVE Žďár n./S. odpovídala 180,55 kg/obyv. v roce 2023 pak 199,90 kg/obyv. (Tab. 1.) Pro obce Bohdalec, Chlumětín a Kyjov nebyla data zjištěna, proto nemohla být zahrnuta do průměrné produkce SKO v ORP Žďár nad Sázavou (Příloha 3). Průměrná produkce SKO pro Kraj Vysočinu či Českou republiku nebyla pro rok 2023 poskytnuta. Poslední získaná hodnota průměrné produkce SKO pro Českou republiku je z roku 2011 (192 kg/obyv.). K roku 2023 je

největší množství vyprodukovaného SKO v ORP Žďár nad Sázavou evidováno v obci Rosička (547,11 kg/obyv.), Malá Losenice (456,63 kg/obyv.) a Pokojov (410,56 kg/obyv.). Nejméně SKO je zaznamenán v obci Vepřová (65,35 kg/obyv.) a Sazomín (82,82 kg/obyv.). Od roku 2015 se množství vyprodukovaného směsného komunálního odpadu v ORP Žďár nad Sázavou zvýšilo o 9,93 %. Za celé sledované období od r. 2007 se množství komunálního odpadu snížilo z 227,83 203,85 kg/obyv. na 180,51 kg/obyv., v roce 2015 což je snížení o 23,34 kg/obyv., aby v posledním sledovaném období 2023 došlo k opět k jeho navýšení na 199,90 kg/obyv.

- **Tříděný komunální odpad**

Separovaný odpad je složka komunálního odpadu vzniklá odděleným sběrem za účelem dalšího využití, např. papír, sklo, duté plastové obaly. Na území ORP Žďár nad Sázavou k roku 2019 odpovídá 52,17 kg tříděného odpadu na obyvatele v roce 2023 pak 54,98 kg na obyvatele, což je téměř stejná hodnota. Největší separace odpadu (Příloha 4) je zřejmá v obcích Kotlasy (102,73 kg/obyv.) a Cikháň (96,70 kg/obyv.). V obci Rosička (31,36 kg/obyv.) a Sirákov (33,41 kg/obyv.) je naopak nejnižší produkce tříděného odpadu. K obcím Bohdalec, Chlumětín a Kyjov nebyla získána data, proto nejsou zahrnuta v průměrné produkci separovaného odpadu v ORP Žďár nad Sázavou. V porovnání s rokem 2015 se množství separovaného komunálního odpadu zvýšilo na o 30,65 %. V roce 2015 činilo množství tříděného komunálního odpadu v ORP Žďár nad Sázavou 1 793,7 t. a v roce 2023 pak 2343,5 t (Tab. 1.). Údaje byly poskytnuty firmou AVE Žďár nad Sáz. Ve strategii udržitelného rozvoje ČR požadovaná míra materiálového využití komunálního odpadu 50 % není dosažena.

- **Odpadové hospodářství**

Na území ORP Žďár nad Sázavou není provozována žádná skládka komunálního odpadu. Protože ani perspektivní skládkové lokality nejsou na území ORP vytipovány, bude nadále trvat závislost sledovaného území na možnostech mimo hranice zájmového území. Významnou společností poskytující rozsáhlé služby v odpadovém hospodářství na území ORP je společnost AVE Žďár nad Sázavou s provozovnou ve Žďáře nad Sázavou. Biologicky rozložitelný komunální odpad je separovaně shromažďován a je maximálně omezováno jeho ukládání na skládky. Třídění biologicky rozložitelného odpadu má příznivý dopad na množství ukládaného odpadu na skládku TKO Ronov nad Sázavou. Svoz nebezpečných odpadů se provádí pomocí sběrných dnů, které jsou dle potřeby obcí vyhlášovány, případně v rámci obcemi provozovaných sběrných dvorů. Vlastní nakládání s odpadem upřesňují obecně závazné vyhlášky obcí. Cílem odpadového hospodářství je maximum odpadu předat k dalšímu využití.

d. Čištění odpadních vod

Zvýšení kvality vod zprostředkovává čistírna odpadních vod (ČOV). Nachází se jednak v blízkosti různých provozů, kde slouží k čištění průmyslových vod, odpadních vod ze zemědělské výroby, a dále u měst a obcí, kde čistí vody komunální a smíšené, tedy komunální s průmyslovými. Čistírna odpadních vod funguje jako předčištění a dočištění vody probíhá v recipientu tj. v přirozeném vodním toku. Výstavba ČOV může být podmínkou rozvoje obce (např. bytová výstavba).

Dle aktualizovaného Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací na území Kraje Vysočina mají zabezpečeno čištění odpadních vod ve vlastní ČOV, anebo splaškové vody odvádí na ČOV jiných obcí, sídla: Bohdalov, Budeč, Hamry nad Sázavou (část), Herálec, Jámy, Lhotka, Nižkov, Nové Veselí, Obyčtov, Ostrov nad Oslavou, Polnička, Račín, Radostín nad Oslavou, Sázava, Sazomín, Sklené, Svratka vč. místních částí, Škrdlovice, Vatín, Velká Losenice, Vojnův Městec, Žďár nad Sázavou včetně Stržanova. Dle údajů MěÚ Žďár nad Sázavou z listopadu 2024 je v provozu ČOV v obci Chlumětín, v obcích Březi nad Oslavou a Kotlasy proběhla stavební řízení k ČOV a v obcích

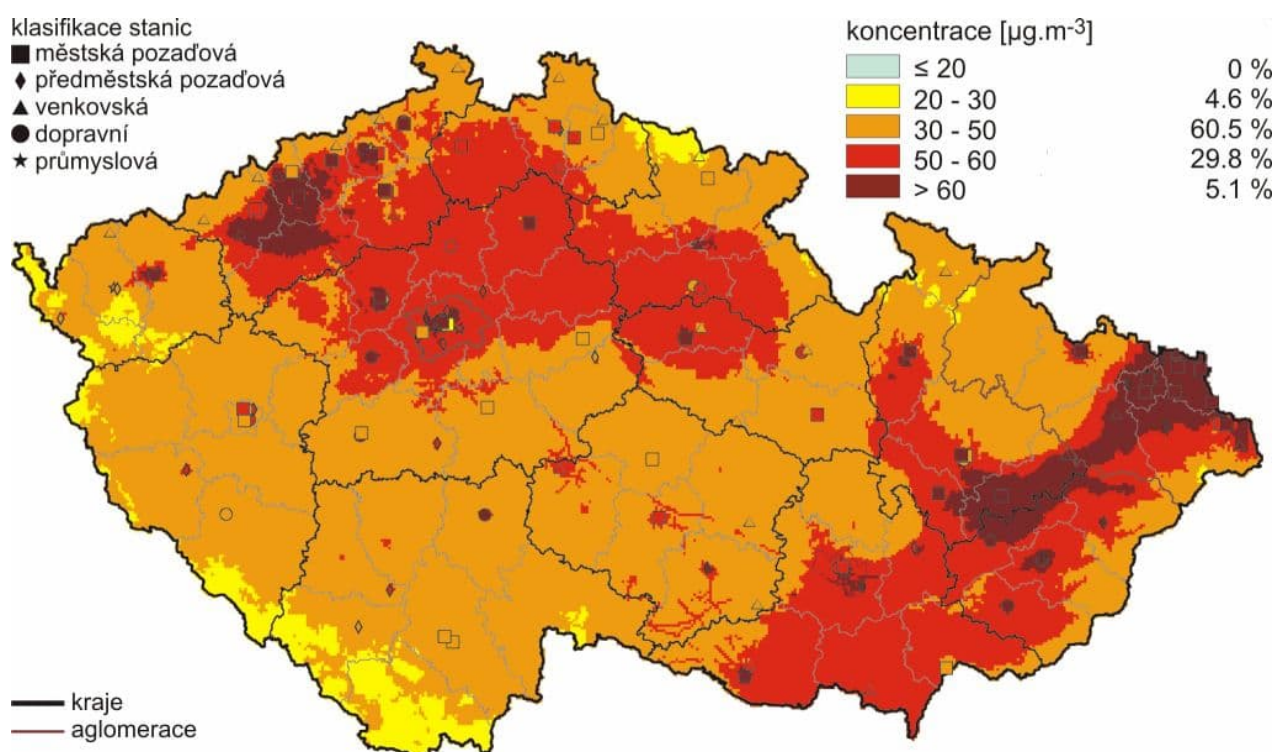
Počítky a Vysoké probíhá projektová příprava k napojení na ČOV Žďár nad Sázavou. (Příloha 5). ČOV pro 42 EO je vystavěna pro obytný soubor rodinných domů Újezd.

e. Ovzduší

• Poléťavý prach

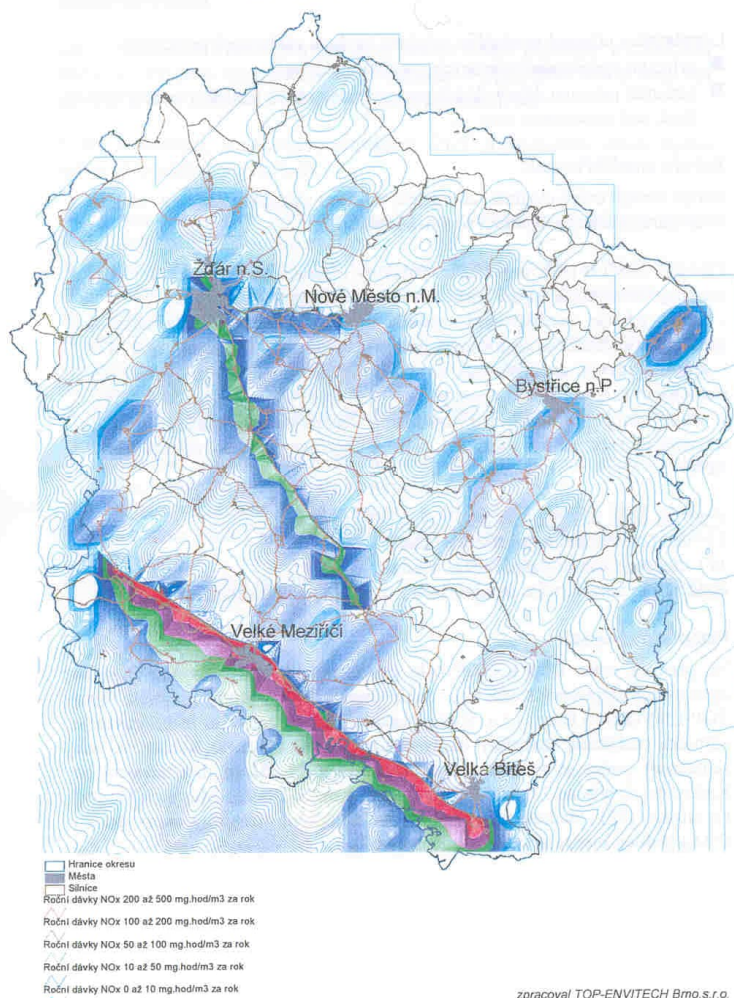
Poléťavý prach jsou malé částice různých látek, které jsou tak lehké, že trvá velmi dlouhou dobu, než se usadí na povrchu. Označuje se jako PM, přičemž rozlišujeme kategorie PM₁₀, PM_{2,5} a PM_{1,0}, podle velikosti částic. Např. PM₁₀ jsou částice do 10 mikrometrů (tj. tisícín milimetru). Částice PM₁₀ „poletují“ ve vzduchu několik hodin. Poléťavý prach tvoří většinou sírany, amonné soli, uhlík, některé kovy, dusičnany, případně i těkavé organické látky nebo polyaromatické uhlovodíky. Dlouhodobé vystavení vysokým koncentracím poléťavého prachu poškozuje dýchací a srdeční ústrojí, zkracuje délku života a zvyšuje kojeneckou úmrtnost.

Na území správního obvodu ORP Žďár nad Sázavou stejně jako na většině území České republiky k roku 2005 dosahovala koncentrace znečištění prachovými částicemi PM₁₀ průměrných hodnot. Míra znečištění se pohybuje od 30 do 50 µg/m³ PM₁₀. Zvýšená koncentrace byla zaznamenána pouze ve Žďáru nad Sázavou, který je jako jediný na území ORP Žďár nad Sázavou označen červenou barvou (Obr. 4.). Množství PM₁₀ se zde pohybuje v intervalu 50 - 60 µg/m³. Údaje byly získány z programu „Právo na příznivé životní prostředí“.

Obr. 4.: Průměrná 24hodinová úroveň znečištění ovzduší prachovými částicemi PM₁₀ v roce 2005

Obr.č.1 : Roční emise oxidů dusíku (NO_x)
v okrese Žďár nad Sázavou

Obr. 5.: Roční emise oxidů dusíku NO_x v okrese Žďár nad Sázavou

- Oxidy dusíku

Na přelomu roku 1999/2000 byla pro území okresu Žďár nad Sázavou zpracována rozptylová studie pro oxidy dusíku (NO_x). Studii vyhotovila firma TOP-ENVITECH Brno, s.r.o. Studie poukázala, že zdrojem znečištění atmosféry oxidy dusíku je hlavně doprava. Na území ORP Žďár nad Sázavou se tato skutečnost nejvíce projevuje v okolí sil. I/37 v úseku Žďár n./S. – Křižanov a v okolí sil. I/19 v úseku Žďár n./S. – Nové Město na Moravě. Stacionární zdroje se na znečištění atmosféry oxidy dusíku podílejí menší měrou (Obr. 5.).

- Zemědělská živočišná výroba

Nové objekty středisek živočišné výroby na území ORP Žďár nad Sázavou (např. k.ú. Nové Dvory, Hodíškov, Vysoké, Radostín nad Oslavou, Bohdalec) jsou umístěny tak, aby jejich provozem nebyl narušen zdravotní stav ovzduší, vody, půdy a sídel prachem, plyny, pachem, hlukem, mikroorganismy či jinými škodlivinami. Při návrzích dostaveb, modernizací stávajících zemědělských areálů je vždy komplexně posuzován vliv záměru na zdravé životní podmínky. Aplikace exkrementů ze středisek živočišné výroby je dána přesně stanovenými rozvozy plány.

f. Jiné hygienické závady

Vzdušný prostor nad severní, severovýchodní a jihovýchodní částí území ORP (viz. Příloha 18) slouží jako cvičný prostor pro letectvo Armády ČR. Jedná se o lety v nízkých a přízemních výškách. Obyvatelstvo nejen na území pod cvičným koridorem, ale i v okolí je obtěžováno zejména hlukovou zátěží v období cvičných letů.

g. Radonové riziko

Vysočina patří z hlediska výskytu radonu k rizikovým lokalitám. Rn^{222} při rozpadu na dceřiné prvky může při vdechování při dlouhodobé expozici způsobit rakovinu plicních sklípků.

K přírodním zdrojům radioaktivity náleží kosmické záření, přírodní radioaktivita hornin, hydrosféry a atmosféry, které podmiňují zevní ozáření. Hodnota průměrné efektivní dávky z přírodních zdrojů je 2,4 mSv/rok na jedince (v oblastech s vyšším výskytem radonu až 3mSv/rok), z čehož více než 55 % je podmíněno inhalací radonu.

Radioaktivita hornin je podmíněna více než 200 přírodními radionuklidy, které jsou zdroji záření alfa, beta a gama., avšak k jejich zastoupení v horninách a intenzitě emise jsou podstatné pouze U, Th a K.

U a Th vytváří radioaktivní rozpadové řady, jejímiž členy jsou izotopy radioaktivního členu radonu Rn^{222} – emanace. Rn^{222} při rozpadu na dceřiné prvky může při vdechování při dlouhodobé expozici způsobit rakovinu plicních sklípků.

Zastoupení těchto prvků v horninách závisí na typu hornin – horniny vyvřelé, sedimentární a metamorfované.

- Horniny vyvřelé - intenzita radioaktivity roste s kyselostí hornin, vyšší radioaktivitu mají horniny na konci magmatického cyklu.
- Sedimentární horniny - radioaktivita závisí na usazeném materiálu, tzn. nejvyšší radioaktivitu mají jíly, jílovce, břidlice.
- Horniny metamorfované – radioaktivita odpovídá vlastnostem výchozího materiálu, injekční metamorfóze, kde může dojít o obohacení horniny o minerály obsahující U a Th (K-živce, mosazit, ortit, zirkon, epifor, apatit atd.)

Z výše uvedeného vyplývá, že mezi horniny se zvýšeným obsahem U a Th, které se nachází v podloží zájmového území, náleží oblast svrateckého krystalinika a strážeckého moldanubika s horninami vyvřelými a metamorfovanými – granit, pararuly, ortoruly, ruly, migmatity. Stupeň radonového indexu se v tomto zájmovém území pohybuje převážně v mezích střední a vysoký, ojediněle zejména v oblasti svrateckého krystalinika extrémně vysoký.

V geologickém členění Křídý Dlouhé meze v okolí Vojnova Městce se nachází sedimentární horniny a radonový index se pohybuje spíše v oblasti nízkého stupně. Ojediněle ve středním stupni.

Radonový index závisí na konkrétním horninovém složení v podloží a nadloží, též na morfologii terénu, popř. lidskému zásahu do krajiny. Protože se stupeň radonového indexu vždy vztahuje k určité konkrétní stavbě, která má zanedbatelný rozměr vůči ploše geologických jednotek, nelze jej zobecňovat pro tyto jednotky a na základě atomového zákona (z. č. 18/1997 Sb.) se stanovuje měřením pro každou stavbu samostatně.

B.9. Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

a. Zemědělská půda

U zemědělské půdy byl sledován její podíl na celkové výměře obce. Dle Českého statistického úřadu k roku 2023 činí rozloha zemědělské půdy 49,5 % rozlohy území ORP Žďár nad Sázavou. (Tab. 2.) V porovnání s hodnotou pro ČR (53 %) z roku 2023 je hodnota o 3,5 % nižší, také zastoupení zemědělské půdy v Kraji Vysočina nabývá vyšších hodnot (59,9 %). Největší podíl zemědělské půdy mají obce Rosička (84,7 %) a Počátky (81,2 %), nejnižší zastoupení zemědělské půdy o hodnotě 4,8 % se vyskytuje v obci Cikháj a Račín (11,5 %). U většiny obcí (64,58 %) tvoří ZPF nadpoloviční výměru. (Příloha 11) Porovnání struktury půdního fondu mezi obcemi je možné nahlédnutím do přílohy (Graf 1).

b. BPEJ a třídy ochrany

Pro účely bonitace zemědělských půd byla za základní mapovací a oceňovací jednotku stanovena bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ). BPEJ je definována na základě agronomicky zvláště vybraných charakteristik klimatu, půdy a konfigurace terénu a je možné k ní přiřadit údaje o produkčním potenciálu zemědělských plodin i údaje o ekonomickém efektu, který za daných vnějších podmínek a v určitém časovém úseku přináší.

BPEJ byly vyčleněny na základě podrobného vyhodnocení vlastností klimatu, morfogenetických vlastností půd, charakteristických půdotvorných substrátů a jejich skupin, svažitosti pozemků, jejich expozice ke světovým stranám, skeletovitosti a hloubky půdního profilu. Při vyčleňování BPEJ byla dodržena zásada, že všechny složky prostředí jsou rovnocenné.

Konkrétní vlastnosti BPEJ jsou v databázi vyjádřeny pětímístným číselným kódem, kde:

1. číslice značí příslušnost ke klimatickému regionu
2. a 3. číslice určuje příslušnost k určité hlavní půdní jednotce
4. číslice stanovuje kombinaci svažitosti a expozice ke světovým stranám
5. číslice vyjadřuje kombinaci hloubky skeletovitosti půdního profilu

Metodický pokyn MŽP ČR ze dne 21.10.1996 č.j. OOLP/1067/96 pro jednotlivé BPEJ stanovil tzv. třídy ochrany ZPF. Zařazení jednotlivých BPEJ do tříd ochrany bylo aktualizováno vyhláškou č. 48/2011 Sb., o stanovení tříd ochrany. Stanoveno je pět tříd ochrany s následující charakteristikou.

Charakteristika tříd ochrany ZPF:

1. Do I. třídy ochrany zemědělské půdy jsou zařazeny bonitně nejceněnější půdy v jednotlivých klimatických regionech, převážně v plochách rovinných nebo jen mírně sklonitých, které je možné odejmout ze zemědělského půdního fondu pouze výjimečně, a to převážně na záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu.
2. Do II. třídy ochrany jsou situovány zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrné produkční schopnosti. Ve vztahu k ochraně ZPF je o půdy vysoce chráněné, jen podmíněně odnímatelné a s ohledem na územní plánování také jen podmíněně zastavitelné.
3. Do III. třídy ochrany jsou sloučeny půdy v jednotlivých klimatických regionech s průměrnou produkční schopností a středním stupněm ochrany, které je možné územním plánováním využít pro eventuální výstavbu.

4. Do IV. třídy ochrany jsou sdruženy půdy s převážně podprůměrnou produkční schopností v rámci příslušných klimatických regionů, s jen omezenou ochranou, využitelné i pro výstavbu.
5. Do V. třídy ochrany jsou zahrnuty zbývající BPEJ, které představují zejména půdy s velmi nízkou produkční schopností včetně půd mělkých, velmi svažitých, hydromorfních, šterkovitých až kamenitých a erozně nejvíce ohrožených. Většinou jde o zemědělské půdy pro zemědělské účely postradatelné. U těchto půd lze předpokládat efektivnější nezemědělské využití. Jde většinou po půdy s nižším stupněm ochrany, s výjimkou vymezených ochranných pásem a chráněných území a dalších zájmů ochrany životního prostředí.

Rozložení zemědělských půd zařazených do dvou nejvyšších tříd ochrany ve SO ORP Žďár nad Sázavou je znázorněno v příloze 13.

c. Půdy se zvýšenou infiltrací

Podle relativní infiltrační kapacity byly půdy zařazeny do 5 kategorií BPEJ (Janglová a kol., 2003). V I. kategorii se nacházejí vysoce propustné půdy s vysokou relativní infiltrační kapacitou. Podle Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půd je potřebné ve smyslu vodního zákona území, kde se vyskytují zatravnit a zalesnit. Stejně tak i II. kategorie BPEJ zahrnuje půdy s vysokou relativní infiltrační kapacitou. Je zde také doporučováno zalesnění a zatravnění, hlavně ve vrcholových partiích kopců, pro ochranu vod vůči znečištění živinami a kontaminanty. Největší podíl půd v I. a II. třídě ochrany ZPF (dle BPEJ) se zvýšenou infiltrací se vyskytuje v obci Kněžves, kde zahrnují 90,2 % rozlohy zemědělské půdy v obci. U dalších 4 obcí procentuální zastoupení půd v I. a II. kategorii BPEJ převyšuje hodnotu 70 %. Kromě obce Kněžves se další největší podíl těchto půd nachází na území obce Vatín (71,7 %), Hamry nad Sázavou (70,1 %), Nové Dvory (70,1 %) a Sázava (70,1%). U 43,75 % obcí podíl půd se zvýšenou relativní infiltrační kapacitou překračuje hodnotu 50 % území obce. (Příloha 12) Data byla získána z Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půd (VÚMOP).

d. Sklonité orné půdy

Důležitým aspektem ochrany půdního fondu je sklonitost. Špatné hospodaření na sklonité orné půdě vede ke zhoršování přirozeného vodního režimu v krajině. Důsledkem je zvýšené riziko vzniku lokálních záplav nebo vysychání a degradaci půdy.

Na většině území ORP Žďár nad Sázavou se podíl sklonité půdy pohybuje do 2 %. V kategorii od 2 % do 4 % sklonitých orných půd je zahrnuto 9 obcí. Nejvyšší podíl sklonité orné půdy se vyskytuje v 8 obcích: Malá Losenice, Velká Losenice, Nové Dvory, Kyjov, Hodíškov, Sázava, Rosička a Krásněves. Údaje byly získány analýzou dat Corine Land Cover 2000 a vrstevnic ČUZK (interval 10 m) dle metodiky Bc. Štastného. (Příloha 14)

e. Komplexní pozemkové úpravy

Vyhotovené komplexní pozemkové úpravy (KPÚ) umožňují správné využití pozemků ve vztahu k ochraně životního prostředí a krajinného rázu, zvýšení ekologické stability krajiny a protierozních opatření.

Komplexní pozemkové úpravy byly zpracovány pro obce Březí nad Oslavou, Budeč, Herálec (k.ú. Český Herálec), Matějov, Nové Dvory, Nové Veselí, Poděšín, Sirákov, Újezd, Velká Losenice Vepřová. Zahájené (rozpracované) komplexní pozemkové úpravy jsou na území obcí Bohdalov, Herálec, k.ú. Moravský Herálec, Nížkov, Obyčtov, Světnov. (Příloha 10)

f. Lesnatost

Lesní ekosystémy patří k nejvýznamnější složce životního prostředí. Mezi nejdůležitější funkcí lesa vyjma produkce dřevní hmoty patří zajišťování ochrany půdy, vázání CO₂, vytváření ekologicky a esteticky hodnotného přírodního prostředí. Lesnatost oblasti udává poměrové zastoupení lesů na celkové výměře území. K roku 2023 dle Českého statistického úřadu lesnatost na území ORP Žďár nad Sázavou dosahuje procentuálního zastoupení 41,0 % (Tab. 2.), což je o 7,0 % více než výměra lesních ploch pro ČR představující 34,0 % rozlohy republiky. Výměra lesních ploch v Kraji Vysočina tvoří k roku 2023 30,6 % rozlohy kraje. Největší podíl lesní půdy se nachází na území obce Cikháj. Lesnatost zde dosahuje dokonce 93,7 % rozlohy obce. Mezi další obce s vysokým podílem lesních ploch je Račín (85,2 %) a Sklené (76,8 %). Nejmenší lesnatost je v obci Rosička (10,3 %), Počátky a Ostrov nad Oslavou (shodně 12,7 %). Lesnatost přesahuje u 16,67 % obcí nadpoloviční rozlohu území obce. (Příloha 15)

g. Pásma ohrožení emisemi

Pásma ohrožení emisemi je chápáno jako území, kde synergické působení imisí a orografickoklimatických faktorů vyvolává poškození smrkových porostů přibližně stejné dynamiky. Data byla získána prostřednictvím mapového serveru Ústavu pro hospodářskou úpravu lesa a jsou zpracována k 1. 1. 1997 zahrnující oblasti i mimo lesní plochy. Podle zákona o lesích (č. 289/1995 Sb.) se lesy pod vlivem imisí se zařazují do čtyř pásem ohrožení. Pásma ohrožení stanoví ministerstvo právním předpisem. Na lesy hospodářské pod vlivem imisí, zařazené do dvou nejvyšších pásem ohrožení (tedy A, B), vztahuje osvobození od daně z nemovitostí.

Na území ORP Žďár nad Sázavou se vyskytuje pásma ohrožení C a D. Většina oblasti spadá do pásma D, který udává nejnižší, ještě patrnou imisní zátěž (60 a více). Pásma ohrožení emisemi C (40 – 60) zasahuje v největší míře Cikháj, Herálec, Karlov, Lhotku, Polničku, Radostín, Sklené a Svatku, Škrdlovice, Vojnův Městec. (Příloha 17)

h. Lesy, jejich kategorizace

Lesy se člení podle převažujících funkcí do tří kategorií:

- Lesy ochranné do kterých se zařazují lesy
 - lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, kamenná moře, prudké svahy, strže, nestabilizované náplavy a písky, rašeliniště, odvaly a výsypky apod.)
 - vysokohorské lesy pod hranici stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech
 - lesy v klečovém a lesním vegetačním stupni
- Lesy zvláštního určení jsou podle § 8 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a změně některých zákonů (lesní zákon) ty lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se:
 - v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně
 - v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod
 - na území národních parků a národních přírodních rezervací

Dále lze do lesů zvláštního určení dle § 8 odst. 2 lesního zákona, u kterých je veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa nadřazen funkcím produkčním. Jde o lesy:

- v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách
 - lázeňské
 - příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí
 - sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce
 - se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinnotvornou
 - potřebné pro zachování biologické rozmanitosti
 - v uznaných oborách a samostatných bažantnicích
 - v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření
- Lesy hospodářské jsou lesy, které nejsou zařazeny v kategorii lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení. Jedná se o tzv. "zbytkovou" kategorii lesů.

N území SO ORP Žďár nad Sázavou se nachází všechny tři kategorie využití lesů. Lesy hospodářské se nacházejí na území všech 48 obcí SO ORP Žďár nad Sázavou. Lesy zvláštního určení se pak nacházejí na územích obcí 18 obcí a lesy ochranné na území 3 obcí.

B.10. Občanské vybavení včetně jeho dostupnosti a veřejná prostranství

B.10.1. Občanské vybavení

Ucelený přehled týkající se zařízení občanské vybavenosti na území ORP Žďár nad Sázavou udává tabulka č. 24.

a. Školství

V oblasti předškolní výchovy je území ORP Žďár nad Sázavou pokryto celkem rovnoměrně i když i zde se projevilo rušení některých zařízení jako důsledku nepříznivých demografických trendů v druhé polovině 90. let minulého století.

Na území ORP Žďár nad Sázavou se nachází devět základních malotřídních škol. Úplné základní školy se v současnosti nachází v devíti sídlech, z toho v samotném Žďáře nad Sázavou jsou čtyři školy. Fungování základní školy na území obce je považováno obecně za důležitou prioritu rozvoje obce. Tento fakt vede k tomu, že školy jsou udržovány i tam, kde nenaplnují stanovené ukazatele Ministerstva školství ČR.

Základní umělecká škola jako samostatně působící subjekt má dlouholeté sídlo ve Žďáře nad Sázavou.

Ve Žďáře nad Sázavou se nachází i všechna středoškolská zařízení, vč. vyšších odborných škol.

b. Zdravotnictví

Na správním území ORP Žďár nad Sázavou není nemocnice. Ta se nachází v blízkém Novém Městě na Moravě a poskytuje zdravotní služby obyvatelům podstatně širšího spádového okruhu než je ORP Nové Město na Moravě a ORP Žďár nad Sázavou. Základem sítě zdravotní péče na území ORP je Poliklinika Žďár nad Sázavou, která je příspěvkovou organizací města Žďáru nad

Sázavou. Jedná se o dobře vybavené zařízení s ordinacemi praktických lékařů, odborných lékařů stomatologů i dětských lékařů. Rozsáhlé odborné služby zajišťují zdravotní provozy (např. laboratoř, rehabilitace, radiologické oddělení, lékárna apod.). V nezbytném rozsahu je poskytována lékařská pohotovostní služba. Samostatné ordinace praktických, případně ordinaci gynekologa či dětského lékaře mají obce Bohdalov, Herálec, Nížkov, Nové Veselí, Ostrov nad Oslavou, Radostín nad Oslavou, Svratka, Velká Losenice a Vojnův Městec.

c. Sociální služby

Většina sociálních zařízení a služeb je soustředěna do Žďáru nad Sázavou, který v této souvislosti zajišťuje také nejvíce služeb v oblasti zdravotnictví.

Domov pro seniory, tzv. Dům klidného stáří vytváří prostředí co nejvíce připomínající domov osobám, které s ohledem na svůj věk a zdravotní stav potřebují pomoc a podporu v každodenních činnostech běžného života. Cílovou skupinou jsou osoby starší 60 let vyžadující pravidelnou pomoc z důvodu zhoršení zdravotního stavu nebo vysokého věku.

Na území ORP Žďár nad Sázavou se nacházejí v 3 obcích domy s pečovatelskou službou, jedná se o obce Chlumětín a Škrdlovice a město Žďár nad Sázavou. Domy s pečovatelskou službou jsou určeny pro osoby částečně soběstačné, které z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení vyžadují ve vymezeném čase pomoc jiné fyzické osoby. Forma poskytování služeb může být ambulantní, tak i terénní. Ve Žďáru n./S. je zajištěna pečovatelská služba ve čtyřech domech s pečovatelskou službou o celkové kapacitě 200 lůžek. Dům s pečovatelskou službou v obci Škrdlovice nabízí 27 bytů, Domov pokojného stáří Nížkov umožňuje pobyt osobám se zdravotním postižením a seniorům ve 12 bytech a v obci Chlumětín v 6 bytech.

Zařízení se zvláštním režimem Senior penzion Fit ve Žďáru nad Sázavou poskytuje pobytovou formu sociálních služeb. Snahou je vytvořit podmínky pro pocit jistoty a bezpečí osob se specifickými potřebami, kteří potřebují pravidelnou pomoc v důsledku onemocnění stařeckou nebo jinou demencí a Alzheimerovou chorobou a zachování jejich kontaktu s okolím. Zařízení disponuje 40 lůžky.

Domácí ošetrovatelská péče poskytuje zdravotní úkony v domácnostech občanů města Žďár nad Sázavou na základě ordinace ošetřujících lékařů a podle potřeb nemocných. Jde zejména o aplikaci injekcí, odběry krve, převazy, rehabilitační péči aj. Uvedenou péči může využívat do 20 klientů.

Dočasného ubytování mužům města Žďáru nad Sázavou, kteří se ocitli v tíživé sociální situaci a nemají kde bydlet, zajišťuje azylová ubytovna pro muže. Kapacita zařízení je 24 lůžek.

Příspěvková organizace zřízená městem Žďár nad Sázavou zajišťuje dále centra denních služeb: denní centrum pro děti, které využívá volného času dětí a mládeže vedoucí ke snížení rizika sociálně negativních jevů a zdravotních rizik formou her, soutěží a neformálního vzdělávání, rozvoj sportovních a společenských aktivit. Denní pobyt pro postižené děti a mládež poskytuje péči a pomoc osobám s mentálním postižením s přidruženými vadami tělesnými nebo smyslovými, která podporuje rozvoj a uchování získaných psychických a fyzických schopností, dovedností a návyků, rozvoj samostatnosti a soběstačnosti s přihlédnutím k intelektuálním možnostem a schopnostem uživatelů.

Město Žďár nad Sázavou zajišťuje také prostřednictvím Speciálně pedagogického centra studium na Praktické škole pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, plynoucími ze snížené úrovně rozumových schopností. Délka vzdělávacího studia jsou 2 roky, kdy pro každý ročník je otevřena jedna třídy s maximální kapacitou 12 žáků.

d. Dostupnost občanské vybavenosti

Pro sídelní strukturu území ORP Žďár nad Sázavou je charakteristická její členitost a rozdrobenost s dominancí města Žďáru nad Sázavou v němž žije cca 50% obyvatel celého území ORP. Město je velmi dobře vybaveno veřejnou i komerční občanskou vybaveností. Dobré dopravní napojení Žďáru nad Sázavou na železniční a silniční síť, zajišťuje pro většinu obyvatel ORP (kromě malých sídel a samot v periferních částech ORP) přiměřenou dostupnost jeho občanské vybavenosti a to jak základní tak i vyšší.

Z provedeného rozboru občanské vybavenosti je zřejmé, že občanskou vybavenost převážně základního významu (školy, lékařská pracoviště) mají sídla, která byla ve Střediskové soustavě osídlení ČR zahrnuta do sídel místního významu (Nové Veselí, Herálec atd.). Zde se setkáváme s jevem, že s rozvojem individuální dopravy rodiče své děti umísťují do škol v místě svého zaměstnání.

Město Svatka a obec Chlumětín jsou obcemi, které leží v nejsevernější části správního území ORP Žďár nad Sázavou. Lze zde vysledovat jistou odlišnost v chování obyvatel, kteří využívají občanskou vybavenost v dobře dostupných městech Nové Město na Moravě, případně Hlinsko.

Dopravní dostupností a dopravní obslužností se též zabývá následující kapitola B.11. Dopravní a technická infrastruktura a její dostupnost.

B.10.2. Veřejná prostranství

V položce jsou zahrnuty plochy veřejných prostranství, které jsou charakteristické pro sídlo, resp. sídlo charakterizují svojí identitou a jedinečností. Hodnotové spektrum charakteristik veřejných prostranství v jednotlivých sídlech nelze vzájemně porovnávat. Nejsou popisována VP při komunikacích, ulicích, pokud tyto nedisponují nějakou zvláštností, mimořádností. Data byla získána z ÚPD obcí či z průzkumů území.

- Bohdalec – Plocha VP v dolní části sídla před kulturním domem a při silnici bez znatelného kompozičního záměru.
- Bohdalov
 - část Bohdalov – Nejdůležitější VP tvoří náměstíčko. Kolem kostela na místě bývalého hřbitovu je parková úprava navržená arch. Vaňkem. Kosterními dřevinami jsou lípy. Pro území městys řeší urbanistickou studii.
 - část Chroustov – VP kolem rybníka v jádru obce je umocněné umístěním kaple.
- Březí nad Oslavou – Plochu VP tvoří návesní prostor s velkou nevzhlednou asfaltovou plochou v dolní části návsi. Plocha po asanaci objektu školy je již vhodně upravena.
- Budeč u Žďáru nad Sázavou – Nejvýznamnějším VP je bezesporu prostor návsi s nově prováděnými úpravami v souvislosti s dokončenou výstavbou kaple. Výstavbou obchvatu silnice II. třídy došlo ke zklidnění jádra sídla.
- Cikháj – V rozvolněném zastavění není identifikováno významnějších VP.
- Hamry nad Sázavou – VP jsou tvořena především uličními prostory bez zvláštních hodnot, prostor před bývalým obecním úřadem je pro funkci VP nedostatečně vybaven. Úprava vybraných veřejných prostranství je postupně realizována.

- Herálec – Hlavnímu společenskému prostoru v místě křižovatky sil. II. a III. třídy a připojení místních komunikací na sil. II. třídy chybí kompoziční záměr včetně regulace prostorové, funkční i provozní.
- Hodíškovo – Po započatých sadových úpravách kolem kaple začíná mít tento centrální prostor novou vlídnější tvář.
- Chlumětín – V rozvolněném zastavění ctící terénní možnosti území tvoří VP síť komunikací s přilehlými plochami.
- Jámy – Jednoznačně vymezené VP tvoří náves se vzrostlými stromy a stavbami občanského vybavení. Bez zjevného koncepčního záměru vzniklo VP u hřbitova.
- Karlovo – Dvě na sebe navazující trojúhelníkové plochy jsou tvořeny travnatou úpravou. Součástí VP před obecním úřadem je i vodní plocha.
- Kněžves – Hlavní veřejný prostor je pojmut jako trávnicková plocha s diagonální sítí místních komunikací. Jako kosterní dřeviny se uplatňují jírovce a lípy. Prostoru návsi třeba vtisknout jednotící moment.
- Kotlasy – Jasně daný návesní prostor s plochami zeleně pronikajícími při komunikacích hluboko do obytných (smíšených) zón.
- Krásnéves – VP při kapli je upravené, vyhovující. Úpravy naopak vyžadují plochy v prostoru rybníku a kulturního domu. U rybníka, alespoň v jeho části je třeba řešit litorální pásmo.
- Kyjov u Černé – VP je vymezeno plochami při komunikacích.
- Lhotka – Při bližším pohledu je možno v sídle identifikovat dvě důležitější veřejná prostranství. Jde o území kolem obecního úřadu, kam se postupně přesouvá společenský život, a pak náves, která různými stavebními aktivitami svůj význam ztrácí.
- Malá Losenice – Jako VP je využívána nezastavěná jádrová část sídla. Kompozici prostoru chybí jasný záměr.
- Matějov – Nejvýznamnějším VP zůstává nadále náves. Upravené komunikace jsou bohužel jen s živichým povrchem. VP je ovládán kaplí a komponovanou zelení.
- Nížkov
 - část Nížkov – Zvlášť hodnotné VP vzniklo při vstupu do areálu kostela. Jedná se o VP na trojúhelníkovém půdorysu se vzrostlými listnatými stromy. Nedílná součást historického komplexu obce. Veřejné prostranství při školských zařízeních působí rozpačitě, bez konceptu.
 - část Buková – VP je rozdrobeno do menších ploch zeleně v jádru sídla.
 - část Špinov – Upravený návesní prostor s vodní plochou v pevných březích s kaplí.
- Nové Dvory – VP je tvořen plochami zeleně při místních komunikacích a předprostory bývalých zemědělských usedlostí. Stejně provedení asfaltových cest působí problémy v orientaci.
- Nové Veselí – Nejvýznamnější VP se ztotožňují se dvěma hlavními veřejnými prostory městyse. Náměstí se snahou po dopravním zklidnění se vzrůstnými stromy a sochou T. G. Masaryka. VP druhé části městyse nese typické znaky současné vesnické návsi s předprostory tvořené trávnickovou plochou, keři s minimem vzrostlých stromů a zpevněnými sjezdy. Ke zklidnění a provázání obou prostorů přispělo vybudování obchvatu silnice II. třídy Žďár nad Sázavou - Jihlava.

- Obyčtov – Dominujícím VP je prostranství kolem areálu kostela se skupinou vzrostlých lip velkolistých.
- Ostrov nad Oslavou
 - část Ostrov n. O. – Mezi nejvýznamnější VP lze v sídle zařadit:
 - a) návesní prostor se vzrostlými stromy kolem kostelu s potřebou úprav prostor před soukromými objekty
 - b) prostranství před zdravotním střediskem s nevyváženou sadovnickou úpravou
 - c) nově budovaný park v místní části zvané Lísky
 - d) prostor mezi VP označeným a) a b), který vyžaduje zásadní změnu v urbanistickém řešení následně i řešení sadovnických úprav.
 - část Suky - Jednoznačně definovaný návesní prostor jak veřejné prostranství s jednoduchou zvoničkou v těžišti prostoru.
- Pavlov
 - část Pavlov – Rovinatější část veřejně přístupného jádra sídla (kolem církevních staveb) je upravena jako místo pro setkávání obyvatel. Svažitéjší území jihovýchodně od kostela je tvořeno zejména VP při komunikačním systému.
 - část Starý Telečkov – Nemá významná veřejná prostranství. Jisté znaky VP nese malá plocha při nedávno realizované zvoničce.
- Počátky – Návesní prostor s upravenou plochou se vzrostlou řadou stromů a kaplí tvoří příznivě působící VP. Plocha dopravně využívaná (pod hřištěm) je naopak negativně působící prvek v organizaci obce s nutnou úpravou.
- Poděšín – Hlavní VP v obci je definováno návsi. Mezi silnicí a Mlýnským rybníkem náves vymezují dvě řady vzrostlých javorů, na hrázi pak olše. U skupiny občanského vybavení jsou to pak vzrostlé lípy. Skupina stříbrných smrků a borovic je však na návsi cizorodá.
- Pokojoy – Nejvýznamnější VP je a nadále bude náves s nepřilíhající stavbou kaple a hasičské zbrojnice (jedna budova).
- Polnička – V místě křižovatky silnic II. a III. třídy vyžaduje VP dořešení základních funkčních a prostorových vazeb. VP před školami je postupně upravován. Nové VP je součástí obytného souboru RD v severozápadní části sídla.
- Račín – Žádoucí je v dohodě s podnikatelskými subjekty dokončit úpravu VP mezi bývalou školou a hotelem.
- Radostín – VP v Radostíně u V. Městce tvoří travníkové plochy při vodních plochách, které pokračují nad zatrubněnou vodotečí po směru toku až ke sportovišti.
- Radostín nad Oslavou
 - část Radostín n. O. – Pro sídlo z významnějších VP lze vymezit dvě plochy, VP při hlavní kompoziční ose sídla se zahrnutím plochy náměstí a navazující plochy VP mezi rodinnými domy s vodní plochou uprostřed zastavění a veřejné prostranství při Znětínském potoce. Obě VP budou polyfunkčně využívány s požadavkem na dořešení příslušných potřeb.
- Rosička – VP je jednoznačně určeno na návsi. Nekoncepčně pojatá výstavba občanské vybavenosti včetně úprav břehu rybníku působí negativním dojmem.
- Rudolec – Plochy VP jsou nevýrazné a jsou tvořeny především plochami při komunikační síti s rozšířením ploch nad a pod zámek, kolem kaple a před nově postaveným polyfunkčním objektem. Zejména pro plochy VP při zámku najít jednotící prvek.

- Sázava – Přírodní podmínky a urbanistický rozvoj sídla nevytvořil předpoklady pro vznik významnějšího VP. Dílčí VP jsou před restaurací a obecním úřadem.
- Sazomín – Jednoznačně jako nejvýznamnější VP je možno definovat návesní prostor tvořený zvl. klidovým prostranstvím mezi silnicí I/37 a severovýchodní frontou zastavění.
- Sirákov – VP je protkáno náhodně vedenými pojízdnými komunikacemi. Kosterními dřevinami jsou javory, jasany a lípy. Zeleň, která tvoří a bude nadále tvořit významnou podstatu VP nutno zinventarizovat, posoudit její zdravotní stav a nalézt optimální řešení úprav.
- Sklené – Systém zastavění respektující zvl. terénní podmínky neumožnil vznik návsi. Nově se připravuje výstavba víceúčelového objektu, před kterým vznikne veřejně přístupná plocha. Do nově vzniklého VP zakomponovat objekt klasické zbrojnice a kaple.
- Světnov – Bezesporu nejvýznamnějším VP byla náves v horní části sídla. Náves postupně ztrácí svůj význam zejména neuváženými stavebními aktivitami i změnou společenských podmínek.
- Svratka – jednoznačně nejdůležitějšími VP jsou plochy obou náměstí včetně jejich zatím urbanisticky nedořešeného propojení. Z pohledu města je za územně perspektivní považovat VP při sokolovně s potřebným překročením potoka Řivnáč.
- Škrdlovice – Spolu s výstavbou kaple sv. Cyrila a Metoděje bylo upraveno okolí kaple, které je nejvýraznější klidovou částí hlavního uličního prostoru při bývalé silnici I. třídy protínající sídlo.
- Újezd – Jednoznačně určený centrální prostor je narušen výstavbou náhodně seskupených staveb občanské vybavenosti v jeho západní části. Přínosem rovněž není úprava vodní plochy do tvaru pravidelného obdélníku a opevnění břehu nádrže kamennou zdí.
- Vatín – Náves pravidelného tvaru byla v roce 1989 rekonstruována.
- Velká Losenice
 - část V. Losenice – Určujícím VP je prostor lineárního tvaru při místní komunikaci směřující podél zastavění severovýchodní fronty domů ke kostelu se vzrostlými listnatými stromy. Veřejné prostory částečně pronikají do nesourodého zastavění uvnitř sídla. Druhý méně typický veřejný prostor se sadovou úpravou vznikl před budovou základní školy. Chvályhodným počinem je pokus o vytvoření VP s možností setkávání obyvatel v nejnovějším obytném souboru RD.
 - část Pořežín – VP je tvořeno zelení s vodní plochou a kaplí v jádru sídelního útvaru a druhým VP při cestě na tvrz upraveným jako místo pro setkávání obyvatel.
- Vepřová – Hlavní VP obce úzce souvisí s travnatými plochami se vzrostlými stromy a vodní plochou v jádru sídla. Východní strana návsi narušena výstavbou. Druhý významnější veřejný prostor je třeba považovat jako náhodně vzniklý prostor před obytným domem bez jakékoliv koncepce.
- Vojnův Městec – VP jsou reprezentována zejména čtyřmi prostranstvími:
 - a) náměstí pravidelného tvaru vyžaduje úpravu sil. I. a III. třídy. Posoudit zdravotní stav stromů s návrhem na provedení odborného zásahu
 - b) prostranství u kostela, kde je třeba navrhnout celkovou úpravu se zdůrazněním jedinečnosti místa
 - c) prostranství před hřbitovem. Celková koncepce úprav směřuje k zapojení této plochy do hřbitovního areálu s potřebnou pietou místa
 - d) prostranství u rybníku pod sídelním útvarem. Neupravená plocha, kde je třeba nalézt vhodný vztah mezi vodní plochou a zelení se zachováním alespoň části litorálního pásma.

- Vysoké – Udržovaná návěs je nejdůležitějším VP v obci. Nevhodným prvkem návsi je vodní nádrž sevřená v betonových březích a vysoký podíl ploch místních komunikací.
- Znětínek – I u tohoto sídelního útvaru je nejcenějším VP návěs se vzrostlou zelení a kaplí sv. Josefa z roku 1875.
- Žďár nad Sázavou
 - část Žďár n. S., zámek – Jedinečným VP je prostor při kompoziční ose S-J s nezbytnou nutností dotvoření „otevřeného“ prostoru před dnešní cukrárnou (i za použití architektonických prostředků) a úpravami u Dolního hřbitova. V konečné fázi se bude jednat o dva na sebe navazující samostatná VP.
 - část Žďár n. S. – Určujícím VP je náměstí Republiky s přilehlým Doležalovým náměstím a náměstím Havlíčkovým. Území prochází postupnou rekonstrukcí. Město disponuje jediným parkem (mezi ulicemi Sadová a Strojírenská). Revitalizací a zapojením území do veřejného života v poledních letech prošlo území tzv. Farských humen. Modelací terénu byla zahájena úprava VP mezi řekou Sázavou a obytným souborem Libušín. Úpravy však nejsou dosud ukončeny. VP v obytných souborech Stalingrad, U průmyslové školy, Přednádraží i Libušín mají charakter zeleně sídelní obytné. Výrobní zóna při Brněnské a Jamské ulici vznikala bez důkladné územně technické rozvahy a je prosta veřejných prostranství. Průmyslová zóna Jamská II má stanoveny podmínky pro rozvoj a udržitelnost území, které dávají naději vytvoření ploch zeleně veřejně přístupné, snad i veřejných prostranství.
 - část Mělkovice – Osídlení bez jasně vymezeného VP
 - část Radonín – Pravidelný návěsní prostor oživit plochami zeleně, usměrnit dopravní provoz
 - část Stržanov – Návěs je vymezena původně selskými staveními. Součástí návěsního prostoru je mohutná lípa velkolistá, vodní plocha a kaple. Pro zachování charakteru prostoru nutno urychleně přijmout závazné regulační prvky
 - část Veselíčko – Veřejné prostranství u kaple vyžaduje úpravu.

B.11. Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti

a. Silniční doprava

Do Žďáru nad Sázavou – jádra ORP - se radiálně sbíhá několik silnic, z nichž dvě jsou silnicemi I. třídy. (Příloha 18) Silnice I/37 protíná území ORP ve směru JV-SZ a směřuje z D1 (V. Bíteš) do H. Králové. Silnice I/19 protíná území ve směru V-Z od H. Brodu (sil. I/34) do Nového Města na Moravě, dále Sebranic na silnici I/43.

Seznam silnic I. a II. třídy na území ORP

Číslo silnice	název tahu	pozn.
I/19	Plzeň – Tábor – Pelhřimov – H. Brod – Žďár n./S. - Sebranice	silnice je součástí Pátevní sítě Kraje Vysočina
I/37	H. Králové – Pardubice – Chrudim – Žďár n./S. – V. Bíteš	silnice je součástí Pátevní sítě Kraje Vysočina
II/343	Seč – Hlinsko – Svratka	

II/350	Štoky – Svratka – Přibyslav	
II/352	Jihlava – Polná – Sázava	
II/353	Polička – Žďár n./S. – Velký Beranov	silnice je součástí Pátevní sítě Kraje Vysočina v úseku Žďár n./S. – V. Beranov
II/354	Skuteč – Nové Město na Mor. – Kochánov	
II/388	Bohdalov – Bystřice n./P. – Rovečné	

Tento skelet silnic I. a II. třídy je doplněn systémem silnic III. tříd. V Pátevní silniční síti Kraje Vysočina se nachází silnice I. třídy I/37, I/19 a silnice II. třídy II/353. Stavebně technický stav silnic je různorodý od plně vyhovujících (např. nový úsek silnice II/353) až po špatný. Mnohé ze silnic (i I. tříd) vykazují závady ve směrovém, šířkovém i prostorovém uspořádání.

Ani jedna ze silnic dle Politiky územního rozvoje ČR nepatří mezi koridory rychlostních silnic. Nejbližší dálnicí je dálnice D1 dostupná po sil. I/37 resp. sil. II/353 a II/354.

Nejzatíženější úseky silniční sítě mimo zastavěná území dle celostátního sčítání dopravy r. 1995, 2005, 2016 a 2020

Číslo silnice	číslo úseku	úsek	Σ všech motor. vozidel za 24 hod.			
			rok 1995	rok 2005	rok 2016	rok 2020
I/19	6-1150	Žďár n./S. – Sázava	2083	5385	4711	4675
I/19	6-1160	Žďár n./S. – Nové Město na Moravě	3457	7703	8030	9175
I/37	6-1580	Žďár n./S. – Ostrov n./O.	3610	6226	6009	7241
I/37	6-1590	Žďár n./S. – křižovatka se sil. II/350	4094	6527	7355	8760
II/353	6-3370	Žďár n./S. – Nové Veselí	2880	5180	6791	6141

Z předložené tabulky je zřejmý dramatický a trvalý nárůst silniční dopravy u silnice I/19 mezi Žďárem nad Sázavou a Novým Městem na Moravě a u silnice I/37 ze Žďáru nad Sázavou směr Škrdlovice. Výrazné je zvýšení intenzity dopravy též na silnici II/353 v úseku Žďár nad Sázavou - Stáj (Jihlava) i když zde, na jediném ze sledovaných úseků, při posledním sčítání dochází k mírnému poklesu počtu vozidel. Z podrobných údajů za jednotlivé druhy vozidel je patrný výrazný nárůst osobních vozidel.

b. Železniční doprava

Území ORP Žďár nad Sázavou je obsluhováno rovněž železniční dopravou. Územím prochází elektrifikovaná dvoukolejná trať č. 250 Kolín – H. Brod – Žďár n./S. – Křižanov – Brno, která je uvažována jako součást transevropské sítě železnic EU. (Příloha 18) Tento železniční tah je v PÚR ČR zařazen do koridorů konvenční železniční dopravy pod kódem C-E 61. Tuto trať ještě doplňuje železniční trať č. 251 Tišnov – Bystřice n. P. – Nové Město na Mor. – Žďár nad Sázavou. Železnice nabízí rychlé spojení s Brnem, H. Brodem i Prahou. Velký význam má i pro rekreační dopravu zvl. z brněnské aglomerace.

c. Letecká a vodní doprava

Na území ORP se nenalézá letiště. Na část k.ú. Malá Losenice, Nové Dvory a část k.ú. Pořežín zasahuje ochranné pásmo s výškovým omezením staveb letiště Přibyslav. V obci Sazomín je evidována neveřejná plocha pro vzlety a přistání SLZ (sportovní létající zařízení). Nad sledovaným územím ORP jsou vymezeny prostory pro létání v malých a přízemních výškách. (Příloha 18)

Při první úplné aktualizaci ÚAP došlo k vyřazení Velkého Dářka jako sledovanou vodní cestu na základě vyjádření Státní plavební správy.

d. Logistická centra

Není známo, že by na území ORP Žďár nad Sázavou bylo uvažováno s realizací logistických center, ať již veřejných případně privátních.

e. Dopravní dostupnost

Pro analýzu dopravní dostupnosti bylo využito Základní silniční mapy ČR 1:50 000. V každé obci byla zjištěna kategorie procházejících silnic, ke které byla přidělena váha. Při výskytu více kategorií silnic se jednotlivé váhy silnic sčítaly, u více prvků stejné kategorie se váhy nesčítaly. V jednotlivých obcích byla také hodnocena dostupnost k nejbližší železniční zastávce v docházkové vzdálenosti 15 minut. Pro jednotlivé kategorie byly zvoleny následující hodnoty vah:

Kategorie	Váha
Silnice I. třídy	4
Silnice II. třídy	2
Silnice III. třídy	1
Železnice	3

Vysoká hodnota váhy ukazuje na významnost silnice či železniční trati, naopak méně důležité komunikace byly označeny váhou 1.

U dopravní dostupnosti je důležitá významnost komunikací. Je zřejmé, že výbornou dopravní dostupnost mají obce ležící na silnice I. třídy (sil. I/19 a I/37) a v blízkosti železniční trati (č. trať. úseku 250). Výborná dopravní dostupnost byla zjištěna u obcí Hamry nad Sázavou, Nové Dvory, Ostrov nad Oslavou, Sázava, Vatín, Velká Losenice a Žďár nad Sázavou, u kterých přesahovalo hodnocení 6 bodů. (Tab. 3.) Obce dosahující maximálně 2 bodů byly zařazeny do kategorie špatné dopravní dostupnosti. Do této kategorie spadá 43,75 % obcí. Kategorie velmi dobré dopravní dostupnosti zahrnuje obce s váhou od 4,1 – 6,0. Obce s hodnotou váhy 2,1 – 4,0 využívají dobré dopravní dostupnosti. (Příloha 19)

f. Dopravní obslužnost

Dopravní obslužnost byla hodnocena na základě dotazníkového šetření výběrové skupiny respondentů. Tuto skupinu tvořili představitelé jednotlivých obcí. Podle spokojenosti s množstvím spojů či kvalitou příměstské veřejné dopravy byly vytvořeny tři kategorie: dobrá, vyhovující a špatná. (Příloha 20) Většina dotazovaných byla s dopravní obslužností obce spokojena, více jak 50 % představitelů obcí považují dopravní obslužnost obce za dobrou. Špatnou dopravní obslužnost obce označili starostové 2 obcí: Pavlov a Škrdlovice. U 1 obce nebyly údaje zjištěny. (Tab. 3.)

Na dopravní obslužnost přispívají obce ze svých rozpočtů. Příspěvky jsou rozdílné dle potřeb jednotlivých obcí resp. jejich závislosti na dopravě (vyjíždka za prací, do školy, službami). V reálu to znamená, že je zajištěna doprava ráno do zaměstnání a škol s návratem do obce. O víkendech bývá vesměs osobní automobil v obcích mimo městskou dopravu nepostradatelný.

B.12. Technická infrastruktura včetně její dostupnosti**a. Zásobení pitnou vodou**

Základní úpravárenské kapacity, tj. největší zdroje pitné vody

- úpravna vody Vír (1961 – 1964, intenzifikace 1986) max. kapacita cca 200 l/s upravené pitné vody
- úpravna vody Mostiště (1958 – 1964, intenzifikace 1984) max. kapacita cca 220 l/s upravené pitné vody
- úpravna vody Žďár nad Sázavou (1959) kapacita cca 40 l/s - v současné době v klidu

Kromě těchto centrálních zdrojů (funkční mimo ORP) jsou vybudovány veřejné a skupinové vodovody, které využívají kvalitní místní podzemní zdroje. Obce, které jsou zásobeny pitnou vodou z veřejných či soukromých studní mohou být odkázány na kolísající kvalitu a v období sucha nedostatečnou vydatnost – viz Příloha 21.

Veřejný vodovod nemá obec Kyjov, místní část obce Pavlov - Starý Telečkov a obec Rosička.

Podíl obyvatel v trvale obydlených domech (TOB) zásobovaných pitnou vodou z vodovodu

Dle SLDB z roku 2021 bylo 99,91 % obyvatel ORP Žďár nad Sázavou zásobováno pitnou vodou z vodovodu. Podle Českého statistického úřadu ze SLDB 2021 bylo k roku 2021 v ČR 99,55 % obyvatel napojených na vodovod, v Kraji Vysočina tato hodnota činila 99,68 % obyvatel. (Tab. 4.) Počet obyvatel v TOB zásobovaných pitnou vodou v ORP Žďár nad Sázavou je mírně vyšší vzhledem k hodnotě v ČR, v rámci Kraje Vysočina se pohybuje nad průměrem o 0,23 %. V 32 36 obcích jsou všichni obyvatelé v TOB zásobováni pitnou vodou z vodovodu. Nejmenší podíl obyvatel, kteří byli zásobováni pitnou vodou z vodovodu, je v obci Kněžves (95,83 %) a Rudolec (98,07 %). Pouze u těchto dvou obcí se podíl počtu obyvatel v TOB zásobovaných pitnou vodou z vodovodu pohybuje lehce pod průměrem ČR. Většina obcí řeší zásobení pitnou vodou samostatnými vodovody. Výjimkou je 11 obcí zásobených pitnou vodou z Víru a vodní nádrže Mostiště. Na přehradu Vír jsou napojeny obce Budeč, Hamry nad Sázavou, Nížkov, Nové Dvory, Nové Veselí, Počátky, Velká Losenice, Vysoké a Žďár nad Sázavou. Pouze Ostrov nad Oslavou a Radostín nad Oslavou získávají pitnou vodu z Mostiště. Bylo využito údajů z Technické infrastruktury obcí okr. Žďár nad Sázavou 1:100 000.

b. Kanalizace a čištění odpadních vod

Kanalizace se vesměs začala budovat až po zavedení pitné vody do obce, kdy začínají vznikat obtíže s vypouštěním odpadních vod na veřejná prostranství a do místních vodotečí. Postupně je však samočisticí schopnost vodotečí vyčerpána a čistota vody se stává jedním ze závažných, naprosto neopomenutelných problémů nejen rozvoje, ale i existence společnosti. Pokrytí území kanalizačními čistírnami uvádí Příloha 5.

- Chlumětín – vlastní ČOV
- Bohdalov - vlastní ČOV, místní část Chroustov není na ČOV napojena
- Hamry nad Sázavou - napojena I. etapa kanalizace na ČOV Žďár n.S., probíhá výstavba II. etapy kanalizace
- Herálec - vlastní ČOV, nejsou napojeny pouze samoty (např. Brušovec, Kuchyně)
- Jámy - vlastní ČOV
- Lhotka - vlastní ČOV
- Nížkov - jádrové sídlo Nížkov má vlastní ČOV, místní části Buková a Špinov nejsou připojeny na ČOV
- Nové Veselí - vlastní ČOV, která slouží i sousední obci Budeč
- Obyčtov - vlastní ČOV
- Ostrov nad Oslavou - jádrové sídlo má vlastní ČOV, místní část Suky není napojena na ČOV
- Račín – vlastní ČOV

- Radostín nad Oslavou – vlastní ČOV, místní část Zahradiště není napojena na ČOV
- Sázava - jádrové sídlo má vlastní ČOV, místní část Česká Mez není napojena na ČOV
- Sazomín - vlastní ČOV
- Sklené - vlastní ČOV
- Světnov - vlastní ČOV, která slouží i pro sousední obec Škrdlovice
- Svratka - vlastní ČOV
- Vatín - vlastní ČOV, ve fázi povolování je nová ČOV
- Velká Losenice - jádrové sídlo Velká Losenice má vlastní ČOV, místní část Pořežín není na ČOV napojena
- Vojnův Městec - jádrové sídlo Vojnův Městec má vlastní ČOV, místní část Nová Huť, Radostínské Borky nejsou na ČOV napojeny
- Žďár nad Sázavou - vlastní ČOV, na ČOV je napojena místní část Stržanov, obec Polnička a část zástavby Horních Hamrů

Dle zjištění k datu 30.09.2024 proběhlo v obcích Březí nad Oslavou a Kotlasy povolení výstavby ČOV, výstavba nebyla zahájena. V obcích Počátky a Vysoké probíhá příprava napojení na ČOV Žďár nad Sázavou.

Podíl obyvatel v obydlených domech s přípojem na kanalizační síť

Na území ORP Žďár nad Sázavou se k roku 2021 (SLDB) nachází 77,88 % obyvatel v obydlených bytech s přípojem na kanalizaci (Tab. 4.), což je nad průměrem Kraje Vysočina, ale mírně pod průměrem ČR (0,15 %). Ke stejnému datu tato hodnota v ČR činí 78,03 %. V Kraji Vysočina je evidováno 72,12 % obyvatel v obydlených bytech s připojením na kanalizační síť. U 6 obcí nebyla k datu SLDB vybudována kanalizační síť: Cikháj, Karlov, Kotlasy, Kyjov, Radostín a Rosička. (Příloha 22) Největší podíl obyvatel v obydlených bytech napojených na veřejnou kanalizační síť je zaznamenán ve Žďáru nad Sázavou (96,61 %), v obci Radostín nad Oslavou (95,05 %) a Jámě (93,81 %).

c. Energetické zdroje

Jedná se o tzv. „závodní elektrárnu“ firmy Žďas a.s. Žďár nad Sázavou, kdy zdroj provozuje pro společnost a přebytky nabízí k prodeji do veřejné sítě. Jde o zdroj o výkonu 12,5 MW. Do provozu byla v druhé polovině roku 2010 uvedena fotovoltaická elektrárna u sídla Bohdalov. Pevné solární panely jsou umístěny na ZPF. Stavba je dočasná na dobu 30 let. Jde o zdroj o výkonu 380 385 W. Další významnější fotovoltaickou elektrárnou je FVE ve Žďáře nad Sázavou v lokalitě U Jamské cesty.

V obci Sazomín bylo 2.12.2024 zahájeno zjišťovací řízení záměru Posuzování vlivů na životní prostředí „Větrné elektrárny Sazomín 3x 4,1 – 4,3 MW“.

d. Zásobení elektrickou energií

Jihozápadní okraj území protíná venkovní jednoduché vedení ZVN 400 kV č. 422. Ve směru S-J prochází územím venkovní jednoduché vedení VVN 220 kV č. 203. Z venkovních jednoduchých vedení VVN 110 kV prochází územím VVN č. 509, č. 1315 a č. 5536, z dvojitých vedení VVN č. 1310 a 1311, dále pak VVN č. 5511 a 5512.

Síť VN je zastoupena distribuční soustavou 22 kV a distribuční soustavou 35 kV (severní cíp ORP Žďár nad Sázavou) – viz. Příloha 23. Přenosová i distribuční síť je vyhovující.

Sítě NN k napájení rozvodu NN slouží trafostanice 22/0,4 kV a 35/0,4 kV. Tyto trafostanice jsou převážně venkovní a pak tzv. městského typu – kioskové a vestavěné. Nová distribuční síť

bývá řešena tak, že zabezpečuje dostatečný elektrický příkon, některá původní vedení NN však vyžadují rekonstrukci.

e. Zásobení plynem

Schéma vysokotlakých rozvodů zemního plynu je patrné z Přílohy 23. Distribuce plynu je řešena připojením obcí na regulační stanice VTL/STL, které jsou propojeny VTL plynovody. Jedna regulační stanice může sloužit pro více sídel, tyto pak bývají propojeny STL rozvody plynu. K doregulování na NTL slouží u jednotlivých odběratelů domovní regulátory STL/NTL. V dříve plynofikovaných sídlech jsou některé části zásobeny také z NTL rozvodů.

Dle informací získaných od poskytovatele dat a vlastním terénním šetřením bylo zjištěno, že k roku 2015 je již většina obcí v SO ORP Žďár nad Sázavou napojena na plynovod. Pouze u obcí Cikháj, Hodíškov, Kyjov, Sklené, Račín a Radostín nebyla ještě realizována plynifikace obce. Tento stav nadále trvá. (Příloha 24) Území ORP Žďár nad Sázavou se nachází v rozsahu distribuční sítě GasNet, s.r.o. Obec Cikháj je zařazena mezi obce bez plynifikace. Výjimku tvoří tamější rekreační středisko Masarykovy univerzity v Brně, které jako jediné má napojení na dodávku zemního plynu. Zemní plyn není zaveden do 6 obcí, což činí 7 % území ORP Žďár nad Sázavou.

f. Teplárenství

Systém centrálního zásobení teplem existuje v současnosti pouze ve městě Žďár nad Sázavou. Zdrojem tepla jsou:

- teplárna Žďas, která slouží jako základní zdroj soustavy centrálního zásobení teplem. Instalovaný výkon je cca 110 MW
- výtopna Libušín, sloužící zejména pro odběratele v severní části sítě s instalovaným výkonem 14,5 MW
- 4 blokové kotelny v sídlišti Pod Vodojemem s instalovaným výkonem 4x 375 kW

Všechny kotelny jsou plynofikovány, v teplárně Žďas se používá jako palivo hnědé uhlí.

B.13. Ekonomické a hospodářské podmínky

Vypracování této části je provázáno nedostatkem dostupných údajů. Údaj s nejvyšší vypovídající schopností, tj. tvorba hrubého domácího produktu, není pro jednotlivá ORP sledována a nelze ho ani odvodit. Pro hodnocení úrovně hospodářství byly využity jiné volně přístupné údaje, které se více či méně na hospodářství podílí.

a. Trh práce

Hospodářská problémovost nebo i stabilita území je mimo jiné dána i situací na trhu práce a nezaměstnanosti. Míra registrované nezaměstnanosti v jednotlivých ORP odráží specifické podmínky na trhu práce. Obdobně to platí i pro jednotlivé obce. Nejvyšší míra podílu nezaměstnaných osob dosažitelných k 31.12.2023 byla v obcích Kněžves 6,67 %, Škrdlovice 4,67 %. Jednoznačně nejnižší míra podílu nezaměstnaných osob dosažitelných byla zjištěna v obci Sirákov (1,16 %), Sazomín (1,18 %) a Poděšín (1,21 %). (Tab. 22. a Graf 3)

V roce 2023 podíl nezaměstnaných osob dosažitelných v ORP Žďár nad Sázavou činil 3,02 %, v Kraji Vysočina tento podíl v roce 2023 rovněž na hodnotě 3,0 %, v ČR byla zaznamenána hodnota 3,8 %. Z celkového počtu 48 obcí bylo nad hodnotou míry registrované nezaměstnanosti v ORP Žďár nad Sázavou (3,02 %) uvedeno 16 obcí, tj. více jak 33 %.

b. Ekonomická aktivita

Na hodnoceném území bylo k SLDB 2021 z celkového počtu obyvatel 49,58 % osob ekonomicky aktivních (EAO), což je nižší hodnota než zaznamenal Kraj Vysočina (51,32 %) a ČR (52,86%). V porovnání s rokem 2011 se počet ekonomicky aktivních obyvatel zvýšil 0,83 %. V obci Sklené (57,58 %) se k roku 2021 vyskytoval nejvyšší podíl EAO, dále v Nových Dvorech (55,84 %) a Budči (54,82 %). Naopak nejméně EAO bylo evidováno v obci Kyjov (42,22 %) a Cikháj (43,14 %). Nadpoloviční většina EAO byla zjištěna u dvou výše zmíněných obcí. (Tab. 12.).

c. Podnikatelská aktivita

Podnikatelská aktivita je uvažována jako počet podnikatelských subjektů vyjádřený na tisíc obyvatel. Podnikatelství je vnímáno jako klíčový element pro ekonomickou konkurenceschopnost. Podnikatelská aktivita bývá tradičně považována za důležitou pro tvorbu pracovních míst.

V ORP Žďár nad Sázavou se dle Českého statistického úřadu k roku 2023 vyskytovalo 208 podnikatelů/1 000 obyvatel. (Tab. 19.) Největší podnikatelská aktivita byla zjištěna v obcích Karlov (402 podnikatelů/1000 obyv.) a Chlumětín (290 podnikatelů/1000 obyv.). Naopak v obci Jámy (128,13 podnikatelů/1000 obyv.) a Kyjov (137 podnikatelů/1000 obyv.) bylo evidováno nejméně podnikatelských subjektů. (Příloha 37)

Zde je nutno upozornit, že mnohý z registrovaných subjektů nevykonává žádnou podnikatelskou aktivitu. Jedná se tedy o subjekty, které jsou jen zaregistrovány, tzn. váha tohoto elementu je zkreslující.

Z dostupných pramenů vyplývá, že z 25 nejvýznamnějších průmyslových podniků a stavebních podniků jich více jak 65 % leží na území města Žďár nad Sázavou, naopak z 10 nejvýznamnějších podniků v zemědělství (lesnictví) se na území města Žďáru nad Sázavou nachází jen 30 % těchto podniků.

d. Vyjíždka za prací

Při porovnání pracujících vyjíždějících za prací mimo své bydliště lze zaznamenat, že tato vyjíždka ve správním území ORP Žďár nad Sázavou je o poznání nižší než za územní jednotky Kraje Vysočina a ČR. Odpověď lze najít v existenci silných zaměstnavatelů ve městě Žďár nad Sázavou v čele s akciovou společností Žďas, která patří mezi nejvýznamnější strojírenské podniky v ČR. Město Žďár nad Sázavou je zároveň místem s minimální vyjíždkou za prací, naopak nejvyšší míru vyjíždky má obec Rosička (90,9 % pracujících) a Kněževes (82,7 %). (Tab. 13.)

e. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo dle odvětví

O hospodářském rozvoji oblasti do značné míry vypovídá zastoupení jednotlivých odvětví. Dle Českého statistického úřadu k roku 2021 pracovalo v primárním sektoru 6,26 % ekonomicky aktivních obyvatel. V porovnání s rokem 2011 se podíl pracujících v priméru snížil o 6,81 %. V roce 2011 podíl zaměstnanců tvořil v odvětvích sekundéru (42,13 %), avšak v roce 2011 se tato hodnota snížila na kdy v roce 2021 se tato hodnota zvyšuje na 47,36 % pracujících. Během těchto 10ti let dochází ke značnému snížení počtu pracujících v terciérním sektoru (o 17,61 %). V roce 2021 bylo terciérním sektoru zaměstnáno 27,20 % pracujících.

Významným ukazatelem rozvoje oblasti je podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v terciárním sektoru na celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel. (Příloha 38) V celém správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou se vyskytuje 27,20 % obyvatel pracujících v terciéru. Nad tuto hodnotu dosahuje 6 obcí. Nejvyšší hodnoty dosahuje obec Sirákov (32,03 %), Vysoké (31,82 %) a Budeč (30,77 %). Naopak nejméně obyvatel zaměstnaných v terciárním sektoru mají obce Rosička (13,64 %), Újezd (13,85 %) a Znětín (15,05 %). (Tab. 20.)

f. Daňová výtěžnost

Daňová výtěžnost udává množství daňových příjmů obce za rok na obyvatele obce. Průměrně v ORP Žďár nad Sázavou vychází pro rok 2023 na obyvatele 23 570 Kč z daňových příjmů. Největší daňové příjmy jsou zaznamenány v obci Cikháj (32 290 Kč/obyv.), Matějov (21 240 Kč/obyv.) a Sklené (29 590 Kč/obyv.). Město Žďár nad Sázavou udává 23 880 Kč/obyv. (Tab. 21.) Naopak nejnižší daňové příjmy jsou evidovány v obci Krásněves (18 930 Kč/obyv.) a Hamry nad Sázavou (19 470 Kč/obyv.). (Příloha 39) Údaje byly zjištěny prostřednictvím Monitoru informačního portálu Ministerstva financí České republiky.

g. Plochy pro výrobu

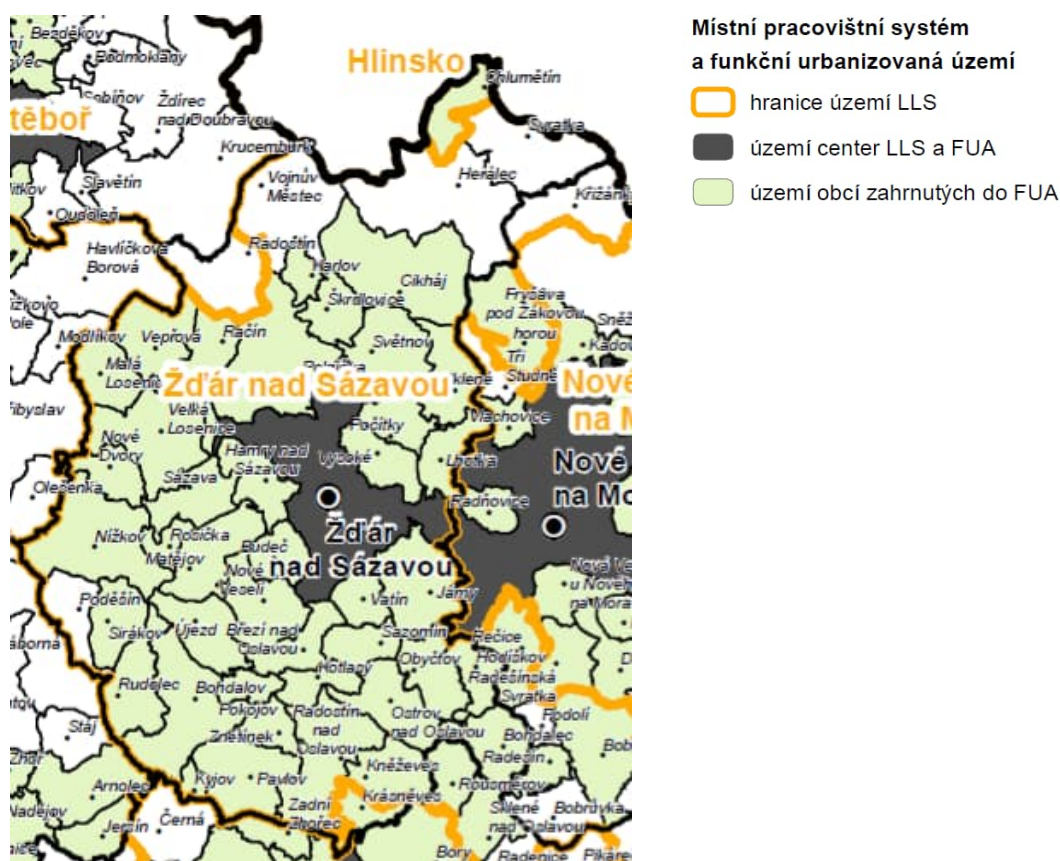
Výrobní proces probíhá na k tomu určených plochách. V příloze č. 40 jsou vyznačeny výrobní plochy nacházející se na území ORP. Takto vyznačené plochy nejsou rozděleny dle druhu výroby. Ze schématu je na první pohled zřejmá koncentrace výrobních ploch na území města Žďár nad Sázavou, menší pak ve Svatce. Tato dvě města jsou základním nositelem výrobního a skladového potenciálu ve stavebnictví a průmyslové výrobě. Ve venkovském osídlení jde převážně o výrobní a skladové areály určené pro zemědělskou výrobu. Větší zemědělské areály vznikaly především v místech, kde mělo sídlo kooperační seskupení zemědělské výrobně organizační jednotky (viz. Bohdalov, Ostrov nad Oslavou, Radostín nad Oslavou, Velká Losenice aj.).

Důsledkem ekonomických změn v 90. letech minulého století některé podniky zanikly, jiné vznikly. Zůstavší výrobní podniky vesměs využívaly svoje výrobní plochy, vznikající podniky preferovaly výstavbu na plochách nových (na „zelené louce“), které jsou preferovány investory dosud. Během prací na ÚAP byly vymezeny tři plochy brownfieldu (Sázava, Pořežín a Počátky) a tři brownfieldy v jádrovém sídle Žďár nad Sázavou byly zařazeny z evidence CzechInvest. Z provedených průzkumů je však zřejmé, že takovýchto disponibilních ploch je mnohem více.

h. Místní pracovištní systémy a funkční urbanizovaná území

Jedním z dalších ukazatelů obslužnosti obcí je zařazení obce v místním pracovištním systému. Místní pracovištní systémy (LLS) jsou území, která spádují z hlediska dojížděky za prací k místním pracovištním centrům. Z obr. 6 je zřejmé, že na území ORP Žďár nad Sázavou se vyskytují 4 místní pracovištní systémy. V prvním pracovištním systému s centrem ve Žďaru n./S. je zahrnuta většina obcí v ORP Žďár nad Sázavou, do druhého pracovištního systému s centrem v Hlinsku spadá pouze obec Chlumětín, třetí místní pracovištní systém s centrem v Chotěboři zahrnuje Radostín a poslední čtvrtý LLS s centrem ve Velkém Meziříčí spadá Krásněves. V rámci pracovištních systémů jsou vymezena funkční urbanizovaná území (FUA), kde existuje zvláště silná vazba obyvatel na pracoviště v místním centru. Vyjma obcí, které nespádají do LLS Žďár nad Sázavou, nevykazují pouze 4 obce silnou vazbu na pracovištní centrum Žďár nad Sázavou. Jedná se o obce Herálec, Poděšín, Svatka a Vojnův Městec.

Obr. 6.: Místní pracovištní systémy a funkční urbanizovaná území (Zdroj: Kraj Vysočina, 2011)

B.14. Rekreační a cestovní ruch

a. Potenciál cestovního ruchu

Oblast, která je cílem cestovního ruchu vykazuje určité předpoklady (faktory, podmínky). Široká škála těchto podmínek se vyznačuje velmi rozmanitým typovým charakterem a rozmanitostí územního záměru. Podle metodiky RNDr. Jana Bína, CSc. lze potenciál cestovního ruchu chápat jako formalizovaný výsledek zhodnocení co možná nejvíce komplexního okruhu lokalizačních podmínek, které umožňují umístění a rozvíjení aktivit cestovního ruchu v určitém území na základě charakteristik „nabídky“ tohoto území, a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu. Lokalizační podmínky vytvářející multidisciplinární systém jsou rozčleněny na jednotlivé přirozené segmenty, které lze v zásadě považovat za homogenní aktivity cestovního ruchu – např. cyklistika, kulturně poznávací turistika apod. Celkový potenciál se tak skládá z dílčích, „odvětvových“ potenciálů, tj. možností, které v území existují pro provozování konkrétních aktivit cestovního ruchu. Autor také uvádí typy potenciálu cestovního ruchu, které jsou vymezeny ve dvou úrovních: typy v rámci celkového potenciálu a typy v rámci přírodního a kulturního subsystému potenciálu cestovního ruchu.

ORP Žďár nad Sázavou patří mezi oblasti s vysokým potenciálem cestovního ruchu. Velmi vysoký potenciál je evidovaný v jádrovém městě Žďár nad Sázavou. (Příloha 32) V porovnání s Krajem Vysočina z roku 2002 lze říci, že ORP patří mezi atraktivní místa cestovního ruchu, což stále trvá. Podle typologie potenciálu cestovního ruchu patří celé ORP vyjma města Žďár nad Sázavou do typu přírodního vyhraněného. Do tohoto typu patří obce, v jejichž potenciálu

cestovního ruchu mají 100 % zastoupení složky přírodního subsystému. Město Žďár nad Sázavou spadá do typu smíšeného, kam spadají obce s nenulovou hodnotou celkového potenciálu cestovního ruchu. Typologická klasifikace byla vyhodnocována náhledem do mapy.

b. Turistické atraktivity

Nejvýznamnější atraktivitou na území ORP Žďár nad Sázavou je jednoznačně areál kláštera a zámku ve Žďáru nad Sázavou s poutním kostelem sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Poutní kostel patří mezi památky Světového kulturního dědictví UNESCO. Činnost geniálního architekta Jana Santiniho je zřejmá na dalších památných stavbách v území. Jde především o kostel zasvěcený Navštívení Panny Marie v Obyčtově s půdorysem ve tvaru želvy a zájezdní panskou hospodu v Ostrově nad Oslavou.

Každé větší sídlo se může pyšnit hodnotnými kostely, ať již jde o kostel sv. Prokopa ve Žďáru nad Sázavou, kostel ve Velké Losenici, Novém Veselí, Nížkově, Jamách, Ostrově nad Oslavou, Pavlově, Radostíně nad Oslavou, ve Vojnově Městci i Svatce. Mimořádně působivě ovládají své okolí kostely v Bohdalově a Herálci. V Nížkově je pozoruhodná kostnice, v Pořežíně zachovalá tvrz, v Novém Veselí, Rudolci a Zahradišti menší zámky.

Zvláště v severní části území ORP Žďár nad Sázavou se nachází stavby lidové architektury - obec Herálec, Svatka.

Pro své přírodní hodnoty je většina území součástí CHKO Žďárské vrchy, dále je zde řada maloplošných zvláště chráněných území. Největší vodní plochou na Českomoravské Vysočině se pyšní rybník Velké Dářko, který je prvním rybníkem na kaskádě vodních ploch na horním toku Sázavy. Krásu této části Českomoravské vysočiny zaznamenali ve svých dílech významní umělci. Jde zvláště o krajinu Svratecka a rybníční oblast pod Rudolcem.

Za východiště i cíle turistických cest do blízkého i vzdálenějšího okolí je třeba považovat město Žďár nad Sázavou, Svatku, Herálec, Cikháj i Sklené.

c. Rekreační sportovní využití

Relativně příhodné podmínky umožňují provozovat jak letní, tak zimní rekreační aktivity.

- Pěší turistika – na území ORP Žďár nad Sázavou se nachází poměrně hustá síť značených turistických cest. (Příloha 33) Značení cest je výborné, udržované. Mimo turistických cest jsou na území vyznačeny tři naučné stezky.
- Cykloturistika – zvlněná krajina, kvalitní přírodní potenciál s velkým počtem kulturních a historických památek jsou ideálními předpoklady pro další rozvoj cykloturistiky. Značené cyklotrasy využívají zejména silnic II. a III. třídy a účelových cest. Je zřejmé, že zvláště na silnicích s vyšší intenzitou motorové dopravy není zvolený způsob značení cest optimální. Cyklistická stezka je vybudována pouze v Sázavě na místě bývalé žel. trati ve směru na Přibyslav a ve Žďáru nad Sázavou u Pílské nádrže do Stržanova a k Radonínu. Cyklistická stezka v zásadě při silnici I/19 je realizována v Hamrech nad Sázavou a v Sázavě. (Příloha 33)
- Hippoturistika – ač se na území ORP Žďár nad Sázavou nachází několik subjektů zabývajících se chovem koní pro rekreačně sportovní využití, oficiální jezdecké stezky na území nejsou. Neznám ani projekt, který by se touto kategorií cestovního ruchu zabýval. Stejně jako u pěší turistiky a cykloturistiky je třeba problematiku hippostezek řešit ve spolupráci s ostatními ORP, neboť jen tak lze zajistit vícedenní pobyt zájemců na území kraje. Nelze opomenout vlastníky sousedních pozemků, tak aby se předcházelo škodám na půdním fondu.

- Letní aktivity u vody – využívání přírodních vod pro koupání je limitováno především rostoucím znečištěním či zdravotní závadností vod, případně střety rekreace s jinými zájmy (např. OP Staviště). Tyto skutečnosti a klimatické poměry vedly k potřebě výstavby rekreačního centra Ve Žďáře nad Sázavou. Skvělé možnosti trávení volného času nabízí Rekreační areál Pilák. Postupně se daří obnovovat věhlas letní rekreace u Velkého Dářka. Pro koupání a související rekreaci je z dalších vodních ploch využíván rybník Rendlíček.
- Jachting, windsurfing – obě sportovní disciplíny jsou již dlouhou dobu provozovány na vodní ploše Velké Dářko. Vzhledem k dalším funkcím vodní plochy a její plošné velikosti nelze uvažovat s větším rozvojem těchto aktivit.
- Golf – v dosahu města Svatky je jedno z prvních golfových hřišť v ČR.
- Lyžování – základ tradice lyžování byl na Žďárských vrších položen již před sto lety. Jedná se především o vhodné terény pro běžecké lyžování. Zejména území na sever od Žďáru nad Sázavou je prokáno sítí pravidelně upravovaných běžeckých tratí. Zvláštní postavení má lyžařský areál Martina Koukala, který je upravován pro klasický i volný styl běhu na lyžích. Okruhy se dají vzájemně kombinovat. Východně od osídlení Svatky byla vybudována sjezdovka s vleky o délce 400 m. Převýšení sjezdovky je 82 m, nadmořská výška 660 - 742 m. Na svahu je umělé osvětlení a technické zasněžování, parkoviště, občerstvení, úprava svahu rolbou.
- Bruslení – ve Žďáru nad Sázavou je k dispozici zimní stadion, v klimaticky příznivých obdobích bývá upravován i rychlobruslařský ovál v blízkosti zimního stadionu. Rychlobruslařská dráha ve Svatce (první postavena r. 1958) již není v provozu. Tradičním místem bruslení jsou zamrzlé hladiny menších rybníků, ale i přehrad (Pílská, Stržská) i Velkého Dářka.

d. Rekreace rodinná

Tento druh rekreace je možno rozdělit do dvou velkých skupin. Zaprvé jde o rekreaci v chatách postavených pro tento druh rekreace – rekreační chaty a druhou skupinu tvoří neobydlené domy venkovských sídel vesměs upravených pro rekreační aktivity.

- Chatové objekty - spadají mezi objekty pro individuální rekreaci. Dle sčítání lidu, domů a bytů z roku 1991 se na území ORP Žďár nad Sázavou nacházelo 787 chat. (Tab. 18.) V obcích Březí nad Oslavou (778,85 chat/ 1000 ob.) a Polníčka (298,16 chat/ 1 000 ob.) byl evidováno největší počet chatových objektů. Naopak na území 12 obcí nebyla dle SLDB 1991 zaznamenána lokalizace chat. Mezi tyto obce patří Budeč, Herálec, Kotlasy, Malá Losenice, Poděšín, Počátky Pokojov, Račín, Rosička, Rudolec, Sirákov a Vojnův Městec. (Příloha 34) Po překotném rozvoji této formy rekreace byla živelnost této výstavby omezena vyhláškou okresního úřadu, neboť v mnoha případech se seskupení chat stalo v kraji devastujícím prvkem narušující ráz krajiny i vlastní podmínky rekreace (Velké Dářko, Rendlíček). Poznámka: chatová osada v obci Pokojov snad vznikla až po roce 1991 (proto asi není v SLDB 1991 zahrnuta), ovšem povolení výstavby bylo pravděpodobně uděleno již před platností vyhlášky. Obdobně možno uvažovat i v případě výstavby chat v obci Račín. Je zde třeba zmínit, že architektonický výraz některých objektů je více než pozoruhodný.
- Rekreace v neobydlených domech - v těchto bytech není přihlášena žádná osoba k trvalému ani přechodnému pobytu a nejsou vyčleněny z bytového fondu. Jedná se o byty sloužící k rekreaci. Do neobydlených domů patří všechny případy, které nespádají do trvale obydlených domů. Pro porovnání je počet bytů sloužících k rekreaci v neobydlených domech uváděn na 1000 obyvatel. K roku 2001 dle Českého statistického úřadu bylo na území ORP Žďár nad Sázavou evidováno 836 bytů sloužících k rekreaci v neobydlených domech, což činí 19,02 bytů na 1 000 obyvatel. Dle výsledků SLDB 2011 se počet bytů sloužících k rekreaci v neobydlených domech

zvýšil o na 1000 bytů což je poslední sledované období, v přepočtu na 1 000 obyvatel (vztaženo k počtu obyvatel k 31.12.2023) se jedná o 23,39 bytů. V rámci ČR tato hodnota činí 15,50 bytů na 1 000 obyvatel, v Kraji Vysočina dosahuje 33,93 bytů na 1 000 obyvatel. Největší hodnoty byly evidovány v obcích Radostín (227,27 bytů/1 000 obyv.), Kyjov (215,69 bytů/1 000 obyv.), Sklené (198,02 bytů/1 000 ob.), Cikháj (169,81 bytů/1 000 obyv.) a Chlumětín (160,71 bytů/1 000 obyv.). Nízký počet bytů k rekreaci se nachází ve Žďáru nad Sázavou (2,0 bytů/1 000 obyv.) a dále v obcích Kněžves (6,17 bytů/1 000 obyv.), Hamry nad Sázavou (6,90 bytů/1 000 obyv.). V obci Újezd není evidován žádný byt k rekreaci v neobydlených domech. (Tab. 18.) (Příloha 35)

Zhodnocení: Objekty sloužící k rodinné rekreaci představují stavby pro individuální rekreaci. Jejich počet vypovídá o krátkodobé rekreaci, která ovšem nemá příliš velký potenciál a ekonomický efekt. Přesto množství objektů sloužících k rekreaci ukazují na atraktivitu oblasti. Počet objektů sloužících k rekreaci byl získán součtem bytů sloužících k rekreaci v neobydlených domech ze SLDB 2011 a chatových objektů ze SLDB 1991. Předpokladem pro sloučení těchto objektů bylo omezení výstavby chat kvůli platnosti Vyhlášky OkÚ Žďár nad Sázavou o stavební uzávěře ze dne 01.12.1992, jejíž snahou je koordinovat a následně redukovat výstavbu staveb pro rekreaci. V území ORP Žďár nad Sázavou v průměru spadá 41,80 obj./1 000 ob. (Tab. 18.) Největší počet objektů sloužících k rekreaci je zjištěno v obci Březí nad Oslavou (597,17 obj./1 000 obyv.) a Sklené (267,33 obj./1 000 obyv.). Nejméně rekreačních objektů evidováno ve Žďáře nad Sázavou (6,97 obj./1 000 obyv.) a obci Nížkov Újezd (10,79 obj./1 000 obyv.). (Příloha 36)

e. Rekreace hromadná - ubytování

Do těchto zařízení lze řadit tyto základní typy ubytovacích kapacit: hotel, penzion, ubytovna a rekreační středisko. Pro stanovení požadovaných údajů bylo využito publikace Kraje Vysočina: Ubytování. Podle této publikace se nejvíce lůžek v objektech hromadné rekreace nachází ve Žďáru nad Sázavou (873 lůžek) a ve Svatce (244 lůžek). Pro možné porovnání jednotlivých obcí byl počet lůžek přepočítán na 1 000 obyvatel. Z tohoto ukazatele je zřejmé, že velký potenciál rekreačního hromadného ubytování vykazuje obec Karlov s nejvyšší hodnotou 707,68 lůžek/1 000 osob. Další obcí s výraznou návštěvností turistů je Račín s 471,91 lůžek/1 000 osob. (Tab. 18.) Vzhledem k tomu, že uvedená publikace neobsahuje všechna data a výčet je pouze orientační, bylo možné zdůraznit pouze obce s vysokou návštěvností turistů využívající hromadného ubytování. Ve statistikách ČSÚ je aktuálně počet lůžek veden jako důvěrný údaj a není obecně zveřejňován.

B.15. Bezpečnost a ochrana obyvatel

a. Povodně, záplavová území

Podle zákona o vodách č. 254/2001 Sb., odst. 1 a odst. 2 jsou záplavová území administrativně určené území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Rozsah záplavového území stanoví určený správce vodního toku a na základě jeho návrhu je příslušný vodoprávní úřad povinen stanovit tento rozsah. V zastavěných územích a zastavitelných plochách určených územně plánovací dokumentací, případně dalších územích, vymezí vodoprávní úřad na návrh správce toku aktivní zónu záplavového území. Na území ORP Žďár nad Sázavou jsou záplavová území určena u vodních toků:

- Sázava - včetně přítoku Stržského potoka a potoka Staviště
- Oslava - včetně přítoku bohdalovského potoka

- Svratka
- Losenický potok

Zásadní důležitost v protipovodňové ochraně je zajištění zpomalení povrchového odtoku v povodí a zpomalení odtoku vody v korytech a nivách vodních toků. Zpomalení odtoku vody v krajině lze řešit technickými opatřeními avšak v poslední době se více uplatňují přírodě blízká protipovodňová opatření s cílem extrémní srážkovou vodu zpomalit a zadržet tam, kde nepůsobí škody. V zastavěných územích se protipovodňového účinku dosahuje zejména úpravou koryta toku, který je spojen s revitalizační úpravou okolí toku.

Nutno však mít na zřeteli, že ochrana před povodněmi nebude nikdy absolutní a stále je nutno respektovat princip předběžné opatrnosti.

b. Zvláštní povodeň

Jedná se o povodeň ne způsobenou přírodními vlivy, ale poruchou vodního díla, která může vést až k havárii vodního díla. U zvláštní povodně se rozeznávají 3 základní typy podle charakteru situace, která může nastat při stavbě nebo provozu vodního díla. Zvláštní povodeň může vzniknout i jako důsledek teroristické nebo vojenské činnosti.

O zvláštní povodni též pojednává kapitola B.6.1.d. Informace v této kapitole čerpají z Analýzy možného ohrožení zvláštní povodni v Kraji Vysočina, která vytypovala na území Kraje Vysočina 51 vodních děl, pod kterými by mohla nastat zvláštní povodeň. K 30.09.2020 bylo vypracováno 26 plánů ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodni pro 33 vodních děl. Pro území ORP Žďár nad Sázavou se jedná o vodní díla VD Pílská nádrž, VD Strž, VD Staviště, VD Podvesník, VD Znětínský rybník, VD Matějovský rybník, VD Veselský rybník, VD Ostrov nad Oslavou

Konkrétní informace o vodních dílech jsou uvedeny v manipulačních řádech vodních děl, které jsou přístupné u vlastníků vodních děl.

c. Poddolovaná území, sesuvná území

Na území ORP Žďár nad Sázavou se nenachází žádné evidované plochy s ověřeným nebo předpokládaným výskytem hlubinných důlních děl vzniklých za účelem těžby anebo průzkumu nerostných surovin, které by ve svém důsledku omezovaly územní rozvoj měst a obcí na území ORP. Sesuvné území limituje rozvoj ploch bydlení ve Vojnově Městci.

d. Jaderná zařízení

Na území ORP Žďár nad Sázavou se nenachází ani neplánuje vybudování žádného jaderného zařízení (jaderné elektrárny, skladu radioaktivního odpadu, závodu na výrobu jaderného paliva apod.).

e. Objekty a zařízení zařazené do skupiny A nebo B s umístěnými nebezpečnými látkami

Na území ORP Žďár nad Sázavou se nenachází ani neplánuje výstavba těchto objektů a zařízení.

f. Objekty důležité pro obranu státu a jejich ochranná pásma a zájmová území

Na území ORP Žďár nad Sázavou je evidován 1 objekt důležitý pro obranu státu.

g. Objekty civilní a požární ochrany

Stálé úkryty civilní ochrany poskytl Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina. Z původní tabelární podoby byla zpracovatelem ÚAP na základě souřadnic vytvořena data prostorová. Tyto objekty jsou evidovány pouze na území města Žďáru nad Sázavou. Pokud se týká vybudovaných improvizovaných úkrytů v doručených pasportech, byla uvedena jejich neexistence na územích příslušných obcí.

Ve Žďáře nad Sázavou se nachází požární stanice s operačním střediskem Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina zapojená do Integrovaného záchranného systému.

Z poskytnutých údajů KrÚ Kraje Vysočina je na území evidováno 54 objektů požárních zbrojnic sborů dobrovolných hasičů a 2 požární stanice podnikových dobrovolných hasičů (Žďár nad Sázavou a Zeras Radostín nad Oslavou). Znamená to tak, že v každé obci případně i její místní části je k dispozici požární stanice dobrovolných hasičů.

B.16. Hodnoty území

a. Přírodní hodnoty

- Krajinný ráz - Na území ORP jsou dle Strategie ochrany krajinného rázu Kraje Vysočina vymezeny čtyři oblasti krajinného rázu: CZ0610-OB001 Havlíčkobrodsko, CZ0610-OB07 Žďársko - Bohdalovsko, CZ0610-OB008 Novoměstsko - Bystřicko a velkou část území tvoří CZ0610-OB024 Žďárské vrchy. Členění území dle Strategie ochrany krajinného rázu Kraje Vysočina, převzaly ZÚR Kraje Vysočina.
- Územní systém ekologické stability - Na území ORP je vymezen na všech třech úrovních . nadregionální, regionální a lokální ÚSES.
- Významné krajinné prvky - Zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody, jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy začleněny do významných krajinných prvků.
- Velkoplošná chráněná území a jejich zóny - Významnou část území ORP zaujímá CHKO Žďárské vrchy se svojí jádrovou částí. Území CHKO je členěno do 4 zón odstupňované ochrany přírody.
- Maloplošná zvláště chráněná území - Z maloplošných zvláště chráněných území se na území ORP nachází 3 národní přírodní rezervace, 5 přírodních rezervací a 20 přírodních památek.
- Přírodní parky - V jihozápadní části území byl zřízen přírodní park Bohdalovsko.
- Památné stromy - Na území ORP se nacházelo 25 památných stromů, a 128 památných stromů jako součást silniční aleje Herálec – Brušovec.
- Natura 2000 - evropsky významné lokality - Na území ORP je vymezeno 20 EVL. Často jsou vymezena na maloplošných zvláště chráněných územích.
- Migrační koridory vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců - Koridory prochází územím ORP mimo zastavěná území .
- Lesy - patří mezi významné krajinné prvky ze zákona. Na území ORP se vyskytují kategorie lesů ochranných, lesů zvláštního určení a kategorie lesů hospodářských.
- Bonitované půdní ekologické jednotky a třídy ochrany ZPF - BPEJ jsou výchozím podkladem pro řešení problematiky racionálního uspořádání a využívání ZPF.

- Chráněná oblast přirozené akumulace vod - území, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod, je shodné s území CHKO Žďárské vrchy.
- Horizonty - přirozenou linii v krajině tvoří horizont Arnoleckých hor, zalesněné kopce Žďárských vrchů a zvednutá krajina Novoměstská.

b. Hodnoty kulturní vč. hodnot urbanistických a architektonických

- Nemovitá národní kulturní památka včetně ochranného pásma - na území ORP se nachází národní kulturní památka kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Tato národní kulturní památka má vymezené ochranné pásmo.
- Statky zapsané do světového dědictví - viz nemovitá národní kulturní památka.
- Nemovité kulturní památky - v ÚAP jsou uplatněna data poskytnutá Národním památkovým ústavem.
- Památková rezervace a památková zóna - se na území ORP nevyskytují.
- Urbanistické a krajinné hodnoty - region lidové architektury se na území ORP nenachází. Do historické komponované krajiny patří krajinářsky komponovaný prostor kláštera v Zámku Žďáru. Mezi významné stavební dominanty pozitivně ovlivňující vizuální charakter krajiny a místa patří:
 - Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře
 - Zámek Žďár nad Sázavou
 - Bazilika Nanebevzetí Panny Marie ve Žďáře nad Sázavou
 - Věž kostela sv. Prokopa ve Žďáře nad Sázavou
 - Věž kostela sv. Vavřince v Bohdalově
 - Zámek v Rudolci

Mezi negativní stavební dominanty na území ORP např. patří: tělesa komínů firmy Tokoz, Žďas, Satt, hydroglobus v Bohdalově, halové objekty velkých měřítek zemědělské a průmyslové výroby, el. vedení ZVN, VVN i stožáry vysílačů.

- Významná vyhlídková veřejně přístupná místa jsou na území ORP dvě - Věž kostela sv. Prokopa ve Žďáru nad Sázavou a rozhledna na vrchu Rosička. Na území se dále nachází místa v krajině na úbočí či vrcholech kopců umožňující vyhlídku do krajiny, např. vrch Vejdoch, kaplička nad Rudolcem apod..
- Struktura a výška zástavby - funkční a prostorové uspořádání jednotlivých sídel byla předmětem analýzy viz. kap. B.2. Prostorové a funkční uspořádání území.
- Území s archeologickými nálezy (ÚAN) jsou rozdělena do čtyř kategorií od kategorie ÚAN I - území s pozitivně prokázaným výskytem archeologických nálezů až po ÚAN IV - kde je nereálná pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů.
- Veřejná prostranství - charakteristika veřejných prostranství v jednotlivých sídlech byla předmětem analýzy viz. kapitola B.10.2.

c. Hodnoty civilizační

Hodnoty civilizační mají v území převážně užitný charakter. Sledována jsou zejména:

- zařízení veřejné občanské vybavenosti pro vzdělávání, výchovu, sociální péči, zdravotnictví, kulturu, sport, případně veřejnou správu
- zařízení komerční občanské vybavenosti - obchody, restaurace, ubytování a jiné služby

- dostupnost zařízení občanské vybavenosti
- technologické objekty zásobování pitnou vodou , vodovodní řády
- technologické objekty odvádění a čištění odpadních vod, kanalizační stoky
- výroby elektřiny, rozvodny, trafostanice
- nadzemní vedení ZVN, VVN, VN a NN, podzemní vedení VN a NN
- technologické objekty zásobování plynem, vedení plynovodů
- technologické objekty zásobování teplem, teplovody
- elektronické komunikace
- silnice I., II. a III. třídy, místní a účelové komunikace (místní komunikace I. a II. třídy se na území ORP nenachází)
- železniční dráhy - celostátní dráha, dráha regionální, vlečky
- stezky pro cyklisty, cyklotrasy, turistické trasy, běžkařské trasy, případně i naučné stezky

B.17. Limity využití území

Stanovení limitů využití území patří mezi základní úkoly územního plánování. Limity využití území jsou v zásadě nepřekročitelnou hranicí pro využití území, mají omezující účel a mají vliv na rozvojové trendy obcí a měst. Existují dvě základní skupiny limitů využití území: Limity vyplývající z právních předpisů a Limity vyplývající z vlastností území, které vycházejí z konkrétních podmínek toho kterého území.

a. Limity využití území vyplývající z právních předpisů

- Dopravní infrastruktura, uspořádání dopravy
 - Pozemní komunikace - např. ochranná pásma silnic I., II. a III. třídy, prostorové požadavky pozemních komunikací včetně souvisejících návrhových parametrů pozemních komunikací, kapacity odstavných a parkovacích stání na plochách bydlení rekreace, plochách občanského vybavení a dalších plochách s rozdílným způsobem využití
 - Železniční dráhy - např. prostorové uspořádání celostátních regionálních drah a vleček vč., ochranných pásem, návrhové parametry a technické podmínky staveb drah
 - Letecká doprava - např. ochranná pásma leteckých staveb, koridory pro lety v nízkých a přízemních výškách
- Stavby vedení a zařízení technické infrastruktury
 - Zásobování elektrickou energií - např. ochranná pásma el. vedení ZVN, VVN, VN, ochranná pásma transformačních stanic a rozveden elektrické energie
 - Zásobování teplem - např. ochranná pásma tepelného vedení centrálního zásobení teplem, ochranné pásmo primárního rozvodu tepla, ochranné pásmo předávacích stanic
 - Zásobování plynem - např. ochranná pásma plynárenských zařízení a sítí VVTL, VTL, STL, podmínky umístění regulačních stanic, bezpečnostní pásma VVTL a VTL plynovodů

- Zásobování vodou - např. ochranná pásma vodovodních řádů, ochranná pásma a umístění vodojemu, úpraven vody
- Odvádění a čištění odpadních vod - např. ochranné pásmo kanalizačních stok, ochranné pásmo čistíren odpadních vod
- Elektronická zařízení - např. ochranná pásma komunikačního vedení elektronických komunikací, ochranná pásma radiových směrových spojů
- Vodní toky - např. zajištění údržby vodního toku, správcem vodního toku, ochrana vodního toku a jeho koryta
- Ochrana podzemních a povrchových vod - např. přípustná míra znečištění odpadních vod vypouštěných do povrchových nebo podzemních vod, ochranná pásma vodních zdrojů, využití území v chráněných oblastech přirozené akumulace vod, záplavová území včetně aktivních zón, zvláštní povodeň
- Ochrana půdního fondu - zachování lesa pro plnění jeho funkcí, vzdálenost 30 m od okraje lesa, ochrana zemědělského půdního fondu především v I. a II. třídě ochrany ZPF
- Zvláště chráněná území - např. chráněná krajinná oblast, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, přírodní památka, ochranné pásmo zvláště chráněných území
- Obecná ochrana přírody - např. významný krajinný prvek, dřeviny rostoucí mimo les, přírodní park, památné stromy, evropsky významná lokalita
- Geologie - např. chráněná ložisková území, dobývací prostor
- Ochrana památek - např. nemovitá národní kulturní památka a nemovitá kulturní památka a jejich ochranná pásma, stavby zapsané v Seznamu světového dědictví

b. Limity vyplývající z vlastností území

- Limity vyplývající z územně plánovací dokumentace např.
 - plochy s rozdílným způsobem využití
 - zastavitelné plochy, plochy přestavby, plochy změn v krajině
 - vymezení veřejných prostranství
 - významné stavební dominanty
 - významná vyhlídková místa
 - struktura a výška zástavby
 - identita sídla, památky místního významu, drobné artefakty v sídle i krajině
 - konkrétní vymezení a určení prvků ÚSES
 - limitní hranice negativních vlivů v území z vlivů lidské činnosti (zvláště plochy výroby a plochy smíšené)

Poznámka:

V kapitole B.17, nejsou uvedeny limity využití území, které se na území ORP Žďár nad Sázavou nevyskytují (např. ptačí oblast, památková rezervace či zóna). Zároveň předložené příklady limitů nepostihují veškeré limity využití území které se na území obce nalézají.

B.18. Zjištění a vyhodnocení záměrů

a. Zjištění záměrů na změny v území

Rozvojové záměry nadmístního významu jsou komplexně řešeny v Zásadách územního rozvoje Kraje Vysočina. Tyto záměry jsou dále zpřesněny v územních plánech jednotlivých obcí na území ORP Žďár nad Sázavou (např. regionální a nadregionální ÚSES, dopravní infrastruktura). Ze 48 obcí ve správním obvodu ORP Žďár nad Sázavou má územní plán k dispozici 47 obcí. Územně plánovací dokumentací nedisponuje obec Kyjov, která je velmi malou obcí v periferní oblasti ORP Žďár nad Sázavou. Rozvojové potřeby se zde dějí v zastavěném území, které bylo vymezeno dle § 59 stavebního zákona.

b. Vyhodnocení záměrů

- Největší podíl zastavitelných ploch je vymezen pro potřeby bydlení. Kromě Žďáru nad Sázavou jde vesměs o plochy bydlení v rodinných domech.
- Zástavba rodinných domů je navržena na zastavitelných plochách, které zpravidla navazují na zastavěné území. Využití proluk či ploch po asanaci stávající zástavby v jádrech venkovských sídel vyznívá v neprospěch charakteru prostředí sídel.
- Rozvojové záměry v oblasti bydlení v rodinných domech jsou často nadhodnoceny, respektive se jedná spíše o nenaplněná přání zástupců daných obcí.
- Záměry na jiných plochách rozdílného způsobu využití jsou vymezeny především v ÚP Žďár nad Sázavou a dvou největších sídlech při silnici Žďár nad Sázavou - Jihlava (Nové veselí, Bohdalov).
- Dosud nejsou patrné změny krajinné struktury ani v katastrálních územích, které mají vyhotoven plán společných zařízení završený komplexní pozemkovou úpravou.
- Situování některých výrobních či skladových staveb ve venkovském prostoru je svým měřítkem cizí danému veřejnému prostoru (např. dostavba zemědělského areálu Bohdalov) a často vyžaduje velké zábory zemědělského půdního fondu.
- Stále se nedaří úspěšně řešit problém brownfield zejména zemědělského původu, kdy jsou častými důvody nepřiměřeně vysoké finanční požadavky současných majitelů při prodeji.

C. ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

C.1. Zjištění vyhodnocení pozitiv a negativ v tematickém členění

a. Širší územní vztahy

Pozitiva	Negativa
- výhodná poloha v centrální části ČR - železniční trať č. 250 je součástí transevropské sítě železnic - nadmístní význam CHKO Žďárské vrchy a CHOPAV Žďárské vrchy	- nedostatečné napojení území na dálniční síť ČR - ochranné podmínky CHKO Žďárské vrchy a CHOPAV Žďárské vrchy vytváří bariéry pro hospodářské aktivity - nedostatečná dostupnost města Žďáru nad Sázavou ze severní části území ORP
Vyhodnocení	
Pokračovat ve zlepšování dostupnosti krajského města Jihlavy po silnici II/353. Zajistit podmínky pro vhodné napojení území ORP na dálnici D1 ve směru do Brna.	

b. Prostorové a funkční uspořádání území

Pozitiva	Negativa
- rozvojová oblast krajského významu OBk4, rozvojová osa při silnici I/19 krajského významu OSk4 - na území ORP není vymezena specifická oblast - identifikovatelný půdorys u většiny sídel	nedostatky ve využívání ploch zastavěného území
Vyhodnocení	
Nastaveny jsou předpoklady pro rozvoj hospodářských aktivit v rozvojové oblasti a rozvojové ose. Vytvoření nových pracovních příležitostí může ovlivnit i migrační aktivitu.	

c. Struktura osídlení

Pozitiva	Negativa
- stabilizovaná struktura osídlení s jasně určeným jádrovým sídlem - krajinné předěly mezi sídly (kromě měst a Herálce) - nízká hustota zalidnění v porovnání s hustotou zalidnění ČR	- rozdobená sídelní struktura - velmi vysoký podíl malých obcí - téměř 70% - vyklidňování malých sídel i jádrového sídla - výstavba na okrajích sídel s původní zástavbou
Vyhodnocení	
Zvyšující se počty populačně malých obcí. Postavení obcí v sídelní struktuře je stabilizované, nepředpokládají se změny. Výstavba především rodinných domů po obvodě sídel často vede k zanedbání domovního fondu v historické části sídla a jeho následné asanaci bez náhrady nebo s náhradou staveb, které ne vždy svým architektonickým ztvárněním, objemovými parametry jsou blízká k charakteru daného místa.	

d. Sociodemografické podmínky a bydlení

Pozitiva	Negativa
- vyšší zastoupení předproduktivního obyvatelstva v porovnání s ČR - zatím stabilizovaná dostatečná síť zařízení občanské vybavenosti - nadprůměrně vysoký podíl bydlení v rodinných domech - nadprůměrná velikost bytů - nastoupený trend u modernizací bytového fondu - vysoký podíl bytů v soukromém vlastnictví	- stárnutí populace, rostoucí podíl poproduktivního obyvatelstva - nízké migrační saldo může znamenat nízkou ekonomickou atraktivitu území ORP - nedostatečná kapacita sociálních zařízení pro seniory - rostoucí počet jednobytových domácností - vysoký podíl neobydlených domů především ve venkovských sídlech - nedostatečná druhovost domů v současné bytové výstavbě - odliv mladých lidí s vyšší vzdělaností do velkých měst vesměs mimo kraj Vysočina
Vyhodnocení	
Nevyhnutelný nárůst poproduktivní věkové skupiny obyvatel bude přinášet další požadavky a potřeby v oblasti sociální péče. Nabídka dobrého bydlení spojeného se vznikem nových pracovních příležitostí v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou může znamenat příliv vzdělaných lidí v produktivním věku. U velmi malých obcí v periferních územích lze očekávat transformaci obytné funkce na funkci rekreační.	

e. Příroda a krajina

Pozitiva	Negativa
- velkoplošné ZCHÚ – Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy 25 maloplošných ZCHÚ 20 evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000 - vyhlášené památné stromy - přírodní park Bohdalovsko - vysoká estetická hodnota krajiny - poměrně nízké imisní znečištění lesů - vysoký podíl vodních ploch v území - u poloviny obcí je hodnota K_{ES} vyšší než 1, tyto obce lze považovat z větší části za ekologicky stabilní. - přírodní a přírodně blízká krajina na území obcí, kde je hodnota K_{ES} větší nebo rovna 3. - výskyt nadregionální, regionální i lokální úrovně územního systému ekologické stability - vyšší podíl lesní půdy	- u poloviny obcí je hodnota K_{ES} nižší než 1, tyto obce lze považovat z větší části za ekologicky nestabilní. - rozloha evropsky významných lokalit v rámci Natura 2000 je pod průměrem ČR - nevyhovující druhová skladba lesů - výskyt nefunkčních a částečně funkčních prvků ÚSES - značná část ZPF zvl. orné půdy je intenzivně zemědělsky využívána - v častých případech využití orné půdy až k samému okraji lesa případně břehové hraně vodního toku - narušení krajinného rázu venkovními díly technické infrastruktury (el. vedení, stožáry elektronické komunikace aj.) - chybějící smluvní ochrana území s vlastníky pozemků chráněných území s kompenzací ekonomické újmy - nízké využívání ploch vhodných k přestavbě vede k dalším záborům půdního fondu
Vyhodnocení	
Území ORP Žďár nad Sázavou je jako celek dosud území s kvalitním přírodním prostředím a hodnotnou krajinou. Přírodní hodnoty jsou reprezentovány vymezením CHKO Žďárské vrchy a početným zastoupením maloplošných zvláště chráněných území. Součástí přírodního prostoru je přírodní park Bohdalovsko, řada památných stromů včetně stromových alejí. Území mimořádných přírodních hodnot je nutno chránit a pečovat o ně. Nezbytné je zachovat harmonizující vztahy v krajině s kulturní charakteristikou krajinného rázu. Zamezit výstavbě výškových staveb a dalších měřítkem krajiny cizích staveb, jež se budou vizuálně uplatňovat ve vymezených prostorech CHKO Žďárské vrchy, přírodního parku Bohdalovsko a ve zvýšených prostorech Arnoleckých hor,	

nebo budou v kontrastu se stávajícími dominantami kostelních věží. Krajinnými prvky, různými formami rozptýlené zeleně je nutno doplnit intenzivně zemědělsky využívanou krajinu kolem Velké Losenice, u Vojnova Městce i Počítěk. V územních plánech prověřovat možnosti vedoucí k vymezování vhodných transformačních ploch

f. Vodní režim

Pozitiva	Negativa
- CHOPAV zaujímá významnou část území ORP - vysoký podíl vodních ploch v území - územní předpoklady pro výstavbu nových malých vodních nádrží včetně obnovy zrušených - vesměs dochované nivy vodních toků s pobřežními ekotony - čistá až velmi čistá voda v pramenné oblasti - bezproblémové zásobení území kvalitní pitnou vodou. Území ORP není závislé na jednom zdroji - v případě nutnosti lze pro zásobení vodou využít VD Staviště - existence komplexně pojatého dokumentu PRVKÚK Vysočina - vymezení záplavových území včetně aktivních zón záplavového území - existence Analýzy možného ohrožení zvláštní povodní v Kraj Vysočina.	- malá vodnatost vodních toků, většina vodních toků zde má svoji pramennou oblast - úbytek zásob podzemních vod vlivem úprav toků a provedených odvodnění - zhodnocení přirozených odtokových poměrů rozsáhlými odvodňovacími stavbami - pěstování nevhodných plodin na erozně náchylných půdách - vysoký podíl zemědělských ploch s provedeným odvodněním - zvýšený obsah živin v rybnících (eutrofizace) - transport a depozice materiálu do vodních toků snižuje jejich kapacitu – zvýšení rizika povodí - nedostatky v čištění odpadních vod v obcích bez kanalizace a ČOV - ignorace ochranných režimů vodárenské nádrže Staviště - možná postupná ztráta kapacity surové vody z vodárenské nádrže
Vyhodnocení	
Území ORP má relativně dostatečné množství povrchových vod. Nezbytně se jeví ochrana území před zvýšenými odtoky srážkových vod zadržení na místě jejich vzniku. Retenční schopnost krajiny zvyšovat přírodě blízkými způsoby. Rovněž potřebná protipovodňová opatření především na zvláště chráněných územích provádět přírodě blízkými způsoby. Vyloučit zásahy, která by měnily dosud dochovaná přirozená koryta vodních toků. Zabezpečit další ochranu povrchových i podzemních vod realizací nových ČOV a modernizací stávajících.	

g. Horninové prostředí

Pozitiva	Negativa
- aktivní lom drceného kamene Polnička - existence chráněného ložiskového území stavebního kamene Sázava - perspektivní plocha nálezů ložisek Cu rud (proniká z ložiska Staré Ransko) - netěžené ložisko Fe rud u Budče u Žďáru nad Sázavou - práce spojené s vyhledáváním uranových rud přinesly dobrou geologickou znalost území - poddolovaná území neovlivňují územní rozvoj obcí. - pouze jedno evidované sesuvné území	- nízká vydatnost ložisek nerostných surovin - existence pouze jednoho kamenolomu se stále se zvyšujícími požadavky na těžbu - z dřívějších pískoven pro místní potřebu není v provozu ani jedna - neprozkoumatelnost údolní nivy mezi Bohdalovem a Pokojovem, kde byly zjištěny písky a štěrkopísky
Vyhodnocení	
Projevy z předchozích důlních činností na území ORP neomezují rozvojové záměry obcí. Zvyšovat se bude závislost území na dovozu především stavebních surovin.	

h. Kvalita životního prostředí

Pozitiva	Negativa
- území CHKO Žďárské vrchy shodné s územím CHOPAV, zauímají výraznou část území ORP - plošná výměra lesů na území ORP je nad průměrem Kraje Vysočina i ČR - nízká míra imisního znečištění ovzduší - existence separovaného sběru pro základní druhy odpadů - na území ORP se nenachází provozovaná skládka komunálního odpadu - dostatečné pokrytí území sběrnými dvory - obecně nedochází k nelegálnímu ukládání odpadu - vesměs celé území je zásobeno pitnou vodou požadované kvality a množství - výstavba čistíren odpadních vod a modernizace stávajících vytváří podmínky pro rozvoj obce - výstavba silničních obchvatů s prioritou silnic zařazených v Pátevní síti silnic Kraje Vysočina - zpracováním bioodpadu dojde ke snížení množství odpadu ukládaného na skládku TKO v Ronově nad Sázavou	- zvýšení produkce směsného komunálního odpadu - závislost území na kapacitách skládek mimo území ORP Žďár nad Sázavou - rostoucí požadavky na zvyšování kapacit ustájených dobytčích jednotek v zemědělských areálech i farmách soukromých zemědělců v zastavěném území - při hlavních silničních tazích překračování limitní hranice hluku z dopravy - stálý rozvoj automobilové dopravy působí negativně na pohodu bydlení a bezpečnost obyvatel - častý výskyt zvýšeného a vysokého radonového rizika - nízký podíl domácností v plynofikovaných obcích používajících ZP k vytápění - lokální topeniště na tuhá paliva s nedostatečnou technologií spalování
Vyhodnocení	
Území ORP je územím s dobrým životním prostředím. Realizací dopravní, technické infrastruktury a dalšími postupy snižovat environmentální rizika a škodlivé dopady lidské činnosti na životní prostředí a veřejné zdraví obyvatel území ORP. Jedná se např. o zvyšování kvality ovzduší, snižování množství odpadních vod, ochranu vodních zdrojů, snižování množství netříděného komunálního odpadu, sanace starých ekologických zátěží, odstraňování vzájemného negativního ovlivňování funkcí v území, protipovodňová opatření. Na území ORP se nenachází zařízení (průmyslového, zemědělského ani těžebního charakteru) s výrazně negativním dopadem na životní prostředí.	

i. Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkce lesa

Pozitiva	Negativa
- vysoký podíl ZPF I. a II. třídy ochrany - významné zastoupení rybníků s chovem ryb - relativně malá část území je ohrožena imisemi - výskyt nadprůměrného množství lesů v porovnání s Krajem Vysočina i ČR - vysoká produkční schopnost lesa, stálý zdroj obnovitelného bohatství - mírně se zvyšující plošná výměra PUPFL	- omezení hospodaření na území CHKO i v ochranných vodárenských pásmech - na 53 % území se nachází zemědělské půdy se zvýšenou infiltrací - pěstování nevhodných plodin na erozně ohrožených místech (kukuřice, okopaniny) - degradace půdy a krajiny erozními procesy - používání stále těžší mechanizace vede k devastaci půdní struktury - vznik druhotné cestní sítě vlivem nedostatečných parametrů i zanedbanosti cest původních a nekázní uživatelů - úbytek ploch ZPF zejména z důvodu extenzivního růstu zastavěných území obcí a měst - nevyhovující druhová skladba lesů – převaha smrčů, s tím spojen dopad

	kůrovcové kalamity z roku 2023. téměř vymizení buku a jedle a ostatní přirozené dřeviny
Vyhodnocení	
Území ORP se nachází výrazném rozhraní, tzn. podmínky pro zemědělskou výrobu jsou výrazně odlišné zejména mezi severní částí území ORP (podhorský charakter území) s poměrně nevhodnými podmínkami pro intenzivnější formy zemědělského hospodaření. Jižní část území ORP má naopak vhodné podmínky pro polointenzivní zemědělskou výrobu. Nevratné jsou ztráty ZPF investiční výstavbou. V současném druhovém složení lesů převažují smrčiny s borovicí, bukem a modřínem. Šíří se javor horský. Potencionálně by na Žďársku měly převládat bikové bučiny. Obnovu lesů po kůrovcové kalamitě řešit v pestré druhové skladbě.	

j. Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství

Pozitiva	Negativa
- Žďár nad Sázavou jako významné střední centrum osídlení (dle ZÚR KrV) disponuje širokou dobře dostupnou občanskou vybaveností - obyvatelé severní části území ORP s výhodou využívají zařízení občanské vybavenosti v dobře dostupných městech Hlinsko a Nové Město na Moravě - existence základní školy v místě je prioritou velkého počtu obcí - více jak 70% obcí je vybaveno kulturním zařízením (zpravidla společenským sálem) - utváření veřejných prostorů v důležitých částech sídel, začínají obce věnovat patřičnou pozornost	- lékařská pohotovostní služba je zajišťována pouze v omezeném čase poliklinikou Žďár nad Sázavou - absence hotelu ve Žďáře nad Sázavou s vyšší náročností poskytovaných služeb - stále trvají nevhodné úpravy návsí a důležitých uličních prostorů veřejného charakteru a navazující zástavby
Vyhodnocení	
Nebyly zjištěny žádné vnější ani vnitřní vlivy, které by měly zásadní dopad na organizaci občanského vybavení na území ORP. Dominace města Žďáru nad Sázavou v rozsahu a pestrosti občanské vybavenosti bude nadále trvat. Nemocniční služby budou nadále poskytovány především v dobře dosažitelném Novém Městě na Moravě.	

k. Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti

Pozitiva	Negativa
- propojení území silnicemi I. třídy v obou hlavních osách území ORP - železniční trať č. 250 – součást transevropské sítě železnic - postupující práce na zlepšení dostupnosti krajského města, potažmo hlavního města - existence krajského dokumentu zabývající se páteří sítě silnic - aktualizace pasportu místních komunikací v mnoha obcích - výhodné propojení Žďáru nad Sázavou s Novým Městem na Moravě regionální dráhou (trať č. 251) a silnicí I/19 - vcelku komfortní železniční spojení s Brnem a Prahou	- omezená dostupnost dálniční sítě - časté jsou případy, kdy silnice nesplňují požadované parametry - tranzitní silniční doprava vedena přes jádra sídel - ani u dopravně zatížených úseků silnic v zastavěném území nejsou dostatečně řešeny potřeby nemotorizovaných účastníků dopravy - nedostatečné uplatňování zásad dopravního zklidnění průjezdních úseků silnic - nárůst individuální automobilové dopravy - nedostatky na úseku dopravy v klidu - zvláště kapacitní - omezené kapacitní a rychlostní možnosti žel. trati č. 250

	• snížená dopravní dostupnost u cca 43% obcí ORP
Vyhodnocení	
V oblasti dopravní infrastruktury existují pro území ORP (resp. celého kraje) pravidelně aktualizované koncepční podklady, zabývající se postupy k dosažení cílového stavu v této oblasti. Rozdrobená sídelní struktura znamená vyšší náklady na dopravní infrastrukturu. Dopravní vybavenost zejména místního významu náleží mezi důležité limity dalšího územního rozvoje sídel. Stále rostoucí je dopravní zátěž na silniční síti.	

I. Technická infrastruktura včetně její dostupnosti

Pozitiva	Negativa
• dostatečná kapacita vodovodních přivaděčů z úpravny vod Vír a Mostiště i podzemních vod • rezerva povrchové vody vodní nádrže Staviště • srovnatelný či spíše vyšší podíl obyvatel v obydlených bytech napojených na vodovod jako za ČR i Kraj Vysočina • existence Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina • nejsou problémy v zásobení ORP el. energií • vysoký podíl plynofikovaných obcí	• kolísavá kvalita i množství pitné vody v některých obcích s vlastními zdroji vody • nedostatečné pokrytí území kanalizačním systémem ukončeným ČOV • nízké zastoupení domácností využívajících zemní plyn (hlavně venkovská sídla) • pomalé využívání alternativních - obnovitelných zdrojů energie z ploch v urbanizovaném území
Vyhodnocení	
V oblasti technické infrastruktury existují pro území ORP (resp. celého kraje) pravidelně aktualizované koncepční podklady, zabývající se postupy k dosažení cílového stavu v této oblasti. Rozdrobená sídelní struktura znamená vyšší náklady na technickou infrastrukturu. Technická vybavenost zejména místního významu náleží mezi důležité limity dalšího územního rozvoje sídel.	

m. Ekonomické a hospodářské podmínky

Pozitiva	Negativa
• dlouholetá tradice ve strojírenském průmyslu. • kvalitní odborná vzdělávací základna (Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Žďár n. Sáz.) regionálního až nadregionálního významu • preference rozvoje výroby s vyšší přidanou hodnotou • zlepšující se dopravní dostupnost krajského města resp. dálnice D1 • dvoukolejná železniční trať Brno – H. Brod - Praha • vhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v území • nízká míra registrované nezaměstnanosti • vysoký podíl obcí s platnou nebo rozpracovanou územně plánovací dokumentací • stabilizovaná síť zemědělských podniků	• Nízká diverzifikace průmyslové výroby v ORP. • většina výroby soustředěna do Žďáru nad Sázavou • nedostatečné pokrytí zvýšené poptávky po odborně vzdělaných pracovnících technických směrů • nedostatek pracovních sil v posledních letech řešen nábořem zahraničních zaměstnanců • malý podíl ekologického zemědělství • nízká výkonnost cestovního ruchu, nevyužitý potenciál území ORP • relativně často se vyskytující nekoncepční rozvoj rodinných farem v zastavěném území, zvláště však do volné krajiny • vysoký podíl zaevidovaných podnikatelských subjektů s pasivní činností
Vyhodnocení	
Z provedené analýzy rozvoje ekonomických a hospodářských podmínek jednoznačně vyplývá preference výstavby nových areálů výroby na nových plochách "na zelené louce". Využití	

vhodných ploch k přestavbě je okrajové. Pozitivní je příklon k rozvoji ekonomických odvětví s vyšší přidanou hodnotou (znalostní ekonomika) což může přinést do území mladou vzdělanou populaci. Rozvoj ekonomických aktivit v odlehlých - periferních oblastech je a nadále bude limitován především dopravní dostupností.

n. Rekreační a cestovní ruch

Pozitiva	Negativa
- geograficky výhodná poloha území ORP Žďár nad Sázavou - množství významných kulturních a přírodních památek vč. památky UNESCO - Svratecko - Žďársko - místa známá z tvorby nej přednějších českých malířů - vhodné podmínky pro zimní i letní rekreaci - významná regulace výstavby nových chatových a zahrádkářských osad - krajina s nespočtem vynikajících vyhlídkových míst včetně rozhledny Rosička - široká škála sportovních a rekreačních možností - pravidelně pořádané a hojně navštěvované kulturní akce (např. Horácký džbánek, Slavnosti jeřabin)	- nejisté sněhové podmínky, krátké léto pro pobyt u vody (koupání) - narušení rekreační podstaty území individuální chatovou výstavbou (Velké Dářko, Rendlíček) - velké hony ZPF v jižní části území ORP a u větších osídlení - narušení rekreačních kvalit území - bezpečnost cyklistů využívajících značených tras, které jsou vymezeny zejména po silniční síti - nedostatečná síť cyklostezek a hipposteze - nekoordinované a nekonceptní využívání rekreačního potenciálu Velkého Dářka
Vyhodnocení	
Výborná dostupnost území ORP z Brněnské a Hradecko-pardubické sídlení aglomerace, dobrá dostupnost území ORP pak z Pražské aglomerace. Území ORP má dobré předpoklady k dalšímu zhodnocení kvality rekreačního a přírodního potenciálu, Žádoucí je oživit "paměť" krajiny alespoň s částečnou obnovou prostupnosti krajiny. Při návrhu turistických tras, cyklotras, cyklostezek a hipposteze, nelze opomenout vlastníky sousedních pozemků, neboť rekreačně sportovním využíváním krajiny může docházet ke škodám na úrodě i v lese.	

o. Bezpečnost a ochrana obyvatel

Pozitiva	Negativa
- vodoprávními úřady jsou stanovena záplavová území včetně aktivních zón - existence Analýzy možného ohrožení zvláštní povodní v Kraji Vysočina - vyhlášená ochranná pásma vodních zdrojů garantují kvalitu surových vod - poddolovaná území nelimitují územní rozvoj obcí - na území ORP se nenachází objekty skupiny A nebo B s nebezpečnými látkami	- vodní dílo Velké Dářko s celkovým objemem 4,875 mil. m³ vody nemá vypracován plán ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní. - dopravně silně zatížené silnice vesměs prochází zastavěným územím obcí - morální a technické zastarání úkrytů CO, které jako víceúčelové byly budovány v druhé polovině 20. století (pouze ve Žďáře nad Sázavou) - tři úrovně křížení železniční trati č. 251 se silnicí III. třídy
Vyhodnocení	
Ochrana a bezpečnost obyvatel se řídí krizovým plánem kraje a krizovým plánem ORP a Havarijním plánem Kraje Vysočina.	

C.2. Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů URÚ

Cílem udržitelného rozvoje území je vytvoření harmonického území, v němž jsou v souladu 3 základní pilíře: pro příznivé životní prostředí (environmentální), pro hospodářský rozvoj (ekonomický) a pro soudržnost společenství obyvatel (sociodemografický). Závěrem práce byly z každé sledované oblasti vybrány nejdůležitější identifikátory, které charakterizují zájmové území. Podle těchto identifikátorů bylo hodnoceno území každé obce ORP. Hodnota území může být kladná (označena +), kdy území obce má vysokou hodnotu z hlediska sledovaného identifikátoru, dále může být záporná (označeno znaménkem -), která vyjadřuje omezení nebo nevhodné podmínky z pohledu sledovaného identifikátoru. Po ohodnocení území podle výše uvedeného postupu byla sečtena kladná a záporná znaménka a výsledek zaznačen v tabulce (Tab. 25).

Danou „známku“ přiřazenou obci bylo žádoucí upravit, pokud bylo zapotřebí například zohlednit hodnoty nacházející se na území obce či mimořádné tendence mající pozitivní či negativní dopad na udržitelný rozvoj. Avšak úprava byla provedena tak, že pro danou obec bylo možné zohlednit známku přičtením či odečtením pouze jednoho znaménka v jednotlivém pilíři.

U uvedených obcí byly zohledněny následující hodnoty:

- Jány
 - otevřením obytného souboru rodinných se předpokládá příliv nových obyvatel
 - postupné zatraktivnění území pro turistiku a rekreaci propagací vyhlídkového místa Vejdoch
- Kyjov-
 - příkladné zasazení sídla do krajinného prostředí
 - místa dalekých výhledů
 - obec v periferní části ORP Žďár nad Sázavou, kde i přes malý počet obyvatel lze sledovat demografický růst
- Matějov
 - majetková nedostupnost rozvojových ploch bydlení, brání dalšímu růstu obce
- Ostrov n./O.
 - v obci probíhá velký počet společenských akcí
 - křižovatka cest - dobrá dopravní dostupnost Žďaru n./S. a dálnice D1, železniční doprava zpřístupňující Brno, Havlíčkův Brod
- Radostín
 - omezená dopravní dostupnost silniční dopravou
 - velmi vysoký podíl objektů tzv. druhého bydlení
- Sázava
 - zviditelnění obce jako výchozího bod turisticky atraktivní cyklistické stezky Sázava – Přibyslav, vedoucí po tělese bývalé trati v hodnotném přírodním prostředí řeky Sázavy
 - obec s možným rekreačním potenciálem, s dostupností železniční dopravou
- Újezd
 - alespoň dílčí řešení problematiky čištění odpadních vod, umožňující následné napojení na budoucí celooobecní ČOV
 - předpoklad navýšení obyvatel díky probíhající výstavbě rodinných domů

Každá obec byla na základě vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území zařazena do osmi kategorií dle metodiky stanovené Ministerstvem pro místní rozvoj ČR:

kategorie zařazení obce	vyváženost vztahu územních podmínek		udržitelnost
	dobry stav	špatný stav	
1	Z, H, S	žádné	stabilní
2a	Z, H	S	ohrožení udržitelného rozvoje
2b	Z, S	H	
2c	H, S	Z	
3a	Z	H, S	narušení udržitelného rozvoje
3b	H	Z, S	
3c	S	Z, H	
4	žádné	Z, H, S	rozpad udržitelného rozvoje

Poznámka: Označení územních podmínek: Z...pro příznivé životní prostředí
H...pro hospodářský rozvoj
S...pro soudržnost společenství obyvatel území

Ze 48 obcí ORP Žďár nad Sázavou je 9 obcí (18,75 %) zařazeno v nejlepší kategorii stanovené na základě vyváženosti územních podmínek v obci. U 18 obcí (37,5 %) byl zjištěn špatný stav územních podmínek pouze v jednom pilíři – špatný stav územních podmínek pro vybudování soudržnosti společenství obyvatel byl vyhodnocen u 7 obcí, pro hospodářský rozvoj byl zjištěn u 6 obcí a pro vytvoření příznivého životního prostředí byl zaznamenán u 5 obcí. Nedostatků ve dvou pilířích trvale udržitelného rozvoje jsou zaznamenány u 16 obcí (33 %). Další 5 obcí spadá do kategorie s nedostatečnými územními podmínkami v oblasti environmentální, ekonomické i sociodemografické. (Tab. 25 a Příloha 41) Centrální obec Žďár nad Sázavou byla zařazena do kategorie 1.

Podle jednotlivých pilířů pro trvale udržitelný rozvoj byla z hlediska vhodnosti územních podmínek pro vytvoření příznivého životního prostředí nejlépe ohodnoceny obce Vojnův Městec, Chlumětín, Cikháň, Herálec, Matějov, Polnička, Račín, Sklené, Světnov a Svatka naopak nejhůře pak obce Poděšín, Pokojov a Bohdalec.

V oblasti ekonomické získala nejvyšší ohodnocení město obce Budeč a Nové Veselí a Radostín nad Oslavou. Nejhorší podmínky pro hospodářský rozvoj byly zaznamenány v obci Kyjov, Bohdalec, Březí nad Oslavou, Karlov, Kněževy, Krásnéves, Obyčtov a Počátky.

Zvolené indikátory pro sociodemografický pilíř vykazují nejvyšší hodnoty u obce Karlov, Obyčtov, Poděšín, Rudolec a Vojnův Městec. U obce Kotlasy, Pokojov a Sirákov bylo naopak zjištěno nejvíce negativních hodnot u jednotlivých indikátorů.

C.3. Zjištění pozitiv a negativ dle pilířů udržitelného rozvoje

Pro příznivé životní prostředí	
Pozitiva	Negativa
- nízká hustota zalidnění v porovnání s ČR - velkoplošné ZCHÚ – Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy 25 maloplošných ZCHÚ 20 evropsky významných lokalit soustavy Natura 2000 - vyhlášené památné stromy - přírodní park Bohdalovsko - vysoká estetická hodnota krajiny - poměrně nízké imisní znečištění lesů - vysoký podíl vodních ploch v území - u poloviny obcí je hodnota K_{ES} vyšší než 1, tyto obce lze považovat z větší části za ekologicky stabilní. - přírodní a přírodně blízká krajina na území obcí, kde je hodnota K_{ES} větší nebo rovna 3. - výskyt nadregionální, regionální i lokální úrovně územního systému ekologické stability - vyšší podíl lesní půdy - vysoký podíl vodních ploch v území - územní předpoklady pro výstavbu malých vodních nádrží včetně obnovy zrušených - vesměs dochované nivy vodních toků s pobřežními ekotony - čistá až velmi čistá voda v pramenné oblasti - nízká míra znečištění ovzduší - na území ORP se nenachází provozovaná skládka komunálního odpadu - významná regulace výstavby nových chatových a zahrádkářských osad	- u poloviny obcí je hodnota K_{ES} nižší než 1, tyto obce lze považovat z větší části za ekologicky nestabilní. - rozloha evropsky významných lokalit v rámci Natura 2000 je pod průměrem ČR - nevyhovující druhová skladba lesů - výskyt nefunkčních a částečně funkčních prvků ÚSES - značná část ZPF zvl. orné půdy je intenzivně zemědělsky využívána - v častých případech využití orné půdy až k samému okraji lesa případně břehové hraně vodního toku - narušení krajinného rázu venkovními díly technické infrastruktury (el. vedení, stožáry GSM aj.) - chybějící smluvní ochrana území s vlastníky pozemků chráněných území s kompenzací ekonomické újmy - malá vodnatost vodních toků, většina toků zde má svoji pramennou oblast - úbytek zásob podzemní vody vlivem úprav toků a provedených odvodnění - zhodnocení příznivých odtokových poměrů rozsáhlými odvodňovacími stavbami - zvýšený obsah živin v rybnících - eutrofizace - nedostatky v čištění odpadních vod v obcích bez kanalizace a ČOV - degradace půdy a krajiny erozními procesy - používání stále těžší mechanizace vede k devastaci půdní struktury - nevyhovující druhová skladba lesů – převaha smrči - téměř vymizení buku a jedle a ostatní přirozené dřeviny - narušení rekreační podstaty území individuální chatovou výstavbou (Velké Dářko, Rendlíček) - velké hony ZPF v jižní části území ORP a u větších osídlení - narušení rekreačních kvalit území - nekoordinované a nekonceptní využívání rekreačního potenciálu Velkého Dářka

Pro hospodářský rozvoj	
Pozitiva	Negativa
rozvojová oblast krajského významu OBK4, rozvojová osa při silnici I/19 krajského významu OSK4	- nedostatečné napojení území na dálniční síť - velmi vysoký podíl malých obcí - téměř 70% - možná postupná ztráta surové vody z

• bezproblémové zásobení území kvalitní pitnou vodou, území není závislé na jednom zdroji • dostatečná kapacita vodovodních přívaděčů z úpraven vody Vír a Mostiště • v případě nutnosti lze pro zásobení vodou využít vodní nádrž Staviště • aktivní lom drceného kamene v Polníčce • existence CHLÚ stavebního kamene Sázava • perspektivní plocha nálezů ložisek Cu rud • netěžené ložisko Fe u Budče • vysoký podíl půd ZPF I. a II. třídy ochrany • významné zastoupení rybníků s chovem ryb • relativně malá část území je ohrožena imisemi • propojení území silnicemi I. třídy v obou hlavních osách • železniční trať č. 250 – součást transevropské sítě železnic • postupující práce na zlepšení dostupnosti krajského města, potažmo hlavního města • nejsou problémy v zásobení ORP el. energií • dlouholetá tradice ve strojírenském průmyslu. • kvalitní odborná vzdělávací základna (Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Žďár n. Sáz.) regionálního až nadregionálního významu • preference rozvoje výroby s vyšší přidanou hodnotou • stabilizovaná síť zemědělských podniků • vhodné podmínky pro zimní i letní rekreace • významná regulace výstavby nových chatových a zahrádkářských osad • široká škála sportovních a rekreačních možností • pravidelně pořádané a hojně navštěvované kulturní akce (např. Horácký džbánec, Slavnosti jeřabin)	• vodárenských nádrží • nízká vydatnost ložisek nerostných surovin • z dřívějších pískoven pro místní potřebu není v provozu ani jedna • neprozkoumanost údolní nivy mezi Bohdalovem a Pokojovem kde byly zjištěny písky a štěrkopísky • omezená dostupnost dálniční sítě • časté jsou případy, kdy silnice nesplňují požadované parametry • tranzitní silniční doprava vedena přes jádra sídel • omezené kapacitní a rychlostní možnosti železniční trati č. 250 • Nízká diverzifikace průmyslové výroby v ORP. • většina výroby soustředěna do Žďáru nad Sázavou • nedostatečné pokrytí zvýšené poptávky po odborně vzdělaných pracovnících technických směrů • nedostatek pracovních sil v posledních letech řešen náborem zahraničních zaměstnanců • malý podíl ekologického zemědělství • nízká výkonnost cestovního ruchu, nevyužitý potenciál území ORP • relativně často se vyskytující nekoncepční rozvoj rodinných farem v zastavěném území, zvláště však do volné krajiny • vysoký podíl zaevidovaných podnikatelských subjektů s pasivní činností • nejisté sněhové podmínky, krátké léto pro pobyt u vody (koupání) • nedostatečná síť cyklostezek a hipposteze
--	---

Pro soudržnost společenství obyvatel	
Pozitiva	Negativa
• na území ORP není vymezena specifická oblast • zatím stabilizovaná dostatečná síť zařízení občanské vybavenosti • nadprůměrně vysoký podíl bydlení v rodinných domech • nadprůměrná velikost bytů • nastoupený trend u modernizací bytového fondu • vysoký podíl bytů v soukromém vlastnictví • bezproblémové zásobení území kvalitní pitnou vodou, území není závislé na jednom zdroji • v případě nutnosti lze pro zásobení vodou využít vodní nádrž Staviště • nízká míra imisního znečištění ovzduší • existence separovaného sběru pro základní druhy odpadů	• rozdrobená sídelní struktura • mírně nižší zastoupení předproduktivního obyvatelstva v porovnání s ČR, stárnutí populace, rostoucí podíl poproduktivního obyvatelstva • nízké migrační saldo může znamenat nízkou ekonomickou atraktivitu území ORP • nedostatečná kapacita sociálních zařízení pro seniory • rostoucí počet jednobytových domácností • vysoký podíl neobydlených domů především ve venkovských sídlech • nedostatečná druhovost domů v současné bytové výstavbě • odliv mladých lidí s vyšší vzdělaností do velkých měst vesměs mimo kraj Vysočina • zvýšená produkce smíšeného komunálního odpadu

• na území ORP se nenachází provozovaná skládka komunálního odpadu • dostatečné pokrytí území sběrnými dvory • obecně nedochází k nelegálnímu ukládání odpadu • Žďár nad Sázavou jako významné střední centrum osídlení (dle ZÚR KrV) disponuje širokou dobře dostupnou občanskou vybaveností • obyvatelé severní části území orp s výhodou využívají zařízení občanské vybavenosti v dobře dostupných městech Hlinsko a Nové Město na Moravě • existence základní školy v místě je prioritou velkého počtu obcí • více jak 70% obcí je vybaveno kulturním zařízením (zpravidla společenským sálem) • utváření veřejných prostorů v důležitých částech sídel, začínají obce věnovat patřičnou pozornost • propojení území silnicemi I. třídy v obou hlavních osách • postupující práce na zlepšení dostupnosti krajského města, potažmo hlavního města • výhodné propojení Žďáru nad Sázavou s Novým Městem na Moravě regionální dráhou (trať č. 251) a silnicí I/19 • vcelku komfortní železniční spojení s Brnem a Prahou • kvalitní odborná vzdělávací základna (Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola Žďár n. Sáz.) regionálního až nadregionálního významu • nízká míra registrované nezaměstnanosti • vhodné podmínky pro zimní i letní rekreace • významná regulace výstavby nových chatových a zahrádkářských osad • vodoprávními úřady jsou stanovena záplavová území včetně aktivních zón • existence Analýzy možného ohrožení zvláštní povodní v Kraji Vysočina • vyhlášená ochranná pásma vodních zdrojů garantují kvalitu surových vod	• při hlavních silničních tazích překračování limitní hranice hluku z dopravy • stálý rozvoj automobilové dopravy působí negativně na pohodu bydlení a bezpečnost obyvatel • častý výskyt zvýšeného a vysokého radonového rizika • nízký podíl domácností v plynofikovaných obcích používajících ZP k vytápění • lokální topeniště na tuhá paliva s nedostatečnou technologií spalování • lékařská pohotovostní služba je zajišťována pouze v omezeném čase poliklinikou Žďár nad Sázavou • absence hotelu ve Žďáře nad Sázavou s vyšší náročností poskytovaných služeb • stále trvají nevhodné úpravy návsí a důležitých uličních prostorů veřejného charakteru a navazující zástavby • omezená dostupnost dálniční sítě • tranzitní silniční doprava vedena přes jádra sídel • ani u dopravně zatížených úseků silnic v zastavěném území nejsou dostatečně řešeny potřeby nemotorizovaných účastníků dopravy • nedostatečné uplatňování zásad dopravního zklidnění průjezdných úseků silnic • snížená dopravní dostupnost u cca 43% obcí ORP • kolísavá kvalita i množství pitné vody v některých obcích s vlastními zdroji vody • neúplné pokrytí území kanalizačním systémem ukončeným ČOV • nízké zastoupení domácností využívajících ZP (hlavně venkovská sídla) • pomalé využívání alternativních - obnovitelných zdrojů energie z ploch v urbanizovaném území • nedostatečné pokrytí zvýšené poptávky po odborně vzdělaných pracovnících technických směrů • nedostatek pracovních sil v posledních letech řešen náborem zahraničních zaměstnanců • nejisté sněhové podmínky, krátké léto pro pobyt u vody (koupání) • narušení rekreační podstaty území individuální chatovou výstavbou (Velké Dářko, Rendlíček) • dopravně silně zatížené silnice vesměs prochází zastavěným územím obcí • morální a technické zastarání úkrytů CO, které jako víceúčelové byly budovány v druhé polovině 20. století (pouze ve Žďáře nad Sázavou) • tři úroňová křížení železniční trati č. 251 se silnicí III. třídy
--	---

C.4. Určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci

a. Problémy k řešení v politice územního rozvoje

Na zkoumaném území nejsou známy problémové jevy, které by bylo třeba řešit tímto nástrojem územního plánování.

- Nebyly zde nalezeny zvýšené požadavky na změny v území v důsledku soustředění aktivit mezinárodního, republikového či území kraje přesahujícího významu.
- Z poskytnutých dat nevyplývá, že na správním území ORP Žďár nad Sázavou zasáhnou plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury mezinárodního, republikového či území kraje přesahujícího významu.
- Na správním území ORP Žďár nad Sázavou nebyly shledány jiné faktory (rizika, ohrožení), které by zásadním způsobem ovlivňovaly rozvoj území ORP Žďár nad Sázavou.

b. Problémy k řešení v zásadách územního rozvoje

Na zkoumaném území byly nalezeny dva problémy či střety, které je žádoucí resp. nutné ověřit v ZÚR Kraje Vysočina.

- Analyzovat možnosti druhého komfortního napojení na dálnici D1 přes k.ú. Radostín nad Oslavou s dopadem na řešení ÚP obcí na území ORP Žďár nad Sázavou i na ÚP obcí mimo území ORP Žďár nad Sázavou.

Důvod: Silnice I/37 s odbočením v Ostrově nad Oslavou na silnici II/354 je pro severní a severozápadní část okresu Žďár n./S. a jižní část Pardubického kraje nejbližším a nejkratším spojením s dálnicí D1 ve směru na Brno. Silnice II/354 je využívána i dopravní dostupnost Třebíče.

- Provéřit potřebu rozšíření rozvojové oblasti OBk4 vymezenou v ZÚR Kraje Vysočina o území obce Budče a Nového Veselí.

Důvod: Nové Veselí je hospodářsky významným centrem ORP Žďár n./S. s významným sídelním potenciálem, kvalitním dopravním napojením a potenciálem rozvoje zvl. ekonomických aktivit.

Poznámka:

Třeba uvést do souladu úkoly územního plánování uvedené v textové části úplného aktuálního znění ZÚR, bodu (67a)e prověřit a stabilizovat na silnici I/19 umístění obchvatu obce Nové Dvory a bodu (83a)b prověřit a stabilizovat na silnici II/353 umístění přeložky Rudolec s údaji uvedenými pro vybrané obce Nové Dvory a Rudolec na stránkách Portálu územního plánování Kraje Vysočina. V šesté úplné aktualizaci je upřednostněno plnění úkolů vedených v textové části úplného aktuálního znění ZÚR KrV Vysočina.

c. Problémy k řešení v územních plánech

Kromě obce Kyjov u Černé má každá obec (město) ORP Žďár nad Sázavou vydaný územní plán, případně změnu územního plánu nebo je změna územního plánu ve fázi zpracování anebo projednávání. Obec Kyjov u Černé je malou obcí, rozvojové požadavky řeší uvnitř zastavěného území, které bylo stanoveno samostatným postupem dle §59 část č. 183/2006 v platném znění, k datu 04.12.2009.

Na zkoumaném území nejsou známy problémové jevy, které by bylo třeba řešit tímto nástrojem územního plánování.

Problémy, které byly v území identifikovány a lze je řešit v územním plánu, jsou členěny dle abecedního pořadí obcí. Jsou zde tedy vymezeny obce s dopravními, urbanistickými či hygienickými závadami v území, se střety záměrů na provedení změn v území, s ohroženími

v území a ostatními problémy. Jednotlivé typy problémů jsou ve výkrese zobrazeny barevně. Problémy k řešení v územních plánech vyplývající pro jednotlivé obce jsou uvedeny v následující tabulce:

Kód obce	Název obce	Závady			Střety zájmů na provedení změn v území		Ohrožení	Ostatní
		dopravní	urbanistické	hygienické	vzájemné	s limity		
595284	Bohdalec							
595292	Bohdalov							
595365	Březí nad Oslavou		ZU-3, ZU-7					
595390	Budeč		ZU-7					
588016	Cíkháj		ZU-7					
595586	Hamry nad Sázavou	ZD-2		ZH-4			OH-4	
595594	Herálec							
595624	Hodíškov							
595721	Chlumětín							
595756	Jámy							
595845	Karlov			ZH-1			OH-3	
595853	Kněževy		ZU-5					
595870	Kotlasy		ZU-10					
595900	Krásněves							
596001	Kyjov							
596035	Lhotka		ZU-3, ZU-10					
596086	Malá Losenice		ZU-7					
596108	Matějov							
596205	Nížkov		ZU-7					
587974	Nové Dvory			ZH-6				
596256	Nové Veselí							
596281	Obyčtov		ZU-6					
596361	Ostrov nad Oslavou	ZD-4						
596396	Pavlov							
596442	Počitky		ZU-10	ZH-3				
596451	Poděšín							
596477	Pokojev		ZU-10					
596485	Polnička						OH-1, OH-3, OH-4	
588059	Račín							
596566	Radostín						OH-3	
596574	Radostín nad Osl.	ZD-4		ZH-5		SL-2		
549941	Rosička		ZU-3, ZU-10					
596671	Rudolec	ZD-3						
596701	Sázava						OH-4	
588237	Sazomín							
596728	Sirákov		ZU-9					
596736	Sklené							
596841	Světnov		ZU-3, ZU-7					
596868	Svratka	ZD-5	ZU-1, ZU-2	ZH-2			OH-2	
596876	Škrdlovice		ZU-11				OH-3	
596922	Újezd		ZU-3					
596949	Vatín							
596981	Velká Losenice							OS-1
597015	Vepřová		ZU-3					
597091	Vojnův Městec					SL-1		OS-2
588334	Vysoké			ZH-3				

Kód obce	Název obce	Závady			Střety záměrů na provedení změn v území		Ohrožení	Ostatní
		dopravní	urbanistické	hygienické	vzájemné	s limity		
597139	Znětín							
595209	Žďár nad Sázavou	ZD-1, ZD-5	ZU-3, ZU-4, ZU-5, ZU-8, ZU-10				OH-4	

Podrobný popis problémů k řešení v ÚPD:

Označení problému: ZD-1	Problém: Průtah sil. I/19 a sil. I/37 zastavěným územím	Lokalizace: Žďár nad Sázavou
Popis: Průchod silnic I. třídy přes sídlo zpomaluje tranzitní dopravu a spolehlivost dopravy vůbec. Zvýšená intenzita dopravy na silnici ohrožuje bezpečnost a zdraví všech účastníků silničního provozu.		
Druh problému: dopravní závada		Úroveň řešení: nadmístní, místní
Řešení: Ujasnit koncepci řešení dopravní situace ve městě se zohlednění řešení platného ÚP, Generelu dopravy s výpočty dopravního modelu i s přihlédnutím k již vypracovaným vyhledávacím studiím silničních tahů. V případě nových inovačních řešení přistoupit k pořízení nového ÚP.		
Odůvodnění/poznámka: ZÚR Kraje Vysočina vymezují na území města koridor pro homogenizaci vybraných úseků sil. I/19, a koridor pro umístění nové stavby obchvatu I/37 Žďár nad Sázavou.		
Zdroj: vlastní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: ZD-2	Problém: Hrubá dopravní závada na sil. I/19	Lokalizace: Hamry nad Sázavou
Popis: Směrově, výškově i šířkově komplikovaný přechod řeky Sázavy v zastavěném území		
Druh problému: dopravní závada		Úroveň řešení: nadmístní, místní
Řešení: V ÚP Hamry nad Sázavou (s prvky regulačního plánu?) prověřit možnosti odstranění hrubé dopravní závady na průtahu sil. I/19 obcí v prostoru přechodu silnice přes řeku Sázavu a blízké zástavby. Stavebními ani jinými aktivitami nezhodnocovat místo pro případné napojení sil. I/19 na západní obchvat sil. I/37. Též problém Z-2.		
Odůvodnění/poznámka: Aktuální znění ZÚR Kraje Vysočina již nevymezuje odklonění sil. I/19 mimo zastavěné území sídla ani sil. I/19 na území obce nevymezuje jako úsek pro homogenizaci stávajícího tahu silnice. Rovněž ÚP na tuto hrubou dopravní závadu neupozorňuje.		
Zdroj: vlastní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: okrajově		

Označení problému: ZD-3	Problém: Průtah silnice II/353 zastavěným územím	Lokalizace: Rudolec
Popis: Průchod silnice II. třídy přes jádro sídla zpomaluje tranzitní dopravu, zvyšující se intenzity dopravy na silnici ohrožují obyvatele obce, bezpečnost a zdraví všech účastníků silničního provozu. Jde o jediné sídlo v úseku město Žďár nad Sázavou - hranice ORP Žďár nad Sázavou, kde sil.II/353 prochází sídlem.		
Druh problému: dopravní závada		Úroveň řešení: nadmístní, místní
Řešení: Územní plán Rudolec vymezil koridor územní rezervy pro budoucí stavbu přeložky sil.II/353 po severním okraji sídla. Provéřit tento záměr v dopravní studii a výsledky pak potvrdit do ÚP.		
Odůvodnění/poznámka: Silnice II/353 je součástí Pátevní silniční sítě Kraje Vysočina (výhled do roku 2050) umožňující nejvhodnější spojení velké části území okresu Žďár n./S. s krajským městem a dálnicí D1 ve směru do Prahy.		
Zdroj: vlastní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: formou územní rezervy		

Označení problému: ZD-4	Problém: Průtah silnice II/354 zastavěným územím	Lokalizace: Ostrov nad Oslavou, Radostín nad Oslavou
Popis: Průchod silnice II. třídy přes zastavěné území sídel zpomaluje tranzitní dopravu, zvyšující se intenzity dopravy na silnici ohrožují obyvatele obcí, bezpečnost a zdraví všech účastníků silničního provozu. Tato silnice zajišťuje nejrychlejší spojení velké části okresu Žďár nad Sázavou s dálnicí D1 ve směru do Brna.		
Druh problému: dopravní závada		Úroveň řešení: nadmístní, místní
Řešení: Územní plán Ostrov nad Oslavou a Územní plán Radostín nad Oslavou vymezil koridor územní rezervy pro budoucí stavbu přeložky sil.II/354. Provéřit tento záměr v dopravní studii a výsledky pak promítnout do ÚP.		
Odůvodnění/poznámka: Silnice II/354 sice není součástí Pátevní silniční sítě Kraje Vysočina (výhled do roku 2050) ale umožňuje přirozené a rychlé spojení velké části území okresu Žďár n./S. s dálnicí D1 ve směru do Brna.		
Zdroj: vlastní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: formou územní rezervy		

Označení problému: ZD-5	Problém: Doprava v klidu	Lokalizace: Svratka, Žďár n./S.
Popis: Prudký nárůst individuální automobilové dopravy způsobil nedostatek parkovacích míst především u kapacitních zařízení občanské vybavenosti, stezek a dalších cílů dopravy především v jádrových částech obou sídel. Schodek v počtu odstavných stání se projevuje především v obytných souborech hromadné bytové výstavby (Palackého ulice, Libušín apod.).		

Druh problému: dopravní závada	Úroveň řešení: místní
Řešení: Respektovat zásady uvedené pro dopravu v klidu představené v Generelu dopravy města Žďáru nad Sázavou, který byl schválen Zastupitelstvem města 16.12.2021. Některé z obecných zásad pro dopravu v klidu s promítnutím místních podmínek uplatnit i ve městě Svatce.	
Odůvodnění/poznámka: Plochy dopravy v klidu mají významnou roli v prostorovém uspořádání sídel, ovlivňují kvalitu bydlení, dostupnost pracoviště, rekreačního území, občanské vybavenosti apod. Vytváří předpoklady pro sociální soudržnost obyvatel daného místa.	
Zdroj: vlastní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: v podrobnosti příslušející ÚP	

Označení problému: SL-1	Problém: Obchvat sídla	Lokalizace: Vojnův Městec
Popis: Aktualizace ZÚR Kraje Vysočina ruší původně vymezenou územní rezervu pro prověření budoucího umístění stavby přeložky sil. I/37 Ždírec n./D. - V. Městec a stejný záměr navrhuje blíže zastavěnému území. Problém úzce souvisí se sousední obcí Krucemburk. Dochází ke střetu mezi vlivy silniční dopravy, bydlením a občanskou vybaveností.		
Druh problému: Střet záměru na provedení změn v území s limity	Úroveň řešení: nadmístní, místní	
Řešení: V řešení ÚP je využito podkladu <i>Studie aktualizace sil. tahu I/37 Ždírec n./D. – V. Bíteš</i> .		
Odůvodnění/poznámka: Řešení přeložky je v komplikovaném terénu s výrazným dopadem na krajinný ráz. Přiblížení přeložky silnice k citlivým funkcím sídla může snížit (potlačit) výhodnost přeložky i rozvojové možnosti městyse.		
Zdroj: Zásady územního rozvoje Kraje Vysočina	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: formou územní rezervy		

Označení problému: SL-2	Problém: Obytný soubor rodinných domů	Lokalizace: Radostín n./O.
Popis: Rozšíření obytného souboru v severní části sídla se nachází na vyvýšené poloze a na zemědělských půdách dosud I. třídy ochrany (lokalita Na záhonech). Obytný soubor RD může mít rozporuplný dopad na krajinný ráz a přímý dopad ochranu ZPF.		
Druh problému: Střet záměru na provedení změn v území s limity	Úroveň řešení: místní	
Řešení: Aktualizovat dříve zpracovanou dokumentaci celkového řešení obytného souboru zejména s ohledem na dopad řešení výše uvedených střetů k zapracování do územního plánu.		

Odůvodnění/poznámka: Na problematiku je upozorněno v aktuálním územního plánu.	
Zdroj: terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: bude řešeno ve změně č. III ÚP	

Označení problému: OS-1	Problém: Velká obec mimo silnice I. a II. třídy	Lokalizace: Velká Losenice
Popis: Obec Velká Losenice je populačně i plošnou rozlohou jedna z největších obcí ORP Žďár n./S. Obec leží mimo síť silnic I. a II. třídy.		
Druh problému: ostatní	Úroveň řešení: místní	
Řešení: Připravit územně technické podmínky pro zkapacitnění sil. III/35018, která spojuje sídlo V. Losenice se sil. I/19.		
Odůvodnění/poznámka: Zlepšením parametrů sil. III/35018 bude zvýšen komfort dopravní obsluhy sídla s rozvíjející se výrobní zónou.		
Zdroj: Územní plán Velká Losenice terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: OS-2	Problém: Veřejná zeleň náměstí	Lokalizace: Vojnův Městec
Popis: Veřejná zeleň se vzrůstnými stromy na náměstí patří mezi základní pozitivní hodnoty městyse. Zachovat tuto hodnotu městyse.		
Druh problému: ostatní	Úroveň řešení: místní	
Řešení: Rekonstrukci zeleně bude předcházet hodnocení zdravotního stavu a vitality stromů s návrhem péstebních opatření směřující k zachování vzrostlých stromů.		
Odůvodnění/poznámka: Zdravotní stav vzrostlých stromů je základním prvkem pro rekonstrukci veřejné zeleně s cílem zachování autentičnosti veřejného prostranství.		
Zdroj: Územní plán obce Vojnův Městec terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: ZH-1	Problém: Veřejná kanalizace	Lokalizace: Karlov
Popis: V územním plánu je uvažováno s nárustem cca 20 rodinných domů. Kromě jiných potřeb je důležité zabezpečení kvalitního odvádění a čištění splaškových vod. V současné době je ukončena realizace kanalizačního systému pouze v obci Škrdlovice a Světnov, do kterého dle koncepčních materiálů (PRVKUK Vysočina, ÚP zmíněných obcí) sídlo Karlov patří.		
Druh problému: hygienická závada		Úroveň řešení: nadmístní
Řešení: Proklamovanou investiční i finanční náročnost koncepce PRVKUK Vysočina prověřit studií s ekonomickou rozvahou stavebních a provozních nákladů (tj. ČOV Světnov a vlastní ČOV) se zohledněním přírodních a urbanistických hodnot obce Karlov. Výhodnější řešení promítnout do změny ÚP nebo ponechat řešení ÚP.		
Odůvodnění/poznámka: Před zapracováním do změny ÚP musí následovat změna PRVKUK Vysočina.		
Zdroj: terénní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: ZH-2	Problém: Stará ekologická zátěž (kontaminované místo)	Lokalizace: Svratka
Popis: Na územích se nachází skládky nebezpečného odpadu, které nejsou již využívány, nicméně jsou stále potencionálně nebezpečné.		
Druh problému: hygienická závada		Úroveň řešení: místní
Řešení: Ekologickou zátěž řešit sanací skládek a následnou rekultivací. Průsakové vody monitorovat.		
Odůvodnění/poznámka: Sanace kontaminovaného horninového prostředí je finančně i časově náročné, nehrozí bezprostřední ohrožení života.		
Zdroj: Systém evidence kontaminovaných míst		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: ZH-3	Problém: Technické řešení kanalizace	Lokalizace: Počítky, Vysoké
Popis: Nevyhovující stav kanalizační sítě v obou obcích ležících na území jednoho hydrologického pořadí - č.h.p. 1-09-01-004		
Druh problému: hygienická závada		Úroveň řešení: nadmístní
Řešení: Pokračovat v práci na projektové dokumentaci prověřující možnosti napojení obou sídel na ČOV Žďár nad Sázavou.		

Odůvodnění/poznámka: Koncepce společného odvádění odpadních vod z obou sídel na ČOV Žďár nad Sázavou je již v souladu s Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina.	
Zdroj: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina, terénní šetření	Vývoj v čase: nový
Řešeno v ÚPD: ano (dle PRVKUK)	

Označení problému: ZH-4	Problém: Veřejná kanalizace	Lokalizace: Hamry nad Sázavou
Popis: Obec Hamry n./S. patří mezi nejdynamičtěji se rozvíjející obce ORP Žďár nad Sázavou. Obec Hamry nad Sázavou nemá ucelenou kanalizační síť.		
Druh problému: hygienická závada	Úroveň řešení: místní	
Řešení: Výstavba oddílné kanalizace ukončené ČOV, kdy stávající stoky mohou plnit funkci dešťové kanalizace.		
Odůvodnění/poznámka: Koncepční řešení uplatněné v Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací uvažuje s čerpáním splaškových vod na ČOV Žďár nad Sázavou.		
Zdroj: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: ZH-5	Problém: Intenzifikace zemědělského areálu	Lokalizace: Radostín n./O.
Popis: Rostoucí nároky na využívání areálu především pro potřeby živočišné výroby.		
Druh problému: hygienická závada	Úroveň řešení: místní	
Řešení: Respektovat intenzity využití území stanovené v ÚPO. Potřebné kejdové hospodářství řešit v odsunuté poloze od obytné zóny sídla.		
Odůvodnění/poznámka: Je důvodná obava obyvatel sídla, že dojde k překročení hygienické únosnosti prostředí především zvyšováním kapacity kejdového hospodářství. Záměr by měl být posuzován komplexně za celý areál.		
Zdroj: Územní plán obce Radostín n./O., terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: ZH-6	Problém: Čistírna odpadních vod	Lokalizace: Nové Dvory
Popis: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací uvažuje s realizací ČOV na území obce Nové Dvory. Platný ÚP tuto koncepci akceptuje. Provéřit oborovou dokumentací ekonomickou a provozní výhodnost řešení čerpání splašků na ČOV Přibyslav.		
Druh problému: hygienická závada		Úroveň řešení: místní (nadmístní)
Řešení: Výsledné řešení uplatnit v ÚPD obce Nové Dvory.		
Odůvodnění/poznámka: Časová, ekonomická (realizační i provozní) výhodnost řešení a realizovatelnost stavby, budou rozhodující kritéria výběru.		
Zdroj: PRVKÚK KrV, ÚP Nové Dvory, vlastní průzkum		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: OH-1	Problém: Těžba a související aktivity	Lokalizace: Polnička
Popis: Realizován byl ochranný val mezi dobývacím prostorem lomu a obytnou zónou sídla. Nyní obdobný val vyrůstá na protější straně lomů ve směru do volné krajiny v pohledově exponovaném místě.		
Druh problému: ohrožení území		Úroveň řešení: místní
Řešení: Vymezit dotčenou plochu na základě analýzy viditelnosti plochy. Kultivaci území pak prosadit nástroji územního plánování.		
Odůvodnění/poznámka: Budováním valu dochází k zesílení negativního vizuálního působení celého dotčeného prostoru.		
Zdroj: terénní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: OH-2	Problém: Udržitelnost ekonomického a sociálního prostředí	Lokalizace: Svratka
Popis: Město Svratka je druhým nejvýznamnějším hospodářským centrem v hranicích správního obvodu obce s rozšířenou působností Žďár nad Sázavou. Jedná se o region, kde lidé chtějí pracovat a žít.		
Druh problému: ohrožení území		Úroveň řešení: nadmístní
Řešení: Posílit dobrou celoroční dopravní dostupnost města zapojením města do Pátevní silniční sítě Kraje Vysočina. Dobrá dopravní dostupnost je podmínkou udržitelného rozvoje města a přilehlého okolí.		

Odůvodnění/poznámka: Pátevní silniční síť Kraje Vysočina tvoří základní a rozhodující komunikační spojení významných center osídlení regionu, zabezpečují propojení mezi okresy a sousedními kraji (konec citace). Z výše uvedeného lze dovodit, že těmto „vybraným“ silnicím bude věnována zvýšená pozornost v oblasti investičních aktivit, údržby a oprav.		
Zdroj: Pátevní silniční síť Kraje Vysočina	Vývoj v čase:	přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: OH-3	Problém: Rekreační oblast Velké Dářko	Lokalizace: Karlov, Polnička, Radostín, Škrdlovice
Popis: Oblast kolem rybníka Velké Dářko patřila mezi tradiční a vyhlášené místo především letní rekreace republikového významu. Současná neutěšená situace volá po nápravě a navrácení vážnosti a dobré pověsti tomuto místu.		
Druh problému: ohrožení území	Úroveň řešení: nadmístní	
Řešení: Území kolem rybníka Velké Dářko je nezbytné využívat polyfunkčně v udržitelném prostředí na základě vzájemné dohody pro usměrňování činností v území. Nabídnout je třeba dokument, který zúčastněným stranám (vlastníci nemovitostí, obce i potřebným podnikatelům) nabídne jistotu pro realizaci či uplatňování svých záměrů a potřeb.		
Odůvodnění/poznámka: Zpracované či zpracovávané územní plány příslušných obcí v rámci zákonem daných možností se územím Velkého Dářka zabývají. Předložit je třeba dokumentaci (regulační plán?) řešící podrobně nejen otázky rekreace a související infrastruktury, ale i problematiku dopadu na životní prostředí v jádrové části CHKO Žďárské vrchy.		
Zdroj: územní plány dotčených obcí Urbanistická studie s regulačními prvky rekreační oblasti Velké Dářko	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: OH-4	Problém: Zvláštní povodeň	Lokalizace: Polnička, Žďár n./S., Hamry n./S., Sázava
Popis: Vodní dílo Velké Dářko s celkovým objemem 4,875 m ³ mil. vody nemá vypracován plán ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní.		
Druh problému: ohrožení území		Úroveň řešení: nadmístní
Řešení: Vypracovat tento dokument pro vodní dílo Velké Dářko (III kategorie) a vodní dílo Nový rybník (IV kategorie) s vyznačením hranice zvláštní povodně, aby byla dostupná i pro územně plánovací činnost.		
Odůvodnění/poznámka: Zvláštní povodeň je způsobena poruchou nebo havárií vodního díla. Pokud předpokládaný aktuální rozsah území ohrožený zvláštní povodní výrazně přesahuje stanovené záplavové		

území, vymezí se jeho rozsah v krizovém plánu.	
Zdroj: HZS Kraje Vysočina, vlastní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: nedohledáno	

Označení problému: ZU-1	Problém: Obraz města	Lokalizace: Svratka
Popis: Řadové rodinné domy z II. poloviny 20. století byly založeny na kótě, která leží o 10 m výše, než byl založen blízký památkově chráněný kostel sv. Jana Křtitele.		
Druh problému: závada urbanistická		Úroveň řešení: místní
Řešení: Územním plánem nepřipustit další rozvoj těchto forem bydlení v této pohledově exponované poloze.		
Odůvodnění/poznámka: Jedná se o vážné narušení obrazu města s nežádoucím dopadem na krajinný ráz. Mimo tyto závady dochází k problémům s dopravní obslužností území a problémy s dodávkou pitné vody. Logika a harmonie uspořádání území hraje zásadní úlohu, jak město vnímáme, jak se v něm cítíme.		
Zdroj: terénní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: ZU-2	Problém: Průmyslová zóna při vstupu do města	Lokalizace: Svratka
Popis: Bezkonceptně založená výrobní zóna při vstup do města od Herálce se „zbytkovými“ plochami bez daného využití. Mimo komplikovanou obsluhu území dopravní a technickou infrastrukturou dochází k neefektivnímu využití území.		
Druh problému: závada urbanistická	Úroveň řešení: místní	
Řešení: V územním plánu řešit možnosti využití volných ploch pro výrobní aktivity či sídelní zeleň. Akceptovat blízkost obytné zóny a přírodně hodnotného území.		
Odůvodnění/poznámka: Pro extenzivní rozvoj výrobních ploch má město Svratka velmi omezené podmínky, proto je nezbytné efektivně využívat stávající výrobní plochy a přilehlé disponibilní plochy.		
Zdroj: terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: ZU-3	Problém: Celistvost návesního prostoru	Lokalizace: Březí n./O., Lhotka, Rosička, Světnov, Újezd, Vepřová, Žďár n./S. (místní část: Stržanov)
Popis: Neuvážené přestavby, nástavby, přístavby a nová výstavba na uvolněných plochách po asanacích původních vesměs selských usedlostí hrubě narušují hodnoty těchto dříve nejvýstavnějších částí sídel.		
Druh problému: závada urbanistická	Úroveň řešení: místní	
Řešení: V míře podrobnosti územního plánu je provedeno pro všechna sídla. Nalézt účinnější nástroj nejlépe regulační plán nebo alespoň územní studii, která bude zastupitelstvem obce a veřejností přijata jako dohoda o využívání území.		
Odůvodnění/poznámka: I přes existenci územních plánů stále dochází k nežádoucím zásahům do stavebního fondu, který určuje obraz návsi (viz. proběhlá asanace jednoho z nejhodnotnějšího statku v sídle Stržanov s následnou stavbou rodinného domu, který naprosto ignoruje prostředí místa).		
Zdroj: terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ano		

Označení problému: ZU-4	Problém: Obraz města	Lokalizace: Žďár nad Sázavou
Popis: V obraze města se projevují nežádoucím způsobem technicistní prvky (komíny, silo) i bodové domy na ulici Palacké.		
Druh problému: závada urbanistická	Úroveň řešení: místní	
Řešení: V územním plánu stanovit opatření, která by zastavila další narušování panoramatu města. U objektů a zařízení, kde lze předpovídat zásah do obrazu města, nutno předem prokázat, že nedojde k porušení panoramatu města či dotčení krajinného rázu.		
Odůvodnění/poznámka: Prostorové uspořádání města významným způsobem ovlivňuje, jak město vnímáme. Prostorové hodnoty místa jsou nedílnou součástí krajinného rázu.		
Zdroj: terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající	
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: ZU-5	Problém: Rozrůstání sídla do krajiny	Lokalizace: Kněžves, Žďár n./S. (místní část: Mělkovice)
Popis: Způsob rozvoje obce nerespektuje tradici vesnice. Plochy bydlení expandují od sídla Kněžves do samostatné polohy při silnici III/35424 směrem k Radostínu nad Oslavou a mimo sídlo Mělkovice vyrostl při silnici III/35420 na hranici s k.ú. Jámy nový rodinný dům.		
Druh problému: závada urbanistická	Úroveň řešení: místní	

Řešení: Navržený rozvoj považovat za konečný. V rámci další územně plánovací činnosti vymezit v zmíněné zastavitelné ploše v k.ú Kněževě veřejné prostranství.	
Odůvodnění/poznámka: Nejedná se o vyvážené a efektivní využívání území k zachování urbanistické celistvosti sídel.	
Zdroj: terénní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ano	

Označení problému: ZU-6	Problém: Harmonické prostředí sídla	Lokalizace: Obyčtov
Popis: Převažující soukromý zájem nad zájmy veřejnými (kulturní, civilizační i přírodní hodnoty) ve využívání zastavitelných ploch pro bydlení má nežádoucí dopad na vnímání sídla a krajiny.		
Druh problému: závada urbanistická		Úroveň řešení: místní
Řešení: Pro podrobnější řešení zastavitelných ploch v sídlech s hodnotnou strukturou a pozitivně se uplatňujících v krajinném prostředí užít místo „nezávazně“ územní studie dokument se silnější právní oporou - tj. regulační plán.		
Odůvodnění/poznámka: Využití zastavitelných ploch určených ÚP pro bydlení v severní části sídla bylo prověřeno územní studií, která kromě jiného obsahovala podmínky pro umístění a prostorové uspořádání staveb rodinných domů. V roce 2012 na základě požadavků několika budoucích stavebníků byla iniciována aktualizace studie za účelem „změkčení“ podmínek prostorového uspořádání staveb. Tato aktualizace vedla k nevratnému narušení siluety sídla i harmonickému vztahu sídla a krajiny.		
Zdroj: Územní studie obytného souboru Jamská - Obyčtov vlastní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: ZU-7	Problém: Neřízený rozvoj zemědělských výrobních a skladovacích ploch zemědělských fyzických podnikatelů	Lokalizace: Březí n./O., Budeč, Cikháj, Malá Losenice, Nížkov, Světnov
Popis: V souvislosti s privatizací zemědělského majetku dochází k restrukturalizaci forem podnikání na venkově. Mimo jiné vznikají i rodinná hospodářství využívající větší statky a usedlosti. Ty jsou součástí původního historického zastavění sídla a jsou málo přizpůsobivé současným potřebám zemědělského hospodaření.		
Druh problému: závada urbanistická		Úroveň řešení: místní
Řešení: Mnohá rodinná hospodářství přes nepříznivé makroekonomické prostředí slibují oprávněné možnosti svého rozvoje. Je proto nezbytné, aby se tato rodinná hospodářství stala při tvorbě rozvojových koncepcí (tedy i ÚP) pozitivním činitelem v životě obce.		
Odůvodnění/poznámka:		

Původní zemědělské usedlosti, které využívají zemědělští podnikatelé, vesměs svými parametry nevyhovují potřebám současné zemědělské výroby. Obecně lze konstatovat, že se jedná o kapitálově slabší hospodářství, která své potřeby rozvíjí do volné krajiny bez hlubších rozvah formou přístaveb, zpevněných či nezpevněných skladovacích ploch provizorního charakteru. Často tak dochází k potlačení urbanistické skladby sídla, zapojení sídla do krajiny, v ojedinělých případech i k problémům s hygienou prostředí.	
Zdroj: vlastní šetření	Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: V ÚP Světnov prověřeno i zpracováním ÚS. Řešeno v ÚP Budeč, který je připraven ke společnému jednání. Zemědělský podnikatel v zásadě spoléhá na § 122 odst.1 zák. č. 283/2021 Sb., stavební zákon .	

Označení problému: ZU-8	Problém: Krajinný horizont	Lokalizace: Žďár n./S. (místní část: Stržanov)
Popis: Zástavba rodinných domů v jižní části sídla Stržanov významně překračuje výškou krajinný horizont ohraničující krajinný prostor kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.		
Druh problému: závada urbanistická		Úroveň řešení: místní
Řešení: Zamezit další výstavbě nadzemních staveb výškovým uspořádáním překračující hřbetní čáru Markův kopec - vodojem dále mírně klesající k východu. Rušící zástavbu krajinné scény potlačit komponovanou zelení.		
Odůvodnění/poznámka: Realizace souboru staveb rodinného domu narušuje estetickou a přírodní hodnotu krajinné scenérie v krajinném prostoru kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.		
Zdroj: vlastní šetření		Vývoj v čase: nový
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: ZU-9	Problém: Srůstání sídel	Lokalizace: Sirákov
Popis: Rozvoj zástavby na plochách výroby a skladování podél silnice III/3539 se velmi přibližuje k zástavbě areálu zemědělské výroby v k.ú. Poděšín, tedy plochám shodného druhu.		
Druh problému: závada urbanistická		Úroveň řešení: místní
Řešení: Stávající územní rozvoj farmy soukromého zemědělce směrem k sídlu Poděšín považovat za konečný. Zároveň neumožnit územní rozvoj zemědělského areálu Poděšín ani jiných forem zástavby směrem k silnici III/3539.		
Odůvodnění/poznámka: Tzv. srůstání sídel je obecně považováno za nežádoucí jev v územně plánovací činnosti. Viz republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje, priorita 20a.		
Zdroj: vlastní šetření		Vývoj v čase: nový
Řešeno v ÚPD: ne		

Označení problému: ZU-10	Problém: Disponibilní plochy zemědělského původu	Lokalizace: Kotlasy, Lhotka, Pokojov, Počítky II, Rosička, Žďár n./S. (místní část: Stržanov)
Popis: Areály zemědělské výroby zakládáné v době kolektivizace zemědělského hospodaření, které jsou nevyužívané anebo nedostatečně využívány.		
Druh problému: závada urbanistická		Úroveň řešení: místní
Řešení: Provéřit vhodnost, způsob využití a upotřebitelnost těchto ploch pro rozvojové potřeby sídla. Vhodným nástrojem pro tento účel je pořízení územní studie, která posoudí, prověří a navrhne řešení jak naložit s předmětnou plochou. Po projednání výsledky návrhu zakomponovat do dokumentace územního plánu.		
Odůvodnění/poznámka: Tyto areály zemědělské výroby byly často zakládány bez hlubší rozvahy na plochách, které mají dnes potenciál pro nové potřeby sídel. Nové využití ploch je příznivé nejen z hlediska ozdravení prostředí sídla, ekonomického pohledu, ale i ochrany nezastavěného území menšími nároky na zábor půdního fondu.		
Zdroj: vlastní šetření		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: vesměs jako územně stabilizované plochy výroby zemědělské.		

Označení problému: ZU-11	Problém: Vysoký podíl zastavitelných ploch	Lokalizace: Škrdlovice
Popis: Vysoký podíl výměry zastavitelných ploch v ÚP Škrdlovice vymezených mimo hranici zastavěného území a výměrou plochy zastavěného území.		
Druh problému: urbanistický		Úroveň řešení: místní
Řešení: Bylo předmětem koncepce územního plánu.		
Odůvodnění/poznámka: Nadměrný podíl výměry zastavitelných ploch vymezených mimo hranici zastavěného území a výměrou plochy zastavěného území (nad 40%) i při v ÚP stanoveném pořadí výstavby (etapizace vyjádřená v % podílu plochy) a požadavku pořízení územních studií pro plošně rozsáhlejší zastavitelné plochy může přinést problémy s organizací budoucí výstavby a rozdrobeností stavebních struktur v zastavitelné ploše včetně zvýšených nároků na realizaci veřejné infrastruktury především na úseku dopravní a technické infrastruktury.		
Zdroj: ÚP Škrdlovice		Vývoj v čase: přetrvávající
Řešeno v ÚPD: ÚP Škrdlovice		

Obecným problémem území ORP je problematika zejména extravilánových vod při přívalových deštích. V konkrétních případech ochranu před přívalovými dešti lze řešit v rámci koncepce územního plánu. Zároveň lze v odůvodněných případech využít institutu veřejně prospěšná opatření ke snižování ohrožení v území povodněmi a jinými přírodními katastrofami.

D. PŘÍLOHY

D.1. Mapové přílohy

Seznam mapových příloh:

1. Horninové prostředí, geologie
2. Vodní plochy
3. Směsný komunální odpad
4. Tříděný komunální odpad
5. Čištění odpadních vod
6. Hustota zvláště chráněných území
7. Koeficient ekologické stability
8. Zvláště chráněná území, územní systém ekologické stability
9. Místo krajinného rázu
10. Komplexní pozemkové úpravy
11. Zemědělská půda
12. Půdy se zvýšenou infiltrací
13. Zemědělská půda v I. a II. třídě ochrany
14. Sklonité orné půdy
15. Lesnatost
16. Kategorie využití lesů
17. Pásmo ohrožení imisemi
18. Doprava
19. Dopravní dostupnost
20. Dopravní obslužnost
21. Zásobení pitnou vodou
22. Podíl obyvatel napojených na kanalizaci
23. Energetika, elektronické komunikace
24. Plynofikace obcí
25. Hustota obyvatel
26. Předproduktivní obyvatelstvo
27. Poproduktivní obyvatelstvo
28. Index stáří obyvatel
29. Přirozený přírůstek/úbytek obyvatel
30. Míra registrované nezaměstnanosti
31. Obložnost bytů
32. Celkový potenciál cestovního ruchu
33. Turistické a cykloturistické trasy, cyklostezky
34. Chatové objekty sloužící k rekreaci
35. Byty sloužící k rekreaci v neobydlených domech
36. Objekty sloužící k rekreaci
37. Podnikatelské subjekty
38. Pracovníci v terciéru
39. Daňová výtěžnost
40. Výrobní plochy
41. Kategorie obcí

D.2. Tabulkové přílohy

Seznam tabulkových příloh:

Tab. 1.:	Směsný a tříděný komunální odpad
Tab. 2.:	Struktura půdního fondu
Tab. 3.:	Doprava
Tab. 4.:	Technická infrastruktura obcí
Tab. 5.:	Základní údaje o obcích
Tab. 6.:	Retrospektivní vývoj obyvatel (1869 – 2019)
Tab. 7.:	Obyvatelstvo v předproduktivním věku (0 – 14 let) v letech 1991, 2001, 2011 a 2019
Tab. 8.:	Obyvatelstvo v poproduktivním věku (65 let a více) v letech 1991, 2001, 2011 a 2019
Tab. 9.:	Index stáří obyvatelstva v letech 1991, 2001, 2011 a 2019
Tab. 10.:	Přirozený přírůstek/úbytek obyvatel v letech 1991, 2001, 2011 a 2019
Tab. 11.:	Migrace obyvatel
Tab. 12.:	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (EAO)
Tab. 13.:	Vyjíždka pracujících za prací a vyjíždka do škol a učilišť
Tab. 14.:	Struktura domovního fondu
Tab. 15.:	Dokončené byty
Tab. 16.:	Charakteristiky úrovně bydlení bytového fondu v obcích okresu
Tab. 17.:	Obydlené byty podle právního důvodu užívání
Tab. 18.:	Objekty individuální a hromadné rekreace
Tab. 19.:	Podnikatelské subjekty
Tab. 20.:	Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva podle odvětví
Tab. 21.:	Daňová výtěžnost
Tab. 22.:	Nezaměstnanost
Tab. 23.:	Obyvatelstvo 15-ti leté a starší podle nejvyššího ukončeného vzdělání
Tab. 24.:	Občanská vybavenost
Tab. 25.:	Celkové hodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek v obcích
Tab. 26.:	Půdorysná stopa původního zastavění

D.3. Grafy

Seznam grafů:

- Graf 1: Struktura půdního fondu
- Graf 2: Saldo migrace
- Graf 3: Míra registrované nezaměstnanosti